

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Yabancılara Türkçe Öğretimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**EFLATUN CEM GÜNEY'İN DERLEDİĞİ MASALLARIN YABANCILARA
TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE B1-B2 SEVİYESİNE UYARLANMASI**

Hürriyet BULUT
ORCID: 0000-0002-7938-0311

Danışman
Prof. Dr. Şerife AKPINAR
ORCID: 0000-0003-2821-517X

Konya – 2024

TEŞEKKÜR

“Eflatun Cem Güney’in Derlediği Masalların Yabancılara Türkçe Öğretiminde B1-B2 Seviyesine Uyarlanması” adlı tez çalışmamda bana yol gösteren ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Şerife Akpınar’a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca yüksek lisans eğitimim süresince alanım konusunda her zaman destek olan Necmettin Erbakan Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretimi alanındaki değerli hocalarıma teşekkür ediyorum.

Her zaman ve her koşulda bana destek olan hayattaki en büyük şansım, eşim Nehir Aydın Bulut’a ve varlıklarıyla güç veren evlatlarım Nil ve Ata Alp’e teşekkür ediyorum.

Hürriyet BULUT

Ocak 2024

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	2
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	7
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	8
KISALTMALAR.....	9
ÖZET	10
ABSTRACT	11
1. GİRİŞ.....	12
1.1. Araştırmanın Konusu	12
1.2. Araştırmanın Amacı	13
1.3. Araştırmanın Önemi	13
1.4. Varsayımlar	14
1.5. Sınırlılıklar.....	14
1.6. Tanımlar	14
1.7. Eflatun Cem Güney Hakkında	16
1.8. İlgili Araştırmalar	18
2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ	22
2.1. Dil ve Kültür.....	22
2.2. Yabancı Dil Öğretimi	23
2.3. Avrupa Dil Portfolyosu	24
3. YÖNTEM.....	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	26
3.3. Verilerin Toplanması.....	27
3.4. Belirlenen Ölçütlere Göre Metinlerin Uyarlanması	30
4. EFLATUN CEM GÜNEY'İN DERLEDİĞİ MASALLARIN YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE B1-B2 SEVİYESİNE UYARLANMASI.....	32
4.1. Sırmalı Pabuç	32
4.1.1. Türkçe Sözlük.....	37
4.1.2. Boşlukları Dolduralım	38
4.1.3. Yeniden Yazalım	38
4.1.4. Açıklayalım	39
4.2. İncili Yorgan.....	40
4.2.1. Türkçe Sözlük.....	45
4.2.2. Metni Anlama Soruları	45
4.2.3. Belirleyelim	46
4.2.4. Cümle Yazalım.....	46

4.3. Üç Turunçlar.....	47
4.3.1. Türkçe Sözlük.....	54
4.3.2. Metni Anlama Soruları.....	55
4.3.3. Cümle Kuralım.....	55
4.3.4. Soru Yazalım.....	56
4.4. Sedef Bacı.....	57
4.4.1. Türkçe Sözlük.....	59
4.4.2. Metni Anlama Soruları.....	59
4.4.3. Yeniden Yazalım.....	60
4.4.4. Tamamlayalım.....	60
4.5. Gelincik Günü.....	61
4.5.1. Türkçe Sözlük.....	62
4.5.2. Metni Anlama Soruları.....	63
4.5.3. Yazalım.....	63
4.5.4. Tamamlayalım.....	64
4.6. Hamur Bebek.....	65
4.6.1. Türkçe Sözlük.....	68
4.6.2. Metni Anlama Soruları.....	68
4.6.3. Tamamlayalım.....	69
4.6.4. Özetleyelim.....	69
4.7. Köse Dağı.....	70
4.7.1. Türkçe Sözlük.....	73
4.7.2. Metni Anlama Soruları.....	73
4.7.3. Tamamlayalım.....	73
4.7.4. Formu Dolduralım.....	74
4.8. Perili El.....	75
4.8.1. Türkçe Sözlük.....	76
4.8.2. Metni Anlama Soruları.....	76
4.8.3. Masal Unsurları.....	77
4.8.4. Eşleştirelim.....	77
4.9. Altın Perçemli Çocukla Sırma Saçlı Kız.....	78
4.9.1. Türkçe Sözlük.....	80
4.9.2. Metni Anlama Soruları.....	80
4.9.3. Eşleştirelim.....	81
4.9.4. Yanıtlayalım.....	81
4.10. Üç Elma.....	82
4.10.1. Türkçe Sözlük.....	83
4.10.2. Metni Anlama Soruları.....	83
4.10.3. Açıklayalım.....	84
4.10.4. Eşleştirelim.....	85
4.11. Açıl Sofram Açıl.....	86

4.11.1. Türkçe Sözlük.....	89
4.11.2. Metni Anlama Soruları.....	89
4.11.3. Araştırıyorum.....	90
4.11.4. Tamamlayalım.....	90
4.12. Külkedisi.....	91
4.12.1. Türkçe Sözlük.....	93
4.12.2. Metni Anlama Soruları.....	93
4.12.3. Eşleştirelim.....	94
4.12.4. Bulmaca.....	95
4.13. Nar Tanesi.....	96
4.13.1. Türkçe Sözlük.....	105
4.13.2. Metni Anlama Soruları.....	105
4.13.3. Cümleleri Tamamlayalım.....	106
4.13.4. Cevaplayalım.....	106
4.14. Karayılan.....	107
4.14.1. Türkçe Sözlük.....	111
4.14.2. Metni Anlama Soruları.....	111
4.14.3. Eşleştirelim.....	112
4.14.4. Boşluk Doldurma.....	113
4.15. Sabır Taşı.....	114
4.15.1. Türkçe Sözlük.....	128
4.15.2. Metni Anlama Soruları.....	128
4.15.3. Boşluk Doldurma.....	129
4.15.4. Bulalım.....	130
4.16. Zümrüdü Anka.....	131
4.16.1. Türkçe Sözlük.....	145
4.16.2. Metni Anlama Soruları.....	145
4.16.3. Tamamlayalım.....	146
4.16.4. Sıralayalım.....	146
4.17. Bir Göze Bir Gül.....	147
4.17.1. Türkçe Sözlük.....	151
4.17.2. Metni Anlama Soruları.....	151
4.17.3. Hazırlayalım.....	152
4.17.4. Eşleştirelim.....	153
4.18. Ak Gün Kara Gün.....	154
4.18.1. Türkçe Sözlük.....	157
4.18.2. Metni Anlama Soruları.....	158
4.18.3. Boşlukları Dolduralım.....	158
4.18.4. Cümle Oluşturalım.....	159
4.19. Kamer Tay.....	160
4.19.1. Türkçe Sözlük.....	164

4.19.2. Metni Anlama Soruları	164
4.19.3. Boşluk Doldurma	165
4.19.4. Eşleştirelim	165
4.20. Tasa Kuşu	166
4.20.1. Türkçe Sözlük.....	167
4.20.2. Metni Anlama Soruları	168
4.20.3. Belirleyelim	168
4.20.4. Yazalım	169
4.21. Elmas Beşik.....	170
4.21.1. Türkçe Sözlük.....	175
4.21.2. Metni Anlama Soruları	175
4.21.3. Hikâye Yazıyorum	176
4.21.4. Sıralayalım.....	177
4.22. Dünyanın Tadı	178
4.22.1. Türkçe Sözlük.....	185
4.22.2. Metni Anlama Soruları	186
4.22.3. Boşluk Doldurma	187
4.22.4. Cevaplıyorum	187
4.23. İlk Bahtım Altın Tahtım	188
4.23.1. Türkçe Sözlük.....	191
4.23.2. Metni Anlama Soruları	191
4.23.3. Tamamlayalım.....	192
4.23.4. Eşleştirelim	192
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	193
KAYNAKLAR.....	195
EKLER.....	200

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Eflatun Cem Güney'in Derlediği Masalların Yabancılara Türkçe Öğretiminde B1-B2 Seviyesine Uyarlanması başlıklı tez çalışmamın toplam **200** sayfalık kısmına ilişkin, 16/12/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%16** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dâhil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

16/01/2024

Hürriyet BULUT

Prof. Dr. Şerife AKPINAR

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

16/01/2024

Hürriyet BULUT

KISALTMALAR

ADOÇM	: Avrupa Diller İçin Ortak Çerçeve Metni
bk.	: Bakınız
Akt.	: Aktaran
CEFR	: The Common European Framework of Reference for Languages (Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı/Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni)
EFL	: English as a Foreign Language (Yabancı dil olarak İngilizce)
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
ÖM	: Özgün Metin
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÖMER	: Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi
UM	: Uyarlanmış Metin
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
vs.	: Vesaire

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Yabancılara Türkçe Öğretimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

EFLATUN CEM GÜNEY'İN DERLEDİĞİ MASALLARIN YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE B1-B2 SEVİYESİNE UYARLANMASI

Hürriyet BULUT

Günümüzde yabancı dil öğrenimi bir tercih değil zorunluluk hâlini almıştır. İnsanlar gerek sosyal hayatlarında gerekse iş hayatlarında sahip oldukları yabancı dillere göre değerlendirilmektedir. Türkçe de son yıllarda ülkemizin bulunduğu konum ve yükseköğretimdeki yaptığı atılımlar sayesinde önem kazanmıştır. Buna bağlı olarak yabancılara Türkçe öğretimi alanına son yıllarda ilgi oldukça artmıştır. Bu artışla beraber alanda yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi geliştirmekte olan bir uzmanlık alanıdır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında kurumlar seviyelere uygun olarak hazırlanan ders ve çalışma kitaplarını kullanmaktadırlar. Bununla beraber yabancı dil olarak Türkçenin öğreniminde öğrencilerin gerek kurumlarda gerekse bireysel öğrenmelerini destekleyici alternatif metinlere ihtiyaç duyulmaktadır. Alternatif metinlerin seçiminde ise Türk kültürünü ve yaşayışını yansıtabilecek metinler üzerinde durulmalıdır. Yabancı dil öğrenimi hedef dilin kültüründen, yaşayışından ve inanışlarından bağımsız düşünülemediğinden bu konu önem arz etmektedir.

Bu noktadan hareketle yabancı öğrencilerin Türk kültürünü de öğrenebileceği metinlere ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Alandaki çalışmaların ihtiyacı karşılamada yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bu çalışmada, birçok Türk masalını okuyucuyla buluşturan Eflatun Cem Güney'in derlediği masalların yabancılara Türkçe öğretiminde B1-B2 seviyelerine uygun hâle getirilmesi hedeflenmiştir.

Çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında Eflatun Cem Güney'in Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları tarafından çıkarılan "Masallar" kitabındaki masallar hedef dil yapılarına göre düzenlenmiş, hedef seviyeye uygun olmayan sanatlı söyleyişler, mecazlar ve karmaşık yapılar seviyeye göre uyarlanmıştır. Metinlerde hedef dil seviyesine uygun olmayan dil yapıları Türkiye Maarif Vakfı'nın hazırlamış olduğu Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde yer alan okuma kazanımlarına göre belirlenmiştir. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe öğretim seviyesine ait kazanımlar göz önüne alınarak hedef dil yapıları belirlenmiştir.

Bu çalışma Türk dilinin ve Türk kültürünün önemli taşıyıcılarından olan, Eflatun Cem Güney tarafından derlenen masalların yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için yardımcı okuma kitabı olarak kullanılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Eflatun Cem Güney, Metin Uyarlama, Masallar.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Teaching Turkish to Foreigner Program
Master Thesis

ADAPTATION OF B1-B2 FROM THE FAIRY TALES COMPILED BY EFLATUN CEM GÜNEY IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

Hürriyet BULUT

Nowadays, foreign language learning has become a necessity, not a choice. People are evaluated according to the foreign languages they have both in their social lives and in their business lives. Turkish has also gained importance in recent years thanks to the position of our country and the breakthroughs it has made in higher education. Accordingly, interest in the field of teaching Turkish to foreigners has increased significantly in recent years. With this increase, new needs are emerging in the field. Teaching Turkish to foreigners is a developing field of expertise. In the field of teaching Turkish to foreigners, institutions use textbooks and workbooks prepared in accordance with the levels. However, alternative texts are needed to support students' individual learning both in institutions and in learning Turkish as a foreign language. In the selection of alternative texts, emphasis should be placed on texts that can reflect Turkish culture and life. This issue is of importance since foreign language learning cannot be considered independent of the culture, life and beliefs of the target language.

Based on this point, it has been seen that there is a need for texts where foreign students can also learn about Turkish culture. It is considered that the studies in the field are not sufficient to meet the need. In this study, it is aimed to make the fairy tales compiled by Eflatun Cem Güney, who has brought many Turkish fairy tales to the reader, suitable for B1-B2 levels in teaching Turkish to foreigners.

The study was conducted within the scope of teaching Turkish as a foreign language, the fairy tales in the book "Fairy Tales" published by the Publications of the Ministry of National Education of Eflatun Cem Güney were arranged according to the target language structures, artistic sayings, metaphors and complex structures that are not suitable for the target level were adapted according to the level. The language structures that are not suitable for the target language level in the texts have been determined according to the reading achievements contained in the Common Framework Text of the Turkish as a Foreign Language Curriculum and European Languages prepared by the Turkish Education Foundation. The target language structures have been determined by taking into account the achievements of the Turkish teaching level prepared by Yunus Emre Institute.

This study is aimed to use the fairy tales compiled by Eflatun Cem Güney, one of the important carriers of the Turkish language and Turkish culture, as an auxiliary reading book for students learning Turkish as a foreign language.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Eflatun Cem Güney, Tales, Text Adaptation.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı ve önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımları üzerinde durulmuştur.

1.1. Araştırmanın Konusu

İnsanlar var oldukları ilk günden itibaren iletişim kurmanın çeşitli yollarını aramışlardır. Çeşitli işaretler, duvar yazıları ve çıkardıkları farklı sesler ile iletişim kurmayı denemişlerdir. Zamanla elde ettikleri deneyimler sayesinde iletişimi sağlayan en önemli aracın ise dil olduğunu keşfetmişlerdir. Günümüzde yaşanan gelişmeler insanların ve ulusların yakınlaşmasına neden olmuştur. Bu durum ise iletişim için yabancı dil öğrenimini bir tercihten çok zorunluluk hâline getirmiştir. Dünyada geniş bir coğrafyada konuşulan Türkçenin de bu süreçte önemi artmıştır. Ayrıca Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye Maarif Vakfı ve Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı gibi önemli kurumlar da Türkçenin yurt dışında daha geniş alanlara ulaştırılması konusunda çalışmalar yapmaktadır. Yurt içinde ise üniversiteler bünyelerindeki Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi birimleri aracılığıyla yabancılara Türkçe öğretimini sürdürmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi her ne kadar 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud'un Araplara Türk dilini tanıtmak ve öğretmek amacıyla yazmış olduğu Divanu Lügati't Türk'e kadar uzansa da sistematik bir biçimde ele alınması yakın bir zamana dayanmaktadır. Bu alanda ilk olarak 1984 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER hizmet vermeye başlamıştır. İlerleyen yıllarda diğer üniversitelerin dil merkezleri bu ilerlemeyi takip etmiştir.

Son yıllarda gerek dünyadaki gelişmeler gerekse Türkiye'nin dünyadaki etkisinin artması Türkiye'ye ve Türk diline olan ilgiyi arttırmıştır. Yabancıların Türkiye'yi ve Türk kültürünü tanıma isteği aynı zaman da onların Türkçeye de yönelmesini sağlamıştır. Ticari, kültürel, siyasi ve eğitim alanındaki etkinlikler de Türkçeye olan ilginin artmasının diğer sebeplerindedir.

Yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanan öğretim setleri yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki en temel kaynaklardır. Ancak bu setler dil öğrencilerinin ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılamaktan uzaktır (Yılmaz, 2021). Bu nedenle dil öğretimini destekleyecek materyale

ihtiyaç olduğu çok açıktır. Çünkü okuma ve okuduğunu anlama becerisi dil öğrenimi için önem arz etmektedir. Bu becerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi için yardımcı okuma metinlerine ihtiyaç duyulmaktadır (Barın ve Güzel 2016). Bu yardımcı okuma metinlerinin ise dil öğrencilerinin seviyelerine göre düzenlenmesi ve dil öğrencilerine bu şekilde sunulması önemlidir. Bu durum yabancı dil öğrencilerinin okuduklarını daha kolay anlamasını sağlayarak onları güdüleyecektir. Bu nedenle özgün metinlerin dil öğrencilerinin seviyelerine uygun olarak hazırlamak yabancı dil öğretiminde kullanılacak önemli bir kaynak oluşturacaktır. “Türkçenin öğretiminde “Standart Türkçe” esas alınmalıdır. Ancak günlük dilde çok sık kullanılan ve öğrencilerin karşılaşabilecekleri konuşma diline özgü kalıplaşmış ifadeler de öğrencilere öğretilmelidir” (Kara, 2011). Bu amaçla yola çıkarak Türk edebiyatına ait alana katkı yapabilecek eserler incelenmiştir.

Bu çalışmayla alana katkı sağlamak için Eflatun Cem Güney’in derleyerek Türk diline ve kültürüne kazandırdığı masallar Türkçe B1-B2 seviyesine uyarlanmıştır. Bu dil seviyesindeki öğrencilerin kolaylıkla anlayabileceği bir yardımcı okuma metni oluşturulmaya çalışılmıştır. Yardımcı okuma metinleri oluşturmanın yanı sıra Türkçe sözlük ve etkinlikler hazırlanmıştır. Böylelikle kelime öğrenme ve okuduğunu anlama düzeyine de katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı; kültür mirasımızı başarıyla yansıtan, Türk dilinin ve Türk kültürünün önemli bir eseri olan Eflatun Cem Güney’in derlediği “Masallar” kitabında yer alan yirmi üç Türk masalının B1-B2 dil seviyesindeki öğrenciler için uyarlanmasıdır. Her masalın sonunda etkinlikler yer almıştır. Bu çalışmayla alana yardımcı okuma kitabı olarak katkı sunulması amaçlanmıştır.

Dil, kültürün kendini gösterdiği canlı bir varlıktır. Bu nedenle dile hâkim olmakla kültüre hâkim olmak arasında önemli bir ilişki vardır. Doğru, etkili ve eksiksiz bir iletişimi sağlamak için hedef dilin kültürünü de tanımak ve kavramak önemlidir (Başar, 2021).

1.3. Araştırmanın Önemi

Dil öğrenimi ait olduğu kültürden bağımsız düşünülmemeyeceği için yabancı dil öğreniminde kültürü de yansıtan eserlerle beraber desteklemek dil ediniminde önemli bir yer tutmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi çeşitli kurumların aracılığıyla planlı bir şekilde yürütülse de Türkçeyi bireysel olarak öğrenmek isteyen öğrencilerin sayısı da günden

güne artmaktadır. Bireysel olarak dil öğrenenler hedef dilin kültürel değerlerini ve normlarını da öğrenmek durumundadırlar (Özbal, 2020). Bu sebeple Türk kültür mirasının önemli değerlerinden masalların Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanımı önem arz etmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde B1-B2 dil düzeyindeki okuma metinlerinin eksikliği düşünüldüğünde bu eksikliğin giderilmesi açısından sözlü kültürümüzün önemli eserlerinin uyarlanması önemlidir. Bu uyarlama çalışmasının hem dil öğretimi hem de kültürümüzün aktarılması noktasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada B1-B2 seviyesinde Türkçe öğrenen öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek yeterli materyal bulunmadığı varsayılmıştır. B1-B2 seviyesindeki öğrencilerin dil yeterliliklerini sağladığı varsayılmıştır. Yabancılara Türkçe öğretimi için yapılacak uyarlamaların Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde yer alan okuma becerisi ile ilgili hedefleri karşılayacağı varsayılmıştır. Masalların dilimizin zenginliklerini ve kültürümüzü başarıyla yansıttığı için okutulması gerektiği düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Yabancılara Türkçe öğretiminde dil öğrenimini ve kültürel aktarımı sağlayacak okuma becerisi konusunda öğrencilere yardımcı bir kaynak olması için Eflatun Cem Güney'in derlediği "Masallar" isimli 23 Türk masalı çalışmamızın kapsamını oluşturmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1-B2 seviyesindeki öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Kültür: Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin (TDK, 2023).

Masal: Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür (TDK, 2023).

Metin uyarlama: Kullanılması planlanan metnin hedef dil öğrencisine, barındırdığı dil bilgisel, söz dizimsel ve anlamsal öğeler nedeniyle anlaşılır girdi sunamadığı durumlarda metne yapılan müdahaleler olarak tanımlanabilir (Demirel, 2020, s. 146).

Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi: Türkiye’de üniversiteler bünyesinde açılmış bir araştırma ve uygulama merkez niteliği taşıyan birim.

Yabancı dil: Ana dilin dışında olan dillerden her biri (TDK, 2023).

Sadeleştirilmiş Metin: “Özgün bir metnin, dilbilgisel ve sözcüksel olarak düzeye uygun hâle getirilmiş; kavramsal ve kültürel olarak yoğunluğu azaltılmış biçimidir” (Bakan, 2012: 18).

Kültürleme: toplumların kendisini oluşturan bireylere belli bir kültürü aktarma, kazandırma, toplumun istediği insanı eğitip yaratma ve onu denetim altında tutarak, kültürel birlik ve beraberliği sağlama, bu yolla da toplumsal barış ve huzuru sağlama sürecidir (Güvenç, 2007: 85).

1.7. Eflâton Cem Güney Hakkında

2 Ocak 1981 günü kaybettiğimiz değerli öğretmen, masal yazarı, folklor araştırmacısı merhum Eflâton Cem Güney 1896'da babasının telgraf müdürü olarak bulunduğu Hekimhan'da dünyaya gelmiştir. 1917-1918 ders yılı sonunda Sivas Sultanîsi edebiyat kolundan mezun olduktan sonra 12.09.1918'de Konya Öksüzler Yurdu Türkçe muallimliğine atanmıştır. Müdafaayı Hukuk Cemiyeti'nin de yönetim kurulunda üye olarak çalışan Eflâton Cem Güney, Kuvayı Millîye'nin organı "Öğüt" gazetesine yazı yardımında bulunurken "İrşat" dergisini de çıkarmıştır.

Eflâton Cem Güney'in bu hizmetlerini bilen Dr. Suat Bey "Mecliste düzgün işleyen bir yazı işleri teşkilatı kuruluncaya kadar olsun bize yardımda bulunabilirseniz hemen kaleminizi alıp gelin." demiştir. İşte bu çağrı üzerine Eflâton Cem Güney Ankara'ya gitmiş, Meclis Başkâtibi Recep Peker tarafından birinci dönem memurları arasında kendisine vazife verilmiştir. Meclisteki görevini yerine getirdikten sonra Eflâton Cem Güney edebiyat hocası olarak Eskişehir, Kayseri, Sivas, Samsun, Afyon, Kütahya, İstanbul Haydarpaşa liselerinde 40 yıldan fazla on binlerce öğrenciyi, edebî eserlerden asil bir sanat zevki ve duygusu ile ifade terbiyesi vererek yetiştirmiştir.

Haydarpaşa Lisesinde 8 yıl edebiyat öğretmenliği yaptıktan sonra 1950 yılında Topkapı Sarayı Müzesi müdür muavinliğine getirilmiştir. Daha sonra Millî Eğitim Müdür Yardımcılığına atanan Eflâton Cem Güney, İstanbul Halk Eğitim Teşkilatını kurmakla görevlendirilmiştir. 1961'de yaş haddini doldurarak emekliye ayrılan Eflâton Cem Güney, Halk Eğitimi Başkanlığına getirilerek halk eserleri hazırlamakla görevlendirilmiştir. 1 Mart 1970'e kadar çalışan Eflâton Cem Güney'in böylece resmî hizmeti 52 yılı doldurmuştur.

Türk maarifine emek katmayı yeterli bulmayarak Türk halk bilimi dalında kendine has araştırmalar yapan Eflâton Cem Güney "Masal Babası" niteliğini kazanacak biçimde Türkiye radyolarında yıllarca kendi yazdığı masalları okumuştur.

Danimarka'da Hans Christian Andersen Masal Kurumu; çağdaş masal yazarları içinde Eflâton Cem Güney'in "Açıl Sofram Açıl" kitabındaki masalları 55 milletten Şeref Listesine aldığı eserler arasında en mükemmeli olarak kabul etmiş, ona Andersen Payesi 1956 yılında Şeref Diploması ve Dünya Çocuk Edebiyatı Sertifikası vermiştir.

Eflâton Cem Güney, 1960 yılında Dede Korkut masalları ile aynı armağanı ikinci defa almıştır.

Adını duyunca akla masal gelen Eflâton Cem Güney, bir ömür boyu emek vererek Türk halk edebiyatının eşsiz incileri olan masalları kendine has anlatımı, ince zevki ve titiz kalemi ile yeniden yaratırcasına işleyerek önümüze sermiş ve halkımızın yaratıcılığının çağdaş yorumcusu olarak eşi bulunmaz hizmetlerde bulunmuştur.

Eflâton Cem Güney'in eserlerinden bazıları: Dertli Kaval, Halk Şiiri Antolojisi, Halk Türküleri, En Güzel Türk Masalları, Bir Varmış Bir Yokmuş, Nasrettin Hoca Fıkraları, Dede Korkut, Âşık Garip, Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre, Folklor ve Eğitim, Halk Edebiyatı.

Eflâton Cem Güney ve felsefe tahsili yaparken ölen oğlu Çetin Güney, saz şairlerimizden Erzurumlu Emrah, Ruhsatî, Meslekî, Kâmilî'yi çıkarmışlardır. Eflâton Cem Güney'in göz nuru pahasına hazırladığı eserler 61'i bulmuştur. Bunlar arasında onu en çok duygulandıran eseri ATATÜRK kitabıdır. Bu kitap hakkındaki düşüncelerini şöyle söyledi: "Yazdığım eserler arasında beni en çok duygulandıran ATATÜRK kitabıdır. Ölümünün 25'inci yıl dönümü dolayısıyla bir ATATÜRK serisi hazırlanacaktır. Millî Eğitim Bakanlığınca bunlardan birini hazırlama vazifesi de bana verildi. ATATÜRK, bir milleti yeniden yaratan Türk, kitaplara sığar mı? Hele benimki kitap bile değil; Türk halkının gönül yaylasından derlenmiş bir şükran demeti... O en büyük insanın mübarek ruhuna hediye edilmek üzere..." Masallarında umutsuz hastalara şifalar getiren Eflâton Cem Güney bu kez kendi hastalığını yenecek o sihirli devayı bulamayarak hayata gözlerini yummuştur.

1.8. İlgili Araştırmalar

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Bu alan için hazırlanmış, Türkçe öğrenimine yardımcı olacak özellikle ders dışında öğrenim sürecinde kullanılabilecek okuma metinlerinin sayılarının yetersiz olduğu görülmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında özellikle seviyelere göre hazırlanmış olan okuma becerisini geliştirici metinler gerekmektedir.

Dil seviyelerine uygun sadeleştirme ve uyarlama çalışmaları son derece sınırlıdır. Türkçenin yabancı dil olarak uyarlama çalışmaları genellikle yüksek lisans tezlerinde ele alınmıştır. Bu bölümde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde metin uyarlama, metin sadeleştirme, okuma metinleri hazırlama amacıyla hazırlanan tezlere ve makalelere yer verilmiştir.

Ahmet (2021), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlanması Çalışması* adlı yüksek lisans tezinde İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi Ders Kitabı ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak metin değiştirme yapılmıştır. 22 kontrol, 22 deney grubu öğrencisine konu anlama soruları uygulanmış değerlendirme sonunda özgün hale göre uyarlanmış metnin anlaşılabilirliğinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun yanı sıra 12 öğretim görevlisinin görüşü alınmıştır.

Aksu (2023), *Uluslararası öğrencilere Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için B1 düzeyinde metin uyarlama: 'Ömer Seyfettin-Gizli Mabet' örneği* adlı yüksek lisans tezinde Diller için Avrupa Ortak Öneriler Metnindeki B1 düzeyi okuma verileri ile Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitabının B1 düzeyine kadar olan dilbilgisi yapıları göz önünde bulundurularak bu uyarlama çalışması yapılmıştır. Çalışma etkinliklerle desteklenmiştir.

Ay (2020), *Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi* isimli yüksek lisans tezinde Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı hikâyesini B1 seviyesine göre uyarlamıştır. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarında yer alan dil yapıları esas alınarak uyarlama çalışması yapılmıştır.

Ayar (2020), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Uyarlanmış Metinlerin Uyarlama Durumları Üzerine Bir İnceleme* adlı yüksek lisans tezinde yabancılara

Türkçe eğitimi için uyarlanan metinler üzerine bir çalışma yapılmış ve uyarlama çalışmalarında daha çok hangi yöntemlerin kullanıldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Bakan (2012), *Yabancılara Türkçe öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Oteli* isimli yüksek lisans tezinde hikâye `bağlaşıklık' ve `bağdaşıklık' açısından incelenmiştir. Sonrasında hikâye B1 düzeyinde sadeleştirilmiştir.

Bilgiç (2021), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması* konulu yüksek lisans tezinde Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı hikâyesi Avrupa dil portfolyosu kazanımlarına göre uyarlanmış ve Ankara Üniversitesi TÖMER Taksim şubesinde öğrenim gören 15 öğrenciye okutulmuştur. 15 öğrenciden metin sonu soruları cevaplaması istenmiş ve kontrol grubunun sadeleşmiş metni daha anlaşılır bulduğu görülmüştür.

Durmuş ve Cihangir (2018) , *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Sadeleştirilmesi: Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Seti Örneği* isimli çalışmasında; Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Setinde yer alan okuma metinleri incelenmiştir.

Gedik (2021), *Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Yeri, Önemi ve Kullanımı/ Küçük Prens Romanının B1 Düzeyine Uyarlanması* adlı yüksek lisans tezinde yabancı çocuklara Türkçe öğretimi üzerinde durmuş ve dünya edebiyatında önemli bir yere sahip olan Küçük Prens romanını B1 düzeyine uyarlamıştır.

Gürler H. (2017), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin B1-B2 Seviyesine Uyarlanması* isimli yüksek lisans tezinde Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinden oluşan 'Seçme Hikâyeler' isimli kitapta bulunan beş hikâyeyi B1-B2 seviyesine göre sadeleştirmiştir. Okuma metinlerinin sonuna ise okuma etkinlikler de eklemiş ve böylece öğrencilerin okuma, anlama etkinliklerini geliştirilmesinin amaçlamıştır.

Gürler S. (2017), *Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde B1-B2 Seviyesine Uyarlanması* adlı yüksek lisans tezinde dokuz farklı hikâyesinin dil yapılarını B1-B2 seviyesine göre sadeleştirmiş ve her hikâyenin sonunda metne ilişkin etkinliklere yer vermiştir.

İpek Erdem (2018), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi* başlıklı yüksek lisans tezinde Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe ders kitabına göre düzenlenmiş ve B1 seviyesinde sadeleştirme yapılmıştır.

Kaya'nın (2019), *Türk Destanlarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması* başlıklı yüksek lisans tezinde Türk destanlarından bazılarını İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabının B1 ve B2 seviyesine göre sadeleştirerek ana dili konuşucusu için hazırlanmış olan bu metinleri Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilecek bir kaynak meydana getirmiştir.

Kaymaz (2018), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin B1-B2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması* adlı çalışmasında dil seviyelerine uygun materyallerin önemine vurgu yapılmıştır. Her dil seviyesine uygun etkinliklerle metinlerin anlaşılabilirliğinin artırılması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Kutlu (2015), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin B1-B2 Seviyesine Uyarlanması* isimli yüksek lisans tezinde, hikâyeler temel seviyeye göre uyarlanmış, uyarlanmış metinlere de çeşitli etkinlikler hazırlamıştır

Özdin (2020), *Türk Masallarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanması* adlı yüksek lisans tezinde farklı yazarlara ait Türk masallarını B1 ve B2 seviyesindeki yabancılara Türkçe öğrenen öğrenciler için sadeştirmiştir. Bu çalışmayla beraber masalların yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması ve Türk kültürünün aktarımında kullanılmasını amaçlamıştır.

Özet (2019), *Nasreddin Hoca Fıkralarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenmesi* başlıklı yüksek lisans tezinde kültür aktarımı üzerinde durulmuş ve Türk kültürünün önemli değerlerinden olan Nasreddin Hoca fıkralarının yabancılara Türkçe öğretiminde okuma materyali olarak kullanılabilirliği üzerinde durulmuştur. Özet, çalışmasında Nasreddin Hoca'ya ait on beş fıkrayı A2, B1 ve B2 seviyelerine uygun olarak sadeştirmiştir.

Özmen (2019), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Yeniden Oluşturulması* adlı doktora tezinde Avrupa Dil Portfolyosu ve Yeni Hitit Yabancılara Türkçe kitabındaki dil yapıları ve kazanımları üzerinde durulmuş buna göre farklı metinler yeniden oluşturulmuştur.

Süner (2018), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsan Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskiçi Örneği* adlı yüksek lisans tezinde Refik Halid Karay'ın "Eskiçi" adlı hikâyesini B1 seviyesine göre sadeleştirmiştir. Ankara Üniversitesi TÖMER- Hitit 1, Hitit 2 kitapları taranarak B1 seviyesini bitirmiş bir öğrenci esas alınarak sadeleştirme çalışması yapılmıştır.

Yaşar (2019), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memduh Şevket Esenal'ın Pazarlık Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması* adıyla sunduğu yüksek lisans tezinde metin uyarlama yöntemleri hakkında bilgi vermiş ve Memduh Şevket Esenal'a ait Pazarlık hikâyesini A2 dil seviyesine göre uyarlamıştır.

Yayan (2019), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskiçi ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması* başlıklı yüksek lisans tezinde temel seviyedeki öğrencilerin yararlanabileceği bir metin oluşturmaya çalışmıştır.

Yazok (2020), *Yabancılara Türkçe Öğretimi Kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis Adlı Eserinin B1 Seviyesinde Sadeleştirilmesi* adlı yüksek lisans tezinde Yedi İklim Türkçe B1 ders kitabı, İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders kitabı ve Diller için Avrupa Ortak başvuru metni

Yeşilyurt (2019), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımında Nasreddin Hoca Fıkralarının B2 Seviyesine Göre Değerlendirilmesi* adlı yüksek lisans tezinde Nasreddin Hoca fıkralarının B2 seviyesindeki öğrenciler için anlaşılır olup olmadığını incelemiştir. Çalışmasının sonucunda ise Nasreddin Hoca fıkralarının Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında daha çok kullanılması gerektiği sonucuna varmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1. Dil ve Kültür

Dil, sosyal bir kavramdır. Çevresel etkilerle kendini geliştirmiş ve geliştirmeye devam etmektedir. Bu açıdan dili yaşayan bir varlık olarak nitelendirebiliriz. Dil okuma, konuşma, yazma ve dinlemeyi içine alır. Ancak bu kavramların dışında sözsüz unsurlar da dilin önemli bir unsurudur. Farklı işaretler ve sesler de dili oluşturan unsurlar içerisindedir. Dil, aynı zamanda kültürümüzün en önemli taşıyıcısıdır. Kültürümüzün yeni nesillere aktarılmasında ve yabancıların kültürümüzü öğrenmesinde en önemli unsurdur. Dil ve kültür ilişkisi farklı şekillerde tanımlanmıştır: “Dil, en etkili kültür aktarıcısıdır. Sözlü ve yazılı kültür ürünleri dil aracılığı ile nesilden nesile aktarılagelmiştir. Gelecek nesiller dillerini öğrenmekle sadece kendi dillerini öğrenmekle kalmıyor, aynı zamanda atalarından kalan karakteristik yaşam biçimlerini, içinde yaşadıkları toplumun kendine has özelliklerini öğrenmiş oluyorlar.” (Göçer, 2012, 50-57).

“Her dil, farklı bir yaşam ve düşünce tarzını içerir. Bu nedenle yeni bir dil öğrenmek bir bakıma yeni bir kültürü, yeni bir düşünceyi ve yeni bir yaşam tarzını öğrenmeye başlamak demektir.” (Alpar, 2013, 95-106).

“Dil ile kültür hem iç içedir hem de dil kültürün taşıyıcısıdır. Bu anlamda dil, yeni fikirlerin ve yaratıcılığın da kaynağıdır. Dilin bu iki temel özelliği, onu kültür dediğimiz toplum ve millet kimliğinin en büyük koruyucusu, yaratıcısı ve geliştiricisi durumuna getirmiştir.” (Çekin, 2020).

“Dil ve kültür arasındaki ilişki, anlam bilimi düzeyinde, o dilin söz varlığında en belirgin şekilde kendini göstermektedir. Bir dilin söz varlığı o dili konuşan halkın gelenekleri, inançları ve yaşama bakışları hakkında genel bilgiler verir. Bu nedenle bir halkın yaşayışında meydana gelen değişiklikler o halkın konuştuğu dili ve söz varlığını doğrudan etkiler.” (Boylu, 2014).

“Dil ve kültür arasındaki mükemmel ilişkiden dolayı dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir. Bu nedenle yabancılara Türkçenin öğretilmesinde kullanılan ders kitaplarında Türk kültürünü tüm yönleriyle tanıtan metinlere ağırlık verilmelidir.” (İşcan, 2011).

Bu görüşlerde de dil ve kültürün birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu görülmektedir. Dilin önemli bir kültür taşıyıcısı olmasının yanında kültür için de dile ait önemli izler barındırır. Dil ile birlikte insanlarla anlaşabiliriz. Dil aracılığıyla da kültür farklı insanlara ve toplumlara

aktarılabılır. Bu nedenle dil öğretimiyle beraber kültür aktarımının da yapılacağı metinler değerlendirilmelidir.

2.2. Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil, kişinin anadilinin dışında kalan dillerin tümünü kapsamaktadır. Yabancı dil öğrenimi ise sadece hedef dile ait sözcüklerin öğrenilmesi değil bu sözcüklerin günlük yaşamda kullanılması ve kültüre göre nasıl şekillendiğinin edinimidir.

“Yabancı bir dil öğrenme uğraşı aynı zamanda yabancı bir kültürü de anlama /tanıma uğraşı demektir. Yabancı dilde öğrendiği her yeni sözcük, anladığı her yeni tümce, çözebildiği her yeni metin yabancı dil öğrenen kişinin bilincinde, o dili konuşan kişilerle, o kişilerin yaşadığı dünyayla ilgili yeni düşünceler, yeni imgeler oluşmasına neden olur.” (Tapan, 1990).

Yabancılar Türkçe öğretimi ise anadili Türkçe olmayan kişilere okuma, anlama, dinleme, yazma ve konuşma becerisini kazandırmaktır.

Yabancılar Türkçe öğretiminin planlı ve programlı şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Barın'a (2004) göre yabancılar Türkçe öğretiminde temel ve genel ilkeleri şu şekildedir:

Yabancılar Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler:

- a. Dil Öğretiminin Planlanması
- b. Dört Temel Beceriye Dikkate Alma
- c. Basitten Karmaşığa, Somuttan Soyuta Gitme
- d. Bir Seferde Tek Yapıyı Sunma
- e. Verilen Bilgi ve Örneklerin Hayata Uygunluğu
- f. Öğrencileri Aktif Kılma
- g. Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma
- h. Görme ve İşitmeye Dayalı Araçlardan Yararlanma

Yabancılar Türkçe Öğretiminde Genel İlkeler:

- a. Kullanılan Dilin Öğretilmesi
- b. Telaffuza Önem Verme
- c. Öğrencilerin Bildiği Kelimelere Dayanarak Yeni Cümleler Kurma
- d. Öğrencilere Öğrendiklerini Uygulama İmkânının Verilmesi
- e. Herkese Eşit Söz Hakkı Tanınması
- f. Öğrencinin Kendini Yazılı ve Sözlü İfade Edebilmesi

- g. Dil ile Birlikte Kültürün Verilmesi
- h. Hem Bireysel Çalışmalara Hem de Grup Çalışmalarına Gereken Ölçüde Yer Verilmesi
- i. Dersi Sıkıcı Olmaktan Kurtaracak Çeşitli Uygulamalara Yer Verilmesi
- j. Öğretilmeyenlerin Sorulmaması
- k. Öğrencinin Öğreneceği Kadar Bilgi Verilmesi
- l. Öğrencilerin Yaptıkları Yanlışların Anında Düzeltilmesi (Barın, 2004).

Bu temel ve genel ilkeleri göz önünde bulundurduğumuzda yabancılara Türkçe öğretiminde yaşama yakınlık kurulması ve kültürün de öğrenciye verilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda yabancılara Türkçe öğretiminin başarılı olabilmesi sistemli bir yabancı dil öğretimine bağlıdır.

Bu süreci sistematik şekilde ele alabilmek amacıyla “Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı” düzenlenmiştir. Böylelikle öğrenme-öğretme ve değerlendirme süreçleriyle ilgili ortak bir yol izlenmesi hedeflenmiştir.

2.3. Avrupa Dil Portfolyosu

Avrupa Dil Portfolyosu, Avrupa Konseyi tarafından oluşturulmuştur. Avrupa Konseyi 1949’da Londra’daki Saint James Sarayında Fransa, Belçika, Danimarka, İtalya, Lüksemburg, Norveç, İsveç, İrlanda ve Birleşik Krallık olmak üzere 10 ülkenin katılımıyla kurulmuştur (Ada ve Şahenk, 2010).

Avrupa Dil Portfolyosu, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programına dayalı bir değerlendirme sistemidir. Bu değerlendirme sistemi: Dinleme, okuma, üretimsel konuşma, karşılıklı konuşma ve yazma becerilerine dayalıdır.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı için hedef dilde üç seviye belirlenmiştir. Bu seviyeler de kendi içinde iki basamağa ayrılmıştır.

A1, A2 (Başlangıç Düzeyi)

B1, B2 (Orta Düzey)

C1, C2 (İleri Düzey)

Ortak Başvuru Seviyeleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

UZMAN KULLANICI	C2	Neredeyse tüm metin tiplerini anlayabilir. Farklı sözlü ve yazılı kaynaklardan gelen bilgileri, savları ve açıklamaları yeniden oluşturarak tutarlı bir sunumda özetleyebilir. Daha karmaşık durumlarda bile daha ince anlam ayrımlarını fark ederek kendini spontane, çok akıcı ve kesin bir şekilde ifade edebilir.
	C1	Çok çeşitli zorlukta, daha uzun metinleri anlayabilir ve örtük anlamın farkına varabilir. İfadeleri çok fazla aramaksızın akıcı ve spontane bir şekilde kendisini ifade edebilir. Sosyal, akademik ve mesleki amaçlar için dili esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir. Metin düzenleme kalıplarının, bağlayıcıların ve bağdaşıklık öğelerin kontrollü kullandığını göstererek karmaşık konularda açık, iyi yapılandırılmış, ayrıntılı metinler üretebilir.
BAĞIMSIZ KULLANICI	B2	Kendi uzmanlık alanlarındaki teknik tartışmalar dâhil olmak üzere hem somut hem de soyut konulardaki karmaşık metinlerin ana fikirlerini anlayabilir. Her iki tarafı da zorlamadan, hedef dilin kullanıcıları ile mümkün olduğunca düzenli etkileşim kuracak akıcılıkla ve spontane bir biçimde etkileşime girebilir. Çok çeşitli konularda açık, ayrıntılı metinler üretebilir ve çeşitli seçeneklerin avantaj ve dezavantajlarını vererek güncel bir konu hakkında bir bakış açısını açıklayabilir.
	B1	Düzenli olarak işte, okulda, serbest zamanlarında vs. karşılaşılan aşına olduğu meselelerdeki açık standart girdilerin ana noktalarını anlayabilir. Dilin konuşulduğu bir bölgede seyahat ederken ortaya çıkması muhtemel çoğu durumla başa çıkabilir. Aşına olduğu veya kişisel ilgi alanına giren konularda basit, bağlantılı metinler üretebilir. Deneyimleri ve olayları, hayalleri, umutları ve emelleri betimleyebilir ve kısaca görüşler ve planlar için nedenler sunabilir ve açıklamalar yapabilir.
TEMEL KULLANICI	A2	Kendisi için en yakın alakalı (ör. çok temel kişisel ve aile bilgileri, alışveriş, yerel coğrafya, istihdam) cümleleri ve sık kullanılan ifadeleri anlayabilir. Aşına olduğu ve rutin konularda basit ve doğrudan doğruya bilgi alışverişini gerektiren basit ve rutin görevlerde iletişim kurabilir. Geçmişi, yakın çevresi ve öncelikli ihtiyaç alanlarındaki meselelerinin boyutlarını basitçe betimleyebilir.
	A1	Somut türden ihtiyaçların karşılanmasına yönelik aşına olduğu günlük ifadeleri ve çok temel öbekleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini ve başkalarını tanıtabilir ve sorular sorabilir. Nerede yaşadığı, tanıdığı insanlar ve sahip olduğu şeyler gibi kişisel ayrıntılar hakkında sorular sorabilir ve sorulan soruları yanıtlayabilir. Diğer kişinin yavaş ve açık konuşması ve yardım etmeye hazır olması koşuluyla basit bir şekilde etkileşim kurabilir.

Kaynak: (MEB Çeviri Komisyonu, 2020: 179)

3. YÖNTEM

Nitel bir araştırma olan bu çalışmada öncelikle yabancılara Türkçe öğretimi alanında yardımcı ders materyali kapsamında yapılmış sadeleştirme ve uyarlama çalışmaları tespit edilmiştir. Tespit edilen çalışmalar incelenmiştir. Eflatun Cem Güney'in derlediği masallardan oluşan Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları tarafından 2016 yılında 2. baskısı çıkarılan "Masallar" adlı kitap incelenmiş ve kitaptaki 23 masal Türkçenin yabancı dil öğretiminde B1 ve B2 dil seviyesi için uyarlanmıştır. İnceleme nesnesi olarak belirlenen masallardaki dil bilgisi yapıları incelenmiş ve bu yapılardan B1 ve B2 seviyesine uygun olmayanlar uygun hâle getirilmiştir. Sadeleştirme ve uyarlama işlemleri esnasında Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde yer alan okuma kazanımları, Türkiye Maarif Vakfı'nın hazırlamış olduğu Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı ile Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi B1-B2 ders kitabında yer alan B1 ve B2 seviyesindeki dil bilgisi yapıları esas alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel desende yapılandırılmış bir tasarım ve geliştirme araştırmasıdır. Tasarım ve geliştirme araştırması, her alanda kullanılabilen bir araştırma türüdür. Nicel, nitel veya karma veri toplama yöntemleri kullanılarak yapılabilir. Birçok bilimsel araştırma yöntemi evrende var olan olay, durum veya olgunun betimlenmesine odaklanırken tasarım ve geliştirme araştırmasında bilimsel sonuç ve önerilere dayanarak yeni çözüm ve ürünlerin geliştirilmesine ve yeni bilgilerin keşfedilmesine odaklanılmaktadır (Büyüköztürk, 2019). Richey ve Klein (2014), tasarım ve geliştirme aşamasını araç, öğretim materyali, teknoloji gibi ürünlerin oluşturulmasında veya geliştirilmesinde kullanılan modellerin geliştirilmesi olarak tanımlamaktadır (aktaran Büyüköztürk, 2019).

Bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında bir öğretim materyali olan yardımcı okuma metinleri tasarlanıp geliştirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Eflatun Cem Güney'in derlemiş olduğu Türk masalları oluşturmaktadır. Türk edebiyatında "Masalcı Baba" olarak da tanınan ve birçok Türk masalını okuyucuyla buluşturan Eflatun Cem Güney'in masallarına yer verilmiştir. Çalışmada Türk kültürünün ve dil yapısının başarıyla yansıtılması açısından masallar kullanılmıştır. Eflatun Cem Güney, Anadolu masallarını günümüze kadar ulaştırdığı için Eflatun Cem Güney'in

derlediği masallar kullanılmıştır. Bu çalışmada Eflatun Cem Güney'in "Masallar" adlı derleme kitabından 23 masal, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere uyarlanmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmamızın verileri, yapılan alan yazın taramasıyla birlikte ulaşılan yabancılara Türkçe öğretimi, Türk masalları ve kültür aktarımı konularına odaklanan makale ve tezlere ulaşılmamasıyla elde edilmiştir.

Metin uyarlama yapılırken Korkmaz'ın (2020), "Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Metin Uyarlama" adlı makalesinde yer alan metin uyarlamaya ilişkin görüşleri ve sadeleştirme yöntemleri göz önünde bulundurulmuştur. Masalların sonunda Türkçe sözlüğe ve okuma- anlama becerilerini geliştirme amacıyla etkinliklere yer verilmiştir.

Dil öğrenimi kelime öğreniminin yanı sıra bir kültüre ait değerleri de öğrenme sürecidir. Eflatun Cem Güney'in derlemeleri, Türk halk kültürünü koruma, tanıma ve anlama konusunda önemli bir kaynak olarak kabul edilir, bu nedenle Türk edebiyatı ve kültürü üzerinde etkili bir figürdür. Eflatun Cem Güney, Anadolu'ya ve Anadolu insanına ait masalları derleyerek günümüze kadar ulaşmasını sağlamıştır. Masallar bir kültürün dil yapısını, kültürünü yansıtmada son derece başarılı metinlerdir. Masallar, dil öğrenimini eğlenceli ve etkili kılarak öğrencilere dilin pratik kullanımını anlama ve içselleştirme fırsatı sunar. Masalların dilsel özelliklerinden, kültürümüzü yansıtmamasından ve ilgi çekici metinler olmasından dolayı öğrenciler için yararlı olacağı düşünülmüştür. Bu bağlamda Eflatun Cem Güney'in derlediği masallar çalışma konusu olarak belirlenmiştir.

Metinlerin uyarlanması Türkçenin yabancı dil öğretiminde oldukça sık kullanılan bir yöntemdir. Hedef dil öğrencisine uygun okuma materyalleri geliştirirken özgün metinler uyarlama ile birlikte hedef dil öğrencisinin seviyesine uygun hâle getirilir.

Metin uyarlama temel olarak genişletim ve sadeleştirme olarak iki başlıkta ele alınabilir. Genişletim, özgün bir metni uyarlarken bilinmeyen veya birden çok anlamı olan kelimeleri açıklamak, eş anlamlılarını yazarak anlamayı kolaylaştırmak gibi yollara başvuru bir tekniktir. Sadeleştirme, hedef düzeydeki dil öğrencilerinin anlamasını kolaylaştırmak için okuma materyali veya farklı materyaller üretmek amacıyla, belirli dil bilgisi ve kelime yapılarını kullanarak özgün metinlerin, hedef dil düzeyine göre uyarlanması ve yeniden yazılmasıdır.

Metin sadeleştirmenin temel iki amacı vardır:

1. Metnin okunabilirlik düzeyini arttırmak;
2. Okunan metnin anlaşılma düzeyini/oranını arttırmak.

Özgün bir metin sadeleştirilirken çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Genel kaniya göre sadeleştirme dört şekilde yapılmaktadır:

1. **Koruma:** Metnin zor veya anlamaya engel olmayan bölümlerinin herhangi bir değişiklik yapılmadan olduğu gibi bırakılmasıdır.

(İncili Yorgan-ÖM) “Hey insanoğulları, ben her dağı aştım, her taşı taşıdım ama doğrusu bu tarla belimi büktü. Günlerdir gözlerim yolda, sizin gibi birini bekleyip duruyordum. Allah mı gönderdi sizi! Hakkınızı nasıl ödeyeceğim bilmem...” diye yüzlerine gülünce yüreklerine bir su serpilmiş.

(İncili Yorgan-UM) “Hey insanoğulları, ben her dağı aştım, her taşı taşıdım ama doğrusu bu tarla belimi büktü. Günlerdir gözlerim yolda, sizin gibi birini bekleyip duruyordum. Allah mı gönderdi sizi! Hakkınızı nasıl ödeyeceğim bilmem...” diye yüzlerine gülünce yüreklerine bir su serpilmiş.

2. **Değiştirme:** Öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların aynı anlamı verecek şekilde öğrencinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesidir.

(Sırmalı Pabuç-ÖM) Bir varmış bir yokmuş, Allah’ın kulu çokmuş. Memleketin birinde bir öksüz kız varmış. Anacığının toprağa düştüğü gün, onun da bağına bir ateş düşmüş, benzine kül elenmiş. Gayrı yüzü güler mi yetimin! Bari babası, baba olup da üstüne kol kanat gerse...

(Sırmalı Pabuç-UM) Bir varmış. Bir yokmuş. Çok insan varmış. Bir kız varmış. Bir memlekette annesi ölmüş bir kız varmış. Annesi ölünce kız çok üzülmüş. Kız artık mutlu değilmiş. Babası başka bir kadınla evlenmiş. Artık kızıyla ilgilenmiyormuş.

3. **Özetleme:** Bir metnin anlamını koruyarak basit bir biçimde ya da kısaca yeniden söylenmesidir.

(Nar Tanesi-ÖM) Bir gün böyle, beş gün böyle, artık şehzade ne aş ne ekmek ne uyku ne tünek... Bir köşeye çekilir, kara kara hülyalara dalıp “Vay yandım!” der. Cariyeler bakarlar ki olacak gibi, avunacak gibi değil. Nerde ise alev bacayı saracak, şehzade elden avuçtan çıkacak. İçlerinden biri “Şuna bir şey olursa tutar başıma bir adam sayarlar.” der, varır padişah babasıyla sultan anasına haber verir. İkisi de neye

uğradıklarını bilemez, babasının kanı, canı kurur; anası da deli divane olur, hemen seğirtirler oğullarının yanına.

(Nar Tanesi-UM) Bir süre böyle devam etmiş. Şehzade yemek yemez, uyumaz olmuş. Bir köşeye çekilmiş. Uzun uzun düşünürmüş. Cariyeler, şehzadenin bu halini görmüş. Şehzade kendinde değilmiş. Hemen padişah babasıyla sultan anasına haber vermişler. İkisi de neye uğradıklarını bilememiş. İkisi de çok üzülmüş. Hemen oğullarının yanına gitmişler.

4. **Silme:** Metnin anlamına doğrudan katkısı bulunmayan ya da ayrıntı içeren bazı bölümlerin metinden atılmasıdır (Bölükbaş, 2015:928).

(Kül Kedisi-ÖM) Hani dediğini de eder Keloğlan! İki taş arasında o yana geçer, bu yana geçer, kocakarının eğirdiği, eğireceği yün ile yumağı kapmasıyla kaçması bir olur. Kocakarı durduğu yerde duradursun, ne yapacağını kuradursun, Keloğlan bir taş üstüne oturur ve sazının bir teline dokunur:

Hey özeni özeni
Bana ettin düzeni
Yerin katran kazanı,
Pişesin kocakarı
Ekmeği verdim, yumağı aldım,
Din din din! Din din din...
Ekmeği verdim, yumağı aldım,
Din din din! Din din din...

(Kül Kedisi-UM) Keloğlan bir o yana geçmiş, bir bu yana geçmiş. Yaşlı kadının yumağını alıp kaçmış. Yaşlı kadın olduğu yerde kalakalmış.

3.4. Belirlenen Ölçütlere Göre Metinlerin Uyarlanması

Bu bölümde Sırmalı Pabuç isimli masalın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden belirlenen ölçütlere göre düzenlenmiş özgün metin ve uyarlanmış metin örneği verilmiştir.

SIRMALI PABUÇ (ÖZGÜN METİN)

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Memleketin birinde bir öksüz kız varmış. Anacığının toprağa düştüğü gün, onun da bağrına bir ateş düşmüş, benzine kül elenmiş. Gayrı yüzü güler mi yetimin! Bari babası, baba olup da üstüne kol kanat gerse... Daha karısının toprağı kurumadan bir üvey ananın eline bırakmış onu... Üvey ana dersin, taş yüreklinin biri imiş. Kendi kızının elini sıcaktan soğuğa vurdurmazmış. Bu kara yazılıya aman zaman vermez, her yüke onu koşar, her yokuşa onu yorarmış. (...)

(...) Başlarından savmak için sarı ineği önüne katar da yaymaya gönderirlerse bütün dünyalar onun olurmuş. Günlerden bir gün, yine sarı ineği önüne katıp nerde yemlik yeşillik bir yer varsa oraya götürmüş. O yayım yayım yayılırken kendi de bir ağacın altına serilip yumak yumak yün eğirmeye başlamış. Birden, nerde var nerde yok, bir rüzgâr, dağdan dağa esip gelmiş, yününü yumağını alıp gitmiş... Öksüz kız neye uğradığını bilmemiş! Öyle ya, analığı ne yel tanır ne sel tanır, Allah bir süyümüne kurban eder onu, ya böyle bir yumak olursa ne kıyametler koparır, var kıyas et gayrı! Bu korkuyla, yerinden fırlayıp yumağın peşine düşmüş. Yumak gitmiş o gitmiş, yumak gitmiş o gitmiş, ille velakin ne bir çalıya dolanıp kalmış yumak ne de bir ağaç dalı çekip almış

SIRMALI PABUÇ (UYARLANMIŞ METİN)

Bir varmış. Bir yokmuş. Çok insan varmış. Bir memlekette annesi ölmüş bir kız varmış. Annesi ölünce kız çok üzölmüş. Kız artık mutlu değilmiş. Babası başka bir kadınla evlenmiş. Artık kızıyla ilgilenmiyormuş. Üvey anne kötü kalpli biriymiş. Kendi kızına çok iyi davranırmış. Öksüz kıza ise kötü davranırmış. Kızdan sürekli isteklerde bulunurmuş.(...)

(...) Sarı ineği, öksüz kız otlatırmış. Öksüz kız onunla çok mutluymuş. Öksüz kız, yine bir gün sarı ineği otlatıyormuş. Bu sırada yünden iplik yapıyormuş. Rüzgâr kızın ipini götürmüş. Öksüz kız telaşlanmış. Üvey annesinden korkmuş. Bir yumak ipin peşinden gitmiş. Sonunda yumak bir kulübeye düşmüş. Öksüz kız da peşinden gitmiş. (...)

(...)“Ak yürekli yenge!” demiş, “Bana yaptıklarını ödeyemez. Ancak o da bir anne, onun da bir kızı var. Benim yaşadığımı onun kızı yaşamasın. Annesi günahını kanıyla öderse kız da benim gibi bir üvey annenin eline düşer. Ben onu Allah'a havale ettim. Aramızda bir sır olarak kalsın!” demiş. Üvey anne ile kızı eline sarılacak olmuşlar

onu rüzgârın elinden... Yuvarlana yuvarlana varıp bir kulübeye düşmüş, öksüz kız da ardından... (...)

(...) “Ak yürekli yenge!” demiş, “Bana ettiklerini ne kırk satırla ödeyebilirler ne kırk katırla... Bir var ki bu da bir ana, bunun da bir kızı var, bana oldu olanlar bari ona olmasın, anası günahını kanıyla öderse kızı da benim gibi bir üvey ananın eline düşer sonra... İyisi mi ben Allah’a havale ettim, gayrı ne padişaha duyurun ne de padişah oğluna, aramızda bir sır olarak kalsın bu!” deyince ana kız gelip eline eteğine sarılacak olmuşlar ama ne elini vermiş ne eteğini, kendi eğilip yüzlerini, gözlerini öpmüş ve sonra sakladığı bohçayı çıkarıp güller gibi giyinmiş, serviler gibi süzölmüş önlerinde. Dünya bir yana onlar bir yana... Sırmalı ile küpeliğini unutur mu hiç? İkisini de saray çiftliğine gönderdikten geri, varıp gelin arabasına kurulmuş yenge sultanla beraber... Bütün saray sevinip seyran eylemiş, donanıp devran eylemiş ve kırk gün kırk gece öyle bir toy, düğün eylemiş. Öyle bir toy, düğün eylemiş ki felek bile bir yaşına daha girmiş, öksüz kızla padişah oğlu da ermiş muradına, biz çikalım kerevetine, gökten üç elma düştü yüzü gülmedik yetimlerin başına!

ancak o eğilip gözlerini, yüzlerini öpmüş. Elbiselerini çıkarmış. Güzelce giyinmiş. Önlerine yine peri kızı gibi gelmiş. Sırmalı ile küpeliğini unutmamış. İkisini de saray çiftliğine göndermiş. Yenge sultanla birlikte gelin arabasına binmiş. Bütün saray sevinmiş. Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Çok güzel bir düğün olmuş. Öksüz kızla padişah oğlu da isteklerine kavuşmuş.

4. EFLATUN CEM GÜNEY'İN DERLEDİĞİ MASALLARIN YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE B1-B2 SEVİYESİNE UYARLANMASI

4.1. Sırmalı Pabuç

Bir varmış. Bir yokmuş. Çok insan varmış. Bir kız varmış. Bir memlekette annesi ölmüş bir kız varmış. Annesi ölünce kız çok üzülmüş. Kız artık mutlu değilmiş. Babası başka bir kadınla evlenmiş. Artık kızıyla ilgilenmiyormuş. Üvey anne kötü kalpli biriymiş. Ona öksüz kız diye seslenmeye başlamış. Üvey anne kendi kızına çok iyi davranırmış. Öksüz kıza ise kötü davranırmış. Kızdan sürekli isteklerde bulunurmuş. Üvey annesi kızını sevmezmiş. Kız bu duruma dayanamıyormuş. Evden ayrılmayı düşünmüş. Sarı inek ve küpeli horozu bırakamamış. Ahırda onlarla kalıyormuş. Kızın tek dostu onlar olmuş. Onları çok severmiş. Bu sevgi ona umut verirmiş. Küpeli horoza sıkı sıkı sarılırmış. Sarı inek, öksüz kızın sütüyle beslermiş. Öksüz kız da sarı ineğe sarılırmış. Dertlerini ona anlatırmış.

Sarı ineği, öksüz kız otlatırmış. Öksüz kız onunla çok mutluymuş. Öksüz kız, yine bir gün sarı ineği otlatıyormuş. Bu sırada yünden iplik yapıyormuş. Rüzgâr kızın ipini götürmüş. Öksüz kız telaşlanmış. Üvey annesinden korkmuş. Bir yumak ipin peşinden gitmiş. Sonunda yumak bir kulübeye düşmüş. Öksüz kız da peşinden gitmiş. Karşısına Akça Nine adında biri çıkmış. Altında bir hasır varmış. Karşısında bir ayna varmış. Hemen elini öpmüş. Akça Nine o aynadan her şeyi görebiliyormuş. Akça Nine, aynadan kızın yaşadıklarını görmüş. Öksüz kız anlatacakmış. Akça Nine:

“Yorulma kızım. Ben her şeyi görüyorum. Senin çok temiz bir kalbin var. Rüzgâr, yumağını elinden aldı, değil mi? Üvey annenden korkma. Başımdaki yünden istediğin kadar al. İp yap, üvey annene ver!” demiş. Öksüz kız duyduklarına inanmamış:

“Nine, o nasıl söz! Ben size zarar veremem. Üvey annem elbet kızacak. Zaten yüzüm gülmüyor.” demiş. Ağlamaya başlamış, Akça Nine:

“Ağlama kızım. Senin çok iyi bir kalbin var. Allah elbet yüzünü güldürür. Sen yüzünü, gözünü bir yıka!” demiş. Ellerini uzatmış. Akça Nine'nin on parmağından nur damlamış. Öksüz kız, anlayamamış. Şifa için yüzünü yıkamış. Akça Nine'nin duasını almış. Sarı ineğin yanına gitmiş. Eve dönmüş. Evde bir gürültü kopmuş! Üvey annesi, kıza bakmış:

“Uğradığımız felakete bak. Gel de kızının halini gör. Artık ben onu evime alamam. Benim evde gül gibi kızım var.” diye bağırmış. Babası kızını görmüş. Kızın yüzü çok güzelleşmiş. Babası şaşırılmış:

“Kızım kendine ne yaptın! Artık bu evde kalamazsın. Nerede yüzünü boyadın? Oraya git!” demiş. Kızcağız bir şey diyememiş. Kız olduğu yerde kalmış. Neredeyse bayılacaktı. Üvey kardeşi eline ayna vermiş. Aynayı eline almış. Yüzüne bakmış. Yüzünden, gözünden nur akıyormuş. Akça Nine, aklına gelmiş:

“Demek bu yüzden kötü davranıyorlar! Ben de yüzümde kötü bir şey var sandım.” demiş. Ağlamış. Güzelleşmiş. Melek gibi olmuş. İşte o zaman sarı inek konuşmuş:

“Öksüz kıza nasıl kötü konuşuyorsunuz? Her şeyde kötülük var. Bu öksüz kıza yok. Ben de şahidim, yer gök de şahit!” demiş. Herkes şaşırılmış. Babası bir ineğe bakmış. Bir kızının yüzüne bakmış, sonra karısına:

“Bu kızın yüzündeki boya değil. Boya olsa gözyaşıyla akardı.” demiş, ömründe bir defa doğru konuşmuş. Üvey anne inanmamış. Kızın başından kaynar su dökmüş. Yüzünden hiçbir şey silinmemiş. O zaman o da şaşırılmış. Üvey anne merak etmiş. Öksüz kızdan her şeyi öğrenmiş. Sabah sarı ineği kendi kızıyla göndermiş. İnek gitmiş, kız gitmiş. Sonra yeşillik yere varmışlar. Eline yumak almış. Rüzgâr beklemiş. O gün rüzgâr yokmuş. Yumağı kendi götürmüş. Yokuştan yuvarlanmış. Her yeri kan içinde kalmış. Zorlukla kendini kulübeye atmış. Akça Nine’yi görmüş. Gözlerine inanmamış:

“Nur yüzlü dedikleri bu kadın mı? Saçı başı örümcek ağına benziyor. Yüzünden kötülük akıyor, cadıya benziyor!” demiş. Kadının yanına gitmemiş:

- Cadı kadın, burada ne yapıyorsun?

- Kızım, Allah herkesin içini bilir. Ben herkesin kalbine göre görünürüm. Herkes kendine göre karşılık bulur. Şu saçıma bakar mısın?

- Saçına bakamam, cadı kadın!

- Şu yüzümü, gözümü bir siler misin kızım?

- Yüzünü de gözünü de silemem, cadı kadın!

- Kızım belki elin pislenmiştir. Gel şu elini yüzünü bir yıka, demiş. Parmaklarını uzatmış. Bunun üzerine hemen elini yüzünü yıkamış. Sarı ineği almış. Birlikte evine dönmüşler. Annesi kızını görmüş. Bir şey diyememiş. Kız şaşırılmış:

“Anne ne oldu? Neden bir şey söylemiyorsun?” demiş. Annesi yine hiçbir şey söyleyememiş. Kızına aynayı vermiş. Bir de bakmış ki ne görsün? Yüzünde kaş da kirpik de kalmamış. Kız kendini çok çirkin görmüş. Elindeki aynayı taşa vurmuş:

“Gördün mü başıma gelenleri? Artık, kim yüzüme bakar!” diye şikâyet etmiş. Bunun üstüne evin içinde bir fırtına kopmuş. “Senin yüzünden oldu!” demişler. Yine, öksüz kız suçu bulmuşlar. Öksüz kıza eziyet etmişler. Sarı inek konuşmuş:

“Suç onda değil. Suçlu sizin kızınızdır. O, Akça Nine’ye çok kötü sözler söyledi. Sonunda cezasını buldu. Artık siz de dövünün!” demiş. Üvey anne, çok sinirlenmiş. Sarı ineğin üstüne yürümüş:

“En büyük suçlu sensin! Seni götürdüler. Yoksa hiçbiri olmayacaktı. Sarı ineğe kızmış. Hacı Kasap’ın yolunu tutmuş. Öksüz kız, üvey annesinin eline sarılmış:

“Bu garibe kıyma, hangi inek dile gelir de konuşur!” diye yalvarmış. Üvey anne vazgeçmemiş. Büsbütün öfkelenmiş:

“Sen bana akıl verme, sen kendini düşün.” demiş. Kız, ineğin boynuna sarılmış. Ağlamaya başlamış. Çok sürmemiş, Hacı Kasap gelmiş. Sarı inekten hiç ses çıkmamış. Başını kasaba teslim etmiş. Adam, üvey anneye dönmüş:

“Bu hayvanlar hisseder. O yüzden kendileri gelir!” demiş. Bıçağı sürmüş. Bıçak kesmemiş. “Bismillah!” demiş. Bir daha sürmüş. Tekrar denemiş. Yine kesmemiş. İşte o zaman Hacı Kasap:

“Allah Allah, benim bıçağım taşı bile keser. Bunda bir şey var. Ben, bu hayvanın kılına dokunamam!” demiş. Bıçağını atmış. Üvey anne hiç konuşmamış. Öksüz kıza sadece kuru ekmek vermiş. İneğe ise ot bile vermemiş. Öksüz kız, ekmeği sarı ineğe verirmiş. Sarı inek, öksüz kız sütüyle beslemiş. Aradan aylar yıllar geçmiş. Öfkeleri bitmemiş!

Konaklardan birinde bir düğün varmış. Herkes davetliymiş. Üvey anne de kızını düğün için hazırlamış. Düğün evine gitmişler. Öksüz kız kapıdan çıkmış. Ahıra başını uzatmış:

“Ben kızımı düğüne götürüyorum. Sen buralara sahip çık!” demiş. Öksüz kız üzülmüş. Sırmalının boynuna sarılmış. Anlatmaya başlamış:

“Ah sırmalım, sen bu insanları bilmezsin! Anneler evlatlarına sahip çıkar. Allah benimkini aldı, başkalarının annesini almasın. Annem olsa ben de giderdim. Allah kimseyi annesiz

bırakmasın. İnsanın kaderi güzel olsun. Keşke Akça Nine, üvey kardeşimi güzelleştirseydi. Bana eziyet etmeselerdi!” demiş. Sarı inek:

Sarı inek, öksüz kıza alnındaki kıllardan birini koparıp yakmasını söylemiş. Öksüz kız, kılların birini yakmış. Kapının önünde bir araba belirmiş. Arabanın içi çeşitli kıyafetlerle doluymuş. Kızcağız uzun süre bakmış! Bunun üstüne sırmalı:

“Haydi, hazırlan. Düğüne git. Düğün evindekiler güzel bir kız görsün. Sen de biraz eğlen!” demiş. Kızcağız güzelce hazırlanmış. Çok güzel olmuş. Düğün evinden içeri girmiş. Görenler hayran kalmış, “Acaba bu güzel kim?” demişler. Birbirlerine bakmışlar. Tanıyan olmamış. Düğün sahipleri saraydan geldiğini düşünmüş. Herkes ona hizmet etmiş. Sazlar çalmış. Oyunlar oynanmış. Öksüz kız güzelce eğlenmiş. Üvey annesiyle kardeşini görmüş. Düğünden ayrılmış. Herkes onu uğurlamış. Pabucunun teki havuza düşmüş. Beklemeden ayrılmış. Hemen eve varmış. Sonrasında üvey annesiyle kardeşi gelmiş:

- Kimse geldi mi?

- Kimse gelmedi anne.

- Herkes düğündeydi. Kim gelsin buraya? Öksüz kız kıskansın istemiş. Düğünü anlatmış:

“Her şey çok güzeldi! Hele bir kız geldi. Kim bilir hangi peri padişahının kızıydı. Herkesi bıraktı. Geldi benim yanıma oturdu. Kızımı çok sevdi.” demiş. Öksüz kız, gülecekmiş. Kendini zor tutmuş.

Padişahın oğlu atına havuzdan su içiriyormuş. Pabucun tekini bulmuş. Padişahın oğlu çok şaşırılmış:

“Allah Allah!” demiş, “Çok güzel bir pabuç. Sahibi ne kadar güzeldir!” diye düşünmüş. O sırada yaşlı bir karı koca geliyormuş. Şehzadenin sözlerini duymuş. Şöyle bir bakmış:

“Ey oğul!” demiş, “Ben bu pabucu görmüştüm. Burada ne işi var. Başına inşallah bir şey gelmemiştir. Peri kızı gibiydi. Herkesin gözü onun üzerindeydi.” demiş. Sonra yoluna gitmiş. Şehzadenin içine bir ateş düşmüş. Her yere adamlarını göndermiş. Bu pabucun sahibini aratmış. Anne babası telaşlanmış. Her yerde sırmalı pabuç konuşulmuş. Ancak bir şey bulamamışlar. Derken bir vezir:

“Bu pabucu kapı kapı dolaştıralım. Kızlarımıza denetelim. Kimin ayağına olursa sahibi odur. Allah yazdıysa düğün ederiz. Emir padişahımızındır!” demiş. Padişah da bunları işitmiş. Bu

fikri beğenmiş. O günden sonra pabuç ellerinde ev ev gezmeye başlamışlar. Öksüz kızın olduğu eve gelmişler. Üvey anne pabucu kendi giymek istemiş, olmamış. Kızına giydirmek istemiş. Onun ayağına da olmamış. Padişahın adamları burada aradıklarını bulamayınca başka kapıya yönelmişler ama komşunun biri:

“Bu evde öksüz kız da var. O da denesin.” demiş. Üvey anne sinirlenmiş. İzin vermek istememiş. Ancak padişahın adamları kuşkulanmış:

“Emir büyük yerden, pabucu herkes deneyecek.” demişler. Üvey anne, ahırın kapısını açmış. Öksüz kız pabucu giymiş, pabuç da ayağına tam olmuş. Üvey anne de padişahın adamları da şaşırılmış. Ne yaptılarsa öksüz kız konuşmamış:

“Kızım, Allah yüzüne baktı. Düğüne hazır ol!” demişler. Üvey anne bir kurnazlık düşünmüş. Kendi kızını saraya gelin gönderecekti. Kızının yüzünü, gözünü boyamış. Kıyafetler giydirmiş. Sabah erkenden gelmişler. Üvey anne süslediği kızını götürmüş. Gelinciler başını kaldırıp iyice incelemişler:

“Böyle bir güzellik gizlenir mi? Aç duvağını da yüzünü görelim.” demişler. Üvey anne duymazlıktan gelmiş. İçlerinden biri duvağı açmış. Gördükleri peri kızına benzemiyormuş. Gözlerine inanamamışlar. “Güzelliği dillere destan peri kızı bu mu? Hani öyleyse havuza düşen pabucun teki?” demişler. Öksüz kızın bacısı telaşlanmış. Bir bahane aramış:

- Pabucun teki havuza düşünce ben de ötekini dereye attım!

- Dere ne oldu?

- Öküzün biri içti!

- Öküz ne oldu?

- Dağa kaçtı!

- Dağ ne oldu?

- Yandı bitti kül oldu! Bu yalanlar üstüne küpeli horoz konuşmaya başlamış:

“Öksüz kız tandırda... Öksüz kız tandırda...” diye ötmeye başlamış! Gelincilerin başı:

“Bu hayvan Allah tarafından konuşturuluyor!” demiş. Tandırda doğru yürümüş. Tandırın kapağını açmışlar. Düğünde gördükleri dünya güzeli karşılındaymış! Çok şaşırılmışlar. Sonra öksüz kız, üvey annesinin yaptıklarını anlatmış. Yenge sultanın da gözleri dolmuş:

“Kötü kalpli kadın, Allah’tan da mı korkmadın? Bunları padişaha anlatacağım.” demiş. Üvey anne önce kendi kızının yüzüne bakmış. Sonra da üvey kızının yüzüne bakmış. Yaptıklarından utanmış. İşte o zaman öksüz kız:

“Ak yürekli yenge!” demiş, “Bana yaptıklarını ödeyemez. Ancak o da bir anne, bunun da bir kızı var. Benim yaşadığımı onun kızı yaşamasin. Annesi günahını kanıyla öderse kızı da benim gibi bir üvey annenin eline düşer. Elbet o da yaptıklarından pişman olur. Aramızda bir sır olarak kalsın!” demiş. Üvey anne ile kızı eline sarılacak olmuşlar ancak o eğilip gözlerini, yüzlerini öpmüş. Elbiselerini çıkarmış. Güzelce giyinmiş. Önlerine yine peri kızı gibi gelmiş. Sırmalı ile küpeliğini unutmamış. İkisini de saray çiftliğine göndermiş. Yenge sultanla birlikte gelin arabasına binmiş. Bütün saray sevinmiş. Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Çok güzel bir düğün olmuş. Öksüz kızla padişah oğlu da isteklerine kavuşmuş.

4.1.1. Türkçe Sözlük

- cadı** : Kötülük yaparak başkalarına zarar veren kadın.
- hasır** : Saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü.
- nur** : İlahi bir güç tarafından gönderildiğine inanılan parlaklık.
- öksüz** : Annesi veya hem annesi hem babası ölmüş olan.
- pabuç** : Ayakkabı.
- sırma** : Altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.
- şifa** : Bedensel veya ruhsal bir hastalığın son bulması, hastalıktan kurtulma.
- tandır** : Yere çukur kazılarak yapılan bir tür küçük fırın.
- üvey** : Aralarında kan bağı bulunmayan, öz olmayan.
- yumak** : Yuvarlak biçimde sarılmış iplik, yün vb.

4.1.2. Boşlukları Dolduralım

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları uygun şekilde dolduralım.

1. Öksüz kızın en iyi dostları ..... ve .....dur.
2. Öksüz kız ..... sayesinde daha da güzelleşmiştir.
3. Üvey anne, öksüz kız ..... saklamıştır.
4. Öksüz kız, sarı inek ve küpeli horozu ..... göndermiştir.
5. Öksüz kız ..... ile evlenmiştir.
6. Padişah oğlu bahçedeki havuzda ..... bulmuştur.

4.1.3. Yeniden Yazalım

Aşağıda verilen cümleleri tek cümle haline getirelim.

1. Öksüz kızın annesi ölmüş. Babası başka biriyle evlenmiş.

Öksüz kızın annesi ölünce babası başka biriyle evlenmiş.

2. Sarı ineği öksüz kız otlatırmış. Çok mutlu olurmuş.

.....

3. Ellerini uzatmış. Akça Nine'nin on parmağından nur damlamış.

.....

4. Aynayı eline almış. Yüzüne bakmış.

.....

5. Padişahın oğlu atına havuzdan su içiriyormuş. Pabucun tekini bulmuş.

.....

4.2. İncili Yorgan

Bir varmış. Bir yokmuş. Nalcı Baba adında biri varmış. Kendi dükkânında çalışmış. Zengin değilmiş. Üç oğlu varmış. Küçük çocuğun adı Mıstık'mış. Mıstık çalışkanmış. İki ağabeyi ise tembelmiş. Mıstık ağabeylerinden daha zekiymiş. Babaları bir süre sonra ölmüş. Nalcı Baba'dan çocuklarına miras kalmamış. Geçim derdine düşmüşler.

Mıstık, ağabeylerine: "Ağabeylerim bu iş böyle olmayacak. Kendimize başka bir yerde iş bulalım." demiş. Ağabeyleri bunu kabul etmiş. Birlikte yola çıkmışlar. Bir süre gitmişler. Sonunda bir tarlaya varmışlar. Tarladaki başaklar bir adam boyu kadarmış. Tarladaki ekinler yan yatmış. Mıstık, ağabeylerine: "Bu ekinleri biçelim. Sahibi bize emeğimizin karşılığını öder." demiş. Kardeşler tarlanın hepsini biçmişler. Bu arada karşılıklarına bir dev çıkmış. Kardeşler dev görünce çok korkmuş. Dev:

"Hey insanoğulları, ben her dağı aştım, her taşı taşıdım ama doğrusu bu tarla belimi büktü. Günlerdir gözlerim yolda, sizin gibi birini bekleyip duruyordum. Allah mı gönderdi sizi! Hakkınızı nasıl ödeyeceğim bilmem..." diye yüzlerine gülünce yüreklerine bir su serpilmiş. Mıstık:

"Dev baba, insan zor durumda olanlara yardım eder. Hakkımız varsa helal olsun. Biz sadece iyilik isteriz." demiş. Bu konuşma üzerine dev:

"Sizin gibi insanlara her şeyim feda olsun. Şu dağın arkasında evim var. Evin önünde kuzum var. Kuzunun başında da üç kızım var. Önce şu kuzuyu yiyelim. Sonrasını konuşuruz." demiş. Mıstık'ın eline küçük bir kâğıt vermiş. Karım kuzuyu kızartıp göndersin demiş. Ama Mıstık, devin bakışlarını pek beğenmemiş. Biraz gitmiş. Kâğıdı açmış. Kâğıtta yazanları okumuş. Meğer Mıstık'ı ölüme yollamış: "Kara hatun, sana bir insan kuzusu gönderiyorum. Güzelce kızartıp gönder!" diye yazıyormuş. "İyiliğe karşı kötülük." çıkmış karşılıklarına. Böyle bir devden başka ne beklenir ki! Mıstık dilini ısırılmış. Devin mektubunu değiştirmiş. Sonra Mıstık, devin karısını ikna etmiş. Dev karısı kuzuyu hazırlamaya başlamış. Mıstık, bu arada gizlice eve girmiş. Karşısında üç güzel kız görmüş. Mıstık, kızları görünce şaşırılmış. Kızlar buraya nasıl geldiklerini anlatmışlar. Sonra onlar da Mıstık'a burada ne yaptığını sormuşlar. Mıstık da:

"Dev kendi ayağımızla ölüme gönderdi. Demek ki ömrümüz bitmemiş. Şimdi benim yerime kuzu kebab oluyor." diye başlamış. Başından geçenleri anlatmış. "İnşallah buradan birlikte kurtuluruz. Gece fırsat bulursam haber ettiğim yere gelin." demiş. Bu arada kuzu nar gibi kızarmış. Tepsiyi almış. Tarlaya gitmiş. Dev, Mıstık'ı karşısında görmüş. "Gördün mü şu oğlanın yaptığını! Biz ona oyun ettik. Kuzudan olduk. Ben de bunu yanına bırakmam!" diye söylenmiş.

Kuzuyu bir güzel yemişler. Akşam olmuş. Üç kardeşi eve götürmüş. Mıstık, dikkatli davranmış. Devlerin yaptığı planı duymuşlar. Kardeşlerin gözüne uyku girmemiş. Devler, bıçaklarını almaya gitmiş. Mıstık:

“Fırsat bu fırsattır!” demiş. Kardeşlerine haber etmiş. Kızları da kurtarmışlar. Devler kardeşleri ve kızları bulamamış. Hemen arkalarından koşmuşlar. Ama çoktan sihirli nehri geçmişler. Dev, çok sinirlenmiş. Mıstık’a başını sallamış:

“Bre çocuk.” demiş. “Beni kuzudan ettin. Yetmedi, şimdi de üç kızdan ettin. Seninle elbet karşılaşacağız!” diye homurdanmış. Mıstık:

“Sen bizim canımızı istedin. Yoksa kuzudan olmazdın. Kızların canını istedin. Yoksa üç kızdan olmazdın. Eden bulur dev baba eden bulur. Sen bizi unut. Bıçağı düzgün tut. Kendine zarar verme!” demiş. Sonra yola koyulmuşlar.

Bir padişahın günün birinde kızları kaybolmuş. Kızlarının üçü de birbirinden güzelmiş. Birbirinden temizmiş. İyice aramışlar. Ne olduğunu anlayamamışlar. Padişah ne yapacağını bilememiş. Padişah ferman çıkarmış. Kızlarını bulanı ödüllendirecekmış. İnsanlar yollara düşmüş. Her yere bakmışlar. Sonunda umutları tükenmiş. Padişahın yaşama sevinci kalmamış.

Bir gün padişahın üç kızı Nalcı Baba’nın üç oğluyla gelmiş. Padişah gözlerine inanamamış. Padişah çok sevinmiş. Üç yiğidi alnından öpmüş. Sağ yanına almış. Üç kızının gözlerinden öpmüş. Sol yanına almış. Çocuklar her şeyi anlatmış. Dinledikçe yiğitleri sevmiş. Mıstık’ı çok sevmiş. Padişah:

“Dileyin benden dileğinizi!” demiş ama üç kardeş:

“Biz sağlığımızı dileriz padişahım.” demişler. Padişah:

“Söz vermiştim. Kızlarımı getirenle evlendireceğim diye. Demek ki Allah böyle istedi. Sözümden dönersem halkıma karşı utanırım. Şimdi beni baba yerine koyun. Düğününüzü yapalım. Bir gün de yerime padişah olursunuz.” demiş. Kardeşlere düşünmeleri için üç gün üç gece vakit vermiş. Meğer büyük kardeşin gözü küçük kızdaymış. Ortanca kardeşin gözüyse padişahın tacındaymış. Kardeşler, ellerine razı olmamışlar. Mıstık’ı zor durumda bırakmayı düşünmüşler. Padişah, üç gün sonunda büyük kardeşi yanına çağırılmış. Ona niyetini sormuş.

“Padişahım, kızınızın başımın üstünde yeri var. Ama ben ona değerli bir hediye veremem.” demiş. Padişah gülmüş:

“Sarayımda yığınla altın var. Nişanlığına istediğini alıp hediye et.” demiş. Bu sözün üzerine büyük kardeş:

“Padişahım, kızınıza kimsede olmayan bir hediye lazım. Bu hediye ancak devin evindeki incili yorgandır. Onu yalnız kardeşim Mıstık alır.” demiş. Padişah, Mıstık’ı yanına çağırılmış. Ondan incili yorganı istemiş. Mıstık, abilerinin işi olduğunu anlamış. Korktuğunu belli etmemek için:

“Büyük kardeşim kızınıza hediye edecekse incili yorganın sözü mü olur!” demiş ve yola çıkmış. Bir süre gitmiş. Devin mağarasına varmış. İncili yorganı almış. Hemen sihirli ırmağı geçmiş. Dev, Mıstık’ın peşinden gelmiş. Mıstık sihirli ırmağın karşısında ona gülüyormuş.

“Yaptıkların yetmedi mi? Şimdi bir de incili yorgandan ettin. Dilerim Allah’tan bu yorganın altında yatan hiç uyanmasın!” diye beddua etmiş. Mıstık hemen saraya gelmiş. İncili yorganı görenler hayran kalmışlar. Yorganı sultanın çeyiz odasına kaldırmışlar. Ağabeyi Mıstık’ın döndüğünü duymuş. Bu durum hoşuna gitmemiş. Bu sefer de ortanca kardeş kötülük düşünmüş. Padişah ortanca kardeşi çağırıp sormuş. Ortanca kardeş:

“Padişahım, kızınızın başımın üstünde yeri var. Ancak ona verecek ne yüzüğüm ne de elmasım var. Ona layık bir hediye vermeliyim.” demiş. Padişah bunun üzerine gülmüş:

“Hazinemden mücevher taşıyor. Beğendiğini al ver kızıma.” demiş.

“Padişahım! Kızınız için eşsiz bir hediye olmalı. Devin mağarasındaki şimşek taşı gibi. O taşı da sadece bizim Mıstık alır. Siz yeter ki ferman buyurun.” demiş. Padişah, Mıstık’ı çağırılmış. Biraz yüzüne gülmüş. Sonra şimşek taşını istemiş. Mıstık, işin aslını anlamış. Korktuğunu belli etmemek için:

“Kardeşimin utanmasını istemem. Kızınıza hediye edecekmiş.” demiş ve yola düşmüş. Bir süre gitmiş. Sonunda devin mağarasına gelmiş. Şimşek taşını almış. Hemen sihirli nehri geçmiş. Dev, hemen peşinden koşmuş. Bakmış. Mıstık nehrin karşı tarafında duruyormuş. Mıstık’a:

“Beni bir kuzudan, üç kızdan ettin yetmedi mi? İncili yorganımı aldın götürdün bitmedi mi? Şimdi de beni şimşek taşından ediyorsun. Dilerim şimşek taşına sahip olan bir daha uyuyasın!” diye beddua etmiş. Mıstık:

“İyiliğe karşı kötülük yapılmaz. Yaparsa başı beladan kurtulmaz. Niye böyle yaptın diye sorma bana. Ne yapacaksın diye sor.” demiş. Saraya doğru gitmiş. Şimşek taşını görenlerin gözleri kamaşmış. Gece gündüz parlıyormuş. Gökyüzünden düşen bir yıldızla benzetmişler. Sonra ortanca kızın odasına kaldırmışlar. Mıstık’ı yine sarayda görmüşler. Ortanca kardeşin canı sıkılmış.

Kardeşler kara kara düşünüyorlarmış. Padişah Mıstık'ı çağırılmış. Mıstık'a düşüncesini sormuş. Mıstık, padişaha:

“Padişahım, sevgi karşılıklı olur. Yalnız benim istememle olmaz. Küçük sultanımızın bende gönlü var mıdır?” demiş. Padişah da:

“Haklısın. Herkesin gönlünde biri vardır. Bu yüzden önce küçük kızıma sordum. Onun kalbinde de sen varsın. Başka bir şey söyleyecek misin?” demiş. Bu söz üzerine Mıstık:

“Öyleyse başımın üzerinde yeri var. Benim ne incili yorganım ne de şimşek taşım var. Böyle elim boş karşısına çıkamam. Küçük sultanımı utandıramam. Ben gidip mağarayı kendim için dolaşayım. Belki bir hediye bulur gelirim.” deyip yollara düşmüş. Bir süre gitmiş. Sonunda devin mağarasına gelmiş. Dev, Mıstık'ı karşısında görünce öfkelenmiş:

“Sonunda elime düştün. Avuç avuç kanını içeceğim senin!” demiş. Mıstık da boynunu bükmüş:

“Haklısın dev baba. Bugüne kadar çok hata yaptım. İçimde hep bir korku var. Dev baba beni yiyecek diye düşünüyordum. Uyku uyuyamaz oldum. Bu korkuyla yaşamaktan yoruldum. Kendi ayağımla geldim! Yiyeceksen ye beni! Ama bunları isteyerek yapmadım. Bunları bir yaptıran var bana. Bu ne padişah baba ne de kardeşlerim. Benim başım boş değil. İçinde cinler mi cirit oynuyor, periler mi top oynuyor, bilmiyorum.” demiş. Dev:

“Demek ki o yüzden senden şeytanlık akıyor. Allah onların kötülüğüne uğratmasın. Senin yaşadığını biz yaşamayalım. Bizden uzak dur da ne istersen iste bizden!” demiş. Mağaranın kapısını sonuna kadar açmışlar. Korkularından yaklaşmamışlar. Mıstık içinden gülmüş. Bütün mağarayı gezmiş. Devin değerli hiçbir şeyine dokunmamış. Sonunda kafeste yeşil bir kuş görmüş. Tüyleri pırıl pırılmış. Gözleri yumul yumulmuş.

“Güzel kuşum ben nasıl da seni unutmuşum!” demiş. Kuşu almış. Giderken devlere veda etmek istemiş. Devleri yerinde bulamamış. “Kim bilir, korkudan nereye gittiler. Şu garip kuşu ellerinden kurtardım ya!” diyerek sihirli ırmağı geçmiş. Sarayın yolunu tutmuş. Ancak bu kuş sarayda kimsenin dikkatini çekmemiş. Görenler dudak büküp geçmişler. En çok da kardeşleri.

“Hediye olarak değersiz bir kuş getirmişsin! Değerli bir şey yok muydu?” demişler. Mıstık bu sözleri umursamamış:

“Kimsenin gözüne girmeye niyetim yok. Ben bir can daha kurtardım.” demiş. Yeşil kuşu küçük sultanın odasına kaldırmışlar. Hediyeler tamamlanınca düğün kurulmuş. Padişah, kırk gün

kırk gece düğün sözünü yerine getirmiş. Sabah Mıstık ve küçük sultan yeşil kuşun sesiyle uyanmışlar. Hazırlanmışlar. Sonra padişahın elini öpmüşler. Padişah kızını ve damadını görmüş. Padişah:

“Evlatlarım, kadın ve erkek birbirine destek olmalı. Her zaman birbirinizin yanında olun.” diye bir öğüt vermiş. Öteki kızlarıyla damatlarını da beklemiş. Gelen giden olmamış. Padişahın yüreğine korku düşmüş. Zehirlendiklerini düşünmüş. Bu sırada vezirleri:

“Padişahım endişelenmeyin. Düğün deyip geçmeyin. Kırk gün kırk gece insan öyle yorulur ki yerinden kalkamaz.” demişler. Padişahın yüreği rahatlamış. Odaların kapısı ertesi sabah da açılmamış. Mıstık’ı çağırmışlar. Mıstık da:

“Padişahım demeye dilim varmıyor. Artık saklayacak bir şey kalmadı. Allah bilir ya devlerin bedduası tutmuştur. Eğer öyleyse ne incili yorgan odasındakiler uyanabilir ne de şimşek taşı odasındakiler uyuyabilir. Doğrusu bana ettikleri de yetti. Ben de beddua edecektim ama kardeştir dedim. Ben onlar için çabaladım. Onlar benim yoluma kuyu kazdı, kuru bir taht için.” demiş. Kardeşlerinin oynadığı oyunu anlatmış. Padişah sakalını kaşımaya başlamış:

“Demek bunların gözü benim tacımda, tahtımda ha! Böylelerinin gözünü toprak doyursun. Onlar ettiklerini çekiyor. Olanlar kızlarıma oldu. Kendi ellerimle kızlarımin başını yaktım. Biri incili yorganın altında çürüyüp gidecek. Biri şimşekle çarpılmışa dönecek. Ne yapmalı bilmem ki...” demiş. Vezirlerin yüzüne bakmış. Onlardan ses çıkmamış. Mıstık’a dönmüş:

“Oğlum, sen hiç kardeşlerine benzememişsin. Talih kuşu küçük kızımın başına konmuş. Şu derdime bir çare bulursan tahtımı tacımı sana bağışlarım!” deyince Mıstık:

“Padişahım, biraz düşüneyim. Sonra bismillah der işe başlarız.” demiş. Mıstık, düşünmüş taşınmış. Danışacaklarına danışmış. Padişahın karşısına çıkmış:

“Padişahım, devler de Allah’ın bir kulu bedduası tutmuştur. İncili yorgan ve şimşek taşı alınır da bunun derdinde olanlara verilirse uyuyanlar uyanır. Bana uyanık olanları uyutmak biraz zor geliyor. Elbette onun da çaresi bulunur. İncili yorganla şimşek taşını vermişler. Mıstık da söylenecekleri söylemiş. Uyuyanlar uyanmış, uyanıklar uyumuş. Kardeşler yaptıklarından utanmış. Padişah ele güne karşı:

“Tacım, tahtım olmasın ama kızlarımin mutlu olsun!” demiş. Sonra büyük ve ortanca kardeşe dönmüş:

“Siz hiç mi aynaya bakmadınız? Siz padişah olabilir misiniz? O kadar insanın sorumluluğunu alabilir misiniz? İslam’ın şartı beş, altıncısı da haddini bilmek. Bundan sonra kardeşinizin kılıcı başımızın üstüne.” demiş. Onlara istemese de birer beylik vermiş. Mıstık da başlarına padişah olmuş.

4.2.1. Türkçe Sözlük

başak	: Arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.
beddua	: Birinin kötü duruma düşmesini gönülden isteme.
ekin	: Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.
ferman	: Buyruk, emir.
haddini bilmek	: Neler yapabileceğini, gücünün ve yeteneğinin nelere yetebileceğini bilerek onun ötesine geçmemek, ölçüsünü bilmek.
haram	: Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı.
kefen	: Ölünün gömülmeden önce sarıldığı beyaz bez.

4.2.2. Metni Anlama Soruları

1. Padişah’ın kızları devin eline nasıl düşmüş?

.....
.....

2. Mıstık ve kardeşleri devle nasıl tanışmış?

.....
.....

3. Mıstık, devin evinden hediye olarak neleri almış?

.....
.....

4.2.3. Belirleyelim

İşteş çatılı fiiller karşılıklı yapma ve birlikte yapma anlamları vardır. Aşağıdaki işteş fiillerin anlam özelliklerini belirleyelim.

	Birlikte yapma anlamı	Karşılıklı yapma anlamı
Mıstık ve kardeşleri korkudan kaçışmışlar.		
Padişahın kızları devi görünce koştu.		
Dev ve kardeşler selamlaştılar.		
Devin yanına gitmeden önce kardeşleriyle vedalaştı.		
Padişahın kızları ağlaştılar.		

4.2.4. Cümle Yazalım

Aşağıdaki cümlelerin olumsuz biçimlerini alttaki boşluğa yazalım.

Mıstık, kardeşleriyle ekinleri biçiyordu.

.....

Devin evinde üç kız bulunuyormuş.

.....

Padişah, kızlarını evlendirmek istemişti.

.....

4.3. Üç Turunçlar

Bir varmış. Bir yokmuş, Memleketin birinde bir padişah yaşarmış. Bu padişahın bir oğlu varmış. Padişah oğlunu her şeyden korurmuş. Sonunda oğlu büyümüş. Yiğit bir delikanlı olmuş. Padişahı evladını kaybetmekten korkuyormuş. Bir akşam saraya falcıyı çağırılmış. Falcı padişahın falına bakmış:

“Padişahım, Allah sizlere uzun ömür versin. Şehzademizin geleceği bir yetime bağlı. Onun yüzünden gülecek ya da onun yüzünden ağlayacak.” demiş. Padişahın derdi bir iken iki olmuş. Vezirlerini çağırılmış. Kara Vezir:

“Padişahım, üzülmeysin. Ne kadar öksüz, yetim varsa bulalım. Hepsini toplayalım. Sonra hepsini öldürelim.” demiş. Ancak Ak Vezir, iyi kalpli bir adammış:

“Padişahım, yetimin canına kıyılmaz. İnsanları mutlu etmeliyiz. Siz bir çeşme yaptırın. Bir tarafından bal aksın. Bir tarafından kaymak aksın. Öksüzler, yetimler bu çeşmeye gelsin. İsteyen bal doldursun. İsteyen kaymak doldursun. Yetimlerin yüzü güler. O zaman şehzademizin yüzü de güler.” demiş. Padişah bunu uygun bulmuş. Bir çeşme yaptırmış. İçenlerin tadı damağında kalmış. “Şehzademizin ömrü uzun olsun!” demişler. Bir gün şehzade çeşmeye gelenleri izliyormuş. Elindeki kâse düşmüş. Kâse kırılmış. Bir parçası da bir yetimin başına düşmüş. Her yeri kan içinde kalmış. Yetim öfkelenmiş:

“Şehzadem, tek bir dileğim var: Üç Turunçlar aklından çıkmasın!” demiş. Şehzadenin yüreğini bir acı kaplamış. Padişah bu durumu anlamış. Padişah:

“Gördün mü başımıza gelenleri! Şehzademizin geleceği bir yetime bağlı demişlerdi. Söyledikleri gerçekleşiyor.” diye üzölmeye başlamış. Vezirler onu bu hâlde görünce:

“Padişahım, insan kaderini yaşar. Sonu iyi olur inşallah.” demişler. O gece herkes uyumuş. Şehzade yola çıkmış. Bir süre ilerlemiş. Karşısına bir dev karısı çıkmış! Şehzade yavaş yavaş yaklaşmış. Anasından emer gibi dev anasından süt emmeye başlamış. Dev karısı homurdanmış:

“İnsanoğlu, ben sana yapacağımı bilirdim. Ak sütümü emdin. Beni çaresiz bıraktın. Yine de sonunu Allah bilir. Benim oğlum, insan kokusunu çok uzaktan alır. Birazdan gelir. Seni saklayayım.” demiş. Şehzadenin iki yanağına vurmuş. Elma gibi kızarmış. Şehzadeyi rafa koymuş. Bu sırada oğlu gelmiş. Bir sağı koklamış, bir solu yoklamış. Görememiş ama kokuyu almış:

“Ana!” demiş. “Her yer insan eti kokuyor!” Anası bilmezlikten gelmiş:“Oğul, buralarda insanın ne işi var. Olsa olsa dışının dibinde kalmıştır.” demiş. Fakat oğlu yine bildiğini okumuş:

“Ana, ben düş görmüyorum. Burada insan eti kokuyor.” demiş. Sonra dişlerini bilemeye başlamış. Anası:

“Haydi, öyle olsun diyelim. O insan benim sütümü emdi. Yine onun canına kıyar mısın?” demiş. Oğlunun gözünün içine bakmış. Oğlu:

“Ana, ben o kadar mı açgözlüyüm? Senin ak sütünü emdiyse o artık benim kardeşimdir.” demiş.

Oğlunun bu sözü dev anasının içi rahatlamış. Dev anası elmayı alıp ortaya bırakmış. Şehzade kızarak ortaya gelmiş. Dev oğlu, şehzadeyi baştan aşağı süzmüş:

“Ey insanoğlu!” Burada ne işin var? Başından geçenleri anlat.” demiş. Şehzade, “Sorma dev kardeş, sorma! Bir yetimin kötü dileğini aldım. Her yerde Üç Turunçları arıyorum.” demiş. Bunu duyunca devin gözleri dört açılmış:

“İnsanoğlu, canına mı susadın. Üç Turunçlar, yedi başlı bir devin bahçesindedir. Kimsenin gücü yetmez ona! İyisi mi, bu sevdadan vazgeç.” demiş. Şehzade:

“Dev kardeş, benim çarem Üç Turunçlardadır. Ben bu yola baş koydum. Kaderime razıyım. Siz bana o devin bahçesini gösterin. Sonrasına karışmayın.” demiş. Hazırlanmış. Dev anası dayanamamış:

“Şu sözlerimi iyi dinle, şimdi: Bahçe buradan bir yumak kadar yol. Al işte sana bir yumak! Bu ipin ucundan tut. Dümdüz git. Bu yumak bitince önüne demir kapı çıkar. Bu kapının bir kanadı açık, bir kanadı kapalıdır. Açık kapıyı kapatırsın, kapalı kapıyı açarsın. Kapının bir yanında bir koyun bağlıdır. Bir yanında bir köpek bağlıdır. Koyunun önünde et vardır. Köpeğin önünde ot vardır. Otu alır, koyunun önüne koyarsın. Eti de köpeğin önüne atarsın. Girince bahçenin ortasında bir ağaç göreceksin. Bu ağaç çok eski zamanlardan kalmış. İşte Üç Turunçlar bu ağacın üstündedir. Yedi başlı devin gözü bu turunçlardadır. Gözleri kapalı ise uyanıktır. Gözleri açıksa uyumuştur! Gözleri kapalıysa yerinden oynama, gözleri açıksa yaklaş o yana. Yerden eline üç tane taş al. Birini atarsın turunçlara, düşürebilersen düşürürsün, düşüremezsen dizlerine kadar taş olursun. Tutar bir taş daha atarsın, tutturamazsan göbeğine kadar taş olursun. Şansına son taşı da atarsın, bu defa da vurup indiremezsen sen de ötekiler gibi taşlaşırsın. Ama Allah’ın izniyle attığını vurur, vurduğunu düşürürsen hiç bekleme. Üç Turunçları kaptığın gibi hemen kaç. Ne olursa olsun arkana bakma. Ben bu kadar derim, başka demem.” demiş. Şehzade, bu sözleri aklından hiç çıkarmamış. Uzunca bir süre yola devam etmiş. Yumaktaki ip bitmiş. Bir de başını kaldırmış. Demir kapı karşındaymış. Şehzade, dev anasının dediklerini eksiksiz yapmış. Bahçeye varmış. Yedi başlı dev uyuyormuş.

Yerden eline üç tane taş almış. İlk taşı atmış. Vuramamış. Dizlerine kadar taş kesilmiş. İkinci taşı atmış. Yine vuramamış. Bu sefer göbeğine kadar taş kesilmiş. Son taşı eline almış. Taşa bakmış:

“Allah’ım her şey senin elinde. Sen attığım taşı boşa çıkarma!” demiş. Elindeki son taşı da atmış. Duası yerini bulmuş olacak. Üç Turunçlar dalından koparak yere düşmüş. O anda şehzadenin tüm damarlarına birden kan yürümüş. Eli ayağı açılmış. Hemen Üç Turunçları almış. Yola koyulmuş. Bu arada dev de uyanmış. Arkasından bağırması:

“Koyun koyun, ak koyun, şu insanoğluna et bir oyun!” diye. Ak koyun kımıldamamış. “Adımı ağzına almaya dilin nasıl varıyor? Bunca yıldır önüme et attın. Elin adamı geldi de bir tutam ot verdi. Ben bu iyiliğe kötülük edemem.” demiş. Yedi başlı dev, koyundan umudunu kesmiş. Kapısındaki köpeğe dil dökmeye başlamış:

“Karabaş, sen olsun köpekliğini göster de şu insanoğluna bir sataş!” diye yalvarmaya başlamış. Karabaş da başını devden yana çevirmiş:

“Bunca yıldır kapındayım, bir gün bir lokma et vermedin. Bir deri bir kemik kaldım. İnsanoğlu insanlığını gösterdi. Et verdi. Ben bunu unutup kılına dokunamam.” demiş. Devlin bir başı daha önüne düşmüş. Bu defa da açık kapıya karşı dil dökmüş: “Sen olsun şu insanoğlunu tut ne olur!” diye. Açık kapı, kanadını bile kımıldatmamış:

“Yıllardır açık dura dura yoruldum. İnsafa gelip bir defa kapatmadın. Yine elin adamı geldi. Kanadımı kapattı. Kolum kanadım dinlendi. Ben ona nasıl kötülük yapayım?” demiş. Devlin bir başı daha önüne düşmüş. Bu defa da kapalı kapıya yalvarmış:

“Açık kapı da tutmadı. Sen tut bari bu insanoğlunu!” demiş. Kapalı kapı da kanadını kımıldatmamış:

“Yıllardır kapalı dura dura karardım kaldım. Bir gün yüzüme bakmadın. Zorda kalınca mı hatırladın. Allah’tan biri yardım etti. Ben de güneş yüzü gördüm, Bu iyiliğe kötülük yapamam.” demiş. Bunu işitince devlin bir başı daha önüne düşmüş. Yedi başlı dev, yardım beklemiş. Şehzade dönüp bakmamış. Yoluna devam etmiş. Çok susayınca turunçlardan birini soymuş. Bir de ne görsün. Bakmaya kıyılamayacak bir güzel çıkmış. Şehzade, buna bir akıl sır erdirememiş. Turunç güzeli:

“Aman yiğit, bana bir su ver!” demiş. Çölde su mu bulunur? Şehzade çırpınmış. Su aramış ama bulamamış. Su gelmeyince dayanamamış. Kız bir kuş olup göle doğru gitmiş. Şehzade çok üzülmüş. Elinden bir şey gelmeyeceğini anlamış. Yola devam etmiş. Uzunca bir süre ilerlemiş.

Susuzluktan dili, dudağı kurumuş. Turunçlarından birini daha soymuş. Bunun içinden de bir kız çıkmış. Güzelliği dillere destanmış. Şehzadenin parmağı ağzında kalmış. Turunç güzeli boynunu bükmüş:

“Yandım yiğit, yandım; bana bir su!” demiş. Şehzadenin eli ayağına dolaşmış. Şehzade su bulamamış. Sonunda bu Turunç güzeli de bir kuş olmuş. Hemen göle doğru uçup gitmiş. Şehzadenin aklı başına gelmiş:

“Bir daha suyun başına ulaşmadan şu turunca el sürmeyeceğim.” diye yemin etmiş. Yeniden yola düşmüş. Yine uzunca bir süre ilerlemiş. Günün birinde bir suyun başına varmış. Susuzluğa artık dayanamaz olmuş. “Vay yandım!” diyecek olmuş. Son turuncu soyacakmış, eli varmamış! Yine Allah yüzüne bakmış. Turunç ortadan açılıvermiş. Bunun içinden de bir kız çıkmış. Dünyada eşi benzeri yokmuş. Şehzade bir görmüş bayılmış, bir görmüş ayılmış. Hemen pınardan su vermiş. Kendi de Turunç güzelinin elinden su içmiş. Gözü gönlü açılmış şehzadenin:

“Nasıl oldu da bir dalda turunç oldun?” diye sormuş. Turunç güzeli de cevap vermiş:

“Ben Üç Turunç’tan biriyim, peri kızıyım. Dahasını ne sen sor ne ben söyleyeyim; yedi başlı dev, yedi yıl bekledi. Kader beni sana sakladı. Sen kimsin yiğit? Nasıl oldu buldun beni?” diye sormuş. Şehzade:

“Ben kuşlar padişahının oğluyum. Bu yaşıma dek kimseye gönül vermedim. Üç Turunçların aşkına yandım. Dert üstüne dert aldım. Ama dert veren dermanını da verdi. Benim gönül verdiğim sensin. Kimselere vermem seni.” demiş. Kırk yılın hasretlisi gibi sarılmışlar. Şehzadenin köşkü tepenin arkasındaymış. Ancak Turunç güzelinin üstünde kıyafet yokmuş. Turunç güzelini nasıl götüreceğini bilememiş. Bakmış olacak gibi değil. Turunç güzelini bir ağacın yapraklarına sarmış:

“Sultanım, beni burada bekle. Ben hemen sana gelinlik diktireyim. Sen de giyinip süslen. Sultanlar gibi tahtırevana kurul. İnsanlar da seni davullarla zurnalarla karşılasın.” demiş.

Turunç güzeli canı gönülden razı olmuş. Düğün dernek sözünden de utanmış. Şehzadenin yüzüne bile bakamamış. Şehzade de saraya doğru yola koyulmuş. Mutluluktan ayakları yere basmamış. Bu sırada pınara bir kız gelmiş. Turunç güzelinin suya düşen gölgesini kendi gölgesi sanmış:

“Ben ne kadar da güzelim. Bu güzelliğimle testi mi taşıyayım?” deyip testiyi kırmış. Turunç güzeli buna gülmüş. Yaprakların arasından sesi gelmiş. Kız başını kaldırmış. Turunç güzelini

görmüş: “Demek suda gördüğüm bu imiş, yoksa böyle bir güzellik bende ne gezer.” diye üzölmeye başlamış. Sonra Turunç güzeline oyun etmiş:

Bacı ağaca nasıl çıktın? Keşke ben de çıkabilsem. Biraz konuşurduk. Hoşça vakit geçirirdik!” demiş. Turunç güzeli insanları tanımıyormuş. “Gönlü kalmasın, bana da bir can şenliği olur.” diye düşünmüş ve:

“Eğil dalım, eğil!” demiş. Dalın biri eğilmiş. Kızı almasıyla doğrulması bir olmuş. Kız, kendini ağacın tepesinde bulmuş. Söze başlamış:

“Bacı, nar tanesi mi desem, nur tanesi mi desem sana? Ömrümde senin kadar güzelini görmedim. Bu ne güzellik böyle?” demiş. Turunç güzeli, sessizce:

“İnsanın kaderi güzel olsun. Yoksa başın dertten kurtulmaz!” demiş. Başına gelenleri anlatmış. Bülbülün çektiği dili belasıdır, derler! Kız, onun olanca sırrını öğrenmiş. Sonra:

“Allah kimine güzelliği veriyor. Kiminden de söküp alıyor. Kimse beni beğenmez.” demiş. Turunç güzelinin saçını başını okşar gibi yapmış. Büyülü iğneyi saçlarının arasından çekip çıkarmış. Turunç güzeli o anda bir kuş olmuş. Uçup gitmiş. İşte o zaman kız çok sevinmiş:

“Şu peri kızı ‘İnsanın talihi güzel olmalı.’ demişti ama dünya yıkılsa talih benim yüzüme gülmez. En iyisi talihimi kendi elimle kurayım. Şu şehzade ile evlenmeliyim. Bundan daha iyi fırsat mı olur?” demiş. Büyülü iğneyi saçlarına iliştiirmiş. Kendisini Turunç güzelinin yerine koymuş. Derken yamaçtan gelinciler belirmiş. Şehzade her şeyi hazırlamış. Heyecanla gelmiş. Bakmış ki Turunç güzelinin yerinde yeller esiyormuş. Çirkin biri oturmuş, bekliyormuş. İnsan, rüyasında görse bunu iyi düşünmezmiş. Şehzade kendi kendine:

“Peri soyundan değil mi Turunç güzeli, her kılığa girer, her şekilde görünür. Belki de beni sınıyor.” diye yorumlamış. Aralarında şöyle bir “dedim dedi” başlamış:

- Benim süt beyazım, neye böyle karagül gibi karardın?
- Ben kararmadım şehzadem, gün vurdu dalıma, kararttı beni!
- O nokta nokta benlerin yerine neden çil düştü?
- Çil düşmedi şehzadem, saçım değdi, tel yarasıdır!

Şehzade görmüş, gözlerine inanamamış. Duymuş, kulaklarına inanamamış. Karakız da bozuntuya vermemiş. Turunç güzeli gibi gelinliğini giyip kuşanmış. Yüzü görünmesin istemiş.

Yüzünü, gözünü iyice örtmüş. Tahtirevana kurulmuş. Neşe içinde saraya inmiş. Padişah, sultan ana oğullarının evlendiğini görmek istiyormuş. Kırk gün kırk gece düğün etmişler. Dillere destan olmuş. Ancak oğullarının yüzünü güldürememişler. Küçük sultan dedikleri Karakız'ın yüzünü de görememişler. Herkes bundan kuşkulandı. Fakat bu Karakız bunu duymuş: “Şehzadeyi avucumun içine aldım ya, ne derlerse desinler.” diye avunmuş. Günün birinde has bahçeye bir kuş gelmiş. Her sabah bir dala konmuş:

“Konduğum dallar kırılсын, gelsin!” demiş. Konduğu dallar kırılmış. Kırk gün olmadan bahçe yıkılmış. Karakız, bahçeye ne olduğunu anlar gibi olmuş. “Gördün mü bir başıma gelenleri! Bu kuş, kuş değil; bu Turunç güzeli. Bu gidişle bir gün bu sarayı başıma yıkacak. Ben ona oyun edeyim de görsün!” demiş. Kuşa bir tuzak kurmayı düşünmüş. Karakız, yatağa düşmüş. Hekimin, biri gelmiş, biri gitmiş. Karakız hiçbirine parmağının ucunu bile göstermemiş. Hizmetliye altın vermiş. Hekimler de altını alınca Karakız'ın istediklerini söylemiş:

“Küçük sultanın şifası şu kuştur. Onu kesip yedin. Sonra kendine gelir. Yoksa bir daha yataktan kalkamaz.” demişler. Hekimin sözünü dinlemişler. Sarayın avcısı çağırılmış. Bir sapanla vurup indirmişler. Kuşun başını kesmişler. Çayır çimen al kanlara boyanmış. Karakız da al kınalar yakınmış. Kuşun kanı ile kızaran yerde bir filizcik yeşermiş. Zamanla bu, filiz iken dal olmuş, dal iken fidan olmuş, bu fidan da, serpilmiş, bir servi olmuş. Bu servi de yel vurdukça dile gelmiş:

“Gölgeme düşen sular kurusun!” demiş. Sular kurumuş. Akşam olmadan bahçe çöl gibi dönmüş. Karakız caneviden vurulmuşa dönmüş:

“Gördün mü bir başıma gelenleri! Bu servi, o Turunç güzeli! Demek ki bu gidişle sarayı değil, dünyayı ateşe verecek! Böylesi günde insan, boynunu büker de durur mu? O beni yakmadan, ben onu yaktırayım!” demiş. Servi ağacına da bir bahane bulmayı düşünmüş. Nasıl olsa her istediğini yaptırıyormuş. Bir bahane bulmuş. Ağacı kestirmiş. İhtiyacı olanlar gelmiş. Ağacın odunlarını toplamış. Herkes alacağını almış. Sonra, bir hatun bacı gelmiş. Budaklı bir kütüğü alıp gitmiş. Kimsesi yokmuş. Kendi alın teriyle çalışmış. Önce, bir pişmanlık duymuş:

“Bir göz dama ben sığıdım da bu mu kaldı?” diyecek olmuş. Sonra kış kıyamet günleri gözünün önüne gelmiş: “Ne olur ne olmaz, bu yıl bu kütük canımı kurtarır.” diye düşünmüş. Ocağın başına yerleştirmiş. Sabah kapısını, bacasını kapayıp gitmiş. İşe koyulmuş. Akşamın olunca yorgun bir şekilde eve dönmüş. Gözlerine inanamamış. Evin şekli değişmiş! Ev baştanbaşa temizlenmiş. Her yer düzenlenmiş. Canının çektiği yemeklerden de hazırlanmış. Hatun bacı düşünmüş. Nasıl olduğuna anlam verememiş:

“Doğrusu burada iyiler çok. Ancak dünya kötüler dünyası, ne olur ne olmaz!” demiş. Birinden birine elini sürmemiş. O akşam da ekmeğini tuza batırmış. Bir süre böyle devam etmiş. Meraktan gözlerine bir türlü uyku girmemiş: “Ne oldu? Kimin işi?” diye bir o yana, bir bu yana dönmüş. Uyuya uyana geceyi yarılammış. Bir ses duymuş. Hemen etrafa bakmış. Kapıyı bacayı dinlemeye başlamış. Has bahçeden getirdiği budaklı kütüğü görmüş. Allah tarafından bu kütüğün budaklarından biri filizlenmiş. Bu filiz fidan boylu bir kız olmuş. Hatuncuk gözlerine inanamamış. Sonra aklını başına toplamış. Kızın bileğinden yapışmış:

“Sen kimsin? Nereden çıktın?” diye sormuş. O da:

“Ne sen sor ne ben söyleyeyim ana, Turunç güzeli diye biriyim. Şu dünyada başıma gelmeyen kalmadı?” deyip gözlerini kapatmış. Gözlerinden yaş süzölmüş ve sonra:

“Artık sabrım tükendi. Ya şu kütüğü yakıp kül et beni ya dalıma bülbül kondur, gül et beni.” demiş. Hatun bacı, karıncayı bile incitmeyen biriymiş. Bu söze alınmış:

“Sana kıyan eller, mutlu olur mu kızım?” demiş. Turunç güzelini bağrına basmış. Beraber yaşamaya başlamışlar. Bir gün olur, o gün gelir diye. Onlar, o günü beklemeye koyulmuş. Şehzadenin şüphesi günden güne artmış. Şehzade:

“Bu Karakız, Turunç güzeline bir kötölük etti. Turunç güzeli şimdi nerede? Hangi dağda, hangi dere?” diye düşünmüş. Turunç güzeli kuş olmuş başının üstünde dönmüş. Bu dönen kuşu görmemiş. Turunç güzeli servi olmuş, dal olmuş. Başının üstüne gölge düşmüş, bu düşen gölgeyi görmemiş. Bir kara düşünceye düşmüş. Düşüne düşüne yatağa düşmüş. Yine de bu düşünceden kurtulamamış. Saray halkından biri:

“İnsanlar gelsin kendi hikâyelerini anlatsınlar. Belki şehzademiz kendi derdini unuttur.” demiş. Sarayın kapıları herkese açılmış. Hatun ana da böyle bir günü ipe çekiyormuş. O da varmış. Budaklı kütüğünün hikâyesini anlatmış. Şehzade ötekileri duymamış bile. Hatuncuk anlattıkça dikkatle dinlemiş. Derken bir peri kızı çıktığını duymuş. Gerçeği anlar gibi olmuş:

“Aman ana, dünya gözü ile onu bir görebilir miyim? İsteğimi kabul et. Ben de seni ödüllendireyim.” demiş. Hatun ana, hemen gidip getirmiş onu. Turunç güzeli, simsiyah giyinmiş. Şehzade onu tanıyamamış. Turunç güzeline:

“Peri kızı, güzel kız; sen kimsin?” diye sormuş. Peri kızı da:

“Şehzadem, nasıl söyleyeyim bilemiyorum! Turunç oldum. Yedi başlı bir dev dünyamı zindan etti. Gül oldum, bir kara diken dünyamı kararttı. Kuş oldum, kanadımı kırdılar, servi oldum,

dalımı kestiler; giyemedim dünyada yeşilimi, alımı!” demiş. Sonra yüzünü açmış. Şehzade çok sevinmiş. Sonra şehzade, sultan gibi saraylara kurulan Karakız’ı çağırtmış:

“Artık oynadığın oyun bitti! Şimdi kırk katır mı istersin, kırk satır mı?” diye sormuş. Karakız’ın yüzü bir kat daha kararmış:

“Şehzadem, kırk satır düşmanımın boynuna gelsin, kırk katıra biner de babam evine giderim!” demiş. O akşam olmadan kırk katırın kuyruğuna bağlamışlar onu. Yeniden meydan kurulmuş. Davullar vurulmuş. Dillere destan bir düğün olmuş. Turunç güzeliyle şehzadenin de dileği gerçekleşmiş.

4.3.1. Türkçe Sözlük

- budak** : Ağacın dal olacak sürgünü.
- katır** : At ve eşekten doğan melez hayvan.
- sataşmak** : Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak.
- servi** : Çok koyu yeşil yapraklı bir ağaç.
- şehzade** : Padişahların ve oğullarının erkek çocuklarına verilen unvan.
- tahtirevan** : Omuzda veya deve, fil, at vb. hayvanlara yüklenerek götürülen, üstü örtülü, insan taşınan araç.
- talih** : Şans.
- turunç** : Portakala benzeyen acımtırak meyve.
- vezir** : Osmanlılarda devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa unvanını taşıyan kimse.
- yetim** : Babası ölmüş olan (çocuk), babasız.

4.3.2. Metni Anlama Soruları

1. Şehzade'ye kim beddua etmiş? Neden?

.....

.....

2. Şehzade kimlerden yardım almış?

.....

.....

3. Turunç Güzelleri, su bulamayınca ne olmuşlar?

.....

.....

4. Turunç Güzeli'nin yerine kim geçmiş?

.....

.....

4.3.3. Cümle Kuralım

Aşağıda verilen kelimelerle anlamlı birer cümle kuralım.

- izliyormuş- oğlu- padişahın- gün- bir- gelenleri

.....

- şehzade- olmuş- kaderine – razı- üzülerək

.....

- döndü- geri- şehzade- turunç- için- güzeli

.....

- bahçeden- budaklı- has- kütüğü- görmüş- getirdiği

.....

4.3.4. Soru Yazalım

Okuduğumuz masalla ilgili sorular hazırlayalım.

SORU 1

:

SORU 2

:

SORU 3

:

SORU 4

:

4.4. Sedef Bacı

Bir varmış. Bir yokmuş. Bir padişah varmış. Padişahın üç oğlu bir kızı varmış. Babaları çocuklarını her şeyden çok severmiş. Anneleri de babaları kadar düşkünmüş. Ancak anneleri evlatlarına doyamadan ölmüş. Saraydaki herkes yas tutmuş. Ancak Kara Vezir:

“Padişahım, evlatlarımıza bakacak bir anne lazım.” demiş. Kendi kızını padişahla evlendirmiş. Kara vezirin kızı kötü kalpli biriymiş! Padişaha her istediğini yaptırmış. O zamana kadar herkese iyi davranmış. Zamanla herkese kötülük yapmış. En büyük kötülüğü de üvey kızına yapmış. Üvey kızının değeri babasının gözünde azalmış. Onu mutfağa göndermiş. Kardeşler birbirine destek olmaya devam etmiş. Geceleri bir araya gelip konuşurlarmış. Günlerden bir gün, üvey anneleri onları dinlemiş. Kara vezirin kızı:

“Başıma ne iş açacaksınız? Size yapacağımı biliyorum!” demiş. Kara vezirin kızı aynı zamanda büyücülük yapıyormuş. Kardeşlere büyü yapmış. Sabah olunca üç kardeş kuş olmuş. Kanatlanıp uçmuşlar. Bacıları neye uğradığını bilememiş. Kardeşlerini beklemiş. Bütün kuşlar yuvalarına dönmüş, onlar dönmemiş. Saray onun için zindan olmuş:

“Ya kardeşlerimi bulurum ya da onların yollarında ölürüm. Onlar olmadan yaşayamam!” demiş ve o gece yollara düşmüş. Uzunca bir süre gitmiş. Sonunda bir dağın tepesine varmış. Uçan kuşlara kardeşlerini sormuş. Kardeşlerinden haber alamamış. Kardeşlerinden umudu kalmamış. Ağlamaya başlamış. Yüreği dayanmaz olmuş. O sırada üç kuş, başının üstünde dolanıyor! Hemen kollarını açmış. Üstünde dönmeye devam etmişler. Meğer kardeşleri hava kararınca insan oluyorlarmış. Gün aydınlanınca yeniden kuş oluyorlarmış. Bu üç kuş sonunda yorulmuşlar. Hava kararınca insan olmuşlar. Birlikte özlem gidermişler. Gün aydınlanırken:

“Bacı, burada ne yapacağız? Bu dağın ötesinde bir göl var. Gölün ortasında bir ada var. Adanın ortasında da bir oda var. Burası saraylardan daha güzel. Gün doğunca seni kanatlarımızda oraya götürelim. Sakın korkma. Bindiğin kanat, kardeş kanadıdır.” demişler. Sedef Kız çok mutlu olmuş. Sabah olunca kardeşlerinin kanadına binmiş. İstedikleri yere varmışlar. Burası cennet gibi bir yermiş. Kızcağız hiçbir şeye dokunmamış. Kardeşleri göğe havalanmış. O da kendini göle atmış. Bu gölün suyu her derde çareymiş. Sedef Kız, suya dalmış. Çıktığında yeniden doğmuş gibiymiş. Kardeşleri dönmüşler. Bacılarını görmüşler. Onu görünce ümitleri artmış. Gece olunca hepsi uyumuş. İnsan, hangi hayalle yatarsa o rüya ile uyanırmış. Sedef Kız rüyasında mübarek birini görmüş:

“Kızım!” demiş, “Kardeşlerine ayırık otundan birer gömlek ör. Bu gömleği onlara giydir. Kardeşlerin üzerindeki büyü bozular. Yine insan olurlar. Ancak gömlekleri örene kadar kimseyle

konuşmayacaksın. Şimdi, anla, dinle, güveniyorsan başla!” Sedef Kız uyanmış. Rüyasında gördüklerine inanmış. Zaman kaybetmek istememiş. Kardeşleri uçup gitmiş. O da ayrık otu toplamış. Gömlekleri örmeye başlamış. Kardeşleri gelmiş. Onun konuşmadığını görmüş. Büyüden konuşamadığını düşünmüşler. Kardeşleri bacıları için şifa aramaya başlamışlar. Bir padişahın oğlu Sedef Kız’ı görmüş. Onu çok beğenmiş. Hemen atıyla yanına gitmiş. Sedef Kız’a kim olduğunu sormuş. Cevap alamamış. Bir bakmış: “Peridir bu!” ya da “Dil bilmez biridir.” demiş. Ama ne olursa olsun padişah oğlu, Sedef Kız ile evlenmek istemiş. Hemen düğün etmeyi düşünmüş. Onu atına bindirmiş.

Yolda üç kuş, başının üstünde uçmaya başlamış. Onları sanki güneşten koruyormuş. Padişahın oğlu üç kuşun kızın kardeşi olduğunu anlayamamış. Bu durumu garipsemiş. Bir süre gitmişler. Akşam olmadan saraya varmışlar. Padişah, oğlunun her istediğini yaparmış. Hemen o akşam davullar çalmış. Düğünleri kurulmuş. Sedef Kız, gömlekten başka bir şeye bakmamış. Büyüyü bozmayı arzuluyormuş. Meğer biri onu izliyormuş. Akşamın bir vaktinde padişah oğlunun yanına çıkmış:

“Şehzadem, senin nişanlın büyücüdür! Sürekli ayrık otu topluyor. Kim bilir başınıza ne çoraplar örüyor?” demiş. Padişah oğlu, inanmak istememiş. Üç gün üç gece Sedef Kız’ı izlemiş. Hemen Sedef Kız’ı çağırmışlar. Sedef Kız’dan ne olduğunu öğrenmeye çalışmışlar. Sedef kız örgüsünü bırakmamış. Dilinden bir çift söz dökülmemiş. Gözünden bir damla yaş akmış. Ama onun gözyaşına artık kim bakar. Susmak kabul etmektir!” demişler. Büyücü olduğuna karar vermişler. Cellattan başını istemişler! Cellatbaşı, son vasiyetini sormuş kızın. Yine bir ses çıkarmamış. “Vaktine hazır ol!” demiş. Kız örmeye devam etmiş. Derken üç kuş gelip başının üstünde dönmeye başlamış. Sedef Kız da gömleklerini örüp bitirmiş. Gömlekleri bir bir kuşların üstüne atmış. Bu üç kuşun üçü de filiz gibi birer delikanlı olup kardeşlerinin boynuna sarılmış. Görenler inanmamış. İşte o zaman Sedef Kız’ın ağzı dili açılmış:

“Cellatbaşı, önce beni padişahın huzuruna çıkar. Başımdan geçenleri ona anlatacağım. Yine de kararı değişmezse, boynum kıldan ince.” demiş. Üvey annesinin yüzünden çektiklerini ağlayarak padişaha anlatmış. Padişah, Sedef Kız’ın tertemiz bir kız olduğunu anlamış. Kendi oğluyla evlendirmiş. Üstelik üç kızıyla da Sedef Kız’ın üç kardeşini evlendirmiş. Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Üvey annelerinin de yaptığı kötülüklerin cezasını çektiğinin haberi gelmiş. Herkes hak ettiğini yaşamış.

4.4.1. Türkçe Sözlük

ayrık otu : Buğdaygillerden, kökü hekimlikte idrar söktürücü olarak kullanılan yabancı bir bitki.

büyü : Başvurulan gizli işlem, sihir.

cellat : Ölüm cezasına çarptırılanları öldürmekle görevli olan kimse.

vezir : Eskiden yüksek görevlerde bulunan kimse.

zindan : Tutuklu veya hükümlülerin içine konulduğu kapalı yer.

4.4.2. Metni Anlama Soruları

1. Sedef Bacı ve kardeşlerine kim büyü yapmış?

.....
.....

2. Sedef Bacı'nın kardeşlerine ne olmuş?

.....
.....

3. Büyüden kurtulmaları için Sedef Bacı ne yapmış?

.....
.....

4. Sedef Bacı'nın kardeşleri kimle evlenmiş?

.....
.....

4.4.3. Yeniden Yazalım

Cümleleri verilen örnekteki gibi yeniden yazalım.

1. Sedef kız, kardeşlerine gömlek ördü.

Gömlek örüldü.

Sedef kız tarafından gömlek örüldü.

2. Sedef kız sürekli ayırık otu topluyor.

---

3. Cellatbaşı, son isteğini sordu.

---

4. Padişah düğün için davulları çaldırmış.

---

5. Halk onun büyücü olduğunu düşünmüş.

4.4.4. Tamamlayalım

Cümleleri uygun eklerle tamamlayalım. (-arak, -up, -unca, -ünce, -up)

- Sedef Kız gömlekleri ör..... konuşmaya başladı.
- Kardeşleri kuş ol..... uçtular.
- Üvey anneleri büyü yap..... onları kuşa dönüştürdü.
- Geceleri insan ol..... kardeşleriyle hasret giderdi.
- Akşam ol..... geri gelirlermiş.

4.5. Gelincik Günü

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde Germen Beyi adında biri varmış. Bu beyin bir oğlu varmış. Zaman geçmiş. Oğlu büyümüş. Delikanlı olmuş. Gün olmuş, şahin gibi uçmuş. Gün olmuş, dağdan dağa ceylan gibi koşmuş. Gününü istediği gibi geçiriyormuş. Onu gören annesiyle babası çok mutlu oluyormuş. Bir akşam saraya çok yorgun dönmüş. Bir daha da dışarı çıkmamış. Sürekli düşünüyormuş. Anne ve babası çok üzölmüş. Germen Beyi'nin başı önüne düşmüş. Bir çıkar yol bulamamış. En sonunda dört bir yana haber üstüne haber göndermiş. Oğlunun derdini bulana ödöl verecekmiş.

Dünyadaki çoğu cinci, sihirbaz, büyücu, düzenbaz gelmiş. Kimse derdini bulamamış. Gelenler elleri boş dönmüşler. Günlerden bir gün bey oğlu, oturuyormuş. Kara kara düşünüyormuş. Saray kapısının önünden bir kuş bile uçmazmış. Bir gün bir yaşlı kadın gelmiş. Delikanlıyla konuşmaya çalışmış. En sonunda bey oğlu:

“Kadın, korkmuyor musun? Ne arıyorsun buralarda?” demiş. Yaşlı kadın hemen bir bahane bulmuş:

“Derdimi sorma oğul!” demiş, “Hayırsız bir oğlum var. İşe yaramazın biridir. Kapıdan çıkıyor. Bir daha geri dönmüyor. Hep kendi bildiğini yapıyor. Satılmaz ki satasın, atılmaz ki atasın. Yaşadıklarımı bilen biri, yaşıma başıma acıdı da ‘Koca nine!’ dedi. ‘Dünyasına küsmüş birini bul. Damarından yedi damla kan al. Yedi sabah bal şerbetine kat. Oğluna içir. Sonunda sözünden çıkmaz.’ İşte bu söz üstüne her yeri dolaştım. Senden başka kimseyi bulamadım. Şimdi, bana yedi damla kan versen. Büyük sevap işlersin.” Bu sözler bey oğlunun garibine gitmiş:

“İlahi koca nine, benim dünyasına küsmüş bir adam olduğumu ne biliyorsun?” diye sormuş! Yaşlı kadın, cevap vermiş:

“Ben insanı gözünden tanırım. Dünyasına küsmüş birisin. Yoksa şu kafesin ardında tek başına oturur musun? Böylesi günde insan durmaz. Gelincik Günü bugün! Şimdi iğne atsan yere düşmez. Her yer çok kalabalıktır. Bana yedi damla kan verirsen ben de yedi gün, yedi gece dua ederim. Belki gönlün ferahlar.” demiş. Konuştukça konuşmuş. Delikanlıyı konuşturmuş. Meğer bey oğlu bir gün pınar başında uyuyakalmış. Pınar başında gözüne bir peri görünmüş. Dünyalar güzeli bir peri kızymış. Birbirlerinin elinden badeler içmişler. Kendilerinden geçmişler. Ancak peri kızının olduğu yeri bilmiyormuş. Bu yüzden konuşmuyormuş. Sürekli düşünüp duruyormuş. Germen Beyin oğlu bunları anlattıktan sonra:

“Koca nine, ben dünyama küsmeyim de kimler küssün. O zamandan beri her yer bana zindan oldu. Sen bilge birine benziyorsun. Peri kızı da Gelincik Günü'ne katılmış mıdır? Doğrusunu

söylersen, yedi damla değil, yetmiş damla kanım helal olsun sana.” demiş. Büyücülerin, düzenbazların yapamadığını yapmış. Bey oğlunun ağzından sözleri almış:

“İlahi oğul!” demiş, “Kim bulunmaz ki Gelincik Bağı’nda, o bulunmasın. Herkes oradadır. Sen de gün bitmeden git. Sevdiğini bul!” deyip onu ayağa kaldırmış. Kendi de hemen padişaha koşmuş:

“Müjdelere ola beylerbeyi, müjdelere ola! Beyzademini derdini buldum. Onun derdi, bülbül derdi; bülbülün derdi, gül derdi. Söylediklerim gerçek. Hiçbir sözümde yalan yok.” demiş. Germen Beyi ne dediğini anlamamış:

“Ben bu kapalı sözlerden anlamam. Söyle. Nedir oğlumun derdi?” diye sormuş. Yaşlı kadın:

“Devletlim, bunda anlaşılacak ne var? Beyzademizden her şeyi öğrendim. Senin anlayacağın, bülbül oğlun, gül kızlardan birini rüyasında görmüş. Bütün derdi bu imiş. Artık karar sizindir. Derman Gelincik Bağı’nda. Bu dertli kulun dertten anlar ancak.” demiş.

Germen Beyi, yaşlı kadının ödülünü vermiş. Onu uğurlamış. Ferman çıkarmış. Gelincik Bağı’ndaki herkes bey oğlunun önünden geçmiş. Delikanlının kısmeti anadan öksüz, babadan yetim bir kızmış. Bir görmüş bayılmış. Bir görmüş ayılmış. Bundan sonra düğün bayram olmuş. Kimi zaman kara kara düşünmüşler. Kimi zaman sefa içindelermiş. Kala kala o günlerden bir bu gelenek kalmış. Gelincik Bağı yılda bir gün kız anaları kızlarını, oğlan anaları oğullarını alıp bahçeye götürüyormuş. O gün orada gelinlik kızlar geziniyormuş. Diğer yanda delikanlılar kızları süzüyormuş. Hepsi kendi evleneceği kişiyi buluyormuş. Kırk gün olmadan düğünleri kuruluyormuş.

4.5.1. Türkçe Sözlük

bade : Şarap, içki.

bahane : Bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep.

düzenbaz : Hile yoluyla aldatan, hile yapan.

kısmet : Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.

4.5.2. Metni Anlama Soruları

1. Germen Beyi, oğlunun derdini bulmak için kimleri çağırması?

.....
.....

2. Beyin oğlunun derdi nedir? Beyin oğlunun derdini kim bulmuş?

.....
.....

3. Beyzade, peri kızını nerede bulmuş?

.....
.....

4.5.3. Yazalım

Aşağıdaki cümleleri dolaylı anlatıma çevirelim.

1. Germen Beyi “Oğlumun derdini bulana ödül vereceğim.” dedi.

.....

2. Bey oğlu, yaşlı kadına “Burada ne arıyorsun.” demiş.

.....

3. Yaşlı kadın “Hayırsız bir oğlum var.” dedi.

.....

4. Padişah, yaşlı kadına “Nedir oğlumun derdi?” demiş.

.....

4.5.4. Tamamlayalım

Okuduğumuz metne göre neden-sonuç cümlelerini tamamlayalım.

Neden

_____
_____
_____
_____

Sonuç

Germen Beyi ve karısı çok üzülmüş.

Neden

Yaşlı kadın, oğlunun derdini Germen Bey'ine söylediği için
--

Sonuç

_____
_____
_____
_____

4.6. Hamur Bebek

Bir varmış. Bir yokmuş. Hılı ile Dılı adında bir karı koca varmış. Az konuşurlarmış. Kimsenin işine karışmazlarmış. Karıncayı bile incitmezlermiş. Herkes onların üstüne titirmiş. Bir dediklerini iki etmezlermiş. Başkalarına yük olmaktan korkarlarmış. Ellerinde olanın fazlasını istemezlermiş. Parayı önemsemezlermiş. Tek istekleri bir evlatmış. Bir evlatları olsa dünyalar onların olacaktı. Yapılacak ne varsa yapmışlar. Adaklar adamışlar. Oruçlar tutmuşlar. Bir evlatları olmamış. Günlerden bir gün Hılı, çalı çırpı toplamış. Dılı da ekmek yapıyormuş. Ramazan ayı yaklaşmış. Ekmekten sonra börek yapmış. Börekten sonra da çörek yapmış. Çuvalın dibinde bir avuç un kalmış. Yoğurt olmadığından tarhana da yapamamış. “Bu unla ne yapsam?” diye düşünmüş. Aklına bir şey gelmiş! Hemen kocasına seslenmiş:

- Hılı, demiş.

Kocası ona bakmış:

- Yine ne var Dılı, demiş

- Artık yaşlandık. Az günümüz kaldı. Allah, bize bugüne kadar bir evlat vermedi. Yine de umut kesilmez. Onun her şeye gücü yeter. Şimdi, şu bir avuç unu yoğursam. Hamurdan bir bebek yapsam ne dersin? Yapması bizden, yaşatması Allah'tan... Bugüne dek her şeyi denedik. Bakarsın dileğimiz gerçekleşir. Yoksa nasibimizi kabulleniriz. Bu söz, üzerine kocası:

- Aklınla yaşayasın, demiş. Ben senin bu kadar akıllı olduğunu bilmezdim. Başkası göle yoğurt çalıyor, yoğurt tutuyor. Bizim hamurumuz neden tutmasın. Belki Allah, böyle nasip eder. Emek çekeceksin bari güzel olsa, demiş. Karısı buna kızmış:

- Hılı sen de! İnsan evladından emeğini esirgemez. Ben hamurunu çok yoğururum. Sen de malzemededen kaçmayacaksın. Şimdi söylediklerimi unutma! Pazara git; elma yanak elma ister, kiraz dudak kiraz ister! Kalem al gel, kaşları kalem gibi olsun. Üzüm al gel, gözleri üzüm gibi olsun. Bizim huyumuz suyumuz ona yeter. Akıl istersen Keloğlan'da bulunur. Nazlı olsun dersin padişahın kızında bulunur. Bunlardan da alacağını al getir. Sonrasına karışma, demiş.

Karıcığının, her isteğini yapmış. Hılı pazara gitmiş. Alacaklarını almış. Dılı da teknenin başına geçmiş. Hamurunu yoğurmuş. Ocağın başına geçmiş. Bebek çok güzel olmuş. İnsan görünce sevesi gelir. Hılı ile Dılı'nın ağızları kulaklarına varmış. Bir canlansa kim bilir ne kadar mutlu olurlar. İkisi de her şeyi bırakmış, bebeğin başını beklemişler. Bir ara karısı:

- Hılı, bebeğimiz sanki bana bakıyor.

Kocası da:

- Dudakları sanki bana gülüyor. Sonra yavrularına bir ad düşünmüşler. Bir türlü karar verememişler. O sırada bebek konuşmuş: “Benim adım Çıtçıtıl Bey olsun.” demiş! İkisi de şaşırmış. Hıllı bir koluna yapışmış. Dıllı da bir koluna yapışmış. İkisi de ilk kendi kucağına almak istemiş. İkisi de kollarından tutup çekmiş. Çıtçıtıl’ın bir kolu Hıllı’nın elinde kalmış. Bir kolu Dıllı’nın elinde kalmış. Çıtçıtıl ocaktaki süt tenceresine düşmüş! Süt köpürmüş. Hıllı ve Dıllı saçını başını yolmuş. Bunu bir garip bülbül duymuş. Bir gül dalına konmuş:

- A Hıllı Hıllı, dertli Hıllı; neden saçınızı başınızı yoluyorsunuz, diye sormuş. Onlar anlatmaya başlamış:

- Sorma bülbül sorma! Çıtçıtıl Bey süte düştü, süt köpürüp yere taşıtı. Biz saçımızı başımızı yolmayalım da kimler yolsun, demiş. Bülbülün üzüntüsüyle yer gök inlemiş. Bunu da Gülfidan duymuş. Her yanı diken diken olmuş.

- A bülbül, garip bülbül! Niçin inliyorsun böyle, diye soracak olmuş. Bülbül de:

- Sorma gülüm sorma! Çıtçıtıl Bey süte düşmüş. Süt köpürüp taşmış. Annesi, babası saçını yoldu. Ben üzülmeiyim de ne yapayım, demiş. Gülün rengi solmuş. Kokusu dağılmış. Bunu da bir kavak görmüş. Gülfidan’ın üstüne eğilmiş:

- Gülfidan, niçin rengin küle döndü, diye sormuş. Gülfidan da:

- Sorma kavak sorma! Çıtçıtıl Bey süte düşmüş. Süt köpürüp taşmış. Annesi, babası saçını başını yolmuş. Bülbülün feryadı her yerde yankılandı. Gül, bülbülden ayrılır mı? Benim de rengim soldu. Kokum dağıldı, demiş. Kavağın dalları kırılmış. Yaprakları dökülmeye başlamış. Bunu da bir çoban çeşmesi duyup işitmiş:

- A servi, gümüş servi! Niçin dalların kırılıyor? Neden yapraklarını döküyorsun, diye sormuş. Kavak da üzülmüş:

- Sorma pınar sorma! Çıtçıtıl Bey süte düşmüş. Süt köpürüp taşmış. Annesi, babası saçını başını yolmuş. Bülbülün feryadı her yerde yankılanmış. Gülfidan rengini, kokusunu kaybetmiş. Ne yapayım? Ben de yeşil yeşil yapraklarımı yoluyorum, demiş. Çoban çeşmesi de kan ağlamaya başlamış. Keloğlan, testisi elinde su almaya gelmiş. Pınardan kan aktığını görmüş! Onun da kanı, iliği kurumuş:

- Pınar, pınar, dertli pınar neden böyle kan akıyorsun, diye sormuş. Çoban çeşmesi de:

- Sorma Keloğlan sorma! ıtıtıl Bey süte düşmüş. Süt köpürüp taşmş. Annesi, babası saçını başını yolmuş. Bülbülün feryadı her yerde yankılanmş. Glfıdan rengini, kokusunu dağıtmş. Kavak bile dalını, yaprağını dökmüş. Ben de için için kan ağlıyorum, demiş. Keloğlan da testisini vurmuş. Testiyi kırmş. İki gözü iki pınar ağlamaya başlamış. Bunu da oban baba görmüş:

- Keloğlan, testiye neden taşa vurdun? Niçin gözyaşı döküyorsun, demiş. Keloğlan anlatmaya başlamış:

- Sorma oban baba sorma! ıtıtıl Bey süte düşmüş. Kimsesiz kalırsam diye ağlarım. Süt köpürüp taşmş. Yağsız, kaymaksız kalırsam diye ağlarım. Hılı ve Dılı saçını başını yolmuş. Başları benim başıma dönerse diye ağlarım. Bülbülün feryadı her yerde yankılanmş. Bizim tarlalar da yankılanırsa diye ağlarım. Glfıdanın rengi solmuş. Kokusunu dağıtmş. Bayrama gül yağı srnemezsem diye ağlarım. Kavak dalını, yaprağını dökmüş. Gölgesinde ot bitmezse diye ağlarım. oban çeşmesinden kan akmaya başlamış. Su iemezsem diye ağlarım. Ben ağlamayım da kimler ağlasın, demiş. Keloğlan'ı dinleyen oban:

- Keloğlan, seninki de ağlamak mı? Sen yalnızca kendine ağlıyorsun! Kendini düşünüyorsun, demiş. Keloğlan bu söz üzerine kel başını kaşımş:

- İlahi oban baba! Ya ne diye ağlayacaktımm? Başkaları gibi ardımdan ağlasınlar diye ağlayacak hlim yok ya! Başkası için neden ağlayayım? İnsanoğlu her şeyi kendi için yapar. oban başını sallamş.

- Keloğlan, sen büyük laf ediyorsun. İşin aslı öyle değil. Öyle olsaydı herkes ıtıtıl Bey için üzülür müydü? şimdi, sen de kendini düşünme! Ağlayanla ağla, glenle gl! Başkalarını için bir şey yap. Hayat onların sayesinde devam eder. Keloğlan döner, bakar ki ne görsün! Görünürde ne oban var ne sürü var. O zaman elini başına vurmuş. Pınarın taşına oturmuş. Çobanın sözünü düşünmüş. Derken kendine gelmiş. Sonra Hılı ile Dılı'nın evine gitmiş. Kapı açılmış. Hemen ikisinin de ellerine sarılmış:

- Ver elini öpeyim baba, demiş. Hılı'nın elini öpmüş.

- Ver elini öpeyim anne, demiş. Dılı'nın elini öpmüş. Dizlerinin dibine oturmuş.

- Tanımadınız mı beni, demiş. Keloğlan derler bana, her evin oğluyum ben! Bundan sonra sadece sizin oğlunuz olacağım. Siz ne derseniz yapacağım, demiş.

Hılı gözlerine inanmamş, Dılı kulaklarına inanmamş:

- Seni bize Allah gönderdi, demişler. Biri boynuna sarılmış. Diğeri bağrına basmış. Sonra Hılı, Dılı'ya dönmüş:

- Gördün mü karıcığım, ben sana her zaman umut vardır dememiş miydim? Öyle vermeyen Allah böyle verdi. Hem kimseye nasip olmayacak bir evlat verdi. Yaşarsak elimize bir tas su verir. Ölürsek arkamızdan mevlit okur. Bizim de istediğimiz bu değil miydi? İsteğimiz gerçekleşti, demiş. O günden sonra hep birlikte mutlu bir şekilde yaşamışlar.

4.6.1. Türkçe Sözlük

adak : Adanılan şey.

feryat : Haykırış, çığlık.

mevlit : Hz. Muhammed'in doğumunu, hayatını anlatan mesnevi.

oruç : Tanrı'ya ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre kendini alıkoyma.

testi : Geniş gövdeli, dar boğazlı, emzikli veya emziksiz olabilen, toprak, cam, metal vb. maddelerden yapılan su kabı.

4.6.2. Metni Anlama Soruları

1. Hılı ve Dılı bebekte hangi özelliklerin olmasını istemişler?

.....
.....

2. Bebeğin adı ne olmuş?

.....
.....

3. Masala göre akıl kimde bulunur?

.....
.....

4.7. Köse Dağı

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde bir Türkmen beyi varmış. Kimsenin malında gözü yokmuş. Kendi varlığıyla geçinirmiş. Çok fazla kazanırmış. Kazancı kendisiyle yedi köye daha yetermiş. Ancak kâhyaları kendilerine fazla fazla almış. Türkmen beyi buna bir çare bulmak istemiş. Yeni bir kâhya bulmayı düşünmüş. Bu kişi güvenilir biri olmalıymış. Bir akşam, kösenin biri gelmiş. Türkmen beyi iyice incelemiş:

“Sen, düzgün bir adama benziyorsun. Ancak kâhyalık zordur. Her konuda bilgin olmalı. Her şeyden biraz anlamalısın. Şimdi, cesaretin varsa seni bir sınavacağım. İşte sana bir koyun parası. Bununla beğendiğin koyunu al. İstersen kendin besle. İstersen bir çobana ver. Kırk gün sonra bu koyunun yününden kürk isterim. Canından can isterim. Sonunda koyunumu canlı isterim. Paramı da geri isterim. Bunları yap. Kâhyalık senindir.” demiş. Köse, koyunun parasını alıp yola çıkmış. İsteklere akıl sır erdirememiş. Boşa koymuş, dolmamış. Doluya koymuş, almamış. Ancak umudunu kesmemiş:

“Koskoca bey istedi. Elbet bunun da bir yolu vardır.” demiş. Cevabı bulmak için yola çıkmış. Bir süre gitmiş. Bir adama rastlamış. Selamlaşmışlar. Adama sonra sormuş:

- Nereden geliyorsun?

- Dere köyden geliyorum.

- Nereye gidiyorsun?

- Tepe köye gidiyorum.

- Adın ne?

- Ese!

- Benim adım da Köse!

Birlikte yürümeye başlamışlar. Bir süre ilerlemişler. Derken önlerine bir yokuş çıkmış. Köye doğru çıkıyormuş. Çok uzun bir yokuşmuş. Ese kaşlarını çatmış:

“Bizim köy güzeldir. Bu yokuş bizi zorluyor.” demiş. Köse de başını sallamış:

“Yarı yere kadar ben seni taşıırım. Yarısından sonra da sen beni taşırsın. Sonunda yokuş biter.” demiş. Ese bu söze bir anlam verememiş. Birbirlerini nasıl taşıyacaklarını düşünmüş. Aklına

yatmamış. Ese gülmüş. Hem konuşmuşlar hem yokuşu çıkmışlar. Ekinlerin diz boyu olduğunu görmüşler. Köse şöyle bir bakmış:

“Bu yıl ekinlerinizin maşallahı var. Bunları bitirdiniz mi, yoksa daha yiyecek misiniz?” demiş. Ese kulaklarına inanmamış, “Tarladaki ekin nasıl yenmiş olabilir? Galiba bu adam akıldan biraz yoksun.” demiş. Başını çevirmiş. Tarlaların kıyısından geçmişler. Köyün mezarlığına kadar gelmişler. Köse bu defa da “Bu adamların hepsi öldü mü, yaşayanları da var mı?” diye sormuş. Ese bunu duyunca çok şaşırılmış:

“Bu adam ne söylediğini bilmiyor!” demiş. Hiçbir şey söylememiş. Konuşa konuşa köye girmişler. Ese, Köse’ye:

“Buyur, bir yorgunluk kahvesi içelim. Sonra gidersin.” demiş. Köse’yi misafir etmiş. Ese’nin çok akıllı bir kızı varmış. “Kim bu konuk?” diye sormuş. Babası da:

“Bilmem ki kızım, Köse’nin biri... Akıllı mı deli mi bilemedim! Yokuşu gördü, böyle dedi. Ekinleri gördü, şöyle dedi. Mezarlığı gördü, öyle dedi. Yol boyunca konuştu, durdu. Kimine güldüm. Kimine cevap vermedim. Kimini de duydum, duymazlıktan geldim.” demiş. Kızı gülümsemiş:

“Baba!” demiş, “Bence Köse çok akıllı birisi. Sen ne dediğini anlamamışsın. Yokuşu görünce ‘Yarı yere kadar ben seni taşıyım, yarısından sonra da sen beni.’ dedi, öyle mi? Bu sözle o, ‘Biraz ben konuşurum, biraz da sen konuşursun. Farkında olmadan yokuşun başını buluruz.’ demek istemiş, bu bir! Ekinleri görünce ‘Hepsini yiyip bitirdiniz mi, yoksa daha yiyecek misiniz?’ diye mi sordu? Bununla da ‘Tarlanızdan çıkanları borca harca mı yatıracaksınız, yok yoksa hepsi kendi ambarınıza mı girecek?’ demek istemiş, bu iki! Mezarlığı görünce de ‘Bunlar öldü mü, yaşıyor mu?’ demesine gelince... Bu daha büyük bir söz! ‘Burada yatanlar unutuldu mu? Yoksa yaptıklarıyla hatırlananlar var mı?’ demek istemiş, bu üç!” deyince Ese ellerini dizlerine vurmuş:

“İlahi aklınla yaşa kızım. Ben anlam veremedim. Gördün mü, kim bilir ne demiştir bana Köse?” demiş. Köse’ye akıllı olduğunu göstermek istemiş. Yanına gitmiş. Onun, sözlerini kızının söyledikleriyle yorumlamak istemiş. Köse bu sözlerin başka yerden geldiğini anlamış:

“Ese!” demiş, “Yolda az çok birbirimizi tanıdık. Söyleyeceğin olsa yolda söylerdin. Demek sana bunları söyleten biri var. Keşke benim derdime derman olsa.” demiş. Ese utanmış:

“Köse kardeş!” demiş, “Allah’ın bildiğini kuldan ne diye saklayım. Senin sözlerini anlayan kızımdır. İnşallah derdine çare bulur. O zaman dünyalar benim olur.” demiş. Kızını çağırmış. Köse biraz konuştuktan sonra:

“Ey Ese kızı!” demiş, “Akıl yaşta değil, baştadır. Belli ki sen ince eleyip sık dokumasını biliyorsun. Dinle şimdi: Türkmen beyi bana bir koyun alacak para verdi. Ancak kırk gün sonra yününden kürk istedi. Derisinden başlık istedi. Kanından kan istedi. Canından can istedi. Sonunda koyunu diri, parayı geri istedi. Olacak şey mi bu?” demiş. Ese’nin kızı gülmüş:

“İlahi Köse dayı!” demiş, “Sen akıl dağıtıyorsun. Bunu nasıl çözedin? Bu para ile akşama sabaha doğuracak bir koyun alırsın. Karaman’ın koyunu olursa bir yerine iki kuzu verir. Kırk gün koyunu sağarsın. Sütünü satarsın. Parasını tamamlarsın. Yününü, dokutursun. Beye kürk yaptırırsın. İki kuzudan birini “Canından candır.” der verirsin. Birini de “Kanından kandır.” der, yatırıp kesersin. Derisinden başlık yaparsın. Etinden de kebab yapar, götürürsün. Böylece her istediğini yerine getirmiş olursun. Sonra dile dilediğini ondan.” demiş. Köse çok şaşırılmış. Köse, Ese’nin kızının dediklerini bir bir yapmış. Türkmen beyi her dediğinin yerine getirildiğini görmüş. Sakalını avucuna almış:

“Köse, ölüm yok ya ucunda, doğrusunu söyle.” demiş. Köse boynunu bükmüş:

“Beyim!” demiş, “Yalana gerek yok! Ben bu işe akıl sır erdirememiştim. Çabalamasam da olmazdı. Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıp dedim. Sonunda yola çıktım. Köyün birinde Allah, karşıma bir kız çıkardı. Her şeyin cevabı bu kızdaymış. O söyledi, ben yaptım. Artık, kâhyalığı kime istersen ona ver. Öğrendiklerim bana yeter!” demiş. Türkmen beyi kızın aklına hayret etmiş. Köse’yi kendi kızıyla evlendirmiş. Kendine damat etmiş. Köse’ye:

“Ey benim Köse damadım! Bu dünya bir gemidir. İnsan aklıyla yol alır. Aklını kullan, göreyim seni.” demiş. Bu günden sonra Köse’nin sakalı çıkmış. Ese’nin kızı da aklının karşılığını almış. Türkmen beyi al bayrak kaldırmış. Davullar çaldırmış. Kırk gün kırk gece düğün etmiş. Oğluyla evlendirmiş. Onlar da yemiş içmiş, muratlarına ermişler. İşte o günden geri bu dağın adı “Köse Dağı”, köyün adı da “Ese Köyü” olup kalmış.

4.7.1. Türkçe Sözlük

çoban : Hayvan sürülerini otlatan, onlara göz kulak olan kimse.

kahya : Konak, çiftlik vb. yerlerde türlü işleri yapmakla görevli kimse.

kürk : Bazı hayvanların, giyecek yapmak için işlenmiş postu.

köse : Bıyığı, sakalı çıkmayan (erkek).

sınamak : Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için birini, bir nesneyi veya bir düşünceyi yoklamak, denemek, tecrübe etmek.

4.7.2. Metni Anlama Soruları

1. Türkmen beyi, neden kâhya arıyormuş?

.....
.....

2. Türkmen beyi, Köse'den ne istemiş?

.....
.....

3. Türkmen beyi sorularının cevabını nasıl bulmuş?

.....
.....

4.7.3. Tamamlayalım

Aşağıda devamı verilen cümlelerin ilk kısmını uygun biçimde tamamlayalım.

1. **Yolun yarısında beni taşırsan** diğer yarısında ben seni taşıyacağım.
2. _____ seni kâhya yapacağım.
3. _____ birlikte bir kahve içelim.
4. _____ parasını tamamlarsın.
5. _____ kendi kızıyla evlendirecekmiş.

4.7.4. Formu Dolduralım

İL HALK KÜTÜPHANESİ ÜYELİK FORMU

Adı Soyadı :.....

Kimlik Numarası :.....

Doğum Tarihi :.....

Adres :.....

Telefon :.....

E-Posta :.....

Yukarıdaki bilgilerin doğru olduğunu, kütüphane kullanım ve kitap ödünç alma kurallarına uyacağımı, aldığım kitabı zamanında getireceğimi kabul ederim.

Tarih :.....

İmza :.....

4.8. Perili El

Bir varmış. Bir yokmuş. Bir zamanlar bir evde güzel bir kız yaşarmış. Annesi babası gözlerini gözünden ayırmazmış. Kızları hiç iş yapmazmış. Kızlarına doyamamışlar. İki de genç yaşta ölmüşler. Gül Kız çok üzülmüş. Anne ve babasının ardından çok ağlamış. Elinden bir şey gelmemiş. Kız acısını içine gömmüş.

Günün birinde bir adam Gül Kız'la evlenmek istemiş. Gül Kız gelin olmuş. Kocasını iyi bir adammış. Kimseye zararı dokunmazmış. Kocasını çalıştığı için ev işlerini Gül Kız'ın yapması lazımmış. Ancak Gül Kız iş yapmayı bilmiyormuş. Evde yemek pişmemiş. Hiçbir yer temizlenmemiş. Sözü kisası evin yüzüne bakılmaz olmuş. Komşular gelmez olmuş. Kocasını mutlulukları bozulsun istememiş. Gül Kız'a kötü bir şey söylememiş. Bir süre böyle devam etmiş. Sonunda kocasını rahatsızlığını belli etmiş. Gül Kız durumu fark etmiş. Ama elinden bir şey gelmiyormuş. Elinden gelse her şeyi yapacaktı. En güzel yemekleri yapacaktı. Kocasını mutlu edecekmiş. Ama elinden gelmiyormuş. Allah'a yalvarmış:

“Allah'ım, iki elim on parmağım var. Elimden bir iş gelmiyor. Her işi elime yüzüme bulaştırıyorum. Bu gidişle evim başıma yıkılacak. Bir tek sana sığınıyorum. Sen bana bir çare ver Allah'ım!” diye. Bir gün yine böyle isyan ediyormuş. Evde nur yüzlü bir hatuncuk belirmiş.

“Güzel kızım!” demiş, “Niçin bu kadar üzülüyorsun? Senin de her parmağında bir yetenek var. İşlemeyince demir bile paslanır. Öğrenseydin evini, ocağını gül gibi yapardın. Sen de kocanı da mutlu olurdunuz. Bugün bu yaşadıkların anneni huzursuz ediyor. Sağlığında ihtiyacı olan herkese yardım ederdi. Hayattayken yaptığı iyilikler için sana on peri kızını getirdim.” demiş. Peri kızları sıralanmışlar. Gül Kız, bunları görünce bayılmış. Bunun üstüne yine o nur yüzlü hatuncuk konuşmuş:

“Gördün mü kızım? Bu on perinin elinden her iş gelir. Ama kimsenin görmemesi lazım. Ben şimdi her birini senin bir parmağına saklayacağım. Hangisine bir iş yaptırmak istersen o parmağını kımıldat! Bunlar çok hamarattır. İş yapmazlarsa sıkılırlar. Sonra da giderler. Haberin bile olmaz. Onları gece gündüz çalıştır. Perilerin hünerini o zaman anlayacaksın.” Nur yüzlü hatuncuk, bunu böyle anlatmış. Sonra Gül Kız'ın parmaklarını birer birer avucuna almış: “Yum gözünü!” demiş. Yummuş gözünü kızcağız. “Aç gözünü!” demiş, açmış gözünü kızcağız. Bir süre “Yum gözünü, aç gözünü; yum gözünü, aç gözünü.” devam etmiş. Her parmağına bir peri saklamış. Son bir daha “Aç gözünü!” demiş. Gül Kız gözünü açmış. Yanında kimse yokmuş.

Gül Kız, şaşırmış. Gördüklerine de duyduklarına da inanamamış. Yaşadıklarının hayal mi gerçek mi olduğunu anlayamamış. Bir türlü akıl sır erdirememiş. Sonra “Neden oyalanıyorum!

Denemeden bilemem. Perili ana, bunları parmaklarıma sakladıysa şimdi belli olur!” demiş. Önlüğü beline bağlamış. O nur yüzlü hatuncuğun dediğini hatırlamış. Parmaklarını kımıldatmış. On parmağındaki on peri, her işi yapmış. Yemekleri pişirmiş. Çok mutlu olmuş. Akşam kocası dönmüş. Kocasını etrafa bakmış. Her yer tertemizmiş. Yemekler pişmiş. Gül Kız her yeri gül gibi yapmış. Adamcağız çok mutlu olmuş. Hele o yemekler ömründe tatmadığı şeylermiş. Yedikçe yiyesi gelmiş. “Evimin güllü, ocağımın bülbülü! Elin kolun dert görmesin. İki dünyada yüzün ak olsun. Artık evimiz çok güzel oldu. Keyfimiz yerine geldi.” demiş. İşte o günden bu yana her yerde mutlulukları anlatılmış.

4.8.1. Türkçe Sözlük

- hamarat** : Çalışkan, becerikli, elinden iyi iş gelen.
- hüner** : Beceri isteyen ustalık, beceriklilik.
- oyalanmak** : Boşuna zaman harcamak.
- peri** : Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan, hayal ürünü varlık.
- sığınmak** : Güvenmek, yardım istemek.
- yalvarmak** : Birinden ısrarlı bir biçimde bir şey istemek.

4.8.2. Metni Anlama Soruları

1. Gül Kız, neden bir şey yapamıyormuş? Açıklayınız.

.....

.....

2. Kocasını, Gül Kız’dan ne bekliyormuş?

.....

.....

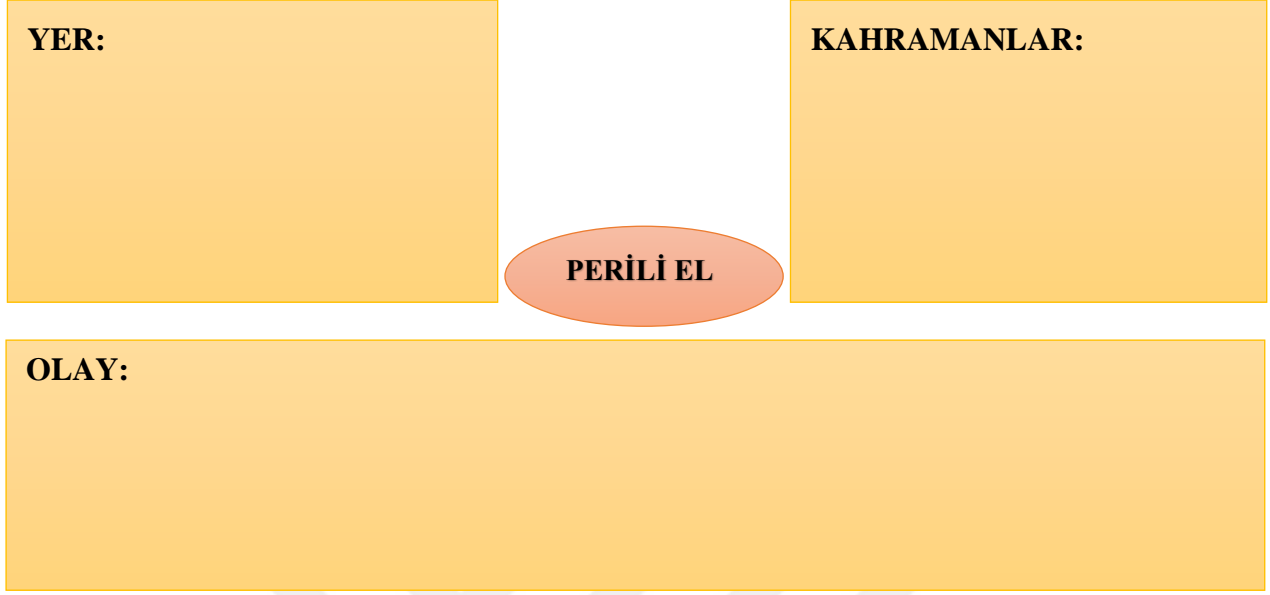
3. Gül Kız’a kim yardım etmiş?

.....

.....

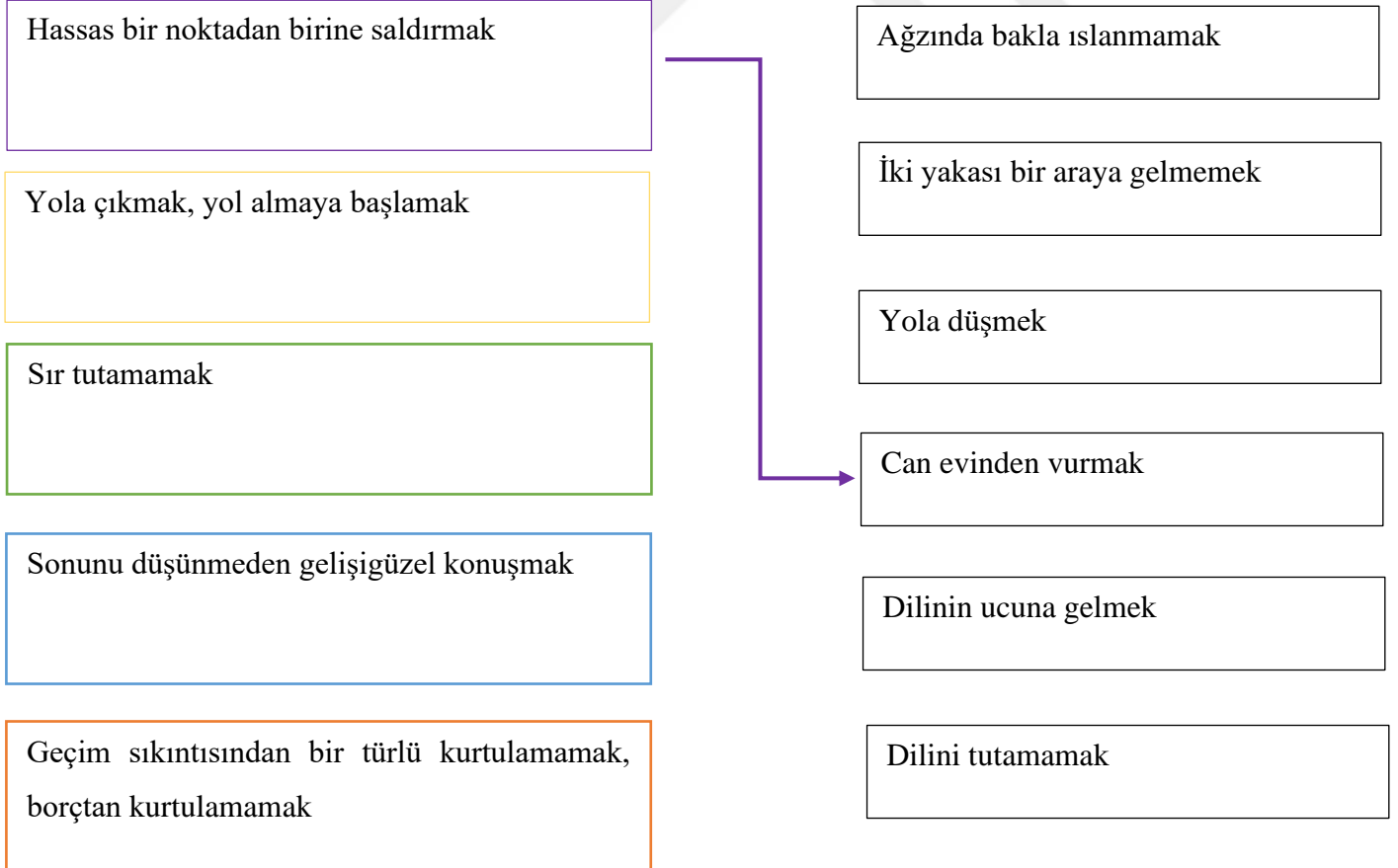
4.8.3. Masal Unsurları

Masaldaki Unsurları Belirleyelim

4.8.4. Eşleştirelim

Aşağıda verilen deyimler ve anlamlarını eşleştirelim.

4.9. Altın Perçemli Çocukla Sırma Saçlı Kız

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde Edi ile BÜdü adında bir karı koca varmış. İkişi sanki birbiri için yaratılmış. İkisinin de huyu suyu birbirine benzermiş. Kolay inanırlarmış. Kimsenin işine karışmazlarmış. Başka kimseleri yokmuş. Dağdan odun toplarmış. Bağda çalışırmış. Kimseye muhtaç olmadan yaşarlarmış. Bir gün konuşuyorlarmış. Bir ara karısı:

- Ediiii, demiş.

Kocası da:

- Ne diyorsun BÜdü, demiş.

- Allah keşke bize bir evlat verse, demiş.

- Karıcığım, bizde o şans nerde!

- Allah, bir kız verse ne güzel olur. Öyle bir güzel olur ki doğan aya “Ya sen doğ ya ben.” derdi. Güldükçe güller açılır. Ağladıkça inciler saçılır. İnsan bakmaya doyamaz. Yüzünü görenin nasibi artar. Sesini duyanın ömrü uzardı. Hem de on parmağında on marifet olurdu. Daha anlatayım mı? Çok güzel sofralar hazırlardı. Herkesin gözü kızımın üstünde olurdu. Ben kızımı dizimin dibinden ayırmazdım. Kimselere göstermezdim. Yalnız padişahın oğluyla evlendirirdim. Saraylara sultan olurdu. BÜdü aklındakileri anlatmış. Kocası dayanamamış:

- Sen bir bekle sultan anası, demiş. Belki bir mucize olur. Allah sana sırma saçlı bir kız verir. Bana da belki altın perçemli bir oğlan verir. Yemez yediririm. Kendim giymem. Ona giydiririm. Onu okuturum. Görenler şaşırır kalır. Oğlumu yalnızca padişah kızıyla evlendiririm. Dillere destan bir düğün yaparım. Edi böyle anlatmış. Karısı dayanamamış:

- Edi, demiş. Büyük lokma ye de büyük söz söyleme! Ya, Allah sana bir keloğlan verirse... O yüzden dilini ısır. BÜdü, bu söze gülmüş:

- Allah bize yeter ki evlat versin. Keloğlan da kabulüm. Keloğlanların temiz kalpli, güvenilir, cesur olur. Çok zeki olurlar. İyisi mi, çok fazla hayal kurmayalım, demiş. Karısı boynunu bükmüş:

- Haklısın, demiş. Allah bize bir evlat versin de ister oğlan olsun ister kız olsun, yeter ki sağlıklı olsun. Baş kel olursa ne çıkar. O günden sonra Edi ile BÜdü bu dua ile yatmışlar. Duaları yerini bulmuş. Gece vakti nur yüzlü iki peri görünmüş. BÜdü'nün yanına gelmişler. BÜdü

uyuyakalmış. İki peri, Būdū'nün yanına iki bebek bırakmış. Biri oğlan, biri kızmış. Periler birine bakmış:

“Güldükçe güller açılsın, ağladıkça inciler saçılsın.” demişler, diğerine bakmış:

“Ektiği bitsin, diktiği yeşersin!” demişler. Onları yalnızca Būdū görmüş, Būdū duymuş. Sabah olmuş, Būdū gözlerini açmış, bakmış ki ne görsün! İki yanında iki ay parçası... Yüzleri pırıl pırıl, gözleri ışıltı ışıltı. Sevincinden ne yapacağını bilememiş.

- Edii, demiş.

O da:

- Ne oldu Būdū, demiş.

- Ne olacak, gözümüz aydın! Allah dualarımızı kabul etti. Kocasını anlamamış. Būdū'nün yanına gelmiş. Altın perçemli bir çocukla sırma saçlı bir kız... Gözlerine inanmamış. Çok şaşırılmış. Artık Edi çocuklarından başka bir şeyle ilgilenmemiş. Edi ile Būdū yapmamaları gereken bir şey yapmış. Henüz kırk gün olmadan beşiklerinin başından ayrılmışlar. Üstelik yanlarına ne bir bıçak, ne de kapı ağzına bir tas su koymuşlar. Günün birinde bakmışlar. Çocuklar eskisi gibi değilmiş. Yaşlı kadının biri görmüş:

- Sizin çocuklarınızı cin değiştirmiş! Bunlar insan evladı değil! Aytas mı, Oytas mı dedikleri cin yavrusudur. Çocukların ağırlıkları kadar altın verin. Yavrularınızı onların elinden kurtarayım, demiş.

Evlattan daha değerli bir şey olur mu? Edi ile Būdū yaşlı kadına dilediğini vermişler. O da cin yavrularını almış. Üç yol ağzında bir musalla taşının üstüne bırakmış. Bir de bir ateş yakıp orada geçmiş karşısına:

- A cinler, ecinniler! Alın bebeğinizi, verin bebeğimizi. Yaktım bir ateş, yanacak Aytas, kül olacak dağ taş! Bir söylemiş, iki söylemiş, derken cinler, yavrularının yanıp kül olacağından korkmuşlar. Kendi bebeklerini almışlar. Sırma saçlı kızla, altın perçemli çocuğu bırakmışlar. Edi ve Būdū çok mutlu olmuş. Ninnilerle uyutup el üstünde büyütmüşler. Onların bir daha da beşiklerinin başından ayrılmamışlar. Zaman geçmiş. Biri filiz gibi bir delikanlı olmuş biri de gül gibi bir kız! Birinin ektiği bitmiş, diktiği yeşermiş; birinin de güldükçe güller açılmış yüzünde, ağladıkça inciler saçılmış gözünde. Oğullarına padişahın kızını almışlar. Kızlarını da padişahın oğluna vermişler. Gökten üç elma düşmüş: Biri bu masalı anlatana, biri dinleyene, birini de okudum üfledim, insan çocuğumun ruhuna bağışladım.

4.9.1. Türkçe Sözlük

cin : Masalarda göze görünmeyen, türlü biçimlere girebilen, iyilik de kötülük de yapabilen yaratık.

marifet : Ustalık, hüner, uzmanlık.

mucize : İnsanları hayran bırakan, tabiatüstü sayılan olay.

muhtaç : Bir şeye gereksinim duyan.

musalla taşı : Cenaze namazı kılınmak için üstüne tabut konulan masa biçiminde yüksekçe taş.

nasip : Birinin payına düşen şey.

sırma : Altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.

4.9.2. Metni Anlama Soruları

1. BÜDÜ, kızını yalnız kimle evlendireceğini söylemiş?

.....
.....

2. BÜDÜ'nün yanına bebekleri kim bırakmış?

.....
.....

3. EDİ ve BÜDÜ'nün yapmaması gereken şey nedir?

.....
.....

4. Yaşlı kadın bebekleri kurtarmak için ne istemiş?

.....
.....

4.9.3. Eşleştirelim

Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştirelim.

Espri	lisan
Dil	söylenti
Evren	örnek
Rivayet	tür
Numune	şaka
Lüzum	gerek
Çeşit	kainat
	kabahat

4.9.4. Yanıtlayalım

Aşağıdaki cevaplara uygun sorular yazalım.

1. ....

Evet, Edi bir kız evlat istiyormuş.

2. ....

Hayır, çocukların biri kız biri erkekmiş.

3. ....

Evet, yaşlı bir kadın onlara yardım etmiş.

4. ....

Evet, çocuklarını ninnilerle büyütmüşler.

5. ....

Hayır, çocuklarını bir daha yalnız bırakmamışlar.

4.10. Üç Elma

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde bir padişah varmış. Başka padişahlara benzemezmiş. Taçtan, tahttan başka şeylere değer verirmiş. Memleketi bolluk ve rahatlık içindeymiş. Herkes kendi işinde çalışmış. Herkes kendi toprağını ekermiş. Huzur, mutluluk içinde yaşarlarmış. Padişahı herkes severmiş. Ancak kader padişahın yüzüne gülmemiş. Allah ona her şeyi vermiş. Kendisine bir evlat vermemiş. Yaşı ilerlemiş. Yaşıyla birlikte sıkıntısı da artmış. Sürekli Allah'a yalvarmış. Duası kabul olmamış. Bir gün padişah yine kara kara düşünüyormuş. Halden anlayan biri yanına gelmiş:

“Padişahım! Derdiniz nedir?” demiş. Padişah boynunu bükmüş:

“Allah her şeyi verdi. Fakat bir evlat vermedi. Derdime derman arıyorum. Hiçbirinde umduğumu bulamıyorum.” demiş. Adam bunun üzerine:

“Padişahım, bu kadar üzülmeysin. Dünyada her şey elimizde değil. Belki bunda da bir hayır vardır. Ya Allah verdiği evladı geri alırsa. Evlat acısı başka bir şeye benzemez. Yakar yüreği.” demiş. Padişah başını sallamış:

“Haklısın. Allah hayırlısından evlat versin. Sonra kendi elinle kara topraklara ver. Böylesine acıya yürek dayanmaz. Şimdi beni sürekli sıkıntı basıyor. Ne yapacağımı bilmiyorum?” diye sormuş. Bu halden anlayan adam da:

“Padişahım, derdinizi unutmalısınız. Başka şeylerle uğraşın. Bir bahçe yaptırın. Çeşit çeşit ağaçlar olsun. Rengârenk çiçekler olsun. Diyelim ki efkârlandınız. Bu cennet bahçeye gidin. Ağaçların altında uyuyun. Suyun kenarında oturun. Bu size dertlerinizi unutturur.” demiş. Bu söz padişahın aklına yatmış. Çok güzel bir bahçe yaptırmış. Birbirinden güzel ağaçlar varmış. Çeşit çeşit çiçekler varmış. Görenler hayran kalıyormuş. Padişah da çok mutlu olmuş. Bahçede geziyormuş. Ancak umduğu gibi olmamış. O sıkıntı bir türlü onu bırakmamış. Padişahın yüreği kan ağlamış. Bahçeye adımını atmamış. Bunaldığı bir gün yine bahçeye çıkmış. Yine ferahlık duymamış. Daha fazla öfkelenmiş. Her yeri yıkacakmış. Karısı eline ayağına sarılmış. Zaten karısı gününün çoğunu bahçede geçiriyormuş. O günden sonra bahçeden çıkmamış. Bahçedeki tüm bitkilerle ilgilenirmiş. Bahçenin taşı toprağı bu hatuncuğu ayaklarının sesinden tanımış. Çiçekler en güzel renklerini ona gösterirmiş. Meyvesiz ağaçlar bile bütün sırlarını ona söylemiş. “Ben şu derde devayım!” der, kimi de “Ben şu hastalığa şifayım!” dermiş. Yine de ona çare olamazmış. Hatuncuk kendi talihine küsermiş. Hiçbir şeye güvenmezmiş. Bir gün yüreğine dokunmuş da:

“Her şeye deva oldunuz. Benim derdime çare olamadınız. Padişahımın yüzünü güldüremedim!” demiş onlara. Bu söz üstüne, koca bir ağaç dile gelmiş:

“Senin derdine dağ olsa dayanamaz. Eski halim olsa sana elma verirdim. O elma murat elmasıdır. Muradına kavuşurdun. Padişah kolunu kanadımı kırdı. Üstümdeki filizleri kopar. Güzel bir yere dikiver. O sana muradını verecektir. Sakın olmaz deme. Yarısını sen ye, yarısını padişaha yedir. Allah, her ne muradın varsa verir!” demiş. Padişahın karısı ağacın dediklerini yapmış. Yedi yıl, yedi ay kendi evladı gibi bakmış. Sonunda koskoca bir ağaç olmuş. Bir bahar çiçek açmış. Tepesinde bir elma görmüş. Elmanın bir yanı kıpkırmızıymış. Bir yanı bembeyazmış. Hatuncuk, elmayı almış. İkiye bölmüş. Yarısını kendi yemiş. Yarısını padişaha vermiş. Dokuz ay, dokuz gün, dokuz saat geçmiş. Nur topu gibi bir oğulları olmuş. Sonunda muratlarına ermişler. İki de çok sevinmiş. Dört bir yana haber gitmiş. Padişah:

“Kurulsun meydanlar!” demiş, kurulmuş meydanlar. “Vursun davullar!” demiş, vurmuş davullar. Tam kırk gün kırk gece eğlence düzenlemişler.

4.10.1. Türkçe Sözlük

deva : İlaç, çare.

gücenmek : Birinin beklenilmeyen bir davranışı veya sözü karşısında kırgınlık duymak, kırılmak.

murat : İstek, dilek.

şifa : Bedensel veya ruhsal bir hastalığın son bulması, hastalıktan kurtulma.

talih : Şans.

4.10.2. Metni Anlama Soruları

1. Padişahın sıkıntısı neymiş?

.....
.....

2. Dardını unutması için padişaha ne önermişler?

.....
.....

3. Padişahın karısı çareyi nasıl bulmuş?

.....
.....

4. Padişahın karısı ağacı ne kadar sürede büyütmüş?

.....
.....

4.10.3. Açıklayalım

Kendinizi hangi mesleğe daha uygun görüyorsunuz? Nedenleriyle birlikte açıklayalım.

Ben ..... mesleğinin bana daha uygun olduğunu düşünüyorum.
Çünkü.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.10.4. Eşleştirelim

Aşağıdaki cümleleri anlamlarına uygun kutularla eşleştirelim.

Sebep-sonuç cümleleri	Amaç-sonuç cümleleri
1	

- 1. Padişah bir çocuğu olmadığı için çok üzülmüş.**
- Bir çocuğu olması için dilek dilemiş.
- Padişah sıkıntısından kurtulmak için bir bahçe yaptırmış.
- Öfkelendiği için her yere zarar vermiş.
- Hatun bir evlat veremediğinden çok üzülmüş.
- Sonunda bir çocukları olduğu için çok sevinmişler.
- Padişaha şifa olması için elmadan yedirmiş.
- Şehzade'nin doğumunu kutlamak için davullar çalmış.

4.11. Açıl Sofram Açıl

Bir varmış. Bir yokmuş. Bir Keloğlan varmış. Günlerden bir gün Keloğlan yerde on lira bulmuş. “Ne alsam?” diye düşünmüş:

“Üzümün çöpü var. Eriğin çekirdeği var. Et alsam ocağım yok. Ot alsam bıçağım yok. En iyisi leblebi alayım. Kalanı da anneme götürürüm.” demiş. Leblebiyi almış. Leblebisinden biraz yemiş. Yolda giderken bir kuyu görmüş. “Acaba suyu içilir mi?” diye eğilip bakmış. Kuyu derinmiş. Biraz daha eğilmiş. Kalan leblebisi suya düşmüş. Keloğlan’ın da aklı başından gitmiş:

“A kara kuyu, kara kuyu! Sen benden suyu esirgedin. Benden leblebimi aldın! Leblebimi ver. Yoksa taşını kırarım.” demiş. Bir söylemiş ses çıkmamış. Bir daha söylemiş ses çıkmamış. Sonuncusunda Arap bacı çıkmış kuyudan “Ne istiyorsun Keloğlan?” diye sormuş.

“Leblebimi istiyorum!” demiş. Arap bacı da “ Keloğlan, yarım leblebin, su perisinin düğününe çerez oldu. Koca bir düğün halkı yedi. Hala da yiyorlar. Hakkını artık helal et! Onun yerine sana bir sofraya getirdim. ‘Açıl sofram açıl!’ dersin, açılır. Yersin, içersin. Herkese yeter. Yine de bitmez. Sonra ‘Kapan sofram, kapan!’ dersin, kapanır.” demiş. Sonra Arap bacı kaybolmuş. Keloğlan, “İnsanın kısmeti nasıl karşısına çıkıyor.” diye düşünmüş. Mutlu olmuş. Sofrayı omzuna almış. Eve dönmüş. İçeri girmiş. Annesi Keloğlan’a bakmış. “Neden bu kadar mutlusun?” diye sormuş. Keloğlan hemen: “Açıl sofram açıl!” demiş. Önlerine bir sofraya açılmış. Çeşit çeşit yemekler, baklavalar, börekler varmış. Annesi buna çok şaşırılmış. Yemişler, bitmemiş. İçmişler, tükenmemiş. Sonra Keloğlan “Kapan sofram, kapan!” demiş. Sofra kapanmış. Bir süre böyle devam etmiş. Sofra ne ateş istiyormuş ne ocak. Günlerden bir gün Keloğlan, annesine: “Canım anam! Komşuları bir yemeğe çağıralım.” demiş. Annesi de:

“Aman oğul, insanların nazarı değer. Yine de sen bilirsin. Sen kendini düşün. Nasıl olsa benim karnım doyar!” demiş. Keloğlan bu sözü umursamamış:

“Şu düşündüğün şeye bak.” demiş. Yedi mahalleye birden haber vermiş. Akşama olmadan bu haber tüm memlekete yayılmış. Akli başındakiler:

“Keloğlan, bu insanları nasıl doyuracaksın?” demişler. “Misafir, kendisine verilenle yetinmeli.” demiş. Kurnaz olanlar ise “Keloğlan, daha bir iş bulamadı. Bizim karnımızı nasıl doyuracak?” diye düşünmüşler. Keloğlan’a kulak asmamışlar. Ancak işin alayında olanlar:

“Keloğlan’ın yine bir oyunu var. Gidip bir görelim.” diye düşünmüş. Karnılarını evlerinde doyurmuşlar. Sonra Keloğlan’ın evine doğru gitmişler. Eve varmışlar. Dillere destan bir sofraya görmüşler. Keloğlan “Açıl sofram açıl!” diyor, açılıyormuş. Herkes karnını doyuruyormuş.

İçeceğini içiyormuş. Sofradakiler tükenmiyormuş. Misafirler bittikçe “Kapan sofram kapan!” diyor, kapanıyormuş. Gelenler, görenler şaşırıyormuş. Hepsi de içinden “Keloğlan’ın sofrası nasıl tükenmiyor.” diye düşünüyorlarmış. Herkes kıskanıyormuş. Sonra hep bir ağızdan:

“Allah’ım bize de böyle bir sofraya nasip et!” diye bir sofraya duası yapmışlar. Davet gününün sonunda Keloğlan’ın sofrası ortadan kaybolmuş. İşte o zaman Keloğlan’ın gözleri kocaman olmuş. Annesi:

“Ben sana demedim mi oğlum? Korktuğumuza uğradık işte! Şimdi ara ki bulasın. Benim sözümü dinlemedin. Şimdi ne hâlin varsa gör.” demiş. Keloğlan “Ben bir sorayım.” demiş. Önüne gelen kapıyı çalmış. Herkese sormuş. Kimse umursamamış. Herkes birbirinin üstüne atmış: “Sofrayı çalsa çalsa eskici baba çalmıştır.” demişler. O da dünyasına küsmüş de “Çok şükür, başkasının sofrasında, gözüm yok. Kendi emeğimle geçiniyorum. Alsa alsa Emeti Ana almıştır.” demiş. Keloğlan ona gitmiş. O da “Benim her şeyim var. Kimsenin malında gözüm yok benim.” demiş. Sözün kısası, sofrayı kimin aldığı bir türlü anlaşılamamış. O zaman Keloğlan kel başını kaşımaya başlamış. “Bunu yine onlar almıştır.” demiş. Sihirli kuyuya doğru gitmiş. Keloğlan, akşam vakti kuyunun başına varmış:

“A kara kuyu, kara kuyu! Sofrayı evimden aldırın? Öyle ise ver leblebimi.” demiş. Sonunda Arap bacı çıkmış:

“Yine ne istiyorsun Keloğlan?” demiş. Keloğlan da:

“Ne isteyecektim? Ya aldığın leblebiyi ya verdiğin sofrayı istiyorum. Elim boş dönemem!” demiş. Arap bacı da: “Keloğlan, senin yarım leblebi düğüne harcadı. Artanı da su perisine çerez oldu. Şimdi sana bir değirmen getirdim. Sağa çevirirsen altın öğütür, sola çevirirsen gümüş öğütür. Yaşadıkça sana yeter. Çevirebildiğin kadar çevir.” demiş. Ortadan kaybolmuş. Keloğlan “Kısmetimde bu da varmış.” demiş. Değirmeni alıp eve dönmüş. Keloğlan, kapıdan girmiş. Annesi baştan ayağa süzmüş: “Keloğlan, ne yaptın, gözlerinin içi gülüyor?” demiş. Keloğlan da “Şimdi görürsün!” demiş. Keloğlan değirmenin başına geçmiş. Sağa çevirmiş, altın akmış. Sola çevirmiş, gümüş akmış. Keloğlan’ın annesi bakakalmış. Bir türlü gözlerine inanmamış. Sonra “Bu defa bu kaybolmaz inşallah!” demiş. Keloğlan günlerce değirmeni çevirmiş. Evde ne varsa altınla, gümüşle doldurmuş. Bir süre sonra değirmeni çevirmeyi bırakmış. Devamlı gezmiş. Eğlenmiş. Böylece haftalar, aylar geçmiş. Bir sabah annesi bakmış. Evde altın, gümüş kalmamış. Kadın ne yapacağını bilememiş. Hemen oğlunun yanına gitmiş. Keloğlan uyuyormuş. Oğlunu uyandırmış. Ona her şeyi anlatmış. Keloğlan yine başını kaşımaya başlamış:

“Dert ettiğin şeye bak! Şimdi seni altına, gümüşe boğarım. Değirmeni getir.” demiş. Değirmeni dolaptan almış. Keloğlana götürmüş. Keloğlan değirmeni sağa çevirmek istemiş. Çevirememiş. Sola çevirmek istemiş. Çevirememiş. Keloğlan neye uğradığını bilememiş. Kel başını kaşımış. Bir daha sihirli kuyuya doğru gitmiş. Keloğlan bir süre ilerlemiş. Yolda mola vermiş. Bir yer bulup uzanmış. Gözünü açıp bakmış ki kuyunun başında. Kuyuya seslenmiş:

“A kara kuyu, kara kuyu! Bir değirmen verdin. Sağa çeviriyorum, çevrilmem diyor. Sola çeviriyorum, çevrilmem diyor. Ya değirmenim çevrilsin ya da ver leblebimi.” demiş. Arap bacı çıkmış. Keloğlan’ın yüzü bembeyaz olmuş. Hiçbir şey diyememiş. Arap bacı:

“Keloğlan, sana bir tokmak getirdim. Kim haksızlık ederse “Kudur tokmağım kudur!” dersin, kudurur! Vurur da vurur, vurur da vurur. Sonra ‘Dur tokmağım dur.’ dersin, durur.” demiş. Ortadan kaybolmuş. Keloğlan “Kısmetimde bu da varmış.” demiş. Tokmağı almış. Eve doğru gitmiş. Kapıdan girince annesi:

“Keloğlan, neden üzgünsün?” demiş. Keloğlan da “Görürsün şimdi gününü!” demiş. Sonra “Kudur tokmağım, kudur!” diye bağırmış. Kara tokmak Keloğlan’ın başına vurmaya başlamış. Keloğlan “Dur tokmağım, dur!” demiş, tokmak duymamış! Gene kel başın üstüne vurmuş, Keloğlan iki göz iki pınar bir daha “Dur tokmağım, dur!” demiş. Tokmak vurdukça vurmuş. Keloğlan’ın kel başı kanlar içinde kalmış. Sonunda can acısıyla bağırmış. Tokmak durmuş. Annesi ocak başında oğluna olanları görmüş. Ne diyeceğini bilememiş. “Bu akılsız başa bu tokmak bile az!” diye söylenmiş. Bu söz üstüne Keloğlan köpürmüş, küplere binmiş. Annesine doğru yürümüş: “Kudur tokmağım kudur! Şu anama vur!” demiş. Tokmak kılını bile kıpırdatmamış. O zaman Keloğlan işin aslını anlamış. Öyle ya, suçlu olan kendisiymiş. O sofrayı çaldıran da kendi, el değirmenini paslandıran da kendiymiş. Pişman olmuş. Annesinin elini tutmuş:

“Canım anam, ben ettim sen eyleme!” diye yalvarmış. Ana gibi yâr, vatan gibi diyar olmaz, demişler. Keloğlan’ın annesi oğluna dayanamamış. Onu bağışlamış. Sonra dizi dibine oturtmuş. Bir güzel de öğüt vermiş:

“Kel oğlum, insan elindekine razı olmalı. Gösteriş için insanları toplamasaydın o sofraya bize yeterdi. Hadi o sofradan oldun, ya şu değirmene ne demeli? Allah yine sana acıdı. Değirmeni çalıştırmadın. Tembellik yaptın. Değirmeni çalıştırsan altın, gümüş oluk gibi akardı. Oğlum, artık pişman olmak için çok geç.” demiş. Keloğlan annesinin öğüdünü tutmuş. Gece gündüz demeden çalışmış. Evleri altınla dolmamış ama alın terinden pırlantalar yapmış. Görenler hayran kalmış.

4.11.1. Türkçe Sözlük

çerez : Yemek dışında yenilen yaş veya kuru yemiş vb. şeyler, atıştırılmalık.

değirmen : İçinde öğütme işi yapılan yer.

esirgemek : Korumak, himaye etmek.

kısmet : Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.

komşu : Konutları yakın olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad.

nazar : Belli kimselerde bulunduğuna inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara, eve, mala mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiğine inanılan uğursuzluk, göz.

tokmak : Ağaçtan yapılmış iri çekiç.

4.11.2. Metni Anlama Soruları

1. Keloğlan yolda ne bulmuş?

.....
.....

2. Keloğlan'ın leblebisi nereye düşmüş?

.....
.....

3. Arap, leblebiye karşılık Keloğlan'a neler vermiş?

.....
.....

4. Değirmen neden çalışmaz olmuş?

.....
.....

4.12. Külkedisi

Bir varmış. Bir yokmuş. Yaşlı bir kadın varmış. Yaşlı kadının da bir kel oğlu varmış! Kader bu yaşlı kadının yüzüne gülmemiş. Keloğlan da sanki bir klkedisiymiş. Sabah, akşam ocak başından ayrılmazmış. Kendini hiç yormazmış. Sürekli kel başını kaşırmış. Annesi ne yapsın, kimden yardım istesin? Olan gücüyle çalışıyormuş. Yıllar böyle geçiyormuş. Fakat yaşlı kadın artık dayanamıyormuş. Keloğlan'ı yanına çağırmış. Keloğlan'a bakmış:

“Oğlum, bu tembellik sana kimden bulaştı? Rahmetli baban çok çalışkandı. Beni de görüyorsun. Bir oturduğun yerden kalkmıyorsun. Ben bugün varım, yarın yokum! Kim kime bir tas su verir? Sağlığın, gücün yerinde. Başının çaresine bak. Beni düşünme! Benim sana vereceğim son nasihat bu!” demiş. Eline bir kuru ekmeğek vermiş. Kapıyı açmış. Keloğlan'ı uğurlamış. Keloğlan bir elinde ekmeğek, bir elinde değnek yola düşmüş. Günlerden bir gün bir köye gelmiş. Yaşlı bir kadın görmüş. Bir duvar dibinde yönleri yumak yapıyormuş. Keloğlan “Eh kadın dediğin de böyle olur. Kızını çorapsız bırakmaz. Oğlunu ayakkabısız bırakmaz.” diye düşünmüş. Yanına yaklaşmış, “Canım ana, ne olur şu ekmeğimi tut. Ben kendime bir iş bulayım. Ekmeğimi kimseye verme. Bir iş bulursam anamın ekmeği, sana helal olsun, ye yiyebildiğin kadar! İş bulamazsam geri dönerim. Ekmeğimi alırım!” demiş. Yaşlı kadın da:

“Oğul, sen merak etme. Ne veririm ne yediririm, ben de yemem, cebime koyarım.” demiş. Keloğlan da inanmış. İş aramaya gitmiş. İşe yarar bir iş bulamamış. Geri dönmüş. Ekmeğini istemiş. Yaşlı kadın:

“Keloğlan, her şeyim sana kurban olsun! Dilim varmıyor. Ekmeğin başına gelen, kimsenin başına gelmedi. Oğlan yedi oyuna gitti. Kız yedi kendi işine gitti. Sana da bana da kalmadı.” demiş. Keloğlan bu sözlere inanmamış. Keloğlan da başlamış söze:

“Bana bunları anlatma. Ben boş söz istemem. Ekmeğimi isterim. Oğlanı da kızını da tanımam. Ynn de yumağını da kapar kaarım!” demiş. Keloğlan bir o yana geçmiş, bir bu yana geçmiş. Yaşlı kadının yumağını alıp kaçmış. Yaşlı kadın olduğu yerde kalakalmış.

Sonra yine yola düşmüş. Bir elinde yn, bir elinde yumak, uzunca bir süre ilerlemiş. Günlerden bir gün bir ovaya varmış. Bir kilimci görmüş. Kilimcinin biri çayırın üstüne uzanmış, kilim dokuyormuş. Keloğlan “Eh kilim dediğin de böyle olur, kilimci dediğin de böyle olur. Yaşlı kadın gibi, yalan söylemiyor ya!” diye içinden geçirmiş. Yavaş yavaş yanına yaklaşmış:

“Usta, ıracak al beni! Almazsan şu ynm, yumağımı tut. Kimseye verme. Bir iş bulayım. Bir iş bulursam ynm, yumağım benden yana helal olsun. Doku dokuyabildiğin kadar. Geri dönersem ynm, yumağımı isterim.” demiş. Kilimci Kr Hacı da:

- Ey oğul, emanete hainlik olur mu? Ne dokurum ne dokunurum, elime bile almam. Tezgâhın üstüne koy, demiş. Keloğlan da inanıp gitmiş. Bütün kapılar yüzüne kapanmış. O da geri dönüp gelmiş. Yününü, yumağını istemiş. Kilimci Kör Hacı ne yapsa beğenirsiniz:

“Vah Keloğlan, malım mülküm yoluna kurban olsun! Hani ağzım varmıyor ya yünün, yumağın başına gelen, kimsenin başına gelmedi. Yününü yel aldı, Yemen’e gitti. Yumağını da sel aldı, Sivas’a gitti.” diye bir yalan uydurmuş. Keloğlan, bu yalana inanmamış. Keloğlan söze başlamış:

“Ey hacı, Kilimci Kör Hacı! İpimle mekik dokuma. Kendi tezgâhında doku, bez olsun. Sözün söz olsun. Ben yünümü, yumağımı isterim. Bahane istemem. Verirsen ver, vermezsün kilimi de keçeyi de alır, kaçırım!” demiş. Keloğlan söylediğini de yaparmış. Kilimci Kör Hacı'nın kilimiyle keçesini alıp kaçmış. Kilimci Kör Hacı olduğu yerde kalmış. Neye uğradığını şaşırılmış.

Yeniden yola koyulmuş. Keloğlan, bir elinde kilim, bir elinde ip yürümüş. Bir dere boyunda düğün görmüş. Bir yanda oğlan evi varmış, bayrak kaldırıyormuş. Bir yanda kız evi varmış, davul çaldırıyormuş. Keloğlan “Düğün dediğin böyle olur. Bayrak dediğin de böyle olur. Oğlan da kız da mutlu olur! Yaşlı kadın gibi Kilimci Kör Hacı gibi yalan söylemiyorlar ya!” diye içinden geçirmiş. Yavaş yavaş düğün başının başına gitmiş:

“Düğün başı! Şu kilimime, keçeme bak, göz kulak ol. Ben de gidip bir iş bulayım. Bir iş bulursam kilimim, keçem düğün evine hediyem olsun. Umduğumu bulamaz dönersem kilimimi, keçemi isterim.” demiş. Düğün başı da:

“Ah oğul, emanete paha biçilmez, ne sererim ne gererim. Yanıma bırak.” demiş. Keloğlan da gitmiş. Aradığı işi bulamamış. Üzgün bir şekilde geri dönmüş. Kilimini, keçesini istemiş. Düğün başı:

“Vah Keloğlan, keleş oğlan! Gelin damat yoluna kurban! Kilimini oğlan evinin altına serdim, keçeni de kız evinin ayağına... Yine de oturacak, ayak basacak yer kalmadı.” diye bir yalan söylemiş. Keloğlan bu sözlere inanmamış. Kendi bildiğini söylemiş:

-Hey düğün başı! Benim kilimim ne o kilim ne de keçem o keçe! Benimkiler serilmeye görsün. Serilirse damat da sığar gelin de. Ben kilimimi, keçemi isterim. Verirsen ver, vermezsün gelin kızını alıp kaçırım.” demiş. Keloğlan dediğini yapmış. Gelin kızını alıp kaçmış. Düğün başı, başını saçını yolmuş. Gelin kız ile birlikte evine gitmiş. Anası dönüp bakmış. Keloğlan, karşısında duruyormuş. Onu böyle görünce yummuş gözünü, açmış ağzını:

“Keloğlan ben sana bir iş bul demedim mi?” demiş. Ağzından emdiği sütü burnundan getirmiş. Keloğlan anasının bir sözüne karşı gelmemiş. Süt dökmüş kedi gibi dinlemiş. Lafın sonunu beklemiş. Olan biteni anlatmış. Keloğlan’ın anası başını sallamış, kaşlarını çatmış. Keloğlan, kapı arkasındaki gelin kızı kolundan tutup getirmiş. Anası başını kaldırıp bakmış ki allı güllü bir gelin. Bir de duvağı açmış, bakmış. Karşısında bir kabak! Kara kömürü kalem edip çizen iyi çizmiş. Kaşı gözü iyi çizilmiş. Ne eli varmış ne ayağı. Keloğlan, bunu görmüş. Çok şaşırılmış. Anası başlamış gülmeye. Meğer Keloğlan’ın düğün dernek sandığı, kabak şenlikleriymiş. Anası güleceği kadar gülmüş. Sonra Keloğlan’a dönmüş “Bre bal kabağı, kabakların gelin, güveyi olması bostancıların bostan bozumu eğlencesidir. O kadar mı gözlerin karardı? Dur, şimdi ben senin gözlerini açarım!” demiş. Ocak başına geçmiş. Kabağı kesip pişirmiş. Keloğlan’ın önüne koymuş. Keloğlan karnını bir güzel doyurmuş. Gözleri fal taşı gibi açılmış. O gün Keloğlan bir başka Keloğlan olmuş. Artık ne tuz ekmeğini yedirmiş. Ne yününü yumağını kaptırmış. Hele kilimi, keçeyi kimseye vermemiş. Ana oğul yemiş, içmiş. Hep mutlu yaşamışlar.

4.12.1. Türkçe Sözlük

bostan : Kavun, karpuz tarlası.

duvak : Gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tül den örtü.

keçe : Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş.

kilim : Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, havsız, kalın, kıl veya yün dokuma.

nasihat : Öğüt.

4.12.2. Metni Anlama Soruları

1. Annesi Keloğlan’a neden kızmış?

.....
.....

2. Keloğlan, ekmeği kime emanet etmiş?

.....
.....

3. Keloğlan elindekileri emanet etme nedeni nedir?

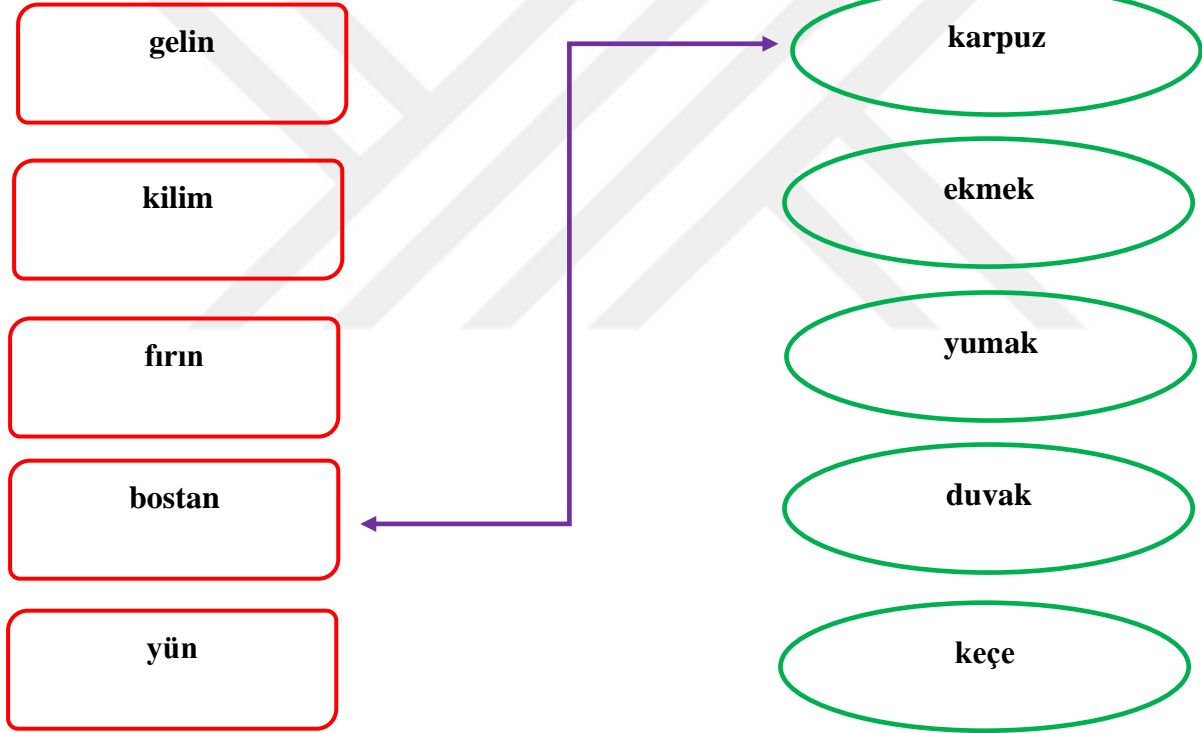
.....
.....

4. Keloğlan'ın kaçırdığı gelin aslında ne çıkmış?

.....
.....

4.12.3. Eşleştirelim

Kelimeleri anlam ilişkisine göre eşleştirelim.

4.12.4. Bulmaca

Aşağıda verilen kelimelerin zıt anlamlılarını bulalım.

akşam

aydınlık

çalışkan

çukur

yapay

ihracat

sayısal

soyut

O	A	C	A	S	O	M	U	T	N	B	K
K	T	E	M	B	E	L	S	Ş	İ	F	A
İ	T	E	G	A	Z	V	Y	L	G	K	R
T	U	K	F	P	G	D	K	Ç	S	İ	A
H	R	S	A	B	A	H	A	D	E	I	N
A	U	M	E	R	Ğ	L	D	O	Ğ	A	L
L	N	A	M	İ	Ö	P	I	U	V	V	I
A	Ç	R	T	N	M	Z	R	S	İ	J	K
T	Ü	A	B	S	A	Y	I	S	A	L	İ
İ	S	K	F	P	G	D	T	A	D	E	I
F	F	İ	L	İ	Z	B	N	T	K	R	H
P	Y	T	Ü	M	S	E	K	M	A	N	M

4.13. Nar Tanesi

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde Perili Ana adında biri varmış. Başka insanlara benzemezmiş. Perisi kimseden hoşlanmazmış. Tek başına yaşarmış. Yemek bulursa yermiş. Yoksa perileri onu doyururmuş! Bir gün Perili Ana eski testisini almış. Şehzade pınarına gitmiş. O gün şehzadenin canı sıkılmış. Pencerenin önüne oturmuş. Sağında bir torba inci, solunda bir torba elmas varmış. İnsanlara atıyormuş. Taşın birini Perili Ana'nın testisine atmış. Testinin kulpu kırılmış. Bakmış, kimseyi görememiş. Sonra pencerenin önünde, şehzadeyi görmüş. Gülyormuş. Perili Ana öfkelenmiş. Perili Ana:

“Padişah oğlu, Allah'tan tek bir şey dilerim. Nartanesi'nin aşkıyla yanasın!” demiş. Başka bir şey dememiş. Perili Ana gitmiş. Şehzade, Nartanesi'nin aşkıyla yanmaya başlamış. Kimse bir çare bulamamış! Bir süre böyle devam etmiş. Şehzade yemek yemez, uyumaz olmuş. Bir köşeye çekilmiş. Uzun uzun düşünürmüş. Cariyeler, şehzadenin bu halini görmüş. Şehzade kendinde değilmiş. Hemen padişah babasıyla sultan anasına haber vermişler. İkisi de neye uğradıklarını bilememiş. İkisi de çok üzülmüş. Hemen oğullarının yanına gitmişler. Anası:

“Oğlum başına geleni söyle bana.” demiş. Şehzade de:

“Nartanesi'nin aşkına yandım. Nartanesi'nden aşka bir şey istemem.” diye cevap vermiş. Anası biraz eksik anlarmış. Bunu ağaçtaki nar, nardaki tane sanmış. “Ondan kolay ne var! İstedğin nar olsun.” demiş. Elli sepet nar birden gelmiş. Şehzade bir tanesinin bile yüzüne bakmamış. Şehzade “Vay yandım!” demiş. Ana baba ne yapacaklarını bilememiş. Tüm hekimler şehzadeye bakmış. Hiçbiri çare bulamamış. En son “İdı” ile bir de “Bıdı” kalmış. “İdı gelsin.” demişler. İdı gelmiş. Şehzadeye bakmış: “Ben derdini bilemedim. Bilse bilse Bıdı bilir!” demiş. Bıdı gelmiş. O da bakmış. Sonra:

“Açıkta görünür yarası bir yarası yok. Görse görse yine İdı görür!” demiş. Böylece İdı gelmiş, Bıdı gitmiş; Bıdı gelmiş, İdı gitmiş. İkisi de şehzadenin derdini anlamış. Derdini ikisi de söyleyememiş. Son umutları da suya düşmüş. Ağızlarını bıçak açmamış. İdı ile Bıdı bir köşeye çekilmiş. Konuşmaya başlamışlar. Bir gün biri:

“İdı!” demiş. Öteki de:

“Ne diyorsun Bıdı?” demiş.

“Şehzadeninki kara sevdadır.” demiş. Öteki de:

“Ben de öyle gördüm. Ben de öyle derim.” diye konuşmuşlar. Üç gün, üç gece susmuşlar. Sonra yine başlamışlar:

“İdi!”

“Ne diyorsun Bıdı?”

“Şehzadenin ateşini söndürürse el değmedik ağaçtan, kesilmedik nar söndürür derim.”

Öteki de:

“Bunu bilmeyecek ne varmış? Yerini Perili Ana’nın perisi bilir.” demiş. Meğerse İdi ile Bıdı’yı takip ediyorlarmış. Bu gözcüler İdi ile Bıdı’nın sözlerini duymuşlar. Padişaha anlatmışlar. Padişah sevinmiş:

“Bundan kolay ne var! Hemen Perili Ana’yı getirin? Söyleyiversin bize.” demiş. Saraydaki adamlar Perili Ana’yı bulmuş. Perili Ana yüzlerine bile bakmamış. Perili Ana:

“Padişahınız, bir gün halimi sormadı. ‘Aç mı, tok mu?’ diye. Oğlu derde düştü. Beni ondan arayıp soruyor?” demiş. Onları uzaklaştırmış. Padişahın yanına dönmüşler. Perili Ana’nın sözlerini söylemişler. Padişah sinirlenmiş:

“Çabuk gidin, hemen getirin bana!” demiş. Adamları yine gitmişler. Bu defa, uzun uzun konuşmuşlar. Perili Ana onları dinlemiş. Sonunda:

“Benimle görülecek bir işi varsa o benim ayağıma gelsin.” demiş. Kapısından kovmuş. Saraya geri dönmüşler. Perili Ana’nın sözlerini söyleyememişler. Padişaha eksik anlatmışlar. Padişah, kulaklarına inanmamış. Öfkelenmiş. Oğlunun sesini duymuş. Oğlunun seslerine dayanmamış. Düşünmüş, taşınmış. Bu sefer küçük vezirle, ortanca vezirini Perili Ana’nın yanına yollamış. Gönlünü etsinler, Nartanesi’nin yerini öğrensinler istemiş. Bunlar, Perili Ana’nın kapısına çok sık gelmeye başlamışlar. Perili Ana onlara:

“Şehzadeniz testimi onarsın. Yere dökülen suyu toplansın. Nartanesi’nin yerini öyle söylerim.” demiş. Küçük vezirle ortanca vezir de elleri boş dönmüşler. Ölümü göze almışlar:

“Padişahım, bu kadının boş değil. Perili, cinli bir kadındır. Ne yaptığınızı olmadı. Şehzade kırılan testimi onarsın. Dökülen suyu toplansın. O zaman söylerim, diyor. Siz bu gece kılık kıyafetinizi değiştirseniz. Oraya kadar yorulsanız nasıl olur? Yine ferman sizin, derman Perili Ana’nındır.” demişler. Padişahın bu işe aklı yatmış. Akşam olmuş. Padişah bir tüccar kıyafeti giymiş. Başvezirini de yanına almış. Sokağa çıkmışlar. Perili Ana’nın kapısını bulmuşlar. Perili

Ana, padişahla vezirini bu kıyafette görünce gülmüş. Sonra padişaha ve vezire oturacak yer göstermiş. Üç defa:

“Kibirlenme padişahım, senden büyük Allah var! Kibirlenme padişahım, senden büyük Allah var! Kibirlenme padişahım, senden büyük Allah var!” demiş. Olan biteni padişaha anlatmış. Sonunda:

“Bu böyle işte padişahım, ya şehzade aşkından kıyamete kadar “Vay yandım!” edecek ya da Nartanesi’nin yolunda sıkıntı çekecek!” demiş. Padişahın ne yapacağını şaşırması. Perili Ana’nın eline ayağına yapışması:

“Aman ana, yaman ana, sevdiklerinin başı için! O yaptı, sen yapma. Onun cahilliğine ver. Tahtıma acımazsan bahtıma acı. Oğluma o Nartanesi’ni bağışla.” diye yalvarmış. Padişah hem söylemiş hem ağlamış. Perili Ana dayanamamış:

“Padişahım, ben söylemiyorum perilerim söylüyor. Oğlunun âşık olduğu Nartanesi, yeryüzünün bir tanesidir. Dünyada eşi benzeri olmayan bir güzelliştir. Madem oğlun olacak kırdığı testi yapıştırdığı döküğü suyu toplayamıyor. O zaman yedi gün, yedi gece Akpınar’dan kapıma testiyle suyu taşıyın. Ben de perilerimi bir daha başıma toplarım. Nartanesi’nin yerini öğrenirim. Şehzadenin kulağına söylerim. Kaderinde varsa gider elbet bulur. Bu deritten kurtulursunuz.” demiş. Bu sözleri duyunca padişahın çok mutlu olmuş:

“Dile benden dilediğini hatun bacı!” demiş. Perili Ana, bu sözü umursamamış:

“Ne dileyeceğim padişahım, sağlığını dilerim. Sen beni düşünme. Kırk yetim yedir, kırk öksüz giydir, kırk yoksul sevindir!” demiş. Tüccar kılığındaki padişah Perili Ana’dan öğreneceğini öğrenmiş. Sarayına gitmiş. Hemen bir altın güğüm, bir de gümüş güğüm yaptırmış. Oğluna vermiş:

“Oğlum herkese sözümüz geçiyor. Perili Ana’ya sözümüz geçmiyor. Kadın ‘Nuh’ diyor ‘Peygamber’ demiyor. Senin anlayacağın ya dökülen suyu toplayacaksın ya ona yedi gün yedi gece su taşıyacaksın!” demiş. Şehzade dinlemiş. Yedi gün yedi geceyi duyunca bir daha “Vay yandım!” etmiş. Sonunda şehzade güğümleri almış. Sabah akşam bu işe koşmuş. Yedi gün yedi gece şehzadede ne kol kalır ne kanat kalmış. Son günü Perili Ana, onu yanına çağırması:

“Padişah oğlu, padişah oğlu! Ben söylemiyorum, perilerim söylüyor: Elinle ettin, boynunla çekeceksin. Mademki Nartanesi’nin aşkıyla dolanıyorsun, Kafdağı’ndan öte yedi dağ aşacaksın. Yedi deniz geçeceksin. Sonra karşına yedi yol çıkacak. Bu yollardan birinden tam yedi yıl, yedi ay gideceksin. Bir gün bakmışsın ki Nartanesi’nin memleketindesin. Artık ondan ötesine karışmam.

Sonrası seninle onun aranda olan bir iş. Kısmetinde varsa sana nasip olur.” demiş. Şehzade yedi yıl, yedi ay sözünü duyunca “Vay yandım!” etmiş. Ne yapacağını bilememiş. Perili Ana’nın eline ayağına yapışmış:

“Anamdan öz, canımdan ileri ana! Ben ettim sen etme. Bana yardım et, perilerinden birini yoldaş eyle! Çıkarsam bu dağları ancak onun kanadıyla çıkarım. Yüzersem bu denizleri, onun kollarıyla yüzebilirim. Yoksa ben kimim, Nartanesi kim? Ben neredeyim, o nerede? Elim varmaz, gücüm yetmez bir yerde.” demiş. Gözlerinden de yağmur gibi yaş dökmüş. Perili Ana:

“Padişah oğlu, yalvarıp yakaracağına testimi kırmısaydın. Bu böyle işte, öyle her geçene taş atılmaz. Kimin ne olduğunu bir Allah bilir. Bundan sonra babanın padişahlığı fayda etmez. Perilerim sana yardım eder mi ben bir şey diyemem. Meğer perilerin iyi zamanlarına gelmiş. Ancak o dağları çıkarken her tarafı dinleyesin. O denizleri yüzerken gözlerini dört açıp deryaları seyredesin. Yolları geçerken yanına yörene göz kulak olasın. Benim yüzümden bu dertlere düştünse onların yüzünden de derman bulasın. Bunu derim sana, başka demem!” demiş. Perili Ana sonra hiç konuşmamış. Artık şehzade ağzından tek bir söz alamamış. Çaresiz elini öpüp ayrılmış. Meğerse padişah babasıyla sultan anasının gözü yoldaymış. Başımızın tacı, gelir diye bekliyorlarmış. Hava kararırken şehzade görünmüş. Babasından demir çarık demir asa, anasından da yedi yıllık azıkla eski püskü bir aba istemiş. Başka bir şey dememiş. Padişah babası dizlerini dövmüş:

“Gel tahtım senin olsun. Bilinmez bir yola gitme. Vazgeç oğlum.” demiş. Anası da boynunu bükmüş: “Nartanesi olmazsa Nurtanesi olsun; vazgeç oğul, vazgeç bu sevdadan.” demiş. Şehzade ise:

“Taht sizin olsun. Ben talihimi arayacağım. Nur sizin olsun. Bu yolları aşarsam aşarım. Aşamazsam ölümden öteye yol yok. Eh, gidip de gelmemek var, gelip de bulmamak var. Hakkınızı helal edin.” demiş. Ellerini, öpmüş. Yola düşmüş. Uzunca bir süre yol gitmiş. Bir dönüp bakmış. Allı pullu bir balık ayağının dibinde çırpınıyormuş. Şehzade, Perili Ana’nın sözlerini hatırlamış. Basıp ezmemiş. Kulak verip dinlemiş. Balık konuşmaya başlamış:

“Ben yedi denizin dışarı attığı bir balığım! İnsanoğlu, insan olduğunu bileyim. Beni ölmeden denize ulaştırırsın.” demiş. Şehzade, balığın konuştuğunu duyunca neye uğradığını bilememiş. Eğilip balığı almış. Yola devam etmiş. Bir göz yumup açincaya kadar denizlerden öte bir deniz bulmuş. Balığı denize bırakmış. Balık sudan başını uzatmış: “Hey insanoğlu, sen beni denize kavuşturdu. Ben de seni sırtıma alıp bir karaya, kıyıya ulaştırayım.” demiş. Şehzadeyi sırtında kıyıya ulaştırmış:

“Hey insanoğlu, isen beni kurtardın. Senin hakkını ödeyemem. Allah muradını versin. Sen yine de omuz başımdan üç pul alıp sakla. Başın derde girerse bu pullardan birini yak. Ateşi söñüp dumanı kesilmeden beni karşımda bulursun!” demiş. Sonra balık denize dalmış. Şehzade ise hayale dalmış. O bu hülyada iken “Nartanesi” gönlüne düşmüş. Şehzade yeniden yola düşmüş. Dereleri aşarak tepeleri geçerek gitmiş. Bir de dönüp bakmış. Bir çalı, çalının da üstünde bir ak kuş çırpınıp duruyormuş. Şehzade yine Perili Ana’nın öğütlerini düşünmüş. İyice dinlemiş. Ak kuş insan gibi:

“Kanadım kırıldı. Çalıya düştüm. İnsanoğlu, insan olduğunu bileyim. Beni bu çalıdan kurtarasın. Kanadımdan tutup gökyüzüne uçurasın.” demiş. Şehzade, ak kuşun dile gelip dilek dilediğini görmüş. Çok şaşırmış, bir yaşına daha girmiş. Zorlansa da kuşu kurtarmış. Kırılan kanadını bağlamış. Kanayan yerini sarmış. Ak kuşu uçurmuş. Kuş bir taşın üstüne konmuş:

“Hey insanoğlu, beni kurtardın. Gel ben de seni kanadımda Kafdağı’ndan aşırayım.” demiş. Şehzadeyi kanadına almış. Kafdağı’ndan aşırılmış. Güneşli bir yaylaya ulaştırmış. Şehzadeye:

“Hey insanoğlu, sen beni kurtardın. Senin hakkını ödeyemem. Allah, ne muradın varsa versin. Kanayan kanadımdan üç tüy alıp da sakla. Bir gün başın derde düşerse tüylerden birini yak. Ateşi bitip dumanı tütmeden beni karşımda bulursun!” demiş. Sonra ak kuş göğre doğru uçmuş. Şehzade de yine yollara düşmüş. Şehzade adımlarını açmış, koyulur yola. Bir süre yola devam etmiş. Dönüp bakmış. Kara bir taş görmüş. Kara taş üstünde bir kara karınca inleyip duruyormuş. Şehzade yine Perili Ana’yı hatırlamış. Kulak verip karıncayı dinlemiş:

“İnsanoğlu, oğlumu evlendirip kızımı gelin ediyorum. Yuvamda çifte düğün var. Onlara uğur ararken bu uğursuzluğa uğradım. İnsanoğlu, insan olduğunu bileyim. Düğün bitmeden beni ovama yuvama ulaştırırsın.” demiş. Şehzade, karıncayı duyunca çok şaşırılmış. Karıncayı avucuna almış. Tırmanmaya başlamış. Derken düz bir ovaya varmışlar. Karıncayı ovanın ağzında bir yuvaya bırakmış. Karınca bu yuvaya girmemiş:

“Hey insanoğlu, benim ovam bu ova ama yuvam bu yuva değil! Bu ovanın ortasında bir şehir, şehrin ortasında bir saray, sarayın ortasında bir bahçe, bahçenin ortasında da bir yuva vardır. İşte o yuva benim yuvamdır. Ben yuvamı bulurum. Belki sen yolunu şaşırırsın. Sen bana iyilik yaptın. Ben de sana kılavuzluk edeyim. Bu ovaya narlı ova derler, bu şehir de narlı şehir. Şu saraya narlı saray derler, şu bahçeye de narlı bahçe. Şu bahçede “Nartanesi” derler el değmedik, göz görmedik bir dünya güzeli vardır. Eşi benzeri yoktur. Nardan kırmızı, kardan beyazdır. Sen sen ol sarayının önünden geçeyim deme! Kapısının iki yanında iki cellat vardır. Ben öne düşeyim, sen ardımdan gel. Ayağını ayağıma uydur. Arka sokağı dolanıp yan kapıdan girelim bahçeye.” Kara karınca bunları demiş. Şehzade onu takip etmiş. Fakat şehzade “Nartanesi”ni duyunca “Vay

yandım!” etmiş. Karınca kaderince önünde yürümüş. Şehzade de ardından gitmiş. Bir adım bile önüne geçmemiş. Yine karınca önde, şehzade arkada, karınca yürümüş o yürümüş. Bir de başını kaldırmış. Karıncanın dediği, arka sokak, yan kapıya varmışlar. Şehzade:

“Hele şükür, göz değmesin! Karıncayı ölmeden, yuvasına getirdim. Elbet Allah da benim yuvamı yapar.” demiş. Kara karınca, şehzadenin gönlünden geçirdiği bu sözü duymuş. Karınca şehzadeye dönmüş. Şöyle demiş:

“Hey insanoğlu, sen beni kurtardın. Ben de seni yâr bahçesine ulaştırdım. Yine de hakkını ödeyemem. Gören Allah görsün, ne muradın varsa versin. Gel şu parmaklarımdan üç kıl koparıp sakla. Bir gün darlığa düşersen bu kıllardan birini yak, ateşim kül kömür olmadan beni karşında bulursun. Kara karınca, bunu böylece demiş. Şehzade, karıncayla eşiği atlamış. Bir de ne görsün? Bahçeyi karınca sarmış. Koca bahçe kara karıncadan görünmez olmuş. Meğer düğün evi karınca anayı beklemiş. Gelmeyince telaşlanmış:

“Ne oldu, nerede kaldı? Böyle durmayla olmaz. Bulunursa arayıp izlemeyle bulunur.” demişler. Kim bilir daha ne yapmışlar. Düğünü, derneği bırakıp kol kol ayrılmış, yol yol dağılmışlar, karınca anayı aramışlar. İşte bahçenin yüzünü karartan bu karıncalarmış. Karınca ananın şehzadenin eli üstünde girdiğini görmüşler. Hep birden ona doğru koşmuşlar. Karınca anayı aralarına almışlar. Yuvalarına doğru akmışlar. Şehzade arkalarından bakakalmış. Meğer o gün Nartanesi de nar bahçesine çıkmış. Her tarafın karıncayla dolduğunu görmüş. Kara düşüncelere dalmış:

“Benim talihimi, bahçemi bunlar mı alacak?” diye düşünmüş. O sırada tüm karıncalar yuvalarına dönmüş. Ortada bir tane karınca kalmamış. Bahçe eski haline dönmüş. O zaman Nartanesi başını kaldırıp bakmış. Nar bahçesine açılan yan kapının yanında, yabancının biri duruyormuş. Nartanesi’nin kanı kaynamış. Cariyelerine seslenmiş:

“Kırk kızım, kırk cariyem! Bakın hele, yan kapının yanında biri var. Buraların insanına benzemiyor. Gözünü bağlayıp getirin bana! Nereden gelmiş, nereye gider, soralım bir.” demiş. Kırk kız, kırk adımda varmış. Şehzadenin gözünü bağlayıp getirmişler. Şehzade neye uğradığını şaşırılmış. Kendi kendine:

“Bunlar beni nereye götürüyorlar?” demiş. Hem de gitmiş. Şehzade bir ses duymuş. Nartanesi’ymiş bu:

“Buralarda ne işin var? Derdini söyle belki derman oluruz.” demiş. Bunu duyunca şehzadenin gözleri dolmuş. Şöyle demiş:

“Ben, bir padişahın oğluyum. Bir kötülük yaptım. Bir ananın ahına uğradım. Nartanesi dediklerinin aşkıyla yandım. Babamın padişahlığı çare olmadı. Dermanını kendi ayağımla aramaya geldim. Yolda bir balığa acıdım, balık da bana acıdı, aldı beni sırtına, yedi deniz geçirdi. Sonra bir yaralı kuşa acıdım, kuş da bana acıdı, aldı beni kanadına, yedi dağ aşırıldı. En sonunda, bir kara karıncaya acıdım, karınca da bana acıdı, düştü benim önüme, bu bahçeye getirdi. Şimdi bunda nar isterim, başka bir şey istemem.” demiş. Nartanesi bunu duyunca cariyelerine dönmüş:

“Kırk kızım, kırk cariyem! Kırkınız kırk daldan birer nar koparın, bu garibin cebini, doldurun. Nar bahçemden narın hasretine yanmasın.” demiş. Şehzade:

“Kırk kızlar. Kırk daldan biten kırk nar sizin olsun. Ben el değmedik ağaçtan kesilmedik nar isterim, başka bir şey istemem.” demiş. Şehzade bu sözü söyleyince Nartanesi’nin yüzü kızarmış:

“Ey kırk kızım, kırk cariyem! Ben şehzadeye söylemiyorum, ben size söylüyorum. El değmedik ağaçtan kesilmedik nar istiyorsa bizim bir dediğimizi iki etmesin. Kuş kardeşimin verdiği yakutlardan birini bir çölde kaybettim. Onu bulup da getirirse elimi elinde bilsin. Yoksa nar tanesinin tanesince dertten derde atarım onu!” demiş. Kırk kız, kırk ağızdan Nartanesi’nin dediklerini tane tane tekrarlamışlar. Sonunda da:

“Duydun mu şehzade, kendine güveniyorsan yola düş! Yoksa geldiğin yere git.” demişler. Şehzade, bu son sözü de duyunca:

“Kırk kızlar, kırk ikizler! Ben Nartanesi’ne söylemiyorum, ben size söylüyorum. Şu başımı onun yoluna koydum. Nerelerden kalktım, geldim. Ölmek var, dönmek yok benim için. Yakut taşıni çöl çöl arayıp tarayacağım. Bulursam bulurum, bulamazsam talihime küserim. Nartanesi’ne küsmem!” demiş. Çöllere doğru gitmiş. Yolda aklına kuşun verdiği tüyler gelmiş. Hemen tüylerden birini yakmış. Ateşi bitip kesilmeden gökten bir kuş inmiş:

“İnsanoğlu, dile benden dilediğini!” demiş. Şehzade görmüş, şaşırılmış. Sonra kendini toplamış:

“Ak kuşum, yaralı kuşum, ben senden de yaralıyım. Nartanesi gücüm yetmez şey istiyor benden. Çöldeki yakutu bulursan sen bulursun. O acımadı, sen acı bana. Benim yüzümü kara çıkarma!” diye yalvarıp yakarmış. Ak kuş konuşmamış. Bir anda uçmuş. Sonra şehzadenin yanına inmiş. Yakutu, şehzadenin önüne getirmiş. Sonra yine kanat açıp süzölmüş gökyüzüne. Şehzade sevinmiş. Nar bahçesinin yan kapısını vurmuş:

“Kız kızlar, kırk ikizler, ben Nartanesi’ne söyleyemiyorum, size söylüyorum. Ben dediğini yaptım. Çölde yakutu buldum, getirdim! O da sözünü yerine getirsin! Eli elimde bizim memlekete gidelim!” demiş. Nartanesi yakutu almış. Cariyelerine:

“Ey kırk kızım, kırk cariyem, ben şehzadeye söyleyemiyorum, ben size söylüyorum. Eloğlu, yakutu getirdi şımarmasın. Balık bacının hediyesi inci yüzüğü bir göle düşürdüm. Onu getirsin. Sonra kolumu kolunda, yolumu yolunda bilsin! Yoksa Nartanesi’nin tanesince derde düşürürüm onu!” demiş. Kırk kız, kırk ağızdan Nartanesi’nin dediklerini tane tane tekrarlamış. Sonunda da:

“Duydun mu şehzade? Nartanesi'nin gönül kapısı güç açılır. Bu kapıyı vuran çok oldu. Hiçbiri içeri giremedi. Kendine güveniyor musun? O zaman inci yüzüğü bul getir. Yoksa geldiğin yere git!” demişler. Şehzade bu sözü duymuş. Çok üzülmüş. Belli etmemiş. Şehzade:

“Kırk kızlar, kırk ikizler! Ben Nartanesi’ne söyleyemiyorum, ben size söylüyorum. Çöl çöl dolaştım. Yakut taşını buldum. Gölden inci tanesini getiririm. Yeter ki o sözünü tutsun.” demiş. Göle doğru yola çıkmış. Şehzade hem gitmiş hem düşünmüş. Bu sırada balığın verdiği pulları hatırlamış. Hemen pullardan birini yakmış. Ateş yanmış. Gölden bir balık fırlamış:

“Ey insanoğlu, dile benden dilediğini!” demiş. Şehzade çok şaşırılmış. Sonra aklını başına toplamış:

“Allı balığım, pullu balığım; ben senden daha yanığım! Nartanesi elini elime verecek. Benden zor bir şey istiyor! Bu gölde inciyi yalnız sen bulursun. O acımadı, sen acı bana. Benim yüzümü kara çıkarma!” diye yalvarmış. Allı balık, ağzını bile açmamış. Hemen inciyi çıkarmış. Şehzadenin önüne bırakmış. Sonra göle geri dalmış. Şehzade, sevinmiş. Çok mutlu olmuş. Nar bahçesinin yan kapısını vurmuş:

“Kırk kızlar, kırk ikizler! Ben Nartanesi’ne söyleyemiyorum, ben size söylüyorum; Nartanesi’nin iki dediğini üç etmedim, göle düşürdüğünü inciyi de getirdim. O da sözünü yerine getirsin, kolu kolumda, yolu yolumda gidelim bizim memlekete.” demiş. Nartanesi inciyi almış. Sonra cariyelerine:

“Ey kırk kızım, kırk cariyem! Ben şehzadeye söyleyemiyorum, ben size söylüyorum. Çölden yakutu, gölden inciyi getirdi. Fakat gururlanmasın. Karınca ananın hediyesi elmas küpeyi düşürdüm. Onu da getirirsin. Gönlünü gönlümde bilsin, gözünü gözümde. Yoksa Nartanesi’nin tanesince derde uğrattırım onu!” demiş. Kırk kız, kırk ağızdan Nartanesi’nin sözlerini tekrarlamış, sonunda da:

“Duydun mu Şehzade, Nartanesi’nin gönül kapısı gc açılır. Bu kapıyı vuran çok oldu. Hiçbiri içeri giremedi. Kendine güveniyor musun? Elmas küpeyi getir. Yoksa geldiğin yere git!” demişler. Şehzade, bu son sözü de duyunca kan ağlamış. Kimseye belli etmemiş. Şehzade:

“Kırk kızlar, kırk ikizler! Ben Nartanesi’ne söyleyemiyorum, ben size söylüyorum. Çölde yakutu, glden inciye buldum. Elmas küpeyi de bulurum. Yeter ki o da sözünde dursun.” demiş. Sonra yola düşmüş. Yolda hem gidiyormuş hem düşünüyormuş. Karıncanın kılı aklına gelmiş. Hemen kıllardan birini yakmış. Birdenbire karınca çıkmış:

“Ey insanoğlu, dile benden dilediğini!” demiş. Şehzade, gözlerine inanmamış. Sonra kendini toplamış:

“Ana karıncam, kara karıncam, ben senden daha karalıyım! Nartanesi benden zor bir Şey istiyor. Bu elmas küpeyi sen bulursun. Sen acı bana, yüzümü kara çıkarma!” diye yalvarmış. Kara karınca hemen elması getirmiş. Şehzadenin önüne bırakmış. Sonra yine gitmiş. Şehzade sevinmiş. Nar bahçesinin yan kapısını vurmıŐ:

“Kırk kızlar, kırk ikizler! Ben ona söylemiyorum, ben size söylüyorum. Nartanesi’nin her istediğini getirdim. O da sözünü yerine getirsin. Gnl gönlümde, gözü gözümde gidelim bizim memlekete.” demiş. Nartanesi, elması almış. Cariyelerine:

“Ey kırk kızım, kırk cariyem. Ben size söylemiyorum, Şehzadeye söylüyorum. Şehzade ile oyun olmaz, yeryüzünde böyle yiğit bulunmaz. Ne delikanlılar geldi geçti, hiçbirine kanım kaynamadı. Bu yiğit yakut taşı da inci yüzüğü de elmas küpeyi de getirdi. Her dediğim yerini buldu. Ben de onun bir dediğini iki etmeyeceğim. Bundan sonra elim elinde, dilim dilinde, gönlüm gönlünde! ‘Artık ben onun ‘Nartanesi’yim, o da benim bir tanem.’” demiş. Bunun zerine kırk kız, kırk defa “Nartanesi, Nartanesi!” diye bađrıŐmıŐ. Kırk defa da “bir tanemiz, bir tanemiz!” diye ađrıŐmıŐ.

Narlı saraya al bayrak asmıŐlar. Narlı Őehirde davullar alınmıŐ. Tam kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Bu düğünden sonra Şehzade, iyilik tahtına sultan olmuş.

4.13.1. Türkçe Sözlük

cahillik : Bilgisizlik.

Kafdağı : Genellikle masalarda yer alan, dünyayı çevrelediğine inanılan, arkasında cinlerin, perilerin bulunduğu varsayılan, zümrülden hayalî bir yer.

kan ağlamak : Büyük bir üzüntü içinde bulunmak.

kibir : Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma, büyüklenme, benlik, gurur.

Mevla : Tanrı.

peri : Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan, hayal ürünü varlık.

yakut : Pembe veya erguvan tonları ile karışık koyu kırmızı renkte, saydam bir korindon türü olan değerli taş.

4.13.2. Metni Anlama Soruları

1. Şehzade kimin testisini kırmış?

.....
.....

2. Şehzadenin derdi neymiş? Derdinin çaresini kim bulmuş?

.....
.....

3. Şehzade'ye hangi hayvanlar yardım etmiş?

.....
.....

4. Nartanesi, Şehzade'den neler istemiş?

.....
.....

4.13.3. Cümleleri Tamamlayalım

söylemeyen	yapacaklarını	öğreneceğini
yanmaya	bulmasına	kırılınca
getirmelerini	öğrenmeye	doyasıya

- Testisi ..... Perili Ana çok öfkelenmiş.
- O günden sonra Nartanesi'nin aşkıyla ..... başlamış.
- Şehzadenin anne ve babası ne ..... bilememiş.
- Herkes şehzadenin derdini ..... çalışmış.
- Padişah, adamlarına Perili Ana'yı ..... emretmiş.
- Padişah ve vezir, Perili Ana'dan ..... öğrenmiş.
- Karıncanın yuvasını ..... şehzade yardım etmiş.
- Nartanesi, "Derdini ..... derman bulamaz." demiş.
- Kırk gün kırk gece ..... düğün yapmışlar.

4.13.4. Cevaplayalım

- "Her insan giderlerini gelirine göre ayarlamalıdır." cümlesi hangi atasözünün açıklamasıdır?
  - A) Ayağını yorganına göre uzat.
  - B) Damlaya damlaya göl olur.
  - C) Sakla samanı, gelir zamanı.
- "Kişi zamanla yanında olan insanlara benzer." cümlesi hangi atasözünün açıklamasıdır?
  - A) İşleyen demir ışıldar.
  - B) Üzüm, üzüme baka baka kararır.
  - C) Ağaç yaş iken eğilir.

4.14. Karayılan

Bir varmış. Bir yokmuş. Bir padişah varmış. Her şeye gücü yetermiş. Herkese sözü geçermiş. Ancak padişah bir evlat sahibi olamamış. Sürekli düşünürmüş. Kafasında kurarmış:

“Bir gün tahtımı, saltanatımı kime bırakacağım. Bir evladım bile yok!” diye. Padişah her şeyi yapmış. Adaklar adamış, kurbanlar kesmiş. Allah’a yalvarmış. Bir evlat istemiş. Duaları bir türlü kabul olmamış.

Padişah bir gün çok bunalmış. Daha fazla sessiz kalamamış:

“Hey Allah'ım! Varsın varlığını göster. Bana bir oğlan ver. Yılan da çıyan da olsa razıyım!” demiş. Padişahın duası kabul olmuş. Aradan dokuz ay, dokuz gün, dokuz saat, dokuz dakika, dokuz saniye geçmiş. Küçük sultanın sancısı tutmuş. Hemen ebelere haber verilmiş. İnsan büyük söz söylememeli! Dileği yerini bulmuş. Padişahın bir oğlu olmuş. Fakat bu oğlan bir karayılanmış! Herkesi sokarmış. Ebeleri öldürmüş. Memlekette ebe kalmamış. Harem ağaları dört bir yana dağılmış. Sora sora dolaşıyorlarmış. Önlerine bir kadın çıkmış. Kadın bunları iyice dinlemiş:

“Benim bir üvey kızım ebedir. Bu işi o yapar. Fakat altın isterim!” demiş. Harem ağaları:

“Altının incinin de sözü mü olur? Bu işi yapsın. Padişahımızdan ne isteği varsa dilesin!” demişler. Bunun üzerine kadın üvey kızını çağırması:

“Kız, sen çok şanslısın. Şehzadenin doğumuna gideceksin. Hazırlan, ağalarla birlikte yola koyul.” demiş. Kızcağız bir şey söyleyememiş. Yola koyulmuş. Yolda hiç konuşmamış. Garipler mezarlığının önünden geçiyorlarmış:

“Ağalar, başa yazılan gelir. Benim annem şu servi ağaçlarının altında yatıyor. Ziyaret etmeliyim. Yoksa uğursuzluğa uğrarım. Kendimi düşünmüyorum. Sonra siz utanırsınız. İzin verin. Annemin toprağına bir yüz süreyim.” demiş. Harem ağaları uğur sözünü duymuş. Karşı çıkmamış. Bir duvarın dibinde beklemişler. Kızcağız annesinin mezarına kapanmış:

“Annem, canım annem! Sana geldim. Senden başka derdimi kime anlatayım? Üvey annem başıma iş açtı. Beni Şehzade Karayılan'a ebe yaptı. Duydun mu annem, duydun mu? Şimdi ne yapayım, bilmiyorum!” diye yalvarmış. Annesi toprağın altından seslenmiş:

“Bunu dert etme kızım! Seni ancak üvey annen öldürür. Şehzade Karayılan sana dokunmaz. Sarayda bir altın kutu iste. İki kulpu, yedi delikli bir kapağı olsun. İçinde yedi bakraç süt olsun. Şehzadeye doğru uzatırsın. O da içine düşer. Kapağı kapat. Şehzadeyi elmas beşiğe yatır. Haydi benim güzel kızım!” demiş. Kızın yüreği ferahlamış. Annesinin toprağını öpmüş. Harem ağalarının

yanına dönmüş. Padişahın sarayına varmışlar. Annesinin dediğini yapmış. Karayılan altın kutuya düşmüş. Hemen kapağı kapamış. Elmas beşiğe yatırmış. Bütün saray şaşmış. Önüne hazineler açılmış. Altına arabalar çekilmiş. Hiçbirine bakmamış. Üvey annesi onu görmüş. Üvey annesi öfkelenmiş. Şehzade Karayılan, saray içinde bir odada, odanın içinde bir altın kutuydaymış. Annesinden başka kimseyle görüşmemiş. Süt içermiş, uyurmuş. Yedi ayda yedi yaşına basmış. Bir gün bir ıslık çalmış:

“Sultan anam, babama söyle. Beni okutsun. Adam etsin.” demiş. Ana sultan çok sevinmiş:

“A benim şehzadem, sen okumak iste. Hoca da bulunur kitap da. Padişah baban hocanın eskisini, kitabın yenisini buldurur. Haydi sen gir kutuna, iç sütünü ve uyu sabaha kadar.” demiş. Kendi de padişaha müjdeye gitmiş:

“Ey benim padişahım, oğlun Karayılan okuyacakmış. Adam olacakmış! Hoca istiyor, kitap istiyor, ne dersin bu işe?” demiş. Padişah da:

“Ey benim sultanım! Ne diyeceğim? Uğurdur derim. Şehzademiz okusun. Ona hocalar da bulurum, kitaplar da...” demiş. Sabah erkenden ünlü hocalar gelmiş. Hemen şehzadenin hücreğine götürmüşler. Şehzade kutusundan çıkmış. Bir vuruşta hocayı yıkmış. Arkasından bir hoca daha gelmiş. Ona da vurmuş. Onu da öldürmüş. Dünya yüzünde tek bir hoca bırakmamış. Padişahın adamları dört bir tarafa dağılmış. Kapı kapı aramışlar. Yine o evin önünden geçiyorlarmış. Üvey anne karşılıklarına çıkmış. Harem ağalarını dinlemiş. Sonunda:

“Ağalar, hepiniz mi aklınızı yitirdiniz? Koca sarayda hiç mi bu işleri bilen yok? Böyle bir şehzadenin ebesi kimse, hocası da o olur elbet! Ne diye başka hoca arıyorsunuz.” demiş. Harem ağalarından biri:

“Hay ağzına diline sağlık, bunu kimse akıl etmedi.” demiş. Hemen saraya gitmişler. Bu durumu anlatmışlar. O da çıkıp padişaha anlatmış. Padişah da vezirlerini toplamış. Onlar da düşünmüşler. Sonunda üvey anneyi haklı bulmuşlar. “Doğrudur, ebesi kimse hocası da o olur.” demişler. Harem ağaları geri dönmüşler. Ebe kızı, hoca kız olarak istemişler. Kızcağız yine üvey annesine bir şey dememiş. Harem ağalarıyla yola düşmüş. Yolda hiç konuşmamış. Mezarlığın önünde:

“Ağalar, annem şu servilerin altında yatıyor. Ziyaret etmeliyim. Yoksa uğursuzluğa uğrarım. Benim de sizin de yüzünüz kara çıkar. Gelin izin verin. Annemin mezarına bir yüz süreyim.” demiş. Harem ağaları ses etmemiş. Bir gölgeye çekilmişler. Kızcağız annesinin mezarına kapanmış:

“Canım annem, sana geldim! Senden başka kime gideyim? Derdimi kime söyleyeyim? Üvey annem, beni Karayılan’a hoca ediyor. Şimdi ne yapayım? Nasıl edeyim? Bilmiyorum.” diye yalvarmış. Annesi toprağın altından seslenmiş:

“Kızım kızım, kara yazılı kızım! Bunu dert etme kızım. Seni yalnız üvey annen öldürür. Şehzade Karayılan kılına bile dokunmaz. Sen başucumdan bir gül dalı kopar. Ayak ucumdan da bir kızılıcık dalı al. Şehzadeye oku dersin, okur. Dur, dersin durur. Seni dinlemezse kırk defa gül dalıyla vurursun, bir defa da kızılıcık dalıyla. Kırk gün sonra uslu uslu oturur, usul usul okur. Bu işin de sonu uğurdur. Haydi benim güzel kızım!” demiş. Kızcağızın yüreği ferahlamış. Annesinin toprağını öpmüş. Harem ağalarının yanına dönmüş. Saraya varmışlar. Herkes onu el üstünde tutmuş. Şehzadenin odasına götürmüşler. Kız altın kutunun kapağını açmış. Karayılan başını kaldırmış. Kıza bakmış. Sonra: Ebemmm!” demiş. Kız da ona “Bebemmm!” demiş. Altın kutusundan çıkmış. Hocasının dizi dibine kıvrılmış. “Hocamm!” demiş, kız da “Seni okutacağım!” demiş. Annesinin dediğini yapmış. Kırk kere gül dalıyla bir defa da kızılıcık dalıyla vurmuş. Şehzadenin zihni açılmış. Kırk gün sonunda Karayılan kitabı ezberlemiş. Şehzade kitabın başında insan oluyormuş. Altın kutuda yılan oluyormuş. Bu kadarına da onları mutlu etmiş. Saray şenlenmiş. Şenlik yapmışlar. Memleket bayram etmiş. Ebesi kız, hocası kız bir daha dillere destan olmuş. Önüne hazineler açılmış, altına arabalar çekilmiş. Hiçbirine bakmamış. Eve geri dönmüş. Üvey annesi öfkelenmiş. Asık bir suratla “Geldin mi yine evimin kedisi!” demiş. Kızcağız, duymazlıktan gelmiş. Günler geceleri, geceler günleri kovalamış. Üvey anne muradına erişememiş. Şehzade yıldan yıla büyümüş. Günlerden bir gün padişah babasına karşı:

“Yaşım on beş oldu. Artık evlendirin beni!” demiş. Padişah da:

“Şehzadem, sen beğen. Birisini sev. Bize söyle.” demiş. Şehzade Karayılan, söylemiş. Dügün etmişler. Ancak kızcağızı öldürmüş. Bir daha evlendirmişler, onu da öldürmüş. Bir daha evlendirmişler, onu da öldürmüş. Böylece elli gecede elli gelini öldürmüş. Dünya yüzünde kız kalmamış! Harem ağaları yeniden yola düşmüş. Her kapıyı çalmışlar. Şehzadeye uygun bir kız aramışlar. Çok yorulmuşlar. Tam umutlarını kesmişler. O sırada yine karşılarına üvey anne çıkmış:

“Ağalar, yine ne oldu böyle?” demiş. Sonra her şeyi onlardan dinlemiş:

“Ağalar, koskoca sarayda hiç mi iş bilen biri yok. Bu işin içinden çıkamadınız. Şimdi ben de desem mi, demesem mi? Haydi deyim gitsin. Ağalar, bu şehzadenin ebesi kim hocası kim ise eşi de o olur. Böylece söyleyin, söyleyeceğiniz yere.” demiş. Harem ağaları bunu duymuş. Çok mutlu olmuşlar. Hemen saraya varmışlar. Padişah, vezirlerini başına toplamış. Bir türlü çıkar yol bulamıyorlarmış. Harem ağaları her şeyi anlatmışlar. Vezirler nefes almış. Hep bir ağızdan:

“Doğrudur padişahım, başkası yalan! Doğrudur padişahım, başkası yalan!” demişler. Başka bir şey dememişler. “Zaman kaybetmemişler. Görücüler dursun, gelinciler gitsin.” demişler. Padişah saray arabalarını üvey annenin kapısı önüne yollamış. Gelinciler şerbet içiyorlarmış. Gelinlik kız da kendini mezarlıkta bulmuş:

“Canım annem, yine sana geldim! Senden başka kimsem yok. Üvey annem, şimdi de beni Şehzade Karayılan’la evlendiriyor. Şimde ne yapayım? Nasıl edeyim? Bilmiyorum!” diye inlemiş. Sonra da mezardaki annesini dinlemiş:

“KIZIM KIZIM, sultan kızım, hepsini biliyorum. Sakın dert etme kızım. Sen sultan olacaksın. Kırk tane kirpi derisi al, gerdekten önce üst üste giy. Karayılan’ a dikenler batar, “Çıkar onları çıkar!” der. O zaman, “A şehzadem sen çıkar ki ben de çıkarayım.” dersin. O yılan derisini soyunur, sen de kirpi derisinden soyunursun. Bir o çıkarır bir sen! Bir o çıkarır bir sen. Karayılan, kırkinci derisini soyunur. Bir delikanlı olur. Derilerini ocağa at, artık bir uğursuzluğa uğramazsın. Gönül tahtına kurulursun. Gününü gün eylersin. Haydi benim sultan kızım!” demiş. Kız anasının toprağını öpmüş. Kuş gibi eve dönmüş. Kapıdan girmiş. Üvey anası “Kız nereye kayboldun? Saraya sultan olacaksın. Saraylı hanımların elini eteğini öpsene!” demiş. Kız bir şey dememiş. Kendine söyleneni yapmış. Önüne kıyafetler serilmiş. Ama hiçbirine bakmamış:

“Ben kirpi derisinden kırk kürk, bir de yeşil başlık isterim, başka bir şey istemem.” demiş. Gelinciler “İstedığın kürk, başlık olsun.” demiş. Ne isterse hemen gelmiş. Kız odasına çekilmiş. Kürkü, başlığı giymiş. Üstüne de incili çarşafı çekmiş. Arabaya oturmuş. Böylece saraya gitmişler. Hemen ayağına kurbanlar kesilmiş. Yoluna cariyeler dizilmiş. Sultan ananın elini öpmüş. Padişah babanın eteğini öpmüş. Sonra gelin odasına gitmiş. Şehzade Karayılan birdenbire atılmış. Atılmasıyla ağzının burnunun kana katılması da bir olmuş!

Şehzade neye uğradığını bilmemiş:

“Kız çıkar kürkünü.” demiş. Kız da “Şehzadem, sen çıkar ki ben de çıkarayım. Bunun yolu budur.” demiş. Annesinin dediğini yapmış. Karayılan:

“Ya demek bu böyle!” demiş ve derisinden soyunmaya başlamış. Kız da kürkleri çıkarmaya başlamış. Bir Karayılan soyunmuş, bir kız soyunmuş. Karayılan kırkinci derisinden soyununca yiğit bir delikanlı olmuş. Kirpi de kırkinci kürkünü atınca dünyalar güzeli bir kız olmuş. Karayılan’ın derilerini kucaklamasıyla ocağa atması bir olmuş! Şehzade dile gelmiş:

“Ebem kız, hocam kız, bana son edip eyleyeceğin bu muydu?” demiş, kız da:

“Ey şehzadem, eben oldum büyüttüm, hocan oldum okuttum, olmadı bir türlü adam edemedim seni, yine bir yüzün yılan, bir yüzün insandı senin! Şimdi işte, bir adama benzedin. Artık mutlu bir şekilde yaşarız. Daha ne istersin?” demiş.

Bunun üzerine şehzade:

“Sen beni insan yaptın, bundan büyük taht olur mu? Ben de seni gönül tahtına sultan yapıyorum, bundan üstün taht olur mu?” demiş. Kırk yılın hasretlisi gibi kucaklaşmışlar. Yaşananlar dillere destan olmuş. Padişah babası sevincinden deli divane olmuş. Tacını tahtını oğluna bırakmış. Sultan anası sevincinden yere göğe sığamamış. Üvey anne de sarı bir yılan olmuş. Bu masal da burada bitmiş.

4.14.1. Türkçe Sözlük

çıyan : Çok ayaklılardan, sarımtırak renkte, zehirli bir böcek.

ebe : Doğum işini yaptıran kadın.

gerdek : Gelin ve damadın düğün gecesini baş başa kalmaları.

harem : Saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm.

kızılçık : Kızılçık gillerden, yaprak açmadan çiçeklenen iri gövdeli bir ağaç.

saltanat : Bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması.

samur : Sansargillerden, Kuzey Avrupa'da yaşayan, çok yumuşak ve ince tüyleri olan, postu için avlanan küçük hayvan.

sancı : İç organlarda batar veya saplanır gibi duyulan, nöbetlerle azalıp çoğalan ağrı.

4.14.2. Metni Anlama Soruları

1. Padişah nasıl dua etmiş?

.....
.....

2. Kıza yapacaklarını kim söylemiş?

.....
.....

3. Padişah neden bir evladının olmasını istemiş?

.....
.....

4. Kararılan dersleri nasıl dinlemiş?

.....
.....

4.14.3. Eşleştirelim

Aşağıdaki cümlelerin hangi duyguyu belirttiklerini belirleyelim.

❖ Bu yemekler benim dişimin kovuğuna yetmez.

ŞİKAYET

❖ Söylediği sözleri duyunca içim paramparça oldu.

PİŞMANLIK

❖ Ya gelince evi bulamazsa?

AZIMSAMA

❖ Aldığı terfi haberi onu çok mutlu etti.

ENDİŞE

❖ Keşke ona o sözleri söylemeseydim.

ÜZÜNTÜ

❖ Eskiden her gün arardın.

SİTEM

SEVİNÇ

4.14.4. Boşluk Doldurma

Aşağıdaki boşluklara örnekteki gibi ismin yerini tutan sözcüklerle dolduralım.

- Tüm eşyaları **kendi** taşıyacaktı.
- Kaybolan köpeğini ..... bulmuş.
- ....., bakmayı seven birisiydi.
- ..... akşam 09.00'da arayacağımı söyledim.
- Odada ..... oyun oynayacaktı.
- ..... bizlere sürpriz yapmayı düşünmüş.
- Ödülü kazandığından ..... bile haberi yokmuş.

kendine

kendisi

kendi

kendisini

kendi kendine

kendisinin

kendince

kendiyle

4.15. Sabır Taşı

Bir varmış. Bir yokmuş. Bir padişahın üç kızı varmış. Üç kızı da çok güzelmiş. Bu üç kız, üç gül tomurcuğuna benzermiş. Herkes hayran kalırmış. Anne ve babaları bu üç kızı kimseye göstermezmiş. Annesi öper, babasına verir; babası koklar, annesine verirmiş. Bu üç kardeş el üstünde büyütülürlermiş. Bir süre sonra en küçüğü iki, ortanca kız sekiz, büyük kız ise on beş yaşına gelmiş.

Günün birinde padişahın başı, bir düşmanla derde düşmüş. Kızlarını annelerine emanet etmiş. Askerleriyle savaşa gitmiş. Çok eskiden beri iki ülke arasında “Kan Kuyusu” diye bir kuyu varmış. Bu kuyuya yedi yılda bir göklerden toprak atılırmış. Bu kuyu toprakla dolduğunda iki ülke de savaşa gidermiş. İki de kavga istermiş. İki taraf da yiğitlerini seçermiş. Seçilen yiğitler karşı karşıya geçermiş. Bir vururlarmış. Bir daha vurmazlarmış. Sonra kılıçlarını bir daha çıkarmazlarmış. Yedi günü böyle bitirirlermiş. Sonunda kuyudaki bereketli topraktan alacakları kadar alırlarmış. Padişah bir süre sonra yeniden kavgaya çağırılmış. Vezirleriyle ve askerleriyle gitmiş. Yedi gün olmadan geri dönmüş. Yedi yıl hiç konuşmamış. Saraya kapanmış. Bu kavgada yedi yiğidi bir günde kaybetmiş. Hepsisi de birbirinden yiğitmiş. Padişah kavgadan sağ çıkanlarla kızlarını evlendirecekmiş. Düğünlerini kendi yapacaktı. Dileğini gerçekleştirememiş. Padişah dünyaya küsmüş. Ancak padişah olmak da hiç kolay değilmiş. Onca insana karşı sorumluluğu varmış. Padişah evini bile düşünmez olmuş. Aylar, yıllar geçmiş. Üç tomurcuk kız, üç gül olup açılmış: ak gül, al gül, bir de sarı gül! Birinin ağzı süt kokuyor, birinin dudağında bülbül şakıyor, birinin de dilinden bal akıyormuş.

Bir gün, padişahın kızları bahçeye çıkmışlar. Güzel bir koku, huzur veren ses varmış. Küçük kız, ortanca kızın gözüne bakmış; ortanca da büyük kızın gözüne bakmış. Meğer o güne kadar yüz yüze gelmişler ama göz göze gelmemişler. Üçü birden ah çekmişler. Küçük kız, bir ak gül koparmış:

“Ben de bir ak gülüm ama dikenim yok, dalım yok!” diye başını eğip boynunu bükmüş. Ortanca kız da bir kırmızı gül koparmış:

“Ben de bir kırmızı gülüm ama yeşilim yok, alım yok!” diye bir söylemiş. Büyük kızsı bir sarı gül koparmış:

“Ben de bir sarı gülüm ama telim yok, pulum yok!” diye inlemiş. Bahçıvan da bir ağaç dibinde bunları dinlemiş. Gelip kızların yanına dikilmiş:

“Padişah gülleri, sizlere ne ikram edeyim? Nasıl oldu da geldiniz buraya? Bahçedeki güller bile sizin kadar güzel değil. Fakat sizin evlilik zamanınız gelmiş. Babanız yas tutuyor. Anneniz ise tacın, tahtın derdine düşmüş. Kız dediğin kendi başına evlenemez. Ana babadan sonra bu iş dayıya

düŖer. Ben size bir akıl vereyim. Güllerden bir gül koparın sonra Ŗu niyet ağacından da birer nar koparın. Kilerci başından da üç altın tepsi isteyin. Bu altın tepsilere birer nar tanesi koyun. Yanına da size benzeyen gülleri koyun. Bu üç tepsiyi de Karadayı'nıza gönderin, siz bu dediğimi yapın sonrasına karışmayın. Bakalım Karadayı ne yapacak?" demiş. Bu sözler kızların aklına yatmış. Bir daha göz göze gelmişler. Bahçivana nasıl teşekkür edeceklerini bilememişler. Biri incilerini vermiş. Biri elmaslarını vermiş. Biri de nesi var nesi yok vermiş. Bahçivan bunlara gülmüş. Onlara:

"Padişah gülleri, inciler, elmaslar sizlere yakışır. Bana bir güler yüz yeter. Kimsenin iyiliğinden başka bir şey istemem!" demiş. Kızlara verdiklerini de geri vermiş. Bu sözün karşısında Sarı Kız sarardıkça sararmış. Allı Kız kızardıkça kızarmış. Akça Kız ne kızarmış ne de sararmış.

Üç kız özenle üç tepsi hazırlamış. Üç cariyenin üçü de giyinmiş. Tepsileri Karadayı'ya iletmişler. O da cariyelerle padişah katına çıkmış. Padişah kızlarının, ne istediğini anlamış. Karadayı, sırası geldiğinde: "Padişahım! En iyisini siz bilirsiniz. Ancak kızlarımızı kendi elinizle evlendirmelisiniz. Yoksa bu işin sonunu ben iyi görmüyorum. Bu söz, bu Karadayı'nındır, karar yine padişahımdır!" demiş. Bu söz üstüne padişah:

"Karadayı, benim dertlerime dağ dayanmaz. Son kavgada dağ gibi yiğitlerimi kaybettim. Kızlarımı kiminle evlendireyim? Yedi düşmana karşı duracak yiğit delikanlılar hani?" diye sormuş. Karadayı sözünü sakınmamış: "Padişahım, yiğitlerinizin toprağı bol olsun. Dünya üzerinde başka yiğitler de var. Siz yeter ki kızlarınızın evliliğini görmek isteyin." demiş. Bu söz üstüne padişah: "O zaman kızların niyetine bakalım. Evlenecek yaşa gelmişler mi, bir görelim." demiş. Padişah kızlarının yolladığı tepsilere bakmış. Onların niyetlerini okumuş. Her tepsiye kızları için birer ok koymuş. Bu okları atıp kendi nasiplerini belirleyeceklermiş. Kızlar okları atmış. Sarı Kız'ın attığı ok büyük vezirin konağına düşmüş. Allı Kız'ın attığı ok küçük vezirin konağına düşmüş. Akça Kız'ın attığı ok Kafdağı'nın tepesinde üstü açık, dört duvarı olmayan bir yere düşmüş! Üçü de kaderine razı olmuş. İki kızını vezirleriyle evlendirmiş.

Akça Kız'ı bir uyuz ata bindirmişler. Kafdağı'na doğru göndermişler. Anaları kızlarına düğün hediyesi olarak üç kızına birer taş vermiş. Büyük kızına bir zümrüt taşı, ortanca kızına bir yakut taşı, küçük kızına da bir sabır taşı vermiş. Küçük kız sabır taşı koynunda sürmüş atını! Yolda uzun süre ilerlemiş. Kimseye rastlamamış. Gece gündüz demeden gitmiş. Günlerden bir gün Kafdağı'na varmış. Gördükleri Akça Kız'ı şaşırtmış. Akça Kız'ın attığı oktan başka bir şey yokmuş. Akça Kız eğilip bakmış. Başını bir taşa vurmuş. Aklı başına gelmiş. Akça Kız'ın içi sızlamış. Ne yaptığını ne yapacağını bilememiş. Sabır taşını koynundan çıkarmış, derdini anlatmaya başlamış:

“Sabır taşı! Yandı yüreğimin başı! Has bahçenin gülüydüm. Üç bacının biri idim. Talihim beni buralara attı. Burada ne in var ne cin var! Yalnızlık bir Allah’a yakışır, bir de şeytana! Tek başıma ne yaparım, nasıl yaşarım buralarda? Sabır taşı, söyle şimdi. Sen mi sabırlısın, ben mi sabırlıyım?” demiş. Sabır taşı bunu duymuş. Sabır taşı konuşmaya başlamış:

“Ak Kız, Akça Kız! Kar gibi beyaz kız! Sen benden soylusun ama ben senden daha sabırlıyım. Has bahçenin gülü idin de ne diye dalında açılmadın? Üç bacının biri idin de ne diye yaşına bakmadın. Bahtın tahtın suçu yok. Suç, günah sende, senin elinde! Acele etmesen ne olurdu? Kıyamet mi olurdu? Çok sabırsızsın! Ok yaydan çıktı bir kere; elinle ettin, boynunla çekeceksin. Yine de sabreyle sabreyle!” demiş. Akça Kız, sabır taşının ağzından bunları duymuş. Kendi suçu olduğunu anlamış. Gül yüzünü yerlere sürmüştü:

“Demek insan kendi talihini kendi eliyle yapar, kendi eliyle yıkar! Ben ne yaptım!” diye sızlanmış. Sonra uyuz atın boynuna sarılmış. Atı çözmüş, dağlara doğru bırakmış. At, kişneye kişneye gitmiş. Gözden kaybolmuş. Akça Kız da ardından bakmış. Gözleri dolu dolu olmuş. Gözlerini bulutlar görmüş. Bulutlar ağlamaya başlamış. Akça Kız hava kararmadan kalacak bir yer aramış. Sağa sola bakmış. Gizli kapalı bir kapı görmüş. Yüreği ferahlamış. Bu kapıdan içeri girmiş. İçeri fazla aydınlık değilmiş. Etrafa bakınmış. Örumceklili bir ocak varmış. Ocağın başında bir mum, mumun yanında bir çakmak taşı varmış. Bir gün beklemiş, beş gün beklemiş. Kimse gelmemiş. Günler geçmiş. Bir süre sonra çok acıkmış. Açlıktan acısını unutmuş. Avlanmış. Ot toplamış. Bir sabah yine uykulu bir şekilde karnını doyurmaya çıkmış. Dolanmış durmuş. Karnını doyuracak bir şey bulamamış. O zaman yine sabır taşını koynundan çıkarmış. Derdini anlatmış. Sabır taşı yine sabretmesini söylemiş. Sonra bir kekik kokusu almış, bir keklik sesi duymuş. Akça Kız açlığı da acıyı da unutmuş. O anda susuzluk çekmiş. Allah’ın dağında su yokmuş. Ne yapsın? Bir baş dönmesine uğramış, olduğu yere düşüp bayılmış. Günler sonra ayılmış. Taşın üstünde bir kınalı keklik, kekliliğin ağzında bir tutam kekik varmış. Akça kız, kınalı kekliliğe bakmış, kınalı keklik, Akça Kız’a bakmış. Kekik ise sadece kokmuş. Akça Kız:

“Bugün av avlamadım, ot otlamadım. Allah avı da otu da göndermiş. Ben ne bir lokma et için bu ses yumağına kıyarım ne de bir çiğnem ot için şu koku yaprağına dokunurum; veren Allah verecekse başka kısmet versin.” demiş. Sonra bir acı gelmiş, kendini tutamamış. Bir türkü söylemiş. Akça Kız susmuş, kınalı keklik başlamış. O da kendi dilince söylemiş. Akça Kız kınalı kekliliğin dilinden anlamamış. Akça Kız el atıp tutacak olmuş. Sabır taşının dedikleri aklına gelmiş. Acele etmemeye çalışmış. Sonra, Allah’a yalvarmış. Akşam olmuş, hava kararmaya başlamış. Hava iyice kararmış. Akça Kız korkmaya başlamış. Hemen yola çıkmış. Fakat akli da arkada kalmış. Biraz gitmiş sonra dönüp kınalı kekliliğe bakmış. Bir daha arkasına dönmüş. Kınalı keklik olduğu yerde

dönüp duruyormuş. Sonra, tüyünü kanadını dökmüş. Yakışıklı bir insan olmuş. Akça Kız görmüş, gözlerine inanmamış. Akça Kız çok korkmuş. Delikanlı:

“Bana Kocabey derler. Bugünlük kekliktim, uçamadım; seni gördüm, kaçamadım. Sen gel dedin, kanadımı açamadım. Bu kuş sana bir can yoldaşı olur mu?” demiş. Akça Kız duymuş, kulaklarına inanmamış. Akça Kız’ın gözleri kamaşmış. Sonra Kocabey iki eliyle iki gözünü silmiş. Akça Kız başını kaldırmış. O üstü açık, dört duvarı olmayan yerde büyük bir sırça saray varmış. Akça Kız, görmüş, gözlerine inanmamış. Üç yaş birden büyümüş. Tam bir gelinlik kız olmuş. Yine içine bir dert düşmüş:

“Bu yiğit bir yiğit ama peri mi, cin mi? Bu saray bir saray ama büyü mü, sihir mi? Ben bu saraya sultan mı olacağım? Yoksa bir rüyadan mı uyanacağım? Allah’ım, bana bir yol göster!” demiş. Akça Kız, ne olduğunu anlamaya çalışmış. Sırça sarayın kapısına dayanmışlar. Kocabey:

“Açıl kapım, açıl!” demiş. Kapı açılmış. Gümüş eşiği geçmişler. Akça Kız da sabırsızlanmış, “Örtül kapım, örtül!” demiş, kapı örtülmüş. Bir bahçeye girmişler. Karanlıktan hiçbir şey görünmüyormuş. İleride bir bahçıvan, iki elinde iki fidan, karşılaşmış. Fidanın birini Akça Kız’a vermiş, birini de Kocabey’e vermiş. Sonra ortadan kaybolmuş. Akça Kız, elindeki fidana bakarken gülüvermiş. Akça Kız bir acayip hâle düşmüş. Eğilip Kocabey’e soracaktı. O sırada sabır taşı yine sabretmesini söylemiş. Kırk basamak merdiven çıkmış. Bir giriş varmış. Buradan açılan kırk oda varmış. Kırkının kapısında kırk anahtar, eşiğinde de kırk şamdan varmış. Şamdanlar pırıl pırıl yanıyordu. Akıl sır erdirememiş. Akça Kız, yine yanılıp Kocabey’e soracak olmuş. Yine sabır taşı sabretmesini söylemiş. Ses etmeden orta direğin dibine gelmişler. Biri kız taşına oturmuş, öbürü er taşına. Ardından kırk telden saza başlamışlar. Bülbüller bile susmuş. Akça Kız’ın kanı iliği kurumuş. Ağzını bıçak açmamış. O zaman Kocabey ve Akça Kız birbirlerine açılmışlar. Akça Kız, başından geçenleri anlatmış. Kocabey dinledikten sonra şöyle söylemiş:

“Sabırsız kız, sabırsız kız! Ağlamasını bilsem ağlardım hâline, gülmesini bilsem gülerdim ama ne ağlayabiliyorum ne gülebiliyorum! Garibine gitmesin, ben yiğidin harman olduğu memlekettenim. Boyuma dev boyu, soyuma peri soyu derler. Damarım tutarsa her kılığa girerim. Bugün bir kınalı kekliktim, yarın bakarsın, bir sürmeli geyik olurum. Fakat insanlar gibi ne ağlayabilirim ne de gülebiliirim. Anam ağzının tadını pek bilmez ya, babam rahmetli çok gezmiş, çok bilirdi, ‘Dünyanın tadı bunlarmış!’ derdi; sonra bana döner ‘Oğlum, ben soyumuza peri soyu karıştırdım; sen de huyumuza, biraz insan huyu karıştır.’ diye öğüt verirdi. Şimdi, sen şu gülüp ağlamayı bana öğret. Ben de sabrı öğretirim. Birbirimize benzersek şu sarayda ölünceye kadar yaşar, gideriz.” demiş. İkisi de yeminler etmişler. Akça Kız, gül ağacından beri gülmeyi unutmuş. Ağlamaktan başka bir şey bilmiyormuş. O gün geçmiş. Akça Kız sabah erkenden uyanmış. Bir

bakmış ki ne saray var ne de köşk. Ne olduğunu anlamamış. Rüya gördüm, diye dövünüp durmuş. O gün akşam olmuş. Sarayın yükseldiğini görmüş. Korktuğuna uğramadığını anlamış. Artık hava karardığında Kocabey ortaya çıkıyormuş. İki gönül birbirini bulup sırça saray kuruluyormuş. Bahçelerinde güller açıyormuş. Akça Kız her gece farklı odaya giriyormuş. Böylece, her gece bir odanın huyunu, suyunu almış. Sanki yeniden doğmuş. Kocabey de gündüz ya keklik ya geyik oluyormuş. Sonra bir taş ardına saklanıyormuş. Akça Kız'ın yağmur yağ gözlerini seyrediyormuş. Kırk gün böyle, göre göre, duya duya onun da gözleri yaşarmaya başlamış. Kırk birinci gün Akça Kız uyanmış. Saray yine yerinde yokmuş. Kocabey, ise boylu boyunca uzanmış yatıyormuş. Akça Kız, görmüş, gözlerine inanmamış. Çok sevinmiş. Uyandırmak istememiş. Akça Kız da o ara bir ayak sesi duymuş:

“Bu kuş uçmaz kervan geçmez yerden geçen de kim ki?” diye eğilip bakmış. Keloğlan geliyormuş. Akça Kız'ın içini bir korku kaplamış, hemen gidip Kocabey'i uyandırmış. O da:

“Akça Kız, meraklanacak ne var bunda? Kanadım elimde, kuvvetim yerinde! Ben hemen bir güvercin olur, gözünü gözlerim. Keloğlan da gelir sözünü söyler sana. Sen ise diyeceğini dersin ona.” demeye kalmamış. Keloğlan da çıkagelmiş. Önce selamlamış. Sonra söze koyulmuş:

“Ak Sultan, Akça Sultan, seni kimse unutmadı. Kader en zor sınavı sana çıkardı. Bacılarının biri altın perçemli bir oğlan, biri de sırma saçlı bir kız doğurdu. Şimdi dillere destan bir şenlik yapacaklarmış. Akça Kız'ı bu şenliğe getirene de ağırlığınca altın vereceklermiş. Bir Allah'ın kulu çıkmadı. Beni gönderdiler. Ben de geldim.” demiş. Akça Kız duymuş ama kulaklarına inanmamış. Kaşla göz arasında güvercinin kaşlarına bakmış, anlayacağını anladıktan sonra Keloğlan'a dönmüş:

“Keloğlan, ayakların dert görmesin. Bacı çocuklarının da ömrü uzun olsun. Benim el içine çıkacak ne sırma saçlım ne altın perçemlim var. Eşim ise bir tüccar, kim bilir şimdi nerede? Hangi dağda, hangi dereye? Şunun şurasında güvercinim var. Burada onunla avunuyorum. Gelirim ama beni böyle kabul ederler mi bilmem.” demiş. Keloğlan, Akça Kız'ın özünü sözünden anlamış. Keloğlan, Akça Kız'ı ikna etmiş. Kız, güvercinini göğsüne basmış. Keloğlan ile yola düşmüş. Gitmişler ama yol bitmemiş. Güvercin, yavaşça bir kanat çırpmış. Önlerine bir atlı çıkmış, bunları yanına almış. Göz açıp kapayana kadar saraya varmışlar. Keloğlan önde, Ak Sultan arkada, Kocabey de güvercin olmuş göğsünde, saray kapısından girmişler. Anası kızının halini görmüş. Akça Kız'ın kıyafetleri çok eskiymiş. Bacıları kardeşlerinin bu halinden utanmış. Akça kız, güvercinin gözlerine bakmış, sabretmiş. Bacılarının yanına gitmemiş. O zaman Keloğlan:

“Bu kız Kafdağı'nda yaşıyor ama sizin de burnunuz Kafdağı'ndan inmiyor! Başınızı kaldırıp da bir bakmıyorsunuz ki tanıyasınız. Bir gün olur, kocası da Hint'ten, Hindistan'dan dönerse

giymediğinizi giyer, kuşanır. Ancak bugüne bugün elinde avucunda yok.” demiş. Akça Kız’la Kocabey o geceyi kaz damında geçirmiş. İki gönül bir olduktan sonra samanlık saray olur, daha kaldı ki padişahın kaz damı! Başlarını bir taşa koyup uyuyacakları sırada Kocabey:

“Padişah kızı, seni buralarda yatırmazdım. Ya şu sarayın üstüne bir saray kurardım ya da kanatlarıma alıp yuvamıza aşırırdım. Ben bunlara bir oyun etmeyi düşünüyorum. Dünya var oldukça söylensin.” demiş. İlk şenlik günü ak bir ata binip ok meydanına geleceğini söylemiş. Sonra:

“Ben, sana bu sırrı söylüyorum ama sen kimseye demeyesin.” diye de tembih etmiş. Sabah sabah davullar vurulmuş, meydan kurulmuş. Her yer çok kalabalıkmış. Saraydakiler ise pencerelerin önüne sıralanmış. Kibirlenen bacıları birbirine:

“Şu sabırsız kızı Kafdağı’ndan getirdik. Gelsin yiğitlerimizin ok atışını, at oynatışını görsün, görsün de yüreği bir kat daha çatlasın!” demişler. Akça Kız’ı çağırılmışlar. O da gelmiş. Bir pencerenin kenarına oturmuş. Şenlik başlamış. Önce Sarı Sultan’ın kocası büyük vezirin oğlu meydana atılmış. Ardından da Allı Sultan’ın kocası küçük vezirin oğlu atını sürmüş. Ondan sonra atına güvenenler gelmiş. O gün sadece at oynatılmış. Derken, tepeden tırnağa kadar beyazlar giyinmiş, beyaz bir ata binmiş biri çıkagelmiş. Meydanı dört dönmüş. Bir durup, bir kanatlanmış. Sonra insanların üstüne gül atmış. Gözden kaybolmuş. Herkesin parmağı ağzında kalmış. Saraydakiler dilini ısırılmış. Kimse kimseye bir şey söyleyememiş. Birinci gün geçmiş. İkinci gün, yine davullar vurulmuş, meydan kurulmuş. Bugün de baştan aşığı sarılar giyinmiş, sarıdan sarı bir ata binmiş biri çıkagelmiş. At oynatıp meydan okumuş ama kimse karşıısına çıkamamış. O da Sarı Sultan’ın kocası büyük vezirin oğlunun üstüne varmış:

“Al yiğidim, bu senin kısmetin!” demiş. Sağ göğsünden vurmuş ama öldürmemiş! Sonra tozu dumana katmış. Ortadan kaybolmuş. Sarı Sultan kucadıındaki sırma saçlı kızı düşürmüş, alayım diye eğilirken Allı Sultan’ın kulağına: “Bacı bacı, ne benimki yiğit ne seninki yiğit. Yiğit yiğit, bu yiğit!” düşen çocuğu alıp doğrulurken Akça Kız’ın yüzüne de:

“Sabretsen ne olurdu? Belki bu yiğit, senin kısmetine çıkar da eniştemiz olurdu.” demiş. İkinci gün de böyle geçmiş. Üçüncü gün, yine davullar vurulmuş, meydan kurulmuş. Yarıda kalan şenlik yeniden başlamış ama bugün de yukarıdan aşığı karalar giyinmiş, kara bir ata binmiş biri çıkagelmiş. Ortada at oynatmış, meydan okumuş. Kimse karşıısına çıkmamış. Sonra atının başını sola çekmiş. Allı Sultan’ın kocası küçük vezirin oğlunun üstüne varmış:

“Al yiğidim, bu da senin nasibin!” demiş, sol göğsünden vurmuş ama onu da öldürmemiş. Tozu dumana katmış. Yine ortadan kaybolmuş. Allı Sultan kucağındaki altın perçemli oğlanı düşürmüş. Eğilirken Sarı Sultan’ın kulağına:

“Bacı, ne benimki yiğit, ne seninki yiğit. Yiğit yiğit, bu yiğit!” demiş. Düşen çocuğunu alıp da doğrulurken Akça Kız’ın yüzüne de:

“Sabretsen ne olurdu? Belki bu yiğit senin kısmetine çıkar da eniştemiz olurdu.” demiş. Akça Kız da:

“Bu yiğitlerden yiğit benim yiğidim!” demeye kalmamış. Bir güvercin kanat vura vura gelmiş. Kendini saray penceresinin dikenli teline çarpmış. Kanlar içinde kalmış. O zaman kanlı gagasını açmış:

“Sabırsız, sabırsız! Hani sabredip sır vermeyecektin! Bana edeceğin bu muydu? Artık ara ki bulasın beni.” demiş ve yaralı kanadıyla çekip gitmiş. Görenler gözlerine inanmamış, neye uğradıklarını anlayamamış. Hepsinin kanı iliği kurumuş, sabırsız da düşüp bayılmış. Uzun süre sonra kendine gelmiş. Başucunda anasıyla babası varmış. Bunlar da birbirlerinin gözüne bakmış. Kızlarının başına gelenleri kendi ağzından dinlemişler. Sonra anası:

“Eyvahlar olsun, gönül kuşunu uçurmuşuz! Sen ağlama kızım, ben ağlayım.” diye ağlamaya başlamış. Babası da:

“Gönül kuşunu değil, devlet kuşunu kaçırmışız! Sen ağlama sultanım, ben ağlayım!” diye göğsünü dağlamaya başlamış. Akça Kız, anasından babasından helallik almış. Sonra yola çıkmış. Uzunca bir süre ilerlemiş. Yolda kimseyi görememiş. Kocabay’in sesine benzer bir ses işitmiş. Günlerden bir gün çok yorulmuş. Ağacın birinden bir hurma almak istemiş. Yüreğinden geçeni ağaç duymuş, hemen Akça Kız’ı tepesine çıkarmış. İhtiyar ağaç ona acımış, yiyeceği kadar hurma vermiş. O sırada iki cüce gelmiş, ağaca yaslanmış. Aralarında konuşmuşlar. Kocabay’in yarasının çaresinin “dilsizler pınarı” denilen yerde olduğunu söylemişler. Çıkmaz ayın son çarşamba gecesi, üç defa “Adın gibi ad, tadın gibi tat yok!” denirse üç yudum su verirmiş. Bu suyu güzelliğin derman olduğu yerden birinin eliyle içerse bir şeyi kalmazmış. İctikten sonra, üç defa “Dilim seni, dilim dilim dileyim seni!” derse bir daha derde uğramazmış. Meğer Akça Kız, Ak Sakal’la Kara Sakal’ı görmüş; bunları dinlemeye başlamış. Bu gece de ayın son çarşamba gecesiymiş. Akça Kız hava iyice kararınca ağaçtan inmiş. Dağ yoluna doğru çıkmış. Gün doğmadan yetişememekten korkmuş. Bir süre gitmiş. O gün akşam olmadan bir memlekete girmiş. Çok uzun boylu adamlar varmış. Kimi uçuyor, kimi kaçıyormuş! Akça Kız:

“Kocabey’in memleketi burası olmalı!” demiş. Gözleri ışıldamış. Bir tekerleme söylemiş. Dolaşmaya başlamış. Kimse kafasını kaldırıp bakmamış bile. Akça Kız yine umudunu kesmemiş. Böyle dolaşıp durmuş. Hasta kişi çare beklermiş. Kocabey, bu sesi duymuş. Anasına dönmüş:

“Ana, bir kulak ver. Galiba bir hekim geliyor.” demiş. Anası da:

“Oğul, buralarda hekimin işi ne? Ya Deli Ömer’dir ya da Keloğlan’dır.” demiş. Kocabey ise:

“Ana, ben de biliyorum, Allah’ın bir kulunun iyi dileği bile ömrümü kırk yıl daha uzatır.” demiş. Anası oğlu için kapıdan bakmış. Akça bir kız varmış. Onu içeri almış. Akça Kız, Kocabey’i yatakta hasta görmüş. Dili tutulmuş. Ne yapacağını bilememiş. Bakakalmış. Anası bu bakışa:

“Kızım, ne bakıp duruyorsun? Bu oğlanın kırk yerinde kırk yarası var, biri de yürek yarası! Sarabilirsen sar!” demiş. Akça Kız hemen kendine gelmiş. Hekimliğini göstermiş: Elini yaraların üstünde gezdirmiş. Sonra, dilsizler pınarından doldurduğu tasta üç yudum kendi içmiş, üç yudum da Kocabey’e içirmiş. Kocabey’in yaraları iyileşmiş. Sonra, üç kere kendisi: Dilim seni, dilim dilim dilerim seni!” demiş, üç kere de Kocabey’e söyletmiş. Kocabey:

“Elin kolun dert görmesin, bir dediğin iki olmasın!” demiş. Anası da: “Hekim kız, sen beni sevindirdin. Allah da seni sevindirsin!” demiş. Oğlunun ayağa kalktığını müjdelemeye gitmiş. Bir ara Kocabey başını kaldırmış. Akça Kız’ı tanımış:

“Ahhh sabırsız!” demiş. Akça Kız’ın yediği önünde, yemediği arkasında, elini sıcaktan soğuğa vurmuyor, misafirlik postunda oturup duruyormuş. Kocabey’in başından geçenleri konuşuyorlarmış. Akça Kız:

“Ana, şu oğlunu dertten derde düşüreni bulsan ne yaparsın?” diye sormuş. Anası, bir başını sallayıp iki homurdanmış:

“Ne mi yaparım? Ne yapacağım, üç avuç kanını içerim.” demiş. Bu söz üstüne Akça Kız’a karşı hâli tavrı değişmiş. Akça Kız da sorduğuna soracağına pişman olmuş. Bir gün anasıyla arasında geçeni Kocabey’e anlatmış. O da:

“Sabırsızım, şu yaptığın belki de sabırsızlık değil ama ne diye baltayı taşa vurdun.” demiş. Meğer anası da hep bunları gözetliyormuş. Bunların konuştuklarını duymuş. Kızın üstüne yürümüş:

“Seni yere bakan, evler yıkan seni! Artık yalanın ortaya çıktı. Sen, yara üstüne yara açan sabırsızın ta kendisisin. Bunca yaptığın yetmedi de bir de beni evladımın mı edeceksin?” demiş. Hemen oğlu aralarına girmiş:

“Ana, önce senden emdiğim sütü haram et. Bu kızın kanını içeceksen öyle iç! Misafire kötü davranılmaz.” demiş. O günden sonra artık kıza kötü davranmamış. Ancak sonrasında yoldurmadığı ot kalmamış! Ana bir gün giyinip kuşanmış. Kapıdan çıkarken Akça Kız’a:

“Bu gece Kocabey’le halası kızının nişan şerbetleri içilecek, ben oraya gidiyorum. Dönüp gelinceye kadar sen de boş oturma. Beşikkaya’nın başına bir değirmen kur. Buğdayımı öğüt, unumu ele, artık sonunu da sen düşün.” deyip gitmiş. Beşikkaya sanki Akça Kız’ın başına yuvarlanmış. Ama ne yapsın, kime dert yansın? Kocabey, evleneceğini bile söylememiş. Onun bu hâline mi acıyacak? Bu gurbette göğsüne bastığı sabır taşından başka kimsesi yokmuş. Onu çıkarmış. İçini dökmeye başlamış. Sabır taşının sesi soluğu çıkmamış! O zaman:

“Su testisi suya giderken kırılır.” demiş. Gözü yaşlı, göğsünde taşla yola düşmüş. Biraz gitmiş, karşısına Kocabey çıkmış: “Sabırsızım, böyle ne yakınıyorsun? Binin yarısı beş yüz, yarısı seninse yarısı da benim!” demiş. Akça kız da:

“Ben yakınmayayım de kimler yakınsın?” demiş. Anasının değirmen masalını ona anlatmış. Kocabey de:

“Anamın dediği gibi nişan var. Ama işin aslı için sabret. Anam başında koskoca bir değirmen çevirmek istemiş. Allah beni karşına çıkardı. Şimdi sen, benim dediklerimi yap. Şu tepeyi aştıktan sonra önüne kara kara kurtlar çıkacak, ardından sürü sürü köpekler ama sen dönüp de hiçbirine bakma; sen arkana bakmadan yürü. Kendini Beşikkaya’da bulacaksın. ‘Kaya kaya, Beşikkaya, herkesin dileğini verdin, benim de ver dileğimi!’ deyip dilersen dileğini, akşam olmadan değirmen kurulur. Sen de asarsın eleğini. Yeter ki sabreyle!” demiş. Ortadan kaybolmuş. Akça Kız, Kocabey’in dediklerini yapmış. Bir bakmış ki un çuvalları sıralanmış. Çok mutlu olmuş. Anası unları görünce ağzı açık kalmış:

“Kız, sakın övünüp durma. Bu benim akılsız oğlanın akli, demek bir gün daha yiyecek ekmeğin varmış!” demiş. Ertesi gün de anası hazırlanmış, kapıdan çıkarken Akça kıza:

“Kız, bugün Kocabey’in nişanlısının duvak günü, yine oraya gidiyorum. Ben dönüp gelinceye kadar yatıp durma. Şu odaları sil süpür, şu yatakları değiştir, şu küpleri de yağ ile bal ile doldur!” deyip gitmiş. Koca konak sanki Akça Kız’ın başına çökmüş! Ama ne yapsın, derdini kime döksün? Kocabey desen kendi derdindeymiş. Sabır taşından başka kimsesi yokmuş. Çıkarmış,

derdini anlatmış. Sabır taşından yine ses çıkmamış. O zaman Akça Kız gözü yaşlı, gönlü ateşli kapıdan çıkmış. Yedi adım ya gitmiş ya gitmemiş, Kocabey önüne çıkmış:

“Sabırsızım, yine neden ah ediyorsun?” diye sormuş. Akça kız da: “Ben ah etmeyim de kimler ah etsin?” demiş ve anasının yaptığını anlatmış. Kocabey de:

“Sabırsızım, bu duvak günü doğru. Şimdilik iç yüzünü anlatamam. Yine anlayabilirsen gözümden, kaşımdan anlayabilirsin. Küp işine gelince koca anam, başında bir küp kırmak istemiş. Neyse ki Allah beni karşına çıkardı. Bugüne bugün kurda kuşa sözümüz geçer, önce çıkarsın bacaya:

“Kocabey’in dağları, beş paralık rüzgârla beş paralık rahmet gönderin, tel duvak evini silip süpüreceğim!” diye bağırırın. Yağar yağmur, eser rüzgâr; biri siler, biri süpürür, sana da iş kalmaz! Sonra inersin bahçeye:

“Kuşlar kuşlar, uçan kuşlar! Tüyünüzden birer tüy, kanadınızdan birer kanat verin; Kocabey’e yatak yorgan yapacağım!” dersin. Yedi dağın kuşları başının üstünde döner, dolanır; tüyünü kanadını döker, doldur doldurabildiğin kadar yorganı da yatağı da! Bu da bitti mi kapıları ardına kadar açar:

“Küpler küpler, kulpsuz kapaksız küpler, çarşıya pazara gidin, yağ ile bal dolup da gelin, Kocabey’e yastık çerezi yapacağım!” dersin. Onlar da yuvarlanarak gider, yuvarlanarak gelirler. Hele sabreyle, sabreyle!” demiş. Kocabey, gözden kaybolmuş. Akça Kız, Kocabey’in söylediklerini söylemiş. Hemen yağmur yağmış, rüzgâr esmiş. Yedi dağın kuşları dönüp dolanmış, küpler de birer birer yuvarlanmış. Kocabey’in anası da hırsıyla kapıdan girmiş ama her şeyin tamam olduğunu görmüş. Sinirlenmiş:

“Kız, bunları sakın ben yaptım deme. Bu iş senin işin değil, benim kuş beyinli oğlanın işi, demek bir gün daha içecek suyun varmış!” demiş. Ertesi gün de ana hazırlanmış, yine kapıdan çıkarken Akça kıza:

“Kız, bugün Kocabey’in düğün günü. Kızı getirmeye gidiyorum. Ben dönüp gelinceye kadar sen de iki ayağını uzatıp yatma. Hemen şuracıkta, burnunun dibinde Karadağ derler bir dağ vardır. Bu dağda da Telli Bey derler, bir dayıoğlu vardır, dayıoğlunda da “E ile C” derler kırk telinden kırk ses çıkarır bir saz vardır, koş git! Kırmadan, yıkmadan al, getir!” deyip gitmiş. Karadağ o an sanki Akça Kız’ın başına yıkılır! Akça Kız, sabır taşından başka kime dert yansın. Koyunundan onu çıkarmış, yüreğini boşaltmış. Sabır taşının yine sesi çıkmamış. Gözleri yaşlı yola çıkmış. Dokuz adım gitmiş. Yine Kocabey çıkmış:

“Sabırsızım, neye ağlayıp sızlanıyorsun?” diye sormuş. Akça Kız da:

“Ben ağlamayım da kimler ağlasın?” demiş. Anasının kırk ses çıkararak “E ile C”sini anlatmış. Kocabey de: “Sabırsızım, bu düğün işi doğru. Şimdilik o telden ne ben çalabilirim ne sen anlayabilirsin! Anam, “E ile C” diye seni gidip de gelmeyenlerin gittiği yere göndermeyi kastetmiş. Allah yine yüzüne bakmış, hâline acımış olacak. Dayıoğluna nazımız geçer. Sen şimdi, bu yolda yürü. Önüne iki ırmak çıkacak, birine Mısmıl Irmak derler. Ötekine Mundar Irmak! İkisi de derindir, yüzemezsin. Suları da zehirlidir. Sen ‘Adın gibi ad, tadın gibi tad mı var!’ der de eğilir sularından üç avuç içersen ikisi de ayağına tozlu yol olur. Az daha unutuluyordum, bunların arasında bir de kara bir çalı var. Dikeni ayağına batar: ‘Ne narin diken, bu dikeni gül gül sandım!’ dersin. Dalında baykuş öter “Ne tatlı ses, bülbül sandım!’ dersin, bu da yol verir sana... Derken görünür dayımgilin dağları... Dayım seni görür görmez bıçakları bırakır, dişlerini bilemeye başlar ama bir kuru selamımızı alınca “E ile C”yi getirir verir. Hele sabreyle, sabreyle!” demiş. Ortadan kaybolmuş. Ak Kız da Kocabey’in, dediğini demiş, söylediğini söylemiş. Irmaklar yol olmuş, çalı gül olmuş. Kocabey’in dayıoğlunu bulmuş. Alacağını almış, geri dönmüş. Kocabey’in anası kapıdan girmiş. “E ile C”nin her telden ses verdiğini duyunca öfkelenmiş:

“Sakin bunları ben buldum, diye sevinme. Bu senin yapabileceğin şey değil, bunda da benim oğlanın eli var, demek hâlâ seni seviyor ha! Hele bu gece şu düğün bitsin. Sana edeceğimi bir ben bilirim, bir Allah!” deyip odasına geçmiş. Derken gün bitmiş, akşam olmuş. Misafirler gelmiş. Düğün başlamış. Her yer ışıl ışılmış. Oğlan evi “E ile C”yi çalmış, kız evi de kol kola oynamış. Bu sırada Kocabey gözüyle Akça Kız’ı aramış. Görünürde yokmuş. Ağlayacak gibi olmuş ama ağlayamamış. “Sabırsızım, kim bilir hangi deliğe girdi?” diye araştırıyormuş. Bir inilti duymuş. Sese kulak vermiş. Akça Kız sabır taşına dertleniyormuş:

“Sabır taşı; has bahçenin gülü, üç bacının biriydim. Uyuz ata bindirip Kafdağı’na indirdiler. Sabret dedin, sabrettim. Gün oldu, aç yattım. Gün oldu, susuzluktan yandım. Ne gözüm bir insan gördü ne kulağım bir ses duydu, kendi kendime döndüm dolaştım, dertten derde bulaştım; sabret dedin, sabrettim. Bir gün dalıma bir kuş kondu, saraylar kurdurdu ama uğursuz bacılarımın uğursuzluğuna uğradım. Güvercin kuşum kırk yerinden kırk yaralandı, dalımdan uçtu gitti. Sabret dedin, sabrettim. Hekim oldum, geldim Kocabey’i kurtardım. İyiliğe kötülük gördüm. Anası dertten derde attı, ölümlerden ölümlere sürdü; sabret dedin, sabrettim. Bu yolda çekmediğim kalmadı, sırrı da sabrı da öğrendim ama tuttuğum dallar kırıldı. Güvendiğim dağlara kar yağdı. Tel duvak, düğün derken bu gece Kocabey’i elimden alacaklar. Yarın da tatlı canıma kıyacaklar. Eh artık bıçak geldi, ta şurama dayandı. Ey sabır taşı, benim yerimde sen olsan sabreder misin?” demiş. Sabır taşı “çat” demiş çatlamış ortasından, hemen dağılmış. İşte o zaman Akça Kız: “Sen bir taşken sabredemezsen

ben nasıl sabredeyim?” demiş. Akça Kız, yerinden kalkmış. Kocabey, iki eliyle iki bileğinden tutmuş. Akça Kız’ın her sözü Kocabey’in gözlerinden bir damla yaş olmuş. Sonra iki gözü iki pınar, içini dökmüş:

“Sabırlı kız, sen sır sabır nedir bilmiyordun. Sırrı da sabrı da öğrendin. Ben ağlamayı bilmezdim. Beni de ağlattın. Dügün değil ne yaparlarsa yapsınlar, anam seni benden ayıramaz kız. Bana gülmeyi de öğretirsen, anam değil, ölüm bile bizi ayıramaz. Tatlı canına kıyma, vakit saat geldi!” demiş. Bir kartal olmuş. Akça Kız’ı kanatlarının arasına almasıyla havalanması bir olmuş. Bu gece gökyüzü pırl pırlmış. Dağ üstünden bir dağ daha aşarken Kocabey’in yüreği sızlamış: “Sırlı kız, sabırlı kız! Ben yola çıkınca arkama bakamam, sen dön bak bakalım, ardımızdan gelen var mı?” diye sormuş. Akça Kız da:

“Kocabey’im, bizim üstümüze kim gelebilir? Görünürde kimseler yok ama Gökdağ’ın üstünden masmavi bir bulut geliyor.” demiş. Kocabey’in tüyleri diken diken olmuş: “Gördün mü başımıza gelenleri, bu bulut bildiğin bulut değil, benim küçük halam olacak. Demek, kaçtığımız duyulmuş, sihirli seccadesine binip ardımıza koyulmuş! Herhâlde bunda anamın parmağı var ama hele bu kapıyı kapayalım da başımızın çaresine bakalım. Küçük halam, çok acı çekmiş biridir. Hani içecek su bulamazsa ikimizi bir yudumda içer. Vakit kaybetmeye gelmez.” demiş. Hemen süzülüp yere inmiş. Elinin tersiyle kıza vurmuş. İki göz bir pınar yapmış onu, kendi de bir altın tas olup asılmış mermerine! Derken küçük halası gelmiş, suyu görünce aradığını unutmuş. Kırk yıldır susuz gibi içtikçe içmiş. Sonra “İçmeyenlerin canına değsin!” demiş. Seccadesine binmiş, göğe çıkmış. Hemen düğün evine dönmüş. Bacısına nerden geçtiğini, nerden içtiğini anlatmış. Devler homurdanmış, anası ellerini dizlerine vurmuş:

“Ne yaptın kuzu başlı bacı! O pınar yere bakan, o tas da bizim yürek yakandı. Bu pınardan içeceğine, altın tası mermer taşla vursaydın sihir bozulurdu. Kocabey de ayrılır, düğününe gelirdi.” demiş. Söylemediği kalmamış. Sonra ortanca bacısına dönmüş: “Bacı bacı! Oğluma acımazsan kızına acı! Küçük bacımız olacak: ‘Bana vermeyen Allah, ne diye onlara verdi?’ diye ya benim oğlanı kıskandı ya da senin kızını, eli boş, yüzü kara döndü. Vakit saat kaybetmeye gelmez, vur kamçını yere, atla sihirli postuna!” demiş. Böyle yollamış. Bir ara Kocabey: “Sırlı kız, sabırlı kız! Gözlerim seğiriyor. Dön de bir bak bakalım, ardımızdan kim geliyor?” diye sormuş. Akça Kız da: “Kocabey’im, bizim ardımızdan bir daha kim gelebilir! Gelen giden yok ama bir var ki Bozdağ’ın üstünden buz mu desem, toz mu desem bir buluttur geliyor.” demiş. Kocabey’in kanatları tel tel açılmış ve: “Gördün mü başımıza gelenleri, bu bulut bildiğin bulut değil, benim ortanca halamdır. Gelin kızını ortada kalınca büyüdü postuna binmiş, peşimize düşmüş. Bunda da anamın eli vardır. Neyse şunun elinden kurtulmaya bakalım. Bu halam bulaşacak yer arar. Umursamazlığa vermezsek

dalımıza biner, yakamızı elinden kurtaramayız.” diye diye süzülüp inmiş. Kıza vurmuş. Kız güllük gülistanlık bir bahçeye benzemiş. Kendi de bir bahçıvan olup kapısına dikilmiş. Derken ortanca halası gelmiş, aradığını bulamayınca bulaşacak birini aramış, elini otlara sürmüştü, otlar karamış; dutlara sürmüştü, dutlar kararmış, daha kime süreyim derken gözüne bahçıvan çarpmış, adım adım ona yaklaşmış:

- Bahçıvan, buradan bir oğlanla akça bir kız geçti mi?

- Ne dedin, ne dedin, beni mi dedin? Anam turp, babam şalgam, ben de bir nane mollayım. Gelincik elmalarım var, gelincik elmalarım!

- Bre nane molla, ben sana ananın turp, babanın şalgam olduğunu sormuyorum. Ha buradan bir oğlanla bir kız gelip geçti mi diyorum?

- Gelincik elmalarım var, gelincik elmalarım!

- Hey Allah’ın sersem kulu... Buradan bir oğlanla bir kız geçip gitti mi? Ne var bunda anlamayacak!

- İnanmazsan ye, tadına bak! Gelincik elmalarım var, gelincik elmalarım! Gelin kızın anası, bakar ki bu Allah’ın belası laftan anlamıyor: “Ben çene çalmaktansa!” demiş, postuna vurmuş, havalanmış. Sonra bir göz yumup açincaya kadar düğün evine dönmüş. Hangi dağlardan aştığını, hangi bağlara bulaştığını anlatmış büyük bacısına. Devler homurdanmış, anası bir daha dizlerine vurmuş: “Ne yaptın bacı! Allah’ın dağında bağ olur mu? O bağ bahçe dediğin, yere bakan; bahçıvan dediğin de bizim yürek yakandı. Sağı solu kurutacağına on parmağındaki on karayı, benim bahçıvan kılıklı oğlanın yüzüne gözüne sürseydin sihir bozulurdu. Düğün de böyle yarıda kalmazdı. Galiba senin kızı benim oğlana vermeye pek niyetin yok. O yüzden böyle geri döndün. Artık iş başa düştü, ben gitmeyince olmayacak!” diye sinirlenmiş. Bir küpe binmiş ve bir kamçı vuruşta göklere kalkmış. Kocabey ile Akça Kız da bulutlar arasında yol alıyormuş. Bir ara Kocabey:

- Sırlı kız, sabırlı kız, burnumun direği sızlıyor, dön de bir bakalım yoksa yine ardımızdan bir gelen mi var?” diye sormuş. Akça Kız da “Kocabey’im, bizim üstümüze artık kim gelebilir? Gelen, giden yok ama kara dağın üstünden kapkara bir bulut yuvarlanıp geliyor!” demiş. Kocabey’in kanatları kırılmış ve Akça Kız’a:

“Bu bulut, bildiğin bulut değil, anamdır benim. Olanı biteni anlatalım.” demeye kalmamış, kendini yerde bulmuş. Kıza öyle bir vurmuş ki o bir gül ağacı olmuş. Kocabey de bir sarı yılan olmuş. Anası, yuvarlanarak yere inmiş. Dört bir yana bakınmış. Bir ağaç, ağaca sarılı bir yılan

görmüş. Yanlarına gitmiş. Ana: “Oğlum bu kız sana göre değil. Gel o evine gitsin, biz de evimize dönelim oğul!” demiş. Sarı yılan gül ağacını bırakmış, anasının ayakları dibine kıvrılmış. Her şeyi anlatmış. Sonra:

“Ana ana, bir kız değil, bin kız yoluna feda olsun. Ben ana nasihatini bir yana atmadım. Baba vasiyeti tutmaya yemin ettim. Ben kıza, perilerin sırrını, devlerin sabrını öğretecektim, ikisini de öğrendi. Sözde, o da beni insan gibi ağlayıp gülmeye alıştıracaktı. Sözünün birini yerine getirdi, birini getiremedi. Bugün ağlatan Allah, bir gün olur bizleri güldürür. Sonunda babamın vasiyeti yerini bulur, biz de şu dünyada bir adam gibi yaşar, gideriz. Kaderde yoksa böyle dolanacak değilim ya...” derken gözlerinden yağmur gibi yaş boşalmış. Hemen ak gül, yaprak yaprak yüzüne dökülmüş ve bir bir gözyaşlarını silmeye başlamış. Ana, şu ömründe görmediğini görünce ağlayamamış ama ağlayacak gibi olmuş:

“Oğlum! Ben senin yaşadıklarını ne bileyim? Bir gün, kırk yerinde kırk yara çıkıp geldin. ‘Beni bir sabırsız yaraladı. Yaramı sen sar, sen iyileştir!’ dedin. Saracağım kadar sardım ama iyileştiremedim. Bir gün, şu sabırsız dediğin hekim oldu, yaranı hemen iyileştirdi. Benim gözüm ondan korkmuştu. Seni yine yaralar diye düşündüm. Halanın kızıyla evlen, evine bağlan istedim. Sen şu “baba vasiyetini” daha önce bana deseydin bir dediğini iki etmezdim. Kızın da günahına girmezdim. Mademki böyle, şunu da aklından çıkarma: Sen nasıl benim oğlumsan artık bu da benim kızım! Tek canınız sağ olsun. İstedığınız yerde yaşayın.” demiş. Yılan kabuğundan sıyrılmış, ak gül dalından inmiş. İkisi de anasının iki elinden öpmüşler. Ayrılacakları sırada anaları:

“Şu sözümü unutmayın! Oğul, dev boylu, peri boylu, insan huylu oğul! Sadece ağlayıp gülmekle insan, insan olsaydı yeryüzünde insan olmadık kalmazdı. İnşallah sen parmakla gösterilir bir insan olursun. Bugünden sonra senin adın ‘Sabır Han’ olsun.” demiş. Oğlunun alnından öpmüş, sonra kıza dönmüş:

“Ak Kız’ım, sırrın sonu yoktur! Sen her zaman sözünü bil, konuşacağın zamanı seç, güneşte duyduğunu gölgede söyleme! Dostunun dostu vardır, dostun gün gelir düşmanın olur. Senin adın da ‘Sabırcık Hatun’ olsun!” demiş. Gelin kızının da gözlerinden öpmüş. Birlikte yola koyulmuşlar. Biraz gitmişler. Karşlarına bir yağız at çıkmış. Bizim Sabırcık Hatun ne görsün? Vaktiyle kendi bıraktığı atmış. Dağ havası iyi gelmiş, dağ gibi olmuş. At konuşmaya başlamış:

“Hey yolcular! Yorulmuş yolda kalmışa benziyorsunuz, öyle herkesi bindirmem ama siz binin sırtıma, dilediğiniz yere götüreyim sizi...” demiş. Nereye gideceklerini bilmiyorlarmış. Şimdilik periler arasında yaşamayı düşünmüşler. Bu düşünce ile Sabır Han:

“Bir gün olur, yüzümüz gülerse insanlar arasına göçeriz. Olur ya, olmaz mı? Biz gülmeyi öğrenelim derken ağlamayı da unutursak yine eski dağlara, devlerin yanına döneriz.” demiş. Doğru söze ne denir, Sabırcık Sultan ağzını bile açmamış. Yağız at da bunları almış, göz yumup açıncaya kadar, diledikleri yere ulaştırmış. Periler, kırk yılın hasretlisi gibi karşılamış, dünyada eşi benzeri olmayan bir saraya almışlar. Cennet misali bir yermiş. O gece dillere destan bir düğün yapmışlar. Ancak Sabır Han’la Sabırcık Hatun’un yüzü yine gülmemiş. Ama Allah ne yapmaya kadir değil, dokuz yıl, dokuz ay, dokuz gün, dokuz saat, dokuz dakika sonra bir ikiz çocukları dünyaya gelmiş. Biri oğlan, biri kız! Bacıların kulağı çınlasın, biri Ay, biri Yıldız! Peri yüzlü ebeler Yıldız’ı çiçeklere sarmış, Hatun anasının kucağına vermişler. Ay’ı da bulutlara sarıp Han babasının kolları arasına vermişler. Sabırcık Hatun, kızını öptükten sonra sevinçten öyle bir gülmüş ki duymayan kalmamış. Sabır Han da oğlunu öptükten sonra dilinin bağı çözülmüş. Öyle bir gülmüş ki babası bile duymuş. Sabır Han’la Sabırcık Hatun ermiş muradına.

4.15.1. Türkçe Sözlük

- böğür** : İnsan ve hayvan vücudunun kaburga ile kalça arasındaki bölümü.
- darı** : Buğdaygillerden, kuraklığa dayanıklı bir bitki.
- emanet** : Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya.
- huy** : İnsanın yaratılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç.
- naz** : Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda.
- tomurcuk** : Bir bitkinin üzerinde bulunan ve ileride sap, çiçek veya yaprak verecek olan filiz.

4.15.2. Metni Anlama Soruları

1. Padişah kızlarını neden bırakmış?

.....
.....

2. Yedi yılda bir niçin savaşırlarmış?

.....
.....

3. Tepsileri padişaha kim götürmüŖ?

.....
.....

4. Küçük kızın oku nereye düŖmüŖ?

.....
.....

4.15.3. BoŖluk Doldurma

AŖağıda verilen boŖluęa fiilin olumsuz biçimini yazalım.

EK FİİLİN OLUMLU BİÇİMİ		EK FİİLİN OLUMSUZ BİÇİMİ	
1.	yięitmiŖ		
2.	padiŖahtı		
3.	gülyüdü		
4.	sabırlısın		
5.	soylusun		
6.	aydınlıkmıŖ		
7.	varmıŖ		
8.	padiŖahsam		

4.15.4. Bulalım

Asağıda verilen atasözlerinin anlamlarını bulalım.

Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar :

İki cambaz bir ipte oynamaz :

Öfke ile kalkan, zarar ile oturur :

Üzüm üzüme baka baka kararır :

Yalancının mumu yatsıya kadar yanar :

4.16. Zümrüdü Anka

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde bir padişah varmış. Bu padişahın üç oğlu varmış. Padişahın sarayında sihirli bir bahçe varmış. Bu bahçe çok güzelmiş. Her türden ağaç ve bitki varmış. Ağaçlardan biri her yıl tam üç elma verirmiş. Ancak bunca zaman kimse bu elmaların tadına bakmamış. Bu perili ağaç, bir gece çiçek açarmış. Sabaha karşı üç dalında üç elma bitermiş. Gün doğduğu zaman bir dev gelirmiş. Elmaları koparıp gidermiş. Elmalar padişahın umrunda olmamış. Dev in de peşine düşmezmiş. Ancak perili ağaç, çok üzülmüş. Bunu duyan bir baykuş öterek her yere haber verirmiş.

Zaman hızla geçmiş. Padişah yaşayacağı kadar yaşamış. Bir ömür bir gün gibi geçmiş. Ömrünü nasıl uzatacağını düşünmüş. Uykusu gelmiş, gözleri kapanmış. Rüyasında bir derviş görmüş. Başucuna dikilmiş:

“Uyan padişahım uyan! Bu dünya bir misafirhanedir. Perili ağacın perili elmalarını görmedin. Bu elmaların birinin yüzünü görenin ömrü günü uzar, birinin yüzünü görenin nasibi kısmeti artar, birinin yüzünü görenin de gözü gönlü açılır. Onu devin elinden kurtaranın başına devlet kuşu konar. Bir var ki bu perili ağaç üç yıl daha elma ya verir ya vermez. Ben bu kadar söylerim, başka söylemem.” demiş ve kaybolmuş. Padişah uykusundan uyanmış ama rüyadan ayılmamış. Gözlerini açmış ama ortada kimseyi görememiş. Yerinden kalkmak istemiş. Ona bile gücü yokmuş. Kımıldayacak hali kalmamış. Durduğu yerde ter dökmüş. Ne olduğunu anlayamamış. Öyle ya, artık yaşlanmış. Elmaları devin elinden alacak yiğit var mı, diye düşünmüş. Kendi kendine: “Dervişin dediği çıkar.” derler. Ben kimim devle başa çıkmak kim? Bu benim elimden gelmez. Kimden istenir. İnsanoğlu çiğ süt emmiştir, herkese güvenip de ağız açamam. Vezirler kendi derdinde. Kala kala, oğullarım kalıyor geriye. Bunların da her biri bir telden çalıyor! Üçü bir olsa perili ağacın elmalarını koparıp getiremez. Bir gün devlet kuşu konacaksa bunların başına konsun. Görenlerin gönlü ferahlar. Kısmeti artar. Ömrü de uzarsa ne güzel olur!” demiş.

Padişahın üç oğlu içeri girmiş: “Baba, padişah baba! Seni bugün sıkıntılı görüyoruz. Ne derdin, kederin var? Düşmanların yedi yerden baş mı kaldırdı? Ulu ulu kervanların Kırk Haramilerin eline mi düştü? Ne oldu sana? Derdini bize söyle.” demişler. Söylemesi kolay, yapması güç! Hangisine ne desin? Oğullarının huyu suyu padişahın gözü önüne gelmiş:

“Büyük oğlum, kendini beğenmişin biri: Elinden bir iş gelmez. Dev in el attığı ağaçtan elmayı mı koparacak! Ortanca oğlum desen kendine faydası yok! Herkesin lafına gidiyor. Perili ağacın altında yedi başlı devi mi bekleyecek? Küçüğün de ne yapacağı belli değil. En iyisi gördüğüm düşü üçüne birden anlatayım. Hangisinin yüreği atarsa o atılır meydana!” diye düşünmüş. Sonra doğrulmuş:

“Ey benim oğullarım, sizden saklayamam. Benim bir ayağım çukurda... Padişah da olsam dünyaya doymadım. Allah siz ne isterseniz versin. Benim son isteğim, perili ağaçtaki üç elmadır. Biriniz elmaları devin elinden alsın. Onun başına güneş doğsun. Tahtım da tacım da onun olsun.” demiş. Büyük şehzade yiğitliğine toz kondurmamış. Tacın tahtın lafını duyunca hindi gibi kabarmaya başlamış: “Ey benim babam, padişahım, son isteğin benim görevim olsun. Sen istedikten sonra, dev değil, dağ duramaz karşımda; üç elmanın üçünü de benden iste!” demiş. Sayılı günler çabuk geçmiş. Büyük şehzade perili ağacın altında beklemeye başlamış. Bir gece beklemiş, iki gece beklemiş. Sonunda bir gece perili ağacın üç dalında üç çiçek görmüş. Bir durup, bir daha bakmış. Bu üç çiçeğin yerinde üç elma varmış. Nurtopu gibi üç elma! Şehzade, güneşin elmaları kızartmasını bekliyormuş. Birdenbire bir gürültü duyulmuş. Gürültüden yer gök yıkılıyormuş. Gece üstüne bir gece daha çökmüş. Ortalık kapkara bir duman içinde kalmış. Ne olduğunu anlamadan yedi başlı dev görünmüş. Meğer Allah neler yaratmış! Başları dersen başa benzemiyor, kaşları dersen kaşa benzemiyormuş. Gözleri çıra gibi yanıyormuş. Şehzadenin korkudan yüreği yarılmış. Papuçlarını bile bırakıp kaçmış. Saraya varmış. Padişah büyük şehzadeyi eli boş görmüş. Hayal kırıklığına uğramış. Yine de oğluna bir şey dememiş.

Ortanca kardeşin ekmeğine yağ sürülmüş. Tahtın önüne varmış: “Ey benim babam, padişahım! Sen sakın üzülme. Büyük oğlun korktu. Ortanca oğlun sağ olsun! Dev değil, karşımda azgın deve bile duramaz. Yeter ki bekle, bu üç elmanın üçünü de benden iste.” demiş. Sayılı gün geçmiş. Bu defa da ortanca şehzade perili ağacın yanına dikilmiş. Yine gün batmış. Dallar çiçek açmış. Elmalar top top olmuş. Gün aydınlanırken yer gök yarılmış. Her taraf toz duman içinde kalmış. Ortanca şehzade de yedi başlı dev göz ucuyla görmüş. Korkudan ödü patlamış. Öyle bir kaçmış ki yel bile ardından yetişememiş. O da soluğu tahtın önünde almış. Padişah ortanca şehzadeyi de kan ter içinde görünce korktuğuna uğramış. Yine ne ağzını açıp tek kelime etmemiş.

Küçük şehzade bir kapalı kutuydu. İçinde ne olduğunu kimse bilmezmiş. İş başa düştüğünde hiçbir şeyden sakınmazmış. Ağabeyinin kan ter içinde döndüğünü görünce “Artık bu iş bana düşüyor.” demiş. Babasının tahtı önüne eğilmiş: “Ey benim babam, padişahım, umduğuma ulaşamadım, muradıma erişemedim diye kolun kanadın kırılmasın. Ortanca oğlunun korkudan ödü koptu. Allah küçük oğlunu korusun. Nasip kısmetse üç elmanın üçünü getiririm. Hiç olmazsa birini getiririm.” demiş. Babasından izin istemiş. Bu yıl da geçip gitmiş. Çiçeklerin açtığı aylar gelmiş. Küçük şehzade de ağaç ardında beklemeye başlamış. Yine üç dalda üç elma, yine elmanın dibinde yedi başlı dev varmış. Bu şehzade de korku yokmuş. Gün doğmuş. Doğan gün elmanın birini öpmüş. Dev de doğrulmuş, bu elmayı koparmış. Şehzade ise bir durmuş, bir düşünmüş. Gün bir daha eğilmiş, elmanın birini daha öpmüş. Dev bu elmayı da koparmış. Şehzade ise bir durmuş, bir daha düşünmüş. Derken gün eğilmiş, öbür elmayı da öpmüş; devin gözü doymamış. Uzanıp onu da

almış. Şehzadenin yayı çekmesiyle oku atması bir olmuş. Yayından fırlayan ok, devin başından girmiş. Yedi başını birden delmiş. Yedi başından oluk gibi kan akmış. O zaman dev ıglık atmış. Dev kanları aka aka gitmiş. Kck Şehzade koŐa koŐa saraya gelmiş. Babası, onu da öyle görünce korkmuş; “Son umudum da suya düştü.” diye düşünmüş. Kck Şehzade söze başlamış:

“Ey benim babam, padişahım, beni eli boş gördün diye zlme! Mesele böyle iken böyle... Şimdi, ben bu kanlı izin peşinden gideceğim; bugüne kadar kimseye zararım olmadı. Bundan sonra szm olsun! Ya Şu başımı bu uğurda vereceğim ya da onun yedi başını birden alacağım. Gidip de gelmemek, gelip de bulmamak var, siz hakkınızı helal edin!” demiş. Sarayın içinde bir fırtınadır kopmuş. İki Şehzade birden: “Bir yaralı dev yere sermek de işten mi? Biz varken bu ona düşer mi? Kck kardeŐimiz yaşına başına baksın da otursun yerinde!” diye söylemişler. Babaları padişahlığı bir yana bırakmış. Ne yapacağını düşünmüş. Şehzadelere: “Hey oğullarım, bugün bir devin yedi başını paylaŐamıyorsunuz, yarın Şu tahtı tacı nasıl blŐeceksiniz? Bu yola beraber çıkacaksınız. Haydi, Şimdi, cnz birden düşün devin ardına! Ben artık kendimden geçtim, Şu dev dünyadan kaldırım da bari ölürsem gözüm açık gitmesin!” demiş. Alana bundan iyi oğt m olur?

 kardeşin c de devin kanlı izini tutmuş, el ele, kol kola yürümüŐler. Biraz ilerlemişler. Bir dağdan geçip bir kuyunun başına varmışlar. Kanlı iz burada bitmiş. Demek bu kuyu, yedi başlı devin yeryüzüne inip çıktığı kuyuymuŐ. Kuyunun ağzında iri bir kaya varmış. Kardeşler birbirine bakmış. Büyük Şehzade büyüklüğüne toz kondurmamış:

“Yaşta büyük olan işte de büyük olur!” demiş. Kayaya sarılmış. Ama kayayı yerinden oynatamamıŐ. Sıra ortanca kardeşlerine gelmiş, “Bu bunu yapamam.” diyememiş. Bir parmak bile kımıldatamamıŐ. Sıra kck kardeşlerine gelmiş “Biz yapamayınca sen nasıl yapacaksın!” diyecek olmuşlar. Kck Şehzadenin bir serçe parmağıyla kırk adım öteye atmış. Kardeşleri bunu görmüş. Gözleri kocaman olmuş. c birden eğilerek bakmış. Gz göze gelmişler. Büyük kardeşleri, büyüklüğüne söz ettirmemiŐ:

“Yaşta büyük olan, yolda da büyük olur; bağlayın belime ipi!” demiş. İpi beline bağlamışlar. Biraz kuyuya sallamışlar. Bağırmaya başlamış: “Yandım anam, yandım. Babamın tacı tahtı sizin olsun! Kurtarın beni!” diye. Büyük kardeşlerini hemen çekmişler. ıkar mıŐlar. Pancar gibi kıpkırmızı olmuş. Ortanca kardeşleri, istemeden de olsa: “İsterseniz bir de beni sallayın.” demiş. Onun da beline ipi bağlamışlar. Kuyuya sallamışlar. O da bağırmaya başlamış: “Dondum Allah, dondum; çekin beni de varsın gün güneş sizin başınıza doğsun!” diye. ekip çıkar mıŐlar. Az daha donacakmıŐ. Sıra kck kardeşlerine gelmiş. Ötekiler: “Bir okla dev delik deŐik etti. Şu kayayı serçe parmağıyla kaldırdı.” dememişler. “Biz inemedikten sonra sen kim, kuyuya inmek kim!” diyecek olmuşlar. O da: “Siz beni iyice bağlayın. Düğüm üstüne düğüm atın. Yandım, dedikçe

sallayın; dondum, dedikçe sallayın; ölümden ötesi yok ya!” demiş. Bunun üzerine iyice bağlamışlar. “Yandım!” dedikçe sallamışlar. “Dondum!” dedikçe sallamışlar. Sonunda küçük şehzade kuyunun dibini bulmuş. Etrafa bakmaya başlamış. Kale duvarı gibi bir duvar, duvarın yüzünde bir demir kapı varmış. Kapının üstünde kocaman halkaya asılmış. Kapı açılmış. Karşısına bir mağara çıkmış. İlerlemeye başlamış. Mağaranın biteceği yokmuş. Gözlerine inanmamış. Yaralı dev, yedi başını yedi taşa dayamış, boylu boyunca uzanmış yatıyormuş. Başucunda da üç kız varmış. Üç kızın üçünün elinde de üç yelpaze varmış. Şehzade, bunları görmüş. Ne yapacağını bilememiş. Devi de elmayı da unutmuş. Üçü de birbirinden güzelmiş. Birinin ceylan gibi bakışı, kor gibi yakışı varmış. Biri de süt beyaz ten, püskürme ben; kar üstüne kan damlamış gibiymiş. Hele küçükleri, doğan ayı bile gölgede bırakıyormuş. Üç kız, karşılarında bir yiğit görünce neye uğradıklarını şaşırılmış. Kuş kanat yelpazeler ellerinden düşmüş. En küçükleri hemen yerinden fırlamış. Şehzadeye doğru gelmiş:

“Yiğit, sen buralara nereden düştün, kanına mı susadın, ecelin mi seni getirdi? Önünde dağ gibi yatanı görmüyor musun? Yarasından yanına yaklaşılmıyor. Uyanırsa seni de yer, bizi de yer. Gözü kızarsa gider dünyayı yer. En iyisi geldiğin gibi git. Bize olmuş olanlar, bari sana olmasın!” diye yalvarmış. Kendi çektiklerini de anlatmış. Meğer bu üç kız, o perili ağacın perili elmalarından ortaya çıkmış. Bunlar üç elma güzeliymiş. Şehzade bu işe akıl sır erdirememiş. Ona dönmüş: “Güzeller güzeli, korkma. Karşıdaki yiğit, bildiğin yiğit değil. Elindeki kılıç, bildiğin kılıç değil. Uyuyana yılan bile dokunmaz. Hele bir uyansın.” demiş. Öteki kızlar da başına toplanmış. Uyuyan dev uyanıncaya kadar her şeyi anlatmış. O anlattıkça üç elma güzelinin de yüzleri elma gibi kızarmış. Gözleri ışıldamış. Kara devin uyanacağı kuşluk zamanı gelmiş. Kızlar devin yaralarını dikmeye başlamış. Bu sırada yedi başlı dev, homurdanarak uyanmış. Gözleri kıpkırmızı olmuş. Kendine ok atanı yanında görmüş. Hemen güzünü alıp savurmuş. Şehzadeye bir şey olmamış. O da hemen kılıcını çekmiş. Devin üstüne yürümüş. Bir sallamış, iki sallamış da üçüncüsünde: “Allah!” deyip kılıcını indirmiş. Yedi başlı devin yedi başını birden düşürmüş. Elma güzelleri çok sevinmiş. Şehzadenin etrafını sarmışlar. Şehzade devin canını cehenneme göndermiş. Sonra üç elma güzeline “Düşün önüme!” demiş. Üçü de sevinçten kanatlanmış. Kuyunun dibine varmışlar. Büyük kızın beline bağlamış ipi “Al, büyük kardeş bu senin kısmetin!” demiş. Yukarıdakiler de yukarı çekmişler. Arkasından ortanca kıza bağlamış ipi “Al ortanca kardeş, bu da senin kısmetin!” demiş. Onu da yukarı almışlar. Sıra küçüğe gelmiş. Kızın yüzü kızarmış:

“Yiğidim, söylemesi ayıp ya ben de senin nasibinsem, önce sen çık, sonra beni çek. Kardeşlerinin ne yapacağı belli olmaz. Benim yüzümden sana bir şey olursa dünya başıma zindan olur.” demiş. Şehzade: “Yaşarsak üçümüz bir ordu, ölürsek ahirette komşu olacağız. Ben kardeşlerime güveniyorum. Şeytana uyarlırsa güler yüzün solmasın, bülbül dilin susmasın.

Nasibimizde varsa er de olsa geç de olsa birbirimizi buluruz. Senden önce kuyudan çıkarsam gün yüzü görmeyeyim!” diye bir söz etmiş. Elma güzeli söz geçiremeyeceğini anlamış. Boynunu bükmüş: “Haydi yiğidim, dediğin olsun. Şunu unutma: Akşamın bir vaktinde buraya iki koyun gelir. Ak koyun, kara koyun; ikisinden biri seni sırtına alır! Ak koyun, aydınlık dünyaya götürür; kara koyun, karanlık dünyaya! Kardeşlerinden sakınmadın, bari kara koyundan sakın. Yine de sıkıntıya düşersen şunlardan birini yakmayı unutma!” demiş. Saçından üç tel koparıp vermiş. Şehzade alıp koynuna koymuş. Elma güzelini güzelce bağlamış:

“Çekin kardeşlerim, bu da benim kısmetim!” diye seslenmiş. Kardeşleri çekmişler. Elma güzelini görmüşler. Güzelliğine hayran kalmışlar. Büyük şehzade görünce kendinden geçmiş. Ağzını açıp bir şey diyememiş. Hemen gizlice ortanca kardeşini bir köşeye çekmiş. Gizliden diyeceklerini demiş. Küçük kardeşleriyle baş edemeyeceklerini söylemiş. Ona göre küçük kardeşleri dev kadar tehlikeliymiş. Ölünceye kadar kuyunun dibinde bırakalım, demiş. Bu sırada küçük şehzade:

“Kılıç elimde, ip belimde, haydi kardeşlerim, çekin beni de!” diye seslenmiş. Üç elma güzelinden utandıklarından çekmeye çalışmışlar. Derken ipin ucunu bırakmışlar. Küçük şehzade, kuyunun dibine düşmüş. Başını da taşa vurmuş. Yine de kardeşlerine beddua etmemiş: “Şu bana ettiğiniz ayağımıza dolaşsın!” demeye bile dili varmamış. Sadece “Vardır elbet, bunda da bir hikmet, bakalım Allah ne gösterecek?” deyip durmuş. Sonra iki koyun çıkagelmiş. Biri ak, biri kara koyunmuş. Onlar etrafında dönüp durmuş. Şehzadenin bayılmış. Birinin üstüne düşmüş. Bu koyun kara koyunmuş. Şehzadeyi almasıyla yedi kat yerin dibine indirmesi bir olmuş. Bu yer altı dünyası, bir karanlık dünyaymış. Her yer kapkaranlıkmış. Şehzade çok susamış. Bir pınar aramak için düşmüş yola. Bir süre ilerlemiş. Karanlığa da susuzluğa da alışamamış. Neyse Üç Elma Güzeli’nin hayali gözünün önüne gelmiş. Derken bir ışık belirmiş. İki gözü birden ışıdamış, “Işık olan yerde insan olur, insan olan yerde de su olur.” diye sevinmiş. Yüreği titremiş. Bu telaşla yeniden yola koyulmuş. Taştan oyulmuş mağaralar varmış. Evleri eve benzemiyormuş. Ama kapılarının eşiğinde ya bir ya iki zümrüt taşı varmış. Işık bu taşlardan geliyormuş. Şehzadenin sabrı, gücü tükenmiş. Bir evin önüne düşüp bayılmış. Meğer bu evde yaşlı bir kadın biri oturuyormuş. Kıyamet koptu sanmış, dışarı çıkmış. Yerde yatan delikanlıyı görmüş. Buraya neden geldiğini merak etmiş: “Acaba kimdi, nereden geldi?” derken şehzade gözlerini açmış. Şehzade, “Ana! Bir yudum su ver!” diye inlemiş. Yaşlı kadın, şehzadenin bu haline çok üzülmüş:

“Ah oğul, canımı istersen, canımı veririm. Akacak kanım olsa yolunda akıtırım. Ama su deyince çaresiz kaldım. Bir yudum değil, bir damla bile yok. Sen yabancının birine benziyorsun. Buralara nereden geldin? Bu yer altı dünyasında bir testi suyu bir yıl içiyoruz. Herkes kendi

derdinde. Ama ne olur ne olmaz, komşulara sorayım!” demiş. Çamurlu, balçıklı bir su bulup getirmiş. Şehzade evirip çevirmiş: “Bu nasıl su böyle ana? Bizim bildiğimiz su renksiz, kokusuz olur. Bunun ne rengi, kokusu suya benzemiyor. Üstelik içinde de benden başka her şey var!” diyecek olmuş. Yaşlı kadın başını sallamış: “Açma bu derdi, açma oğul! Bizim ilde su zemzemden kıt, kandan pahalı. Hadi gönlüne bakma da ıslat kuruyan dudaklarını, dilin dışarı düşmesin oğul!” demiş. Aç ne bulur da yemez? Çıplak ne bulur da giymez? Hele susuzluk hiçbirine benzemez. Şehzadenin bir eli varır, bir eli varmaz. Derken parmaklarını suya batırmış, dudaklarına sürüp yumuşatmış. Konuşmaya başlamış: “Bir yudum suyun kırk yıl hakkı var, ana! Burada bu susuzluğa benim aklım ermiyor. Bu su nasıl oldu kurudu?” diye sormuş. Yaşlı kadın:

“Deşme bu yarayı, deşme oğul! Vaktiyle bizim bir suyumuz vardı. Tadı Kevser ırmağında bile yoktu. Bir içen bir daha içerdi, gürül gürül akardı! Bir ejderha geldi, suyun kaynağına oturdu: “Bir adama, bir testi su!” dedi. Bu meydan okuma, yiğitlerimizin kanına dokundu; okuna güvenen yayına sarıldı; kalktı, yürüdü. Bileğine güvenen kılıcını aldı, çekti sürüdü. Giden gitti, biri geri dönmedi. Benim koç yiğidim de gitti. Koca memlekette bir er kalmadı, sıra ergen kızlara geldi. Şimdi, yılda bir ev bir kızını kurban veriyor. Ejderha kurbanını yemek için yerinden doğrulunca pınardan oluk oluk sular akıyor, herkes testisini dolduruyor. Bu suyu yudum yudum içiyoruz. Yarın yine kurban günü. Sıra padişahın kızında. Kim bilir ne ağıtlar kopacak!” demiş. İkisinin de uykusu gelmiş. Oldukları yerde uyuyakalmışlar. O gece şehzade deliksiz uyumuş. Yaşlı kadın, şehzadenin niyetini gözünden okumuş: “Oğul, niyetini beğenmedim. Allah işini rast getirsin.” demiş. Şehzade duymazlıktan gelmiş. Testiyi omzuna alıp sokağa çıkmış. Ortalık çok kalabalıkmış. Daha su akmaya başlamamış. Ama insanlar suyun başına gitmeye başlamışlar. Şehzade en öndekilere yetişmiş. Padişah kızı, kurbanlık koyun gibi kendi ayağıyla gidiyormuş. İki yanından iki cariye tutmasa düşecek gibiymiş. Ağıtlar da dayanılacak gibi değilmiş. Neyse götürecekleri yere kadar götürmüşler. Sonra vedalaşıp helalleşmişler. Cariyelerle ağıtçılar geri pınar başına dönmüşler. Padişah kızı da suyun kaynağına doğru yürümeye çabalamış. Biraz ilerlemiş ejderhayı karşısında görmüş. Boyu minare kadarmış. Gövdesi dağ gibiymiş. Dokuz da kocaman başı varmış. Padişah kızının korkudan kanı çekilmiş. Düşecek gibi olmuş. Şehzade yetişmiş, kolundan tutacak olmuş. Padişah kızı, ceylan gibi geri sıçramış. Şehzade:

“Benden korkmana gerek yok. Elimde yalnız bir yayla üç ok var. Bunları da şu ejderha için saklıyorum!” demiş. Ejderha da bunları görmüş: “Kısmetim bir iken iki olmuş, demek bayram üstüne bayram yapacağım bu yıl.” diye söylenmiş. Şehzade hiç beklemeden okun birini atmış. Ok, ejderhanın ağzından girip burnundan çıkmış. İkinci oku da atmış. Bu da bir kulağından girip bir kulağından çıkmış. Son oku da atmış. Tepesinden girmiş, tırnağından çıkmış. Ejderha kendini yerlere atmış. Ardından da sel gibi kan akmış. Padişah kızı, sevincinden ne yapacağını bilememiş.

Şehzadenin ayaklarına sarılmış: “Sen benim kuş canımı kurtardın, Allah da senin ne muradın varsa versin.” demiş. Beş parmağını usulca kana batırmış. Şehzadenin arkasına bir “Maşallah!” yazmış. Şehzade, başını kaldırıp da padişah kızının yüzüne bile bakmamış. “Haydi, Allah seni anana babana bağışlasın!” diyerek uğurlamış. Kendi de kana kana su içmiş. Yaşlı kadının testisini doldurmuş. Eve doğru yola çıkmış. Pınar başındakiler iki oluktan gürül gürül akan suyu görmüş. Gözlerine inanamamış. Biri içip tadına bakmış: “Canım su, zenzemden gönüllü!” demiş. Herkes testisini doldurmaya başlamış. Bir dolduran bir daha doldurmuş. Padişah, kızını karşısında görmüş. Kızının sözünü tutmadığından korkmuş. Halk ayaklanır diye endişe etmiş. Kızını geri göndermeye çalışmış. Kız, padişah babasının sözünü kesmemiş. Duydukları ağırlığı gitmiş. Ağlamaya başlamış: “Kurban olduğum baba! Canım yoluna kurban olsun. Ejderhanın canı cehennemde boyladı. Pınar da gürül gürül akıyor, böyle iken böyle oldu...” demiş. Olanı, biteni anlatmış. Babası sevinecek yerde, kötü kötü düşünmeye başlamış. Kızı, bu durumu anlayamamış:

“Ey benim babam, padişahım, sen kızına, göz bebeğine kavuştun. İnsanlar suya kavuştu. Neden kara kara düşünüyorsun?” diye sormuş. Padişah da: “Orası öyle ya kızım, bu yiğitten de korkulur. Ejderha tahtıma göz koymamıştı. Bu yiğit, kimin nesi? Şunu bir bulsak öğrenecek. İlerde karşımıza sıkıntı çıkarmasın. Bu dünya böyle kızım, böylelerini gözlemek lazım!” demiş. Bu söz üstüne, kız boynunu bükmüş: “Ey benim babam, padişahım, bu yiğidin adını da yerini de bilmiyorum. Bizden mi yabancının biri mi? Onu bile bilmiyorum. Kendini görsem tanımam ama işaretimi görsem tanırım!” demiş. Padişah hemen bir ferman çıkarmış: “Yedisinden yetmişine kadar herkes sarayımın önünden geçsin!” diye. Kim var kim yok saray penceresinin altından geçmiş. Şehzade geçmemiş. Padişah korkuya kapılmış. Tellallar yeniden duyurmuş. Bu sefer yaşlı kadın da duymuş. Derken onlar da kalkıp katılmış. Sarayın önü de zümrüt taşlarıyla donatılmış. Her yer ışıltılı. Kız şehzadeyi görmüş. Padişahın adamlarına göstermiş. Hemen tutup getirmişler. Padişah kızını, kendini kurtaran delikanlıyı görünce kızarmış. Padişah, ömründe görmediği adamı görünce ne yapacağını şaşırılmış. Padişah daha sonra:

- Bu ortalığı kasıp kavuran ejderhayı sen mi öldürdün yiğit?
- O kendi kanına susamış, benim elimde ne var ki padişahım?
- Şu karşında duran gül kızımı sen mi kurtardın yiğit?
- Yaşayacak ömrü varmış, benim elimde ne var ki padişahım!
- O gürül gürül akan suları sen mi akıttın yiğit?
- Su olur da akmaz mı, benim elimde ne var ki padişahım!

- Ne dersen de! Ne olduysa senin elinle oldu, dile benden dilediğini yiğit!

- Taş atmadım ki elim ağrısın. Padişahım, sağlığını dilerim.

- Dilersen şu yıldız taşı gibi kızımı sana vereyim?

- Ben ayı gördüm, yıldıza tapamam. Başıyla gözüyle hayrını gör padişahım!

- Dilersen şu koca memleketin yetmiş iki bölükten bir bölüğünü sana vereyim yiğit!

- Karanlığa gözüm alışık değil benim, taşıyla toprağıyla hayrını gör padişahım!

- Varım yoğum senin olsun, ne istersen iste yiğit!

- Bu dünyada gözüm yok, gösterebilirsen bana yeryüzüne çıkacak bir yol göster padişahım!

- Yeryüzü mü dedin? Benim böyle bir yerden haberim yok, varsa yoksa bu bizim dünyamız var!

- Değil padişahım. Yeryüzü de var, gökyüzü de var! Gökyüzüne ben de kanat açmadım ama bizim yeryüzü, gecesi gündüzü olan bir yer, gecesi sizin yer altı gibi karanlık, gündüzü de gökyüzü gibi aydınlık. Şimdi Üç Elma Güzeliyle cennete dönmüştür! Padişahım, her şeyiniz sizin olsun. İzin verin de başımı alıp gideyim. Belki bu karanlık dünyadan, o aydınlık dünyaya çıkacak bir yol bulurum!

- Meğer ne yerler ne dünyalar varmış. Gelgelelim, vezirlerim, ne ağızlarının tadını biliyor ne burunlarının ötesini görüyor. Sen bizi zemzemden gönüllü suya kavuşturup ağızımıza bir tat getirdin. Bizi ışığa kavuşturursan tacımı tahtımı bile verirdim.

- Padişahım, söylemeyim dedim ama zorla söyletiyorsun. Bugüne bugün ben de bir padişah oğluyum. Babamın tacında tahtında bile gözüm yok, seninkini ne yapayım! Hani şu bir dediğini de iki etmezdim ya, her şeyin bir vakti var. Ejderhanın vakti saati yetmiş olacak ki canı cehennemi boyladı. Yoksa ben kimim, ejderha kim! Bunun vücudu ortadan kalktıktan sonra bir bozkurt çıkar, elbet sizi de bir aydınlığa çıkarır. Yoksa o gün, o saat gelmeden, ben değil, Ferhat bile çaresiz kalır! Artık bana izin verin siz de hoşça kalın! Doğru söze ne denir. Padişahla baba oğul gibi, padişah kızıyla da bacı kardeş gibi öpüşüp ayrılmışlar. Padişah on iki veziriyle dediklerini anlamaya çalışmış. Şehzade de yaşlı kadın ile ana oğul gibi helalleşmiş. Sonra yola çıkmış. Karanlıkta yolu bulmak zormuş. Neyse ki Üç Elma Güzeli'nin hayali gözünün önüne gelmiş. Zorlansa da yolunu seçmiş. Derken yorulmuş, bir ağacın altına uzanmış. Rüyasında biri gelmiş. Ona kuvvet vermiş. Ancak bir türlü bu uykuya doyamamış. Uyuduğu yerde uyuyup kalmış. Sonra kulağına bir ses

gelmiş. Sesin ne olduğunu anlayamamış. Bir çığlık duymuş, Yerinden fırlamış. Karşıda bir ulu ağaç, ağacın üstünde bir yuva, yuvanın içinde iki yavru kuş, can evlerine ateş düşmüş gibi bağıyorlarmış. Şehzade bir karayılanı fark etmiş! Ağaca sarılmış, yuvaya doğru gidiyormuş. Şehzade hemen yayını çekmiş ve bir okla onu vurmuş. Başı bir yana kuyruğu bir yana düşmüş. Şehzade de yine uyumaya başlamış. Meğer bu ağaç, zümrüt ağacı diye bir ağaçmış. Üstündeki yuva da Zümrüdüanka dedikleri kuşun yuvası imiş. O gün yavrularını Allah'a emanet etmiş, ikisini baş başa bırakıp kim bilir kimin başına konmaya gitmiş. Bu kuşa devlet kuşu da derlermiş. Sözde bu kuşun yüzü insan yüzüne benzermiş. İki yanında dört kanadı varmış. Tüyleri yemyeşilmiş, insanın gözü kamaşırılmış. Ağzında bir dili varmış, her kanadıyla bir fili kaldırırmış. Bu kuş, her yıl, ne bir eksik ne bir fazla iki yumurta yumurtlarmış. Hem de dağ büyüklüğündeymiş. Yumurtadan çıkan yavrular bıldırcından büyük, güvercinden küçükmüş. Bu garip kuşun yavruları yaşamazmış. Akşam akşam yuvasına dönünce iki yavrusunun yerinde iki damla kan bulurmuş. Düşmanını bir türlü bulamazmış. O gün de yine yavrularının bağışlarını yedi dağın ötesinden duymuş. Yetmiş iki bin tüyünün dibi birden sızlamış. Dört kanadını birden açmış, bir ağacın altında uzanmış yatan birini görünce düşmanını bulmuş gibi üzerine süzölmüş. Yavrularının sesini duymuş: “Ana ana, bu yiğide değil şu sallanıp durana bak!” diye ötüşmüşler. Bakınca her gün ayaklarının dibinde sürünen karayılanı görmüş: “Demek bunca yıldır yavrularımın canına kıyan bu yılanmış ha? İzini belli etmeyen kara düşman seni! Şu insanoğlu insanın eli kolu dert görmesin, canını cehenneme yollamış. Sözüm olsun, bu topraktan senin gibilerin kökünü kazımazsam bana da Zümrüdüanka demesinler!” demiş. Sonra bir kara yel esmeye başlamış. Zümrüdüanka hemen bir kanadını şehzadenin üstüne germiş. O da yattığı yerde mışıl mışıl uyumuş. Şehzade bir süre sonra uyanmış. Üstünde yemyeşil bir çadır bulmuş. “Yine ne görüyorum?” diye gözlerini ovalarken Zümrüdüanka dile gelmiş:

- Şu sallanan karayılanı sen mi öldürdün yiğit?
- Okum, can alacak damarı bilir. Benim elimde ne var kuşum!
- Şu cıvıl cıvıl ötüşen yavrularımı sen mi kurtardın yiğit?
- Görecek günleri varmış, benim elimde ne var kuşum!
- Ne dersen de ne olduysa senin elinle oldu, ne dilersen dile benden yiğit?
- Bir kuştan ne dilenir ki kuşum!
- Şu dünyada ne dil dersen dökeyim sana?
- Gülünden ayrı düşen, şakır bülbül olsa dinler mi kuşum!

- Şu ağaçtan bir zümrüt dal vereyim sana.

- Güvendiğim dallar kırıldı geldi, bir daha bir dala el uzatmam kuşum!

- Şu yavrularımın bir teline dokunma da ne istersen iste yiğit. O devlet kuşu dedikleri benim yiğit.

- Benim ne bir tahtta gözüm var ne bir devlette! Gösterebilirsen bana yeryüzüne çıkacak bir yol göster kuşum!” demiş. Zümrüdüanka başını yuvasına doğru çevirmiş, yavrularını şöyle bir bakmış. Sonra iç geçirmiş: “İnsanoğlu, sen iki yavrumu bana bağışladın. Yol göstermek de ne canım, canımı istesen veririm. Seni gökyüzüne bile ulaştırırdım! Keşke elimden gelse. Kanatlarım tel tel oldu, al kanlarım sel sel oldu. Güçten kuvvetten düştüm. Senin istediğini yapsam bana da düğün bayram olurdu.” diye sızlanmış. Şehzade bu sözleri duymuş. Aklına bir fikir gelmiş:

“Devlet kuşu yeter ki beni dünyaya ulaştırmak iste. Sana içeceğin kadar su, yiyeceğin kadar et! Bu, padişaha bir haber etmeye bakar.” demiş. Bu söz üstüne Zümrüdüanka el etmiş. Bir güvercin gelmiş. Şehzade bir mektup yazmış. Mektubu güvercinin kanadına sarmış, padişaha göndermiş. Ne istedilerse hemen kırk deve kuşunun sırtında gelmiş. Zümrüdüanka: “Haydi yiğidim, yolcu yolunda gerek!” demiş. Şehzadenin gözleri parlamış. Etleri, suları kırk devekuşunun sırtından indirmiş. Zümrüdüanka’nın dört kanadına yüklemiş. Kendi de “Ya ben ne nereye binsem!” diye düşünüyormuş. Zümrüdüanka: “Şehzadem, senin gibi bir yiğidin başımın üstünde yeri var. Sen ‘Gak!’ deyince et, ‘Guk!’ deyince su yetiştir bana.” demiş. Şehzadeyi de kanadının üstüne almış. “Ya Hak!” diyerek kalkmış. Hemen bulutlara varmış. Kuş değil de sanki uçan bir kaleymiş. Şanslarından yağmur da kar da yağmamış. İki de bir başlarından bir kara yel esermiş. Şehzade, bunu da aldırmamış. “Gak!” dedikçe et, “Guk” dedikçe su vermiş. Zümrüdüanka da lokma lokma yiyip yudum yudum içtikçe havalanmış. Sonunda geceyle gündüzün birleştiği yere varmışlar. Şehzadenin gözlerinin önü ışıldamış, “Artık ne yolumuz kaldı ki!” diye sevinmiş. Sonra bakmış ki et de su da bitmiş! Tam o sırada Zümrüdüanka “Gak!” demişi! Şehzadene yapacağını şaşırması. Çok sürmemiş, bir daha “Gak!” demiş Zümrüdüanka. O zaman zavallı kuşun ön kanatları öne düşmüş. Baş aşağı gidecek gibi olmuş. Tam yeryüzüne çıkacağı zaman, yeniden yedi kat yerin dibine yuvarlanmaktan korkmuş. Şehzade bu korku ile ölmeyecek yerinden bir parça et kesmiş. Zümrüdüanka’nın ağzına vermiş. Sonra kuşun sesi, soluğu kesilmiş. “Gak” değil, “guk” bile dememiş. Anka kanatlarıyla çırpına çırpına çıkmış. Akdağ’ın üstüne konmuş. Şehzadeyi kanatlarından indirdikten sonra:

“Yiğidim, dilediğin dileği yerine getirdim, seni yeryüzüne çıkardım. Yolluğun yetseydi, gökyüzüne de çıkarırdım. Allah ne muradın varsa versin. Her ana doğurmaz senin gibi yiğidi. Hadi, şu Akdağ’ın üstünden in; şu ak yolu tut, gideceğin yere git!” demiş. Şehzade de:

“Devlet kuşu, Allah yuvanı, yavrularını sana bağışlasın; kolun kanatların bir daha dert görmesin. Çok şükür dünyamı gördüm. Artık alınma ne yazılmışsa onu görürüm.” demiş. Helalleştikten sonra bir ayağını atmış ama diğer ayağını çekememiş. Zümrüdüanka, şehzadenin aksadığını görünce: “Yiğidim, ben her eti yerim, her suyu içerim. İnsan etini yemem. Son bir ‘gak’ deyince verdiğin etin insan eti olduğunu anladım. Yemedim içmedim, dilimin altında sakladım!” demiş. Dilinin altından çıkarmış, şehzadenin baldırına yapıştırmış. Şehzade sevinçle çıkmış yola. Bir süre yola devam etmiş. Günlerden bir gün memleketine varmış. Kıyafetleri eskimiş. Üstü başı dağılmış. Böyle saraya almazlar diye düşünmüş. İş aramaya koyulmuş. Küçük şehzade kuyuda kalınca kardeşleri babalarının yanına gelmişler. Büyük yalan üstüne yalan söylemiş:

“Sen bir evlattan oldun, biz de bir kardeşten olduk. Ne var ki tek sen sağ ol da bizim başımız da yoluna kurban olsun. Dilim dönmüyor, diyemiyorum! Böyle iken böyle oldu. O gün senden alacağımız öğüdü aldık. Kanlı izi takip ettik. Hepimiz el ele, kol kola ne yorulduk, ne durduk. Sonunda bir kuyuya vardık. Dev uykuyaydı, başucunda da birbirinden güzel üç peri kızı vardı. Meğer bunların her biri bir elmadan yaratılmış. Bunlar Üç Elma Güzeli imiş. Küçük oğlun, Üç Elma Güzeli’ni görünce sırayı saygıyı unuttu. Eğri kılıcını çekmesiyle ileri atılması bir oldu. Biz yetişene kadar dev onun kanını su gibi içti. İkimiz iki yandan devin üstüne atıldık; nasıl vurduk, nasıl doğradık? Doğrusu ben de bilmiyorum. Sonra dev kanlar içinde yerdeydi, üç güzelin üçü de çok sevinmişti. Dönüp bakmadık. Böylece önümüze kattık getirdik. Üçü de saray kapısında padişah babamızdan ferman bekliyorlar. Ne buyuracaksınız, çabuk buyurun!” demiş. Büyük şehzade yalan üstüne yalan söylemiş. Ortanca şehzade de ona uymuş. Zavallı padişah bu kuyruklu yalana inanmış, gözlerinden yağmur gibi yaş dökmüş. Kolum kanadım kırıldı, boyansın kana dağlar!” diye haykırmış. Memleket yedi yıl yas bağlamış. Ölü evinde düğün olmaz ya... Üç Elma Güzeli de bir saraya kapatılıp üçünün önüne üç cariye verilmiş. Kapılarına da birbirinden azılı bir aslanla bir kaplan bırakılmış. Padişah oğulları bu kapının önünden gelip geçememişler. İki şehzadeye:

“Bir gün Üç Elma Güzeli’nin biri yemini unutup da olanı biteni babamıza anlatırsa!” diye korku yapılmış. Yedi yıl çabucak geçmiş. İki oğlunun düğününü görmek istemiş. Sonra tacını tahtını onlara bırakacakmış. Üç Elma Güzeli’ne görücüler göndermişler. İkisini beğenip iki oğlu için söz kessinler diye. Giden görücüler, Üç Elma Güzeli’ni görünce dilleri tutulmuş. Üç Elma Güzeli, görücülerin niyetini için anlamışlar. Söze şöyle başlamışlar: “Biz üçümüz bir anadan, bir ağaçtan yaratıldık, gönüllerimiz bir düşünür, yüreklerimiz bir çarpar; gülersek beraber güler, ağlarsak beraber ağlarız. Allah yazar da evlenirsek günümüz bir, düğünümüz bir olsun.” Demişler. Sonra içlerinden biri: “Ben yüz görümlüğü olarak bir tepside bir altın tazi ile bir altın tavşan isterim. Tazi tut, tavşan kaç deyince biri kaçsın, biri kovalasın.” demiş. Biri de: “Ben de bir altın tavukla kırk piliç isterim. Birinden biri, ne bu desin ne şu, ne yem desin ne su.” Üç güzelin güzeli de “Ben

de bir altın iğne isterim ki ne el değsin ne ip, yaz kış işlesin nakış.” demiş. Görücüler gelip hemen padişaha anlatmış. Padişah tüm kuyumcuları toplamış. Üç Elma Güzeli'nin istediklerini söylemiş. Sonra kuyumculara:

“Kırk güne kadar bunları yapamazsanız ellerinizi bileklerinizden keserim!” demiş. Kuyumcular çok korkmuşlar. Bir şey diyememişler. Küçük şehzade bu sırada kendini “Keloğlan” diye tanıtmış. Bir kuyumcunun yanında çalışmaya başlamış. O gün ustası kapıdan girince bir sıkıntısı olduğunu anlamış. Kuyumcu hiçbir şey söylemiyormuş. Şehzadeyi azarlamış. Şehzade sonunda ustasını konuşturmuş. Adamcağız, olanları anlatmış. Şehzade işin aslını anlamış. Koynundaki saç tellerini hatırlamış. Şehzade:

“Usta, şu merak ettiğin şeye bak! Altın tavşan, altın tavuk, altın nakış ha? Bunlar benim elimden gelir. Sen bana kırk çuval üzümle kırk çuval fındık getir, kırk deste de mum al, kırk gün kırk gece dükkânı üstüme kilitle. Ben istediğinden daha güzelini yaparım.” demiş. Kuyumcu, sözlere inanmasına inanmamış. Padişahın lafı üzerine eli işe gitmemiş. Dükkânda duramamış. Keloğlan'ın istediklerini toplamış. Çuvallarla getirip bırakmış. Kendisi de başını alır kırlara gitmiş.

Günlerden bir gün kuyumcu: “Keloğlan ne yapıyor? Gidip bakayım.” diye aklından geçirmiş. Hava kararınca gitmiş. Kepengin aralığından bakmış. Keloğlan içeride çıtır çıtır fındık kırıp keyfine bakıyormuş. Kendi kendine: “Oh babam, oh! Değirmenin taşını işitiyoruz ama ununu gördüğümüz yok, görünürde ne tazı var ne tavşan...” diye çekilir gider. Kim bilir bu derdini de nereye döker? Her ne ise sözde Keloğlan'ın kırk çuval üzümle kırk çuval fındığı iki dışının arasında öğütüp bitirdiği gece, mühlet gününün otuz dokuzunu doldurup da kırkına merdiven dayadığı geceymiş. O gece Allah'tan, şehzadeye bir hâl olur; yanında hayaller, hayaletler dolaşır; yamacında cinler, periler oynar; kâh oturup ağlar kâh kalkıp oynar. Birden Üç Elma Güzeli gözünün önüne gelmiş, hemen elini koynuna atmış. Bunca yıldır sakladığı saç tellerinden birini çıkarıp yakmış. Bir Arap çıkagelmiş:

“Buyur yiğidim, buyur; her ne söylersen başım üstüne!” demiş. Şehzade de “Senden ne şunu isterim: bir altın tazı ile bir altın tavşan isterim.” demiş. İsteddiği hemen bir altın tepsi üstünde belirilmiş. Yanlışlıkla “Tazı tut, tavşan kaç!” demiş şehzade! Tavşan kaçmış, tazı kovalamış. Tepside dönmeye başlamışlar. “Ayağın taşa gelmesin!” diyecek olmuş ama Arap kaybolmuş. Hemen elini koynuna atmış, saç tellerinden birini daha çıkarıp yakmış. Arap yine gelmiş: “Buyur yiğidim, buyur; bir dediğin iki olmaz.” demiş. Şehzade de “Bir dediğimi iki etmezsen bir altın tavuk al getir, kanatları pırıl pırıl olsun. Kırk da altın piliç bul getir, gözleri yumul yumul olsun.” demeye kalmamış, dileğini bir altın tepside bulmuş. Altın tavukla altın piliçler tepsinin üstünde dönüp dolaşıyorlarmış. Şehzade: “Elin kolun dert görmesin.” diyecek olmuş. Arap, ortalarda yokmuş.

Hemen bir daha elini koynuna atmış. Son saç telini de çıkarıp yakmış. Arap yeniden belirmiş: “Buyur yiğidim, buyur; bir dileğin yerde kalmaz.” demiş. Şehzade de bir altın nakış bir de altın iğne istemiş. Bu dilediğini de bir altın tepside bulmuş. Şehzade ardına dönmüş ama Arap çoktan ortadan kaybolmuş. Şehzade üç tepsiyi de tezgâhın altına sürmüş. Kendi de dinlenmek için başını koymuş. Uykuya dalacakken kapı açılmış. Kuyumcu, öfkeyle içeri girmiş:

“Keloğlan, kırk çuval üzümle kırk çuval fındığı bitirdin. Artık oyun bitti. Bakalım, ne yalan uyduracaksın. Ortada ne tazı var ne tavşan!” demiş. Şehzade, Keloğlan haliyle: “Usta, sözünü tart da söyle; benim yalanla işim yok. Yaparım dersem yaparım. Eğil bak, bulamazsan o zaman söyle!” diye ağız yapmış. Ustası eğilip bakmış. Yaparım dedikleri üç tepsinin üstünde duruyormuş. Gözlerine inanamamış. Ne yapacağını şaşırılmış. Şehzadenin eline eteğine yapışmış. Sonra şehzadeye: “Sen yat, uyu uyuyabildiğin kadar, ben de bunları padişahın önüne dikeyim!” demiş. Sonra hediyelerle saraya gitmiş. Padişah çok şaşırılmış. Kuyumcuyu sarayda ağırlamış. Sonra ağırlığınca da altın verilmesi için tutar hazine ağasına göndermiş. Padişah da iki oğlunu huzuruna çağırılmış: “Ey benim oğullarım, işte Üç Elma Güzeli’nin istedikleri... Şimdi, beğenin, akşam olmadan gönderin. Artık sonrası talihinize... Hanginizin gönderdiğini, onlardan hangisi alırsa eşiniz o olacak!” diye buyurmuş. İki de çaresizce tepsilere yanaşmış. Gördüklerine ikisinin de ağızının suyu akmış. Kader diyerek birer tanesini seçmişler. Geriye bir altın çıkırık kalmış, padişah babaları:

“Mademki Üç Elma Güzeli düğünümüz bir olsun diyorlarmış, altın çıkırığı da gönderelim, bu da güzellerden hangisi ısmarlamışsa onun olsun, gönlü kimi isterse ona varsın.” demiş. Üçünü üç cariyeye verip göndermişler. Altın tavşanı büyük kız “Benim!” demiş, almış. Altın tavuğu ortanca kız “Benim!” demiş, almış. Altın çıkırığı da küçük kız “Benim!” demiş, almış. Altın tavşanı büyük şehzade seçip göndermişti, altın tavuğu ortanca şehzade ayırıp göndermişti. Şehzadelerin kuyu başındaki kismetleri değişmemiş. Üç Elma Güzeli’nin küçüğü, bu defa kime nasip olacak? “Bizi devin elinden o kurtardı, bizi bu aydınlık dünyaya o çıkardı!” diye onun yiğitliğini, mertliğini sayar dökerler. Üç Elma Güzeli de küçük şehzadenin kurtulduğunu sezmiş. Buna çok sevinmişler. Bir akşam gelenlere, Üç Elma Güzeli’nin küçüğü:

“Mademki böyle benim yüzümden bacılarımın düğünü de geri kalmasın. Yarından tezi yok, düğün dernek kurulsun. Benim bir güvercinim var, uçurayım onu, kimin başına konarsa kadere boyun eğerim. O gün, üçümüz için düğün başlar.” demiş. Ertesi gün meydan kurulmuş. Tüm halk akın etmiş. O gün bugün kuyumcunun boğazından Keloğlan’sız bir lokma bile geçemezmiş. Onu da düğün yerine götürmüş. Meydan çok kalabalıkmış. Her Allah’ın kulu, “Acaba benim başıma konar mı!” diye bekliyormuş. Ak bir güvercin döne döne gelmiş, Keloğlan’ın başına konmuş. Meydan bayram yerine dönmüş. Vezirler bunu çekememiş. Keloğlan’ı götürüp bir dağın ardına atmışlar.

Kız güvercini bir daha uçurmuş. Ak güvercin yine Keloğlan'ın başına konmuş. Meydan yeniden bayram yerine dönmüş. Vezirler bunu kabullenememiş. Keloğlan'ı da tutup bir kaleye atmışlar. Kız ne yapacağını bilememiş. Güvercinini bir daha uçurmuş. Uçan güvercin, kalenin tepesinden inmiş. Keloğlan dediklerinin başına konmuş. Vezirler büsbütün sinirlenmiş. Keloğlan'ı Elma Güzeli'ne layık görmemişler. "Bu güvercin konacaksa Kara Vezir oğlunun dalına konsun!" demişler. Padişah'tan Keloğlan'ın başını istemişler. Üç Elma Güzeli'nin güzeli: "Ben kaderime razıyım, başı kel olmuş ne çıkar, Allah insana başka türlü kellik vermesin!" diye yalvarmış. Padişah, vezirlerine izin vermiş. Onların ekmeklerine yağ sürmüştü. Şehzademizin karşısına cellat dikilmiş! Neler olduğunu anlamış. Şehzade, Keloğlanlığı üstüne almış: "Cellat başı, demek başıma konan kuş değil, baykuşmuş. Boynum kıldan ince, ferman kılıçtan keskin... Sen daha iyi bilirsin ya bu dünyadan göçmeden namazımı kılayım. Sonra kanım sana helal olsun!" demiş. Cellatbaşı, Keloğlan'ı padişahın karşısına çıkarmış. Padişah Keloğlan'ı görünce:

- Keloğlan, yine ne oyun kuracaksın?

- Benim kime ne oyunum olabilir padişahım!

- Keloğlan... Yine hangi kuşu büyüleyip dalına konduracaksın?

- Her kuş konacak dalı da bilir, su içtiği eli de bilir. Ne büyü ister ne sihir padişahım!

- Keloğlan, yine kimin kuyusunu kazacaksın?

- Ben ne büyük şehzadeyim ne ortanca şehzadeyim, kim benim ipimle kuyuya iner. Tutup kuyu kazayım padişahım?

- Keloğlan, ne biçim laf ediyorsun öyle? Ben pek kapalı söz sevmem. Dilinin altındaki ne ise onu söyle!

- Ey padişahım, babalar oğullarının kanına girmek isterse kardeş kardeşe mevlüt okur mu? İşte ben söyleyeceğimi söyledim, demiş. Padişah onu, dikkatlice incelemeye başlamış. O sırada şehzade de Keloğlan başlığını başından çıkarmış: "Tanımadın mı beni baba? Kardeşlerim beni öldürmek istedi ama öldürmeyen Allah öldürmedi, şimdi de sen mi başımı cellada vermek istiyorsun?" diye babasının kollarına atılmış. Baba oğul sarılıp ağlaşmışlar. Sonra büyük şehzade ile ortanca şehzadeyi huzuruna çağırmış:

"Ey oğullarım, Keloğlan bizimle son bir kez konulmaya gelmiş. Bir kurt masalı anlatmak istiyor, kulak verin ki kulağınıza küpe olsun." demiş. Bunun üstüne küçük şehzade kardeşlerinin ipiyle kuyuya indiğinden başlamış, Zümrüdüanka'nın kanatlarında dünyaya çıkıncaya kadar

başından geçenleri bir masal ağzıyla anlattıkça anlatmış. O anlattıkça padişah sararıp solmuş. Şehzadelerse kararır kurumuşlar. Küçük şehzade sözünü bitirince padişah ötekilere dönmüş: “Ey eli kanlılar, yaptığımızı beğendiniz mi? Geri gelince bir de taca tahta konmak istiyorsunuz. Kardeşiniz, size emanet edilemezse bu kadar insan nasıl emanet edilebilir size?” diye yüzlerine tükürmüş. Boyunlarını cellada verecek olmuş. Küçük şehzade araya girmiş:

“Aman baba, varsın herkes yaptığından utansın. Sen elini evlat kanına bulaştırma. Ben hakkımı helal ettim, Tanrı da günahlarını affetsin.” demiş. O zaman o iki şehzadenin gözlerinden pişmanlık, gözyaşı olup akmış. Küçük şehzadenin ayaklarına da kapanacak olmuşlar. Küçük şehzade gidip ellerine varmış. Bu arada cellat da Keloğlan’ı bekliyormuş. Yerin kulağı varmış. Keloğlan olup görünen küçük şehzadenin masalını duymayan kalmamış. Üç Elma Güzeli de olanları duymuş. Düğün sabaha kalmış. Ertesi gün davullar vurulmuş, meydan yeniden kurulmuş. Kırk gün kırk gece, peri düğünleri gibi düğünler olmuş. Yıldızlar çiçek gibi açılmış. Çiçekler yıldız olup saçılmış. Üç peri kızı, üç şehzadenin karşısında süzüm süzüm süzölmüş. Her Allah’ın günü bin atlı inmiş, bin atlı kalkmış. Böylece kırk gün kırk gece öyle düğün olmuş. Kırkinci gün de üç şehzade Üç Elma Güzeli’ni peşine takıp babalarının elini öpmeye çıkmış. Padişah sonunda muradına ermiş. Altınhisar’ı büyük oğluna vermiş. Gümüşhisar’ı ortanca oğluna vermiş. Demirhisar’ı da küçük oğluna vermiş. Üstelik tacı tahtı da bu küçük şehzadeye bırakmış. Kendisi dünya işlerinden elini çekmiş. İnsanlar da Üç Elma Güzeli’nin birini görmüş, gözü gönlü açılmış. Birini görmüş, nasibi kısmeti artmış. Birini görmüş, ömrü günü uzamış.

4.16.1. Türkçe Sözlük

- derviş** : Bir tarikata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse, alperen.
- gürz** : Silah olarak kullanılan ağır topuz.
- keder** : Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırıp, tasa.
- kısmet** : Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.

4.16.2. Metni Anlama Soruları

1. Padişah neden elmaları istemiş?

.....
.....

2. Elmalar ne kadar zamanda oluyormuş?

.....
.....

3. Elmaların başında kim bekliyormuş?

.....
.....

4. Padişahın isteğini kim yerine getirmiş?

.....
.....

4.16.3. Tamamlayalım

Aşağıda verilen cümleleri örnekteki gibi tamamlayalım.

- **Devle karşılaşmaktansa** elmaları almamayı tercih etmiş.
- **Ömrünün sonunu beklemektense**.....
- **Saraya eli boş dönmektense**.....
- **Oğullarını tek başına göndermektense**.....
- **Kardeşlerini kuyudan kurtarmaktansa**.....

4.16.4. Sıralayalım

Aşağıdaki kelime ve kelime gruplarını cümle haline getiriniz.

1. **derviş/ söylemiş/ elmaların/ rüyasında/ padişaha/ sırrını**
.....
2. **düşünmüş/ padişah/ kimden/ isteyeceğini/ yardım**
.....
3. **bırakmak/ tahtı/ büyük/ istememiş/ şehzade/ diğerlerine**
.....
4. **devi/ vurmuş/ şehzade/ okla/ başından/ küçük**
.....
5. **sonunda/ küçük/ tacı/ bırakmış/ şehzadeye/ da/ tahtı**
.....

4.17. Bir Göze Bir Gül

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde Zembilli Baba adında biri varmış. Çok yoksulmuş. Pazar pazar dolaşmış. Konaklara sepet taşımış. Kazandığı alın terini bile ödemezmiş. Karısı gözü tok biriymiş. Karısı hamileymiş. Bir süre sonra karısının sancısı tutmuş. Kimsenin kapısını çalamamışlar. Kimse yüzlerine bakmamış. Yardımsever bir nine varmış. Evi çok uzaktaymış. Zembilli Baba, karısının acısına dayanamamış. Yaşlı kadının kapısını çalmış. Yaşlı kadın:

“Oğul, elden ayaktan oldum! Adım atacak halim kalmadı.” demiş. Adamın başı önüne düşmüş. Zembilli Baba yaşlı kadının yanındaymış. Karısı sancıdan bayılmış. Bir süre sonra gözünü açmış. Başucunda üç melek, kollarında bir bebek varmış. Biri öpüp ötekine veriyormuş. Biri “Güldükçe güller açılsın!” demiş. Öteki “Ağladıkça inciler saçılınsın!” demiş. Diğeri de “Uyusun da büyüsün, bastığı yerleri çayır çimen bürüsün!” demiş. Hatuncuk görmüş, gözlerine inanamamış. Duymuş, kulaklarına inanamamış. Hatuncuk ne olduğunu anlayamamış. Ak melekler ak kundağı göğsüne bırakmışlar. Birden gözden kaybolmuşlar. Zembilli Baba kapıdan üzgün girmiş. Karısıyla bebeğini görmüş. Çok mutlu olmuş. Zembilli Baba'nın kızı büyümüş. Filiz iken dal olmuş; güldükçe güller açılmış, ağladıkça inciler saçılmış. Anası güllerden demet yapmış, incileri bir araya getirmiş, babası da sepet sepet satmış. Zengin olmuşlar. Tüm varlıklarını yoksullar için kullanmışlar. Kızlarına büyük kıymetler çıkmış. Fakat yanlarından ayrılmamış. Günün birinde bir padişah oğlu gelmiş. Anası dayanamamış:

“A melek huylum!” demiş, “Senin evlendiğini görmek istiyorum. Yoksa gözümüz arkada kalacak. Şu padişah oğlu iyi birine benziyor, ne dersin?” demiş. Melek kız:

“Nasipte ne varsa o olur?” demiş. Akşam söz kesilmiş, şerbetler içilmiş. Melek kızın yüzünde güller açmış. Kaderinde padişah oğlu varmış. Dünyalar padişah oğlunun olmuş. Atıyla hemen memleketine varmış. Düğün için hazırlıklara başlamış. Kız evi de boş durmamış. Görenlerin parmağı ağzında kalmış. Yola çıkacakları sırada hatuncuk hastalanmış. Ne yapacaklarını bilememişler. Düşünmüş danışmışlar. Kimi “Kız gitmese olur mu?” demiş. Kimi “Düğün dernek bozulur mu?” demiş. Her kafadan bir ses çıkmış. O memlekette “Sürmeli” adında bir kadın varmış. Bir iş yapmazmış. Kızıyla yaşarmış. Her şeyi hazır beklermiş. Kızı da o akıldaymış. İş yapmak istemezmiş. Olmayacak duaya âmin dermiş. Günün birinde anası:

“Sen saraylara, şehzadelere layıksın.” demiş. Zembilli Baba'nın kapısını çalmış. Hatuncuğun hasta yattığını görmüş:

“Seni böyle mi görecektim? Keşke bu günü gözlerim görmeseydi! Allah hepimizin ömründen alıp ömrüne katsın. Keşke derdine çare olabilsem.” demiş. Hatuncuk onu iyi biri sanmış:

“Seni bana Allah mı gönderdi? Benim bir derdim var. Derdime çare ol. Gül kızımın yanaklarında güller soldu. Şimdi sürekli ağlıyor, yüzü gülmüyor.” demiş. Düğün hikâyesini anlatmış. Sonra:

“KIZIMI düğüne yetiştir. Senin yüzünü güldürürüm.” demiş. Kadının ekmeğine yağ sürülmüş:

“O nasıl söz? Bir dediğinizi iki etmem. Kendi elimle götürürüm. Kızınızdan yana gözünüz arkada kalmasın!” demiş. Kadının niyetini anlamamışlar. Yürekleri ferahlamış. Üç gün içinde yola koyulmuşlar. Daha yola çıkmadan her şeyi hesaplamış. Çörekler hazırlamış. Yarıyı yağlıymış, yarıyı da çok tuzluymuş. Kendi kızına yağlı çöreklerden vermiş, melek kıza da tuzlusundan! Melek kız çok susamış:

“Aman nine, bir su!” demiş. Kadın bir yudum su vermiş, bir daha istemiş, bir daha vermiş, derken bir daha istemiş! Kadın:

“KIZIM!” demiş, “Allah’ın çölü bu, su yok, sel yok! Şunun şurasında iki yudum kaldı, bunun biri benim payım, biri de kızımın... Bunu da sana veremem. Biz ölürüz susuzluktan? Yine de istiyorsan doğruyu konuşalım. Eğer bir gözünü bana verirsen bende kendi payımı sana veririm, öleceksem ben ölürüm senin yerine!” demiş. Melek kız, bir gözünü vermiş. Bir yudum daha içmiş ama kanmamış. Dilleri dışarı düşüp de bir daha eline sarılmış.

Kadın: “Öteki gözünü de ver. Ben de kızımın payını sana vereyim. Ölürse o ölsün senin yerine!” demiş. Bu söz üstüne melek kız, o gözünü de vermiş. Bir yudum daha içmiş içmemiş, kendinden geçmiş. Bindikleri arabanın içi görünmüyormuş. İçinde neler olduğunu kimse bilmezmiş. Melek kızın gelinliğini çıkarmış. Kendi kızının eski püskü giysilerini giydirmiş. İki çalı arasına bırakmış. Kadın için sadece saraya kızını götürmek kalmış. Onları davul zurna ile karşılamışlar. Saraya indirmişler. Şehzadenin gözü bunları tutmamış:

“Allah Allah!” demiş, “Ne bu kız o kıza benziyor ne anası, o hatun anaya... Gülüyor, yüzünü göstermiyor; ağlıyor, gözünü göstermiyor? Doğrusu bunda bir iş var. Şu düğün bir bitsin.” demiş. Düğün bitmiş. Herkes dağılmış. Baş başa kalınca padişah oğlu gülden, bülbülden söz açmış:

“Hani senin gülün?” demiş. Kız sözün altında kalmamış: “Yolda çok yorulduk, gül yanakta gül mü kalır şehzadem! Hele bir kendime geleyim. Gül de veririm, gönül de...” demiş. Padişah oğlu

bir şey diyememiş. Onlar, her gün bir dolap çevirmiş. Melek kızı, oduncu baba çalı dibinde görmüş. Hemen sırtındaki yükü yere bırakmış. Melek kızı, kolları arasına almış. Onu kendi evine götürmüş:

“Karıcığım, bir evlat istemiyor muydun? Allah bize bir evlat verdi. Peri mi desem, melek mi desem, ne desem!” deyip karısının kucağına vermiş. Kendisi bitkilerden anlıyormuş. Otu kaynatmış. Gözlerini silmiş. Melek kızın gözleri göremiyormuş. Kendine gelir gibi olmuş. Kendini bir karanlık dünyada bulmuş:

“Neredeyim ben, neredeyim?” diye inlemiş. Kendine geldiğini görünce oduncunun karısı: “Korkma kızım, ana baba ocağındasın. Seni bu hale kim getirdi?” demiş. Melek kız içini çekmiş:

“Sorma anam, sorma; dünyamı zindan ettiler.” demiş. Başına gelenleri anlatmış. Oduncu baba ile karısının aklı başından gitmiş: “Buna sebep olanlar sürünsünler.” diye beddua etmişler. O günden sonra melek kızın üstüne titremişler. Günler, aylar dolmuş, derken kara kış gelmiş. Bir akşam, ocak başında oturmuşlar. Konuşuyorlarmış. Melek kız gülmüş. Hemen, yanakları kızarmış, al al olmuş. Yanaklarında güller açmış. Oduncunun karısı gülleri toplamış. Kocası da sepete doldurmuş. Yola düşmüş. Uzunca bir süre yol gitmiş. Bir gün o memlekete girmiş. Sarayın önünden geçerken de:

“*Bir göze bir gül.*” diye bağırır. Bu kış vakti gül mü olur? Herkes kapıdan, bacadan başını uzatmış. Kadın, bir el etmiş pencereden oduncu babaya. Meğer melek kızın iki gözünü iki fincanda saklıyormuş. O bir çift gözü oduncu babaya vermiş. İki demet gül almış. Padişah oğlunun gözünü boyamak istiyormuş. Kızı şehzadeye:

“Şehzadem, bir gün olur, gül de veririm sümbül de demiştim. Daha bu sabah açıldı yanaklarımda, koklayı ver de gözün gönlün açılınsın!” deyip uzatmış. Padişah oğlu gözlerine inanamamış. İstemedi koklamış. Gül kokusuyla kendinden geçmiş. Bir daha koklamış. Hasret gibi, ayrılık acısı gibi bir koku! Derken bir daha koklamış “Onun kokusu bu, onun kokusu!” demiş. Derinden bir ah çekmiş. Dağlar bile yerinden oynamış. Bodur kız neye uğradığını bilememiş. Hemen anasına koşmuş:

“Ana, başımıza gelenleri gördün mü? Şehzade, güllerden melek kızın kokusunu aldı.” demiş. Kızının sıkıntısını görmüş. Kadın kaşlarını çatmış:

“Elbet bir çaresini buluruz.” demiş. Bir cadı kadın bulmuş. Oduncu babanın arkasından göndermiş. Oduncu baba gitmiş, o gitmiş; oduncu gitmiş, o gitmiş. Sonunda oduncu baba kulübesine girmiş. Hemen melek kızın gözlerini yerine yerleştirmiş. Melek kızın gözleri açılmış. Sevinçten ağlamaya başlamış. Derken kapı çalınmış, iki büklüm bir kadın: “Yolumu, izimi

kaybettim. Elim ayağım buz kesildi, donmayan bir başım kaldı. Allah rızası için yardım edin!” demiş. İçeri almışlar. Elinden tutup ocak başına oturtmuşlar. Melek kızın kolundaki gözüne ilişmiş. Ölü toprağı serpmiş. Üçü de uyuyakalmış. Sabah uyanmışlar. Melek kız ölü gibi yatıyormuş. O kadın yerinde yokmuş. Neye uğradıklarını bilememişler:

“Ne oldu ise o cadı kadından oldu!” demişler. Saçlarını başlarını yolmuşlar. Her tarafı aramışlar. Kadını bulamamışlar. Kırk gün kırk gece melek kızın başını beklemişler. Melek kız bir türlü kendine gelmemiş. Öldüğünü düşünmüşler. Melek kıza bir türbe yapmışlar. Kapısına bir kara yazı yazmamışlar. Rüzgâr estikçe inliyormuş: “Muradına ermeyen güzel!” diye. Bu sırada şehzade melek kıza neler olduğunu sezmiş. Bir gün o cadı kadın karşısına çıkmış. Meğer hızla saraya dönüyormuş. Kara haberi verip de ödülünü almak istiyormuş. Padişah oğlu, onun iyi biri olmadığını bildiği için:

“Yine kimin evini başına yıktın da dönüyorsun?” demiş. Cadı kadın bir şey diyememiş. Şehzade başını sallamış. Her şeyi bülbül gibi anlatmaya başlamış:

“Vallahi şehzadem!” demiş, “Suç günah bende değil, beni bu işe bulaştıranlarda... ‘Şu melek kızı ortadan kaldı. Biz de dünyalığını tutarız.’ dediler. Ben de bu sözlere inandım. Oduncu babanın peşinden gittim. Sonra beni içeri aldılar. Kız bir gül gibiydi. Bir tüyüne bile dokunmadım. Kolundaki kol bağına gördüm. Bunu ya bir peri vermiş ya bir melek!” dedim. Onları uyuttum. Bağı kolundan çıkardım. Ölmedi ama ölü gibi kanı canı çekildi. Buna kan uykusu derler. Boynum kıldan ince; ister öldür, ister güldür şehzadem!” demiş. Şehzade kulaklarına inanamamış. Melek kız orada, öyle yatarken bekleyememiş. Kol bağına almış. Hemen türbenin önüne gitmiş. Oduncu baba ile birlikte bakmışlar. Melekler gibi yatıyormuş melek kız. Şehzade kol bağına koluna bağlamış. Melek kız kendine gelmiş. Gözlerini açmış. Dünyaya yeniden gelmişe dönmüş. Bir oduncu baba ile karısının gözüne bakmış, bir şehzadenin yüzüne. Gözleri dolmuş. Hepsi çok mutlu olmuşlar. Hemen saraya varmışlar. Şehzade olanları padişah babasına anlatmış. Padişah sağ yanına oğlunu, sol yanına melek kızı almış. Oduncu baba ile karısına dönmüş:

“Dünya sizin sayenizde dönüyor. Dileyin benden dilediğinizi... Meşeli dağlar mı istersiniz, döşeli konaklar mı?” diye sormuş. Onlar da:

“Sağ ol padişahım, biz sadece melek kızın yüzünün gülmesini isteriz!” demişler. Sonra melek kıza kötülük yapan kadın ile kızına bakmış:

“Bu dünya sizin gibilerin yüzünden batıyor. Kırk satır mı istersiniz, kırk katır mı?” diye sormuş. Bunlar da “Kırk satır düşmanımızın boynuna gelsin, kırk katıra biner de eski evimize döneriz!” demişler. Padişah da ak yüreklileri güldürmüş, kara yüreklileri öldürtmüş. Melek kızı kan

uykusuna yatıran cadının alnına koca bir damga vurdurmuş. Bütün kapıları yüzüne kapamış. Bunun üstüne Zembilli Baba ile karısına da bir mektup göndermiş. Onları kızlarının düğününe çağırmış. Her iş tamamlanmış. Meydanlar kurulmuş, davullar vurulmuş. Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar.

4.17.1. Türkçe Sözlük

burcu : Güzel koku, ıtır.

kundak : Yeni doğmuş çocuğu ilk aylarda sıkıca sarıp sarmalamaya yarayan geniş bez.

türbe : Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.

zembil : Hasırdan örülmüş saplı torba.

4.17.2. Metni Anlama Soruları

1. Zembilli Baba geçimini nasıl sağlarmış?

.....
.....

2. Zembilli Baba, yaşlı kadının kapısını neden çalmış?

.....
.....

3. Melek kızı evlilik için kim götürmüştü?

.....
.....

4. Melek kız, su karşılığında ne vermiş?

.....
.....

5. Melek kızı kim kurtarmış?

.....
.....

6. Melek kız, kan uykusundan nasıl uyanmış?

.....
.....

4.17.3. Hazırlayalım

Aşağıdaki boşluğa mezuniyet davetiyesi hazırlayalım.

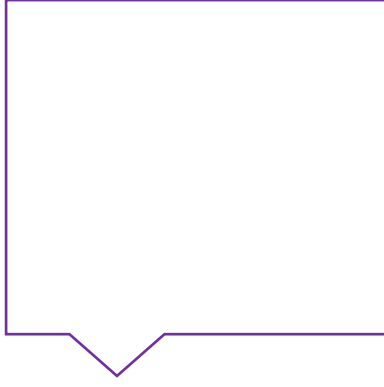

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

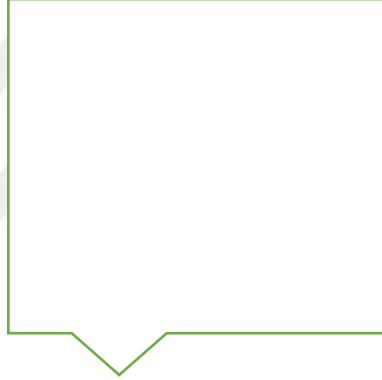
4.17.4. Eşleştirelim

Cümlelerdeki eylemleri uygun zamana yerleştirelim.

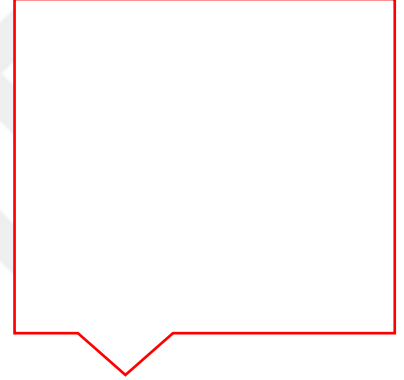
- ✚ Karısının acısına dayanamamış.
- ✚ Senin evlendiğini görmek istiyorum.
- ✚ Hatuncuk, düğüne gitmeyecekmiş.
- ✚ Melek kız çok susamış.
- ✚ Bu kız yüzünü göstermiyor.
- ✚ Üçü de uyuyakalmış.
- ✚ Padişah onlara isteklerini soracakmış.
- ✚ Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar.

GEÇMİŞ ZAMAN

ŞİMDİKİ ZAMAN

GELECEK ZAMAN

4.18. Ak Gün Kara Gün

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde “Allahverdioğlu” adında biri varmış. Allah ne istediye vermiş. Çok zengin olmuş. İşi de çokmuş. İnsanlar otururken o devamlı çalışmış. Günlerden bir gün, bir kuş görmüş. Oku çekecekmiş, kuş konuşmaya başlamış:

“Allahverdioğlu! Üstünde bir kara bulut var. Gençliğinde mi gelsin, ihtiyarlığında mı?” diye sormuş. Kulaklarına inanamamış adam. Durmuş, dinlemiş. Hiçbir şey diyememiş. Kuş uçup gitmiş. O da düşününce düşününce evine dönmüş. Duyduklarına bir anlam verememiş. Gül gibi bir karısı, nur topu gibi de iki yavrusu varmış. Onları görünce kuşu unutmuş. Sabah olmuş. Yine o kuş:

“Allahverdioğlu! Tepende bir kara yel var. Önünde sonunda başına bir gelecek var, önünde mi gelsin, sonunda mı?” demiş! Adam, neye uğradığını bilememiş. Hemen evine dönmüş. Duyduklarını karısına anlatmış. Kadıncağız da neye uğradığını bilememiş. Sonra:

“İnsan kaderini yaşar. Allah ne verecekse gençliğinde versin. Gençlikte sıkıntıları atlatırız, yeniden başlarız. Ama yaşlılıkta gelen sıkıntı üstümüzde kalır. Yine de sen bilirsin.” demiş. Adam da karısına hak vermiş. Ertesi sabah, gün aydınlanınca Allahverdioğlu da “Allah!” deyip düşmüş yola. Bir ayağı geri geri gidiyormuş. Neyse varacağı yere varmış. Kuş yine bir dalın üstünde duruyormuş. Kuş:

“Allahverdioğlu...” demeye kalmamış, adamcağızın tüyleri diken diken olmuş: “Puhu kuşu, Allah ne sıkıntı verecekse gençlikte versin.” demiş. O anda bir korku gelip yüreğine yapışmış, “Acaba neler gelecek başıma?” diye suyu bile üfleyerek içmeye başlamış. Üç gün böyle, beş gün böyle geçmiş. Bir sabah çoban gözleri yaşlı gelip karşısına dikilmiş:

“Ağam, söylemeye dilim varmıyor. Kara bir bulut, belirdi. Yeşil ovayı sel aldı. Hiçbir şeyin kalmadı. Koca sürüden de bir tek baş kurtulmadı. Benim bir suçum varsa boynum kıldan ince!” demiş. Boynunu bükmüş ama bununla bitmemiş. Günlerden bir gün kervanbaşı gelmiş:

“Ağam, söylemeye utanıyorum. Bir kara yel esti. Baharat yüklü develerin, mücevher yüklü kervanın kaybolup gitti. Eğer bir yalanım varsa gelsin, ayağıma dolaşsın!” demiş. Allahverdioğlu: “Kervanbaşı, olan oldu bir kere. Mevla’m beterinden saklasın!” deyip buna da boynunu bükmüş. Her şey üst üste gelmiş. Günün birinde de evi yanmış. Yeryüzünde dikili bir ağacı bile kalmamış. Allahverdioğlu:

“Gelen mala gelsin de cana gelmesin.” deyip buna da boynunu bükmüş. Adamcağız her işe koşmuş. Hatuncağız da var gücüyle çalışmış. Yine kimseye avuç açmadan geçinmeye başlamışlar. Kader bunu da çok görmüş onlara. O memlekette Tüyübozuk denilen bir tüccar varmış. Güvenilmez

bir adammış. Yapmadığı kötülük kalmamış. İnsanın neyi var neyi yok elinden almış. Bu Tüyü bozuğun gözü, Allahverdioğlu'nun karısındaymış. Gel zaman git zaman, adam varını yoğunu kaybedip de geçim derdine düşmüş. Tüyübozuk, bu duruma sevinmiş. Günün birinde bir tepsi almış. Onlara “Geçmiş olsun!” demeye gitmiş. Sonra Allahverdioğlu'na dönmüş:

“Düşmez kalkmaz bir Allah! Bugünler de geçer inşallah. Böyle zamanlarda birbirimize destek olmalıyız. Müslüman'ız elhamdülillah!” demiş. İyi para kazanacağı işler teklif etmiş. Allahverdioğlu, bunları önemsememiş. Başka işlere gitmiş. Bir gün bu Tüyübozuk, bir oyun etmiş. Arkası mühürlü bir kâğıt vermiş. Uzak bir memlekete göndermek istemiş. Allahverdioğlu oyuna gelmiş. Evini emanet edip yola çıkmış. Sonunda varacağı yere varmış, vereceği kâğıdı vermiş. Allahverdioğlu:

“Çoluğu çocuğu emanet edip geldim. Bekleyecek gibi değilim. Bir göndereceğiniz varsa verin götüreyim.” demiş. Bu söze dudağını bükmüş adam:

“Oğul, mektup da hal hatır etmiş. Başka bir istediği yok ki ne göndereyim? Zaten uzaktan bir merhabamız var onunla. Sakın seni uzaklaştırmak istemesin.” demiş. Allahverdioğlu'nun yüreğine bir kurt düşmüş. Artık dinlenmeden evine varmış. İki çocuğu iki göz, iki pınar evde bulmuş. Tüyübozuk, adamcağızı yolladıktan hatuncuğu yoldan çıkarmak için her şeyi denemiş. Kılına bile dokunamamış. Gözü dönmüş. Gecenin birinde elini kolunu bağlayıp kaçırmış. Çocuklarının ağlaması bundanmış. Allahverdioğlu duymuş, kulaklarına inanamamış. İki çocuğunun elinden tutup yola koyulmuş. Her yeri aramış. Sonunda önlerine bir ırmak çıkmış. Çocuklarını birer birer geçirmeyi düşünmüş. Birini kucağına almış. Irmağın ortasına kadar varınca bir çığlık duymuş. Kurdun biri dağdan aşağı çocuğuna doğru gidiyormuş. Geri döneyim demiş. Ayağı takılıp düşmüş. Çocuklarının birini kara kurt almış. Biri de suya kapılmış. İnsan bu derde nasıl dayansın. Kendini dağdan dağa atmış. Taşlar alıp dövünmeye başlamış. Allahverdioğlu:

“Hey Allah'ım, nasıl bir kaderim varmış benim! Develerim gitti, boyun bükmedim. Koyunlarım gitti, keder etmedim. Koca koca konaklarım gitti, bir ah bile çekmedim. Mal da değerlidir. Ne gelirse mala gelsin, cana gelmesin de diye avundum. Sonunda korktuğuma da uğradım. İnsan, taş olsa dayanamaz, bari toprak olup dayansam!” demiş. Bu arada Tüyübozuk, hatuncuğu kaçırmış. Bir tüyüne bile dokunamamış. Hatuncuğa ölüm bile daha tatlı geliyormuş. O zaman işi tatlılığa dökmüş. Her yorulduğu yere bir han yapmış:

“Gönlünü elde edebilir miyim?” diye. Gönül bu herkese açılır mı? Tüyübozuk, yine istediğini alamamış. Büyü yaptırmayı düşünmüş. Büyücünün kulübesi yedi köy ötedeymiş. Gidip onu görecekmış ama hatuncuğun kaçmasından korkmuş. Bu korku ile komutanın katına çıkmış:

“Ben tüccar kullarınızdanım. Kervanımı karşılamaya çıkacağım ama evimde paha biçilemez mallarım var! İki gün için iki asker verirseniz kapıma, gözüm arkada kalmaz.” demiş. Bu söz üstüne kesesinin de ağzını açmış. Komutan ona iki asker vermiş. Sonra yola çıkmış. Askerler canları sıkıldıkça muhabbet ediyorlarmış. Biri diğerine:

“Kimseye senin kadar kanım kaynamadı. Kan kardeşi olalım seninle!” demiş. Öteki de içini çekmiş:

“Ben de seni sevdim ama kardeşten yana kaderim yok. Bir zamanlar durumumuz çok iyiydi. Elimizdekini avucumuzdakini kaybettik. Bu yetmiyormuş gibi bir gün de biri ananızı kaçırdı. Biz iki kardeş, iki çocuktuk. Ağlamaktan başka ne yapabiliydik? Babam, neredeyse gelip de olanı biteni duyunca vurulmuşa döndü. Hemen anacığımı bulmak için yollara düştü. Önümüze bir ırmak çıktı. Babam beni kucaklayıp da geçirirken...” demeye kalmamış, ötekinin tüyleri diken diken olmuş:

“Kardeşinin de üstüne bir kurt saldırdı değil mi, işte o benim, ben!” demiş. Kardeşinin boynuna sarılmış. Birden kapı açılmış. Meğer hatuncuk kapıyı dinliyormuş. “Bir fırsat olur da kaçabilir miyim!” diye. Bu konuşmaları duyunca çocukları olduğunu anlamış:

“Yiğitler, ananızı görseniz tanır mısınız?” demiş. Yüzünü açmış. İki kardeşin ikisi de neye uğradığını bilememiş. Hemen eline sarılmışlar “Anam, anam!” diye. Analarının dizi dibine oturmuşlar. Olanları anlatmışlar. Biri:

“Davarını suya vuran çoban kurtardı beni, suyun selin ağzından... Bundan bana Seloğlu diyorlar.” demiş. Öbürü de:

“Beni de dağa giden oduncular kurtardı, kara kurdun ağzından. O gün bugün bana da Kurdoğlu diyorlar!” demişler. Anaları oğullarını dinlemiş. Sonra o da: “Dünyamı zindan etti başıma, dünyası zindan olası tüccar!” diye yakınmış. Bunlar, Tüyübozuk’un ettiklerinin cezasını düşünüyorlarmış. Tüyübozuk da o sırada çıkıp gelmiş. Bunları böyle görmüş. Kötü düşünmüş. Doğru varıp saraya dayanmış: “Devletlim!” demiş, “Komutana, askere güvenilmezse kime güvenilir? Evimi barkımı emanet edip gittim. Askerler bunca yıllık helalimi yoldan çıkarmış. İkisinin de başını isterim, başını!” demiş. Padişah, kimsenin hakkını, kimsede bırakmazmış. Adamlarını gönderip üçünü de getirtmiş hemen. Hatuncuk:

“Padişahım, boynum kıldan ince, benim günahım nedir? Bu yiğitler benim oğlum, benim evladım. Bir günah arıyorsanız şu tüccarda arayın. Beni çocuklarımdan ayırdı.” diye olanları anlatmaya başlamış. Padişahın heyecanlanmaya başlamış. Bu padişah, Allahverdioğlu’nun kendisiymiş. Çocuklarının birini kara kurda, birini de suya kaptırınca kendini kaybetmiş. Oğullarını

da karısını da bulamamış. Başına gelmeyen kalmamış. Canından bezdiği bir gün bu ülkeye varmış. Ortalık çok kalabalıkmış. Herkes sarayın önündeymiş. Meğer o memlekette padişah ölünce talih kayasından bir kuş uçururlarmış. O kuş kimin başına konarsa o geçermiş tahta! Allahverdioğlu'nun bilmeden aralarına katılmış. Havada beyaz bir kuş görünmüş. Kimseden ses çıkmamış. Başlarına konacak kuşu bekliyorlarmış. Uçurulan kuş Allahverdioğlu'nun başına konmuş. Adamcağızın sultanlık umrunda değilmiş. Tacı, tahtı istememiş. Aksakallı vezirler: "Seni, bize Allah gönderdi." deyip de eline eteğine yapışmışlar. İstemedden kabul etmiş. O gün bugün tacın tahtın başındaymış. Elinden geldiği kadar da memleket için çalışıyormuş. İşte o gün de Tüyübozuk'un bir tüyünü bile tanıyamadığı için bu davaya el koymuş. Hatuncuğu dinlerken neye uğradığını bilemeyip az daha tahtından düşüyormuş. Güç bela kendini toplamış: "Hatun kişi, bu başınıza gelenleri size bir söyleyen olmuş muydu?" diye sormuş. O da: "Evet padişahım, benim kocam bir kulun bir tüyüne dokunmamıştı. Bir gün av avlarken bir yuva mı dağıtmış, ne yapmışsa bir gün bir kuş, 'Allahverdioğlu! Başında bir kara bulut dolaşiyor, başına bir gelecek var, gençlikte mi gelsin, kocalıkta mı?' diye sormuş." demiş. Hatuncuk sözünü bitirmeden bir kuş gelmiş. Saray penceresine konmuş:

"Allahverdioğlu! Gün üstüne gün doğacak başına, hele bir başını kaldır da karşına bak, karşına!" demiş. O zaman neye uğradıklarını şaşırılmışlar. Birbirlerini tanımışlar. Tüyübozuk sonunu düşünürken öte yanda da vurmuş davullar gümbür gümbür! Üç gün üç gece şenlik yapmışlar. Dünyada böyle bir şenlik görülmemiş. Allah da bereket üstüne bereket yağdırmış toprağına taşına, memleketin de yüzü gülmüş, onların da... Artık bir dertleri kalmamış.

4.18.1. Türkçe Sözlük

baharat : Yiyecek ve içeceklerle hoş koku ve tat vermek için kullanılan tarçın, karanfil, zencefil, karabiber vb. maddeler.

kervan : Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı.

puhu kuşu : Baykuş.

tüccar : Ticaret yapan, ticaretle uğraşan kimse.

4.18.2. Metni Anlama Soruları

1. Allahverdioğlu'na kuş ne demiş?

.....
.....

2. Allahverdioğlu hangi konuda karısından yardım istemiş?

.....
.....

3. Allahverdioğlu'nun karısını kim kaçırmış?

.....
.....

4. Çocukların başına ne gelmiş?

.....
.....

5. Allahverdioğlu ve ailesi birbirini nasıl bulmuş?

.....
.....

4.18.3. Boşlukları Dolduralım

“eğer, mademki, sanki, ama, artık,” kelimelerini uygun boşluklara yerleştirelim.

- Çoban gelip konuşunca ..... dünya başına yıkılmış.
- ..... bir yalanım varsa ayağıma dolaşsın.
- ..... Allah sıkıntı verecek o zaman gençlikte versin.
- Mektup göndermiş ..... bir şey istememiş.
- Hepsi birbirlerine kavuşmuş ..... dertleri kalmamış.

4.18.4. Cümle Oluşturalım

Aşağıdaki kelimelerden anlamlı ve kurallı cümleler oluşturalım.

gelip- konuşmaya- bir- başlamış- gün- kuş- bir

.....

bilememiş- yapacağını- karşısında- adam- bunun

.....

uzak- elçi- memlekete- gitmiş- bir- olarak

.....

konarsa- başına- olacakmış- padişah- kuş- kimin- o

.....

4.19. Kamer Tay

Bir varmış. Bir yokmuş. Bir padişah varmış. Çok güçlü bir padişahmış. Sonunda ülkesini huzura kavuşturmuş. Artık sadece kitaplarıyla ilgileniyormuş. Artık gözleri görmüyormuş. Birçok hekim gelmiş. Hiçbir hekim çare bulamamış. Bir gün sarayın bahçesine çıkarmışlar. Bahçedeki kokuları alabiliyormuş. Ancak hiçbir şeyi göremiyormuş. Hiçbir şeyden keyif alamamış. Her şeyin karanlık olduğundan şikâyet etmiş. Bir ses duymuş:

“Hey padişahım, niçin şikâyet ediyorsun? Dert veren dermanını da verir. Atının ayak basmadığı yerden bir avuç toprak aldır. Gözlerine sür. O zaman gözlerin açılır.” diye. Padişah kulaklarına inanmamış:

“Söyle, kimsin, nesen?” diye çırpınmış. Bir daha ses duyulmamış. Padişah bir düşünceye dalmış. Duyduklarını karısına anlatmış. O da bütün gün düşünmüş. Gece karısı “Padişahım, oğullarından biri yarın gitsin!” demiş. Padişah, o sabah padişah büyük oğlunu çağırılmış. Bir avuç toprak istemiş. O da:

“Yeter ki gözleriniz açılsın. Dünyayı isteyin benden!” deyip yola çıkmış. Bir süre atıyla gitmiş. Bir yerine iki avuç toprak getirmiş. Babası:

“Nerenin toprağı bu, oğlum?” diye sormuş. Oğlu “Atının ayak basmadığı bir yerden, karlı dağın başındaki kuş uçmaz tepeden!” demiş. Padişah başını sallamış: “Oğlum, senin yaşında iken ben o dağlarda geyik kovalardım!” demiş.

Ortanca oğlunu çağırılmış. Bir avuç toprak da ondan istemiş. O da: “Bir avuç toprağın sözü mü olur baba, tek gözlerin açılsın.” deyip yola çıkmış. Uzunca bir süre ilerlemiş. Üç avuç toprak getirmiş ama babası: “Nerenin toprağı bu oğlum?” diye sormuş. Ortanca oğlu:

“Atının ayak basmadığı bir yerden, kanlı dağın dibindeki dereden!” demiş. Padişah boynunu bükmüş: “Oğlum, senin yaşında iken ben o derelerde ördek avlardım.” demiş. Küçük oğlunu çağırılmamış. Çağrılmayınca kendisi gitmiş:

“Baba, bir de ben şansımı deneyim.” demiş. Padişah: “Henüz çok küçüksün.” demiş. Buna üzülmüş. Atıyla biraz dolaşmayı düşünmüş. Kimsenin yüzüne bakmadığı uyuz bir at varmış. Onunla çıkmış dolaşmaya. At, beşik gibi sallanıyormuş! Sonunda bir pınar başına varmışlar. Şehzadenin de iki gözü iki pınar olmuş. At konuşmaya başlamış:

“Ne derdin, kederin var?” demiş. Kulaklarına inanmamış. Bir avuç toprak hikâyesini anlatmış. Kır at: “Vaktiyle babanın bindiği kısrağın benim annemdi. Seni oraya götürürüm. Ancak

gücüm yok. Annem öldükten sonra bir deri bir kemik kaldım.” demiş. O günden sonra şehzade bu ata çok güzel bakmış. Kırk gün sonra at kendine gelmiş. Bir tek padişahın izin vermesi kalmış. Şehzade, babasından izin istemiş. Padişah daha fazla direnememiş:

“Oğlum, artık ben seni durduramam. Dilediğin kadar izin.” demiş. Şehzade çok sevinmiş. Kardeşleri başaracağına inanmamış. Şehzade bir süre atıyla gitmiş. Bir kayanın üstünde bir ışık görmüş: “Işık olan yerde, insan da olur.” demiş. Atını o yana sürmüş. Orada ıslıl ıslıl yanan bir kuş kanadı varmış. Eğilip almak istemiş. At dile gelmiş: “Şehzadem, karşımıza her çıkanı almayalım. Belki bir uğursuzluk getirir.” diye vazgeçirmek istemiş. Şehzade gönlüne söz geçirememiş:

“Ne uğursuzluk olabilir?” demiş. Kır at bir daha ağzını açmamış. Şehzade pırl pırl yanan tüyü çantasına koymuş. Akşamüstü bir memlekete varmışlar. Konaklayacak bir yer bulamamışlar. Böyle günlerde yabancıları misafir eden bir kadın varmış. Yolunu göstermişler. Şehzade kapısını çalmış. Bu kadın, ilk önce kabul etmemiş. Bir kese altını görmüş. Kabul etmiş. Şehzade, çok yorulmuş. Erkenden yatmış. Gece yarısı kapısı vurulmuş. Komutanın adamları kapıdaymış. O memlekette yas varmış. Geceleri kimseler ışık yakmıyormuş. Askerler kollarını bağlayıp saraya götürmüşler. Bu padişah öfkeli biriymiş. Sormadan şehzadeye karşı ağzını açıp gözünü yummuş:

“Sen kimsin? Yasımıza saygı duymuyorsun?” demiş. Şehzade neye uğradığını bilememiş: “Padişahım!” demiş, “Ben buralara yabancıyım. Haberim yoktu. Fakat mum da şamdan da yakmadım! Odamda yanan bir kuşun kanadıdır.” Padişahın garibine gitmiş. Bir de bakmış ki duydukları gerçek! Saraydaki şamdanlar bile utancından sönmüş. Padişah:

“Bunu bana verirsen seni bağışlarım!” demiş. Zaten şehzadenin tek isteği bir avuç toprakmış. Kanadı padişaha vermiş. Padişah çok sevinmiş. Vezirlerine dönmüş: “Bu dünyada benden daha mutlu biri var mı?” diye sormuş. Vezirlerinden biri de: “Padişahım, bu sadece kuşun bir parçasıdır. Kuşun kanadı böyle olursa ya kendisi nasıl olur?” demiş. Padişahın aklına düşürmüşler. Bu söz üstüne vezirine dönmüş:

“Yerden göğe kadar hakkın var. Şimdi, bir akıl ver bana, bu kuşu kim tutup getirebilir?” diye sormuş. Vezir de: “İlahi padişahım!” demiş, “Şu kanadı kim bulup getirdi ise bu kuşu da yine o tutup getirir. Siz yeter ki gözdağı verin!” Bunun üstüne padişah kuzucuğu çağırması: “Bu kanadın düştüğü yeri bilen, o kuşun uçtuğu yeri de bilir. Bu kuşu senden isterim. Yoksa karışmam ha!” demiş. Şehzade: “Padişahım, kartal değilim ki kanat açıp uçayım, nasıl tutulur o?” demiş. Padişahın yüzüne bakmış. Padişah da vezirlerin yüzüne bakmış ve: “Bu dünyada ağızyla kuş tutanlar bile vardır. İnsan yapmak istesin. Tutulmayacak ne var? Düşün taşın, sonra dile benden

dilediğini...” demiş. Şehzade, bakmış ki bu padişaha söz anlatmak çok zor. Atın yanına çıkmış ve gidip atının boynuna sarılmış:

“Kuşkanatlı kır atım, gördün mü bir başıma gelenleri?” diye içini dökmüş. At gelmiş: “Neler geldi başıma deme, daha neler gelecek de... Ben sana bu tüy başımıza bir iş açar demedim mi? Artık olan oldu. Şimdi seni alır o kuşun uçtuğu dağa götürürüm. Sen padişaktan bunu kafese koymak isteyen vezirin başını iste.” demiş. Şehzade da gitmiş, bunu böylece söylemiş. Padişah da:

“Sarayda vezirden çok ne var. Getireceğin kuş olsun da götüreceğin baş olsun!” demiş. Kuzucuğun dediğini yerine getirmiş. O da atlamış atına. Uzunca bir süre atıyla gitmiş. Sonunda Kafdağı’na varmış. Yanında vezirin başını getirmiş. Bununla bir tuzak kurmuş. Sonra beklemeye başlamış. Meğer bu kuş, insan etinin kokusunu çok uzaktan alırmış. Sadece padişah başı ya da vezir başı yermiş. Şehzade kuşu padişaha götürmüş. Padişah da bu altın kuşu altın kafese koymuş. Sarayın içi öyle nurla dolmuş. Padişahın gözleri kamaşmış:

“Söyleyin şimdi, bu dünyada benden daha mutlu biri var mı?” diye sormuş. İçlerinden biri de: “Padişahım, mutlu olmasına mutlusunuz. Ancak fildişi saray olsaydı kim bilir nasıl yakışırdı bu!” demiş. Padişah: “Hay aklınla yaşayasın! Bu kuş öyle bir saraya yakışır, yakışır ama bu kadar fildişini kim bulur bana?” deyip de başını kaldırmış. Vezir de “İlahi padişahım! Hele şu dert ettiğin şeye bak! Bu kuşu kim tutup getirdiyse fildişini de o getirir. Siz bir ferman çıkarın yeter ki.” demiş. Padişah yine şehzadeyi çağırmış: “Sen kurdun kuşun dilinden anlıyorsun, fillerin yerini de bilirsin. Şimdi, bir saraya yetecek kadar fildişi isterim. Fazla laf istemem! Artık düşün taşın, dile benden dilediğini...” demiş. Şehzade, padişaha bir şey dememiş. Atın boynuna sarılmış: “Kır atım, gördün mü bir başıma gelenleri?” diye iki göz iki pınar anlatmaya başlamış. At yine konuşmuş: “Şehzadem, sakalım yok ki sözüm dinlensin. Bu kanat başımıza bela getirir demedim mi? Dediklerim bir bir çıkıyor işte! Ben de yüzünün kara çıkmasını istemem. Ben şimdi seni alır fil diyarına götürürüm. Padişah bunu aklına düşüren vezirin ciğerini söksün. Bize versin.” demiş. Şehzade de gidip bunu böylece söylemiş. Padişah bu söze de gülmüş:

“Sarayda vezirden ucuz ne var. Hiçbirinin ciğeri on para etmez. Sen yeter ki fildişi getir. Ben dediğini yaparım.” demiş. Şehzadenin dediğini yerine getirmiş. O da atlamış atına fil diyarına gitmiş. Ormanlık bir alanmış. Her yerde deve ve fil varmış. Şehzade, çantasından ciğeri çıkarmış. Bir dala asmış. Kokudan ihtiyar fillerin dişleri dökülmüş. Develere fildişlerini yüklemiş. Padişah da sarayı yaptırmış. Altın kuşun kafesi de tavana asılmış. Geceler gündüz olmuş. Padişahın parmağı ağzında kalmış. Vezirlerine dönmüş: “Söyleyin şimdi, bu dünyada benden daha mutlu biri var mı?” diye sormuş. İçlerinden biri de:

“Mutlu olmasına mutlusunuz. Ancak bu saraya bir dünya güzeli gerek.” deyince padişah başını sallamış: “Çok doğru söyledin. Bu saray öyle bir dünya güzeline yakışır. Öyle bir dünya güzeli de benim gibi padişaha yakışır. Bu dünya güzelini kim bulup getirir onu?” demiş. Veziri de: “Padişahım düşündüğünüz şeye bakın. Dağdaki kuşu, fildeki dişi kim bulup getirdiyse bu dünya güzelini de yine o bulup getirir!” demiş. Padişah kuzucuğu çağırmış:

“Sen şeytanın bilmediği yeri biliyorsun, elbet dünya güzelinin konduğu yeri de bilirsin. Bunu getirirsen karşılığını veririm. Sonra da serbest bırakırım.” demiş. Padişaha bir şey söylememiş. Atının boynuna sarılmış:

“Kır atım, gördün mü bir başıma gelenleri?” diye ağlamaya başlamış. At konuşmaya başlamış:

“Şehzadem, ben sana karşımıza her çıkanı almayalım. Uğursuzluk getirir dedim. İşte dert üstüne dert geliyor. Dünya güzeli dedikleri dünyanın öbür ucunda... Baban bile oralara ayak basmadı. Götürmesine oraya da götürürüm. Ancak kapısında insan kanına susamış iki canavar var. Kuş bile uçurmuyorlar. Padişah bunu hatırına düşürenin kanını bir tuluma doldurup bize versin. Belki bu işi de başarırız!” demiş. Şehzade da gitmiş bunu böylece söylemiş. Padişah bu lafa da gülmüş:

“Sarayda vezir kıtlığı mı var? Zaten hepsi birbirinin kanına ekmek doğruyor. Biri daha eksilse ne olur? Sen yeter ki dünya güzelini getir. Ben de veririm bunu!” demiş. Şehzadenin dileğini yerine getirmiş. Şehzade atına atlamış. Uzunca bir yol gitmişler. Yeşillik bir tepeye varmışlar. Kapıda iki canavar varmış. Çok susamışlar. Tulumlar dolusu vezir kanını içmişler. İkisi iki yana serilmişler. Şehzade aradığını bulmuş. Görünce âşık olmuş. Kız kaçıp kurtulmak istemiş, yol bulamamış. Ölümü göze almış, çare bulamamış. Olanca umutları suya düşmüş. Sonunda şehzadeyi başucunda görmüş. Dünyalar onun olmuş:

“Aman yiğit, seni bana Allah mı gönderdi?” deyip ellerine sarılmış. Başından geçenleri anlatmışlar. Birbirlerini dinlemişler. İkisi de birbirine gönül vermiş ama bunu söyleyememişler. Şehzade birden bir avuç toprak almış, dünya güzeli de bir ağaçtan bir tutam yaprak almış, doludizgin düşmüşler yola... Padişah, dünya güzelini görünce ağzı kulaklarına varmış. Vezirlerine dönmüş: “Söyleyin şimdi, bu dünyada benden daha mutlu biri var mı?” diye sormuş. Onlar da: “Bu kuş bu saraya, bu sarayda bu güzele yakıştı. Bu güzel de yakışsa yakışsa sizin gibi bir padişaha yakışır ancak!” demişler. Padişah hemen şehadet parmağını kaldırıp “Vurulsun davullar!” demiş, vurulmuş davullar... “Kurulsun meydan!” demiş, kurulmuş meydan... Kırk gün kırk gece düğün etmişler. Dünya güzelinin yüzü bir gün bile gülmemiş. Öyle bir güzellik kendini bir yaşlı bir

sarmaşığın kollarına atar mı? Şehzade, dünya güzelinin bu hâlini yüzünden anlamış. Atının boynuna sarılmış: “Kır atım, al emanetini padişahım!” deyip bu kızı padişahın kucağına ben attım. Ben bunun günahını ben nasıl ödeyeceğim?” diye sormuş. At da konuşmaya başlamış:

“Şehzadem! Bu padişahın yaptıkları yetti. Şimdi de düğün etmiyor, eceliyle oynuyor o! Dünya güzeli daldan kopardığı birkaç yaprağı yenge kadına versin ve ‘Kadın yenge!’ desin, ‘Allah’ın bildiğini ne diye kuldan saklayayım, padişah çok yaşlanmış! Şu yaprakları kaynatıp da tepeden tırnağa dökülürse kırk yaş birden gençleşir, yiğitlerden yiğit olur.’ desin, sonrasına karışmasın.” Şehzade gidip dünya güzeline söylemiş. Dünya güzeli de gidip yenge kadına söylemiş. Yenge kadın da gidip padişaha söylemiş. Kurulmuş kazanlar. Başından aşağı suyu dökmüşler. Padişah bir torba kemik gibi yığılmış. Herkes şaşırılmış. Tacı tahtı şehzadeye kalmış. O hiçbirine dönüp bakmamış. Altın kafesin kapağını açmış, fildişi sarayın kapısını kapamış. Dünya güzelini yanına almış. Kendi yurduna dönmüş. Meğer babası umudunu kesmiş. Oğlu öldü diye yas tutuyormuş. Küçük şehzade böylesine yüzünün akıyla çıkıp gelmiş. İhtiyar padişah çok mutlu olmuş. Atının ayak basmadığı yerden getirilen toprağı gözüne sürmüş. Gözleri açılmış. Oğlunu görmüş, gözü açılmış. Dünya güzelini görmüş, gönlü açılmış. İkisini de göğsüne basmış. Onlar da başlarından geçenleri anlatmışlar. Padişah, küçük şehzade ile dünya güzeline kırk gün kırk gece düğün etmiş.

4.19.1. Türkçe Sözlük

canavar : Masallarda sözü geçen yabani, yırtıcı hayvan.

gözdağı vermek : Sonradan verilecek bir ceza ile korkutmak, yıldırım, tehdit etmek, caydırmaya çalışmak.

kollamak : Göz önünde tutmak, gözlemek.

kısrak : Dişi at.

4.19.2. Metni Anlama Soruları

1. Padişahın yaşadığı rahatsızlık nedir?

.....

2. Padişah oğullarından ne istemiş?

.....

.....

3. Padişahın isteğini hangi şehzade yerine getirmiş?

.....
.....

4. Küçük şehzade atına nasıl bakmış?

.....
.....

4.19.3. Boşluk Doldurma

Aşağıda verilen boşlukları kendi düşüncelerimize göre dolduralım.

- ✚ Ben padişahın yerinde olsaydım .....yapardım
çünkü .....
- ✚ Şehzadenin yerinde olsaydım kuş kanadını ..... çünkü
.....

4.19.4. Eşleştirelim

Aşağıda verilen deyimleri metinden de yararlanarak anlamlarıyla eşleştirelim.

yas tutmak

şikâyet etmek

yola çıkmak

ağzı kulaklarına varmak

göze almak

bir yerden bir yere ulaşmak için
bulunduğu noktadan ayrılmak

karşılaşılabileceği kötü durumu kabul
etmek

büyük bir acının ve üzüntünün
etkisini davranışlarıyla belli
etmek.

sızlanmak

çok sevinmek

4.20. Tasa Kuşu

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde Sülün Kız adında, bir kız varmış. Hiç kimseye zararı dokunmazmış. Ancak Allah gönlüne göre vermemiş. Günün birinde babası ölmüş. Sülün Kızı bir korku kaplamış:

“Elimizde hiçbir şey yok. Biz nasıl geçineceğiz?” diye düşündükçe düşünürmüş. Ömrünü tüketirmiş. Annesi bu korkuyu gözünden okumuş: “Sülün kızım, neden kara kara düşünüp duruyorsun? İkimiz birlikte çalışırız. Ben bez dokurum, sen nakış işlersin, gül gibi geçinip gideriz.” demiş. Bu söz üstüne, korkuyu bırakmış. Birlikte işin başına geçmişler. Gece gündüz demeden çalışmışlar. Kimseden yardım beklemeden geçinmişler. Üstüne köyün üstünde bir dağ, dağın üstünde de bir bağ kurmuşlar. Bu defa da kızın yüreğine bir kuruntu düşmüş: “Ya bağımızı sel götürürse ne yaparız. Bütün emeğimiz suya gider, yorulduğumuz yanımıza kalır.” diye kurmuş. Kendini yiyip tüketmiş. Anası, bu kuruntuyu da yüzünden okumuş:

“Yapma kızım, etme kızım; iyi düşün iyi olsun. Yoksa başını dertten kurtaramazsın sonra!” demiş. Anasını dinlemiş. Sülün Kız bu kuruntuyu da yüreğinden atmış. Birbirlerine destek olarak çalışmışlar. Bağlarına ektikleri bitmiş, bitenler yeşermiş. Sülün Kız, şimdi de kendini başka bir tasaya kaptırmış: “Ya üzümümüz olmazsa... Ben bu dağa dağ mı derim, ben bu bağa bağ mı derim!” diye dövünmeye başlamış. Anası, Sülün Kız’ın sözlerini duyunca:

“Aman kızım, dünyada her şey insanın elinde değil. Neden böyle şeylerin tasasına düşüyorsun? Tasa, korkuya da kuruntuya da benzemez. İsmi var, cismi olmayan bir kuştur o! Nerede işsiz varsa gidip onu bulur. Sonra dünyayı ona zindan eder.” demiş. Daha da ne diller dökmüş. Sülün Kız bu öğüdü dinlememiş. Kendini aylaklığa vermiş. Tasa Kuşu da bunu beklermiş. Kaşla göz arasında onu kanatları arasına almış. Sülün Kız, gözünü açınca kendini eşi benzeri olmayan bir bahçede bulmuş. Bir yanında kuşlar ötüşüyormuş. Bir yanında sular akıyormuş. Ağaçlarında da türlü meyve varmış. O kuşlara kumru mu desem, kanarya mı desem, ne desem! O sulara şeker mi desem, şerbet mi desem, ne desem! Meyvesini de ne siz sorun ne ben söyleyeyim, benzeri bulunmazmış. Sülün Kız, o cıvıl cıvıl ötüşen kuşlara bakmış:

“Ah bin gözüm, bin kulağım olsa da bin bir sesi birden duyup dinlesem!” dertlenmiş. Sen misin yok yere dertlenen! O anda bütün kuşların dili tutulmuş, kumrular da susmuş kanaryalar da, bir serçe bile kanadını kımıldatmamış. O zaman, Tasa Kuşu yaprakların arasından seslenmiş ona:

“Avare kız, avare kız! Tasa dediğin öyle olmaz, böyle olur: Geçti gül geçti bülbül. İster ağla ister gül.” demiş. Sülün Kız, üzülmüş. Bu arada çok acıkmış. Sülün Kız meyvelere bakmış: “Ah şu ağaçlara, eğil desem eğilse, doğrul desem doğrulsa!” diye hayıflanmış. Meyvelere uzanmış ama

ağaçlar izin vermemiş. Tasa Kuşu yine yaprakların arasından seslenmiş ona: “Avare kız, avare kız! Tasa dediğin öyle olmaz, böyle olur. Geçti ayva geçti nar... İster taş ye ister hardal!” demiş. Kızın yüreğine bir ateş düşmüş, yanıp kül olmasına az kalmış. Gürül gürül akan sulara bakmış: “Ah şu suları, içsem içsem kanmasam, güneş vursa yanmasam.” demiş. Sulara eğilmiş. Sular da çekilmiş. Bir damla su akmamış. Derken başını bir taşa vurmuş. Kim başını vurunca Sülün Kız ayılmış: “Ah anamın aş, kuyunun başı... Ye tuzlu tuzlu, iç buzlu buzlu... Ya evde otur, nakış işle ya bağa git, toprağı avuçla, dahası kimin umurunda!” demeye başlamış. Bir demiş, iki demiş, derken bir ses işitmiş. Bir de dönüp bakmış ki ne görsün. Tasa Kuşu, ağaçların arasında kanat vura vura gidiyor, kim bilir hangi avarenin başına konmaya! O zaman, yüreğine öyle bir su serpilmiş, öyle bir su serpilmiş ki Sülün Kız’ın; rahat bir nefes alıp “Ooh!” demiş. O zaman ak saçlı biri çıkagelmiş: “Oh Dede benim; dile benden, dilediğini! Güler yüz mü istersin, tatlı dil mi?” diye sormuş. Sülün Kız da: “Oh Dede, oh; güler yüz de isterim tatlı dil de... Hepsinden çok anamı isterim, anamı!” deyince “Yum gözünü!” demiş dede, yummuş gözünü kız...“Aç gözünü!” demiş dede, açmış gözünü kız. Bir de görmüş ki ne görsün, anasının dizi dibinde. Oh Dede’nin yerinde yeller esiyormuş ama güldükçe güller açıyormuş yanağında, söyledikçe bülbüller şakıyormuş dudağında... Artık Tasa Kuşu gelip de dalına konabilir mi! O günden geri güler yüz, tatlı dil ile günlerini gün etmişler. Gel zaman git zaman, kısmeti de açılmış kızın; kırk gün kırk gece düğün etmişler. Balı kaymağa katıp yemiş içmiş, muratlarına ermişler.

4.20.1. Türkçe Sözlük

aş : Yemek.

avare : İşsiz, işsiz güçsüz, başıboş, aylak.

aylaklık : Aylak olma durumu, işsizlik, avarelik.

bağ : Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası.

dili tutulmak : Sevinç, korku, şaşkınlık vb. sebeplerle birdenbire söz söyleyemez olmak.

dövünmek : Aşırı üzüntü, çaresizlik, pişmanlık duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek.

hardal : Turpgillerden, 100-150 santimetre yüksekliğinde, sarı çiçekli, deriyi yakıcı nitelikte olan ve tohumu hekimlikte kullanılan, tadı acı ve bir yıllık bir bitki.

kuruntu : Yanlış ve yersiz düşünce, evham.

sülün : Kuyruğu çok uzun, eti yenilen bir kuş.

4.20.2. Metni Anlama Soruları

1. Sülün Kız neden korkuya kapılmış?

.....
.....

2. Annesi, Sülün Kız'a nasıl öğüt vermiş?

.....
.....

3. Sülün Kız, ne zaman tasalarından kurtulmuş?

.....
.....

4.20.3. Belirleyelim

Okuduğumuz metinde geçen gerçek ve kurgusal unsurları belirleyelim.

Gerçek Unsurlar

Anne ve kızın birlikte çalışması.

Kurgusal Unsurlar

Tasa kuşunun, Sülün Kız'la konuşması.

4.20.4. Yazalım

Aşağıdaki deyimlerin anlamlarını boşluklara yazınız.

1)Üzerinde fazla durmadan şöyle bir bakmak. ....

2)Korunması gereken bir şeyi gözetlemek. ....

3)Yapacağı işi istediği halde istemiyor gibi görünmek. ....

4)Çok sinirlenmek. ....

4.21. Elmas Beşik

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde bir padişah varmış. Bu padişahın Gülbahar adında bir kızı varmış. Gülbahar ceylan gibi çok ürkekmiş. Kimseye görünmezmiş. Hiçbir yere gitmezmiş. Yalnız havuz başına çıkarmış. Nakış işlermiş.

Günlerden bir gün Gülbahar havuz başına çıkmış. Nakış işliyormuş. O sırada üç kuş gelmiş. Bir ağacın dalına konmuş. Ak kuş, kara kuş, bir de sarı kuş varmış. Kuşların ikisi havuza girmiş. Biri gözlerini Gülbahar'ın gözüne dikmiş. Gülbahar sanki yüreğinden vurulmuş. İncilerini yem edecekmiş. Elindeki nakışı kaldırıp atmış. Kuşun üstüne tüy gibi gelmiş. Nakışı almış, hemen havalanmış. Öteki kuşlarla beraber uçmuşlar. Gülbahar ne yapsın, kuş değil ki kanatlınsın ardından! Bir zaman ardından bakakalmış. Akşam olmuş. Hava kararmış. Cariyeleri koluna girmişler. Gülbahar'ı odasına çıkarmışlar. O gece gözüne uyku girmemiş.

Gülbahar sabah erkenden havuz başına çıkmış. Üç kuşun gelmesini beklemiş. Kuşlar bir türlü gelmemiş. Gülbahar, günden güne kötüleştirmiş. Yüzü bembeyaz olmuş. Annesinin, babasının gözünden kaçmamış. Ancak kızlarına bir şey soramamışlar. Günlerden bir gün anası dayanmamış:

“KIZIM, sana ne oldu?” demiş. Gülbahar, gül gibi kızarmış: “İlahi sultan ana, bir garip kuş nakışımı alıp gitti. O günden beri gözlerime bir damla uyku girmiyor. Elime bir geçse gönlüm açılır, ömrüm bahar olur. Bende o talih nerde?” demiş. Anası gözlerinin içine bakmış:

“KIZIM, ben seni Kadir Gecesi doğurdum. Sendeki talih kimde var? Anan sultan, baban sultan, sen de sultan kızı sultansın, daha ne istiyorsun? Şu karşıdakiler de Allah'ın kulu... En iyisi kimden dert yanarsan yan da talihinden yanma. Kuş mu istiyorsun? O olmazsa öteki olsun. Bülbül misali ne kuşlar var dünyada. Besleyeceksen böylelerini besle hem de altın kafes içinde...” demiş.

Gülbahar'ın heyecanlanmış: “Sultan ana, ben sadece o kuşu arıyorum. Beslersem onu beslerim hem de gönül kafesinde...” demiş. Ağlamaya başlamış. Anası: “KIZIM, yuvasız kuş olmaz. Bu kuşun da bir yuvası vardır elbet... Avcılarımız ne güne duruyor! Her yeri arasınlar. İşlediğin nakışı da kuşu da tutup getirsinler.” demiş. Hemen padişaha gitmiş. Kızından duyduklarını anlatmış. Sonra:

“Şimdi, padişahım. Dağa taşta hükmeden bir padişah kızının bir kuş için sıkıntı çekmesi doğru mu? Artık ferman sizden, derman sizden!” demiş. Padişah gülümsemiş:

“Söylemeye çekiniyorum. İnsan bir kuş için böyle sıkıntı çeker mi? İstenecek başka şey mi yok dünyada? Saraylar istesin fildişinden, içini döşetsin Hint işinden... O zamana kadar da biz o göğsü nakışlı kuşu buluruz, bulamazsak elbet bir kuş gelip konar dalına!” demiş. Akşamın bir

vaktinde yedi dağın avcılarını çağırması padişah. Avcılara bu defa da bu kuş masalını anlatmış. Sonra:

“Haydi ya bu kuşu bulun ya da başınızı cellada veririm.” diye gözlerini korkutmuş. Adamlar, neye uğradıklarını bilememişler. Padişahın kırk gün zaman istemişler. Padişah kaşlarını çatmış: “Buyruk üstüne buyruk olmaz! Ben ne diyorsam o. Devran değişir, ferman değişmez!” demiş. Avcılar korkularından yola düşmüşler. Her kuşa tuzak kurmuşlar. Fakat ne o kuşu bulabilmişler ne bu çevreyi... Yedi dağın avcıları başlarıyla ödemiş bunu! Bu kara haber Gülbahar’ın kulağına gitmiş. Derdi bir iken iki olmuş, iki iken üç olmuş: “Ben yalnızca kuş istedim. Kim bilir ne yiğitlerin kanı döküldü, benim yüzümden... Kim bilir ne yetimlerin boynu büküldü, benim yüzümden? Yetimlerin ahı tutar, kim bilir başıma neler gelecek benim?” diye ağlamaya başlamış. Artık fildişi saray değil, billur köşk bile istemiyormuş. Her şeyini sevabına dağıtmış.

Herkes uyumuş. Gülbahar yola düşmüş. Bir süre ilerlemiş. Yuvayı da kuşu da görememiş. Çok yorulmuş. Bir ağaç altına düşmüş. Sonra gözünü açmış. Başında bir koca nine varmış. Gülbahar hemen ellerine sarılmış:

“Ana, beni güneşten korudun. Seni bana Allah gönderdi, söyle kimsin, nesin?” demiş. Bunun üzerine koca nine konuşmuş: “Ben keloğlanın anasıyım kızım. Onun üzerine titredim. Günün birinde iyi bir evlat oldu. Bunca zamandır başının üstünde tuttu. Şimdi de beni sırtında Kâbe’ye götürüyor. Ak sütümü helal ettirmek için... Bin kere helal olsun böylesi evlada. Ancak Allah’ın çölünde bir damla su yok. Sıcaktan adım atılmıyor. Daha çok yolumuz var. Bakalım Kâbe’ye varmak nasip olacak mı? Allah kimseyi yolda bırakmasın! Seni şu ağacın altına düşmüş görünce oğlum neye uğradığını bilemedi. Beni senin başına bıraktı. Bir yudum su bulmaya gitti. Gittiği yerden eli boş dönmez ama niye bu kadar gecikti.” diye anlatmış. Keloğlan da kan ter içinde çıkıp gelmiş. Suyu Gülbahar’ın önüne koymuş: “İç bir yudum baci, seni şu ağacın altında baygın gördüm. Yüreğim acıdı. Çok şükür iyisin!” demiş. Sonra anasına dönmüş:

“Ak saçlım!” demiş, “Gözlerini yolda bıraktım. Neler gördüm bir bilsen. Nasıl deyim, Allah bilir ya, bir yaşıma daha erdim. Ben gittim yol gitti, yol gitti ben gittim. Sonunda yeşillik bir yere vardım. Yeşilin olduğu yerde su da olur derler. Etrafa bakınırken iki testinin yuvarlanıp gittiğini gördüm. Dünyada görülüş şey mi bu! Hemen arkalarından gittim. Sonunda bir suyun başına vardım. O testiler kendi kendine doldu. Ben de kendi testimi doldurdum. Sonra yola devam ettik. Yokuş yukarı çıktık. Bir havuza döküldü. Sular havuza dökülünce, üç kuş gelip tüylerini döktüler. Biri oğlan oldu, ikisi kız oldu! Gözlerime inanmadım, oğlan filize benziyordu. Kızlar ise periye benziyordu. Üçü, üç baştan daldılar suya... Oğlan yüzdü. Kızlar da etrafa baktı. Derken bir kara yel esti. Üçü de birer kuş olup havalandılar. Birisi dala mı çarptı, kanadı kırılıp yere düştü. Sonra gitti.

Ben de takip ettim. Bir yer altı sarayına indik. Odanın birini açtım. Bir yemek odası! Her türlü yemek var. Bir kaşık alayım dedim birinden. Bir el elime vurdu. Bahtiyar yemeden kimse yiyemez diye. Öylece kaldım. Korktum. Hemen çıkacaktım. Kulağıma bir ses geldi. Bir de bir delikten baktım. Karşımda o kırık kanatlı kuş. Elinde de benim nakışım! Hem öpüp kokluyor hem bülbül gibi ötüyor. Aklım orada kaldı ama ben bırakıp geldim.” demiş. Anası eğilmiş:

“Sen çok yaşa! Allah insanın kalbine göre verir, neden günah olsun.” demiş. Gülbahar, hiçbir şey dememiş. Kalkıp eline varmış: “Ben sizin hakkınızı ödeyemem. Allah zezem kuyusundan içmek nasip etsin size!” demiş. Keloğlan’ın geçtiği yollardan geçmiş. İçtiği sulardan içmiş. Keloğlan’ın dediği yere varmış. Bir de onu görmüş. Elinde de kendi nakışı varmış. Gözlerine inanamamış. Olduğu yerde bayılmış. Sonra kendini delikanlının kollarında bulmuş. Meğer bu yiğit bir insanmış. Adı da Bahtiyar’mış. Bir gün bir ağaçlıktan geçerken perilerin ağına düşmüş. O gün bugündür ellerinden kurtulamıyormuş. Kuş olup dağlardan aşırıyormuş. Çiçek olup dallarda açırıyormuş. Periler ne isterse Bahtiyar da o kılığa giriyormuş. Akşam olunca onu bu saraya kapırıyormuş. Bahtiyar ancak o zaman kendine geliyormuş. Tek başına kalınca kendini yiyip bitiriyormuş. Gülbahar’ın nakışını yüzüne gözüne sürüyormuş. İnsan kokusu olsun alırıyormuş. Bir anda Gülbahar, yanına gelmiş. Onun kokusunu almış. Bahtiyar, çok mutlu olmuş. İkisi de birbirinin kalbini gözlerinden okumuşlar! Melekler kıymış nikâhlarını. O günden sonra hep böyleymiş. Gündüzleri perilerle kanat kanadaymış. Geceleri Gülbahar’ın yanındaymış. Gülbahar’ı, perilerden saklamış. Ancak bir gün Gülbahar’ın doğum sancısı başlamış. Ne yapacaklarını şaşırıymışlar. Çaresizlik içinde Bahtiyar:

“Gülbahar’ım, seni bir an bile gözümde ayıramam. Ne var ki bebek laftan anlamaz. Sesi, perilerin kulağına giderse ne yaparız? İyisi mi, gel seni kanatlarıma alayım. Bizim yaylanın başına kadar götürüyüm. Ondan sonra anamın kapısını çalarsın. “Bahtiyar’ın başı için!” dersin bir dediğini iki etmezler. Ben de geceleri bir kuş olurum. Geceleri pencereye konarım. Bahtiyar dediğini yapmış. Gülbahar da o kapıyı çalmış: “Bahtiyar’ın başı için!” demiş. Kapı ardına kadar açılmış. Yıllardır “Öldü!” diye yasını tutmuşlar. Bahtiyar’ın adını duyunca bir tuhaf olmuşlar: “Bu ad, bu kızın ağzında ne geziyor?” diye ağzını aramışlar. Gülbahar ağzını açmamış, şöyle diliyle dışının arasından: “Ben Bahtiyar’ı bilmem. Bir yaprak misali rüzgârın önüne katılmış gidiyorum. Bunca yıldır dolanıyordum. Kim bilir nerede duydum.” deyip bir geçiştirmiş. Onlar da üstüne gitmemişler. Sevaplarına içeri almışlar. Günlerden bir gün Gülbahar’ın bir çocuğu dünyaya gelmiş. Fakat gündüzleri kimse kapısını çalmamış. Geceleri bir kuş gelip penceresine konmamış. Gülbahar dertlenmiş. Başından geçenleri ninni gibi söylüyormuş. Bu ninnilerle yavrusunu uyutuyormuş. Bir kuş gelip penceresine konmuş.

- Gülbahar'ım, bahar geldi mi?

- Geldi Bahtiyar'ım, geldi.

- Gl, gonca verdi mi?

- Verdi Bahtiyar'ım verdi.

- Ay mı, yıldız mı?

- Ay dersen ay, yıldız dersen yıldız, nur topu gibi bir kız...

- Öyleyse adını ben veriyorum, Goncagül! Ömrünü de Allah versin Goncagül, demiş ve sarayına gitmiş. Ertesi gün hava kararırken yine gelip konmuş penceresine:

- Gülbahar'ım!

- Ne var Bahtiyar'ım?

- Uyuyor mu?

- Kollarımda uyutuyorum, koynumda büyütüyorum.

- Uyusun, uyusun, üstünü güller brsn. Anam bilse beni yatırdığı elmas beşige yatırır, bana rttg sırmalı yorganı rterdi, demiş. Sonra yine uçup gitmiş. O gece gözünü yummayan biri onları duymuş. Sabah erkenden Bahtiyar'ın anasına varmış: "Aman hanımcığım, böyle iken böyle... Bu kız boş değil!" demiş. Duyduklarını anlatmış. Hatuncuk içini çekmiş: "Bahtiyar'ım kayıplara karışalı aklımızda hep o var. Onunla yatıyor, onunla kalkıyoruz, sakın rüya görmüş olmayasın?" demiş. O gece kendi kulağı ile dinlemiş ama kulaklarına inanamamış. Sabah olunca Gülbahar'ın yanına gitmiş. Ağzını aramış: "Gl kızım, Bahtiyar'ım sır olalı dünya gözümde değil. Bunlar da düşünmeden hareket ediyorlar. Misafir ağırlamayı bilmiyorlar. Senin bu odada olman yüreğime dert oldu. Ceviz eşikli, elmas beşikli odalar mı yok, sen yatmayacaksın da kimler yatacak! Nedendir bilmem, ben sizden Bahtiyar'ımın kokusunu alıyorum kızım..." demiş. Kundağı anasının kollarından almış. Sevip okşamış Bahtiyar'ı okşar gibi. Sonra onları Bahtiyar'ın odasına alıp götürmüş. Bahtiyar da yine kuş olmuş, gelip konmuş:

- Gülbahar'ım!

- Ne var Bahtiyar'ım!

- Uyuyor mu kızım?

- Uyuyor yıldızım!

- Kolunda mı, koynunda mı?

- Sırmalı yorgan altında... Meğer Bahtiyar'ın anası, yine onları dinliyormuş. Bu defa gözüne de kulağına da inanmış ama bir türlü akıl sır erdirememiş buna. O gece bir an önce sabah olmasını beklemiş. Yer gök aydınlanmış. Gülbahar'ın yanına oturmuş: "Gül demem sana, gülün ömrü az olur. Bahar derim sana, bahar kızım, sen o akşam 'Bahtiyar'ın başı için!' dedin. Ben sana kapımı açtım. Ben de bu sabah sana 'Onun başı için!' diyorum, ne olur bana kalbini aç da sırrını söyle... Geceleri de gelip de pencereye konan bir kuş mu? Yoksa duyup işittiklerim bir düş mü? Doğrusunu söyle de ecelimden evvel öldürme beni..." deyip de yüzüne bakmış. Gülbahar'ın gözleri dolmuş. Artık kendi de bir anaymış. Anaların kalbini bilmez olur mu, hele "Onun başı için!" dedikten sonra... Açmış kalbini ona. Olan biteni anlatmış. O zaman hatuncuk bir yerine iki gözden ağlamış. Biriyle perilerin ağına düşen Bahtiyar'ı için, biriyle de Bahtiyar'ın ardına düşen bu kız için. Sonra:

"Bir gözüm daha olsaydı onunla da kendime ağlardım. Her gece gelip senin pencereye konuyor da bir güne bir gün benimle konuşmuyor. Bu hasretlik böyle kıyamete kadar mı sürecek? Onu bu perilerin elinden kurtarmanın bir yolu yok mu acaba?" demiş. Düşünmüşler ama bir yol bulamamışlar. "Bilse bilse yine o bilir!" demişler. Bahtiyar, her gece gibi o gece de gelip konmuş. Gülbahar, o gün olup bitenleri anlatmış. Bahtiyar'ın yüreği parça parça olmuş: "Anam olur da konuşmaz olur muyum? Beni öyle bir büyülediler ki, ağzımı açarsam ona ikimiz de taş kesiliriz. Bunca yıl sabretti. Biraz daha sabretsin. Elbet Allah bir çaresini verir. Ellerinden kurtulmak kolay değil. İki çaresi var ama ikisi birbirinden beter. Düşün sonra karar ver:

- "Kırk kız, kırk dağdan odun getirecek. Bir meydanda yakacak. Sonra kırkı da kırk ağızdan feryat ederek "Bahtiyar öldü! Bahtiyar öldü!" diye gözlerinden yaş dökcek. Böyle olursa perilerim bu acıya dayanamaz. Kendilerine zarar verirler. Ben onların yanıp kül olmasını istemem! Biri de şu: Garip anam, yedi dereeden su getirecek. Yetmiş ağacın dibine dökcek. O zaman perilerimin yüreği ferahlar. Onun için beni bırakırlar. Ben anamın yorulup yolda kalmasına kıyamam yoksa!" demiş ve yine uçup gitmiş. Ana yüreği buna dayanır mı? Bahtiyar'ın anası da Bahtiyar'ı işitince:

"Yavrum için yedi dereeden değil, yedi deryadan taşırım. Gerekirse su olup akarım, ateş olur yakarım, tek o kurtulsun." demiş. Anası sanki su olup akmış, her ağacın köküne. Böylece periler ferahlamışlar, serinlemişler. Perilerin iyilik damarları uyanmış. Bahtiyar'ın bağlarını çözmüşler. Tüyünü kanadını yolmuşlar: "İnsanoğlu! Doymasına sana doyamadık. Senin anan, gönüllerimizi öyle ferahlattı ki nasıl ödenir bu!" deyip uğurlamışlar, uğurlarken de bir uğur taşı vermişler. Evine ocağına uğur getirsin diye. Bahtiyar perilerin elinden kurtulmuş. Sevincinden uçası gelmiş. Fakat

artık kanadı, tüyü yokmuş! “Ben, ben oldum ya, elim ayağım bana yeter artık!” deyip yola çıkmış. Derken günün birinde evine ocağına varmış. Meğer anası ile sunası, o gün bugün gözleri yolda bekleyip duruyorlarmış. Ağaçlar filiz vermiş ama o gelmemiş! Filizler dal vermiş, o gelmemiş! Dallar fidan vermiş, o gelmemiş! Bahtiyar’ın insan olup geldiğini nereden bilsinler. Güvendikleri dağlara kar yağınca periler çarptı sanıp onu, kara üstüne kara bağlamışlar yeniden... Bir akşam Bahtiyar’ı karşılarında görmüşler. Dünya onların olmuş sanki! Uğur taşını da ocak başına asmış. Artık bir daha da bir uğursuzluğa uğramamışlar. Gülbahar’la günlerini gül, gönüllerini bahar ederek yemiş içmişler. Sonunda birlikte mutlu olmuşlar.

4.21.1. Türkçe Sözlük

ağarmak : Beyazlaşmak.

beşik : Bebekleri yatırmaya ve sallayarak uyutmaya yarayan, tahta veya demirden yapılmış sallanır bir tür küçük karyola.

eşik : Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak.

felek : Gök, gökyüzü, sema.

garip : Kimsesiz, zavallı olan.

Kadir gecesi : Kur'an indirilmeye başlandığı için kutsal sayılan ramazan ayının yirmi yedinci gecesi.

kundak : Yeni doğmuş çocuğu ilk aylarda sıkıca sarıp sarmalamaya yarayan geniş bez.

uğur : Bazı olaylarda görülen ve insana iyilik getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelere var olduğuna inanılan iyilik kaynağı.

4.21.2. Metni Anlama Soruları

1. Gülbahar nerede nakış işliyormuş?

.....

2. Bahtiyar neden kuşa dönüşmüş?

.....

.....

3. Bahtiyar'ın yeniden insan olması için ne lazımmış?

.....

.....

4.21.3. Hikâye Yazıyorum

Aşağıda verilen unsurları kullanarak bir hikâye yazalım.

Kuş

Mağara

Peri

Aksakallı dede

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.21.4. Sıralayalım

Aşağıda verilen kelime ve kelime gruplarından cümle oluşturalım.

- havuz/ Gülbahar/ işlemiş/ başına/ nakış/ çıkıp
.....
- başlamış/ ağlamaya/ Gülbahar/ heyecanlanınca
.....
- birden/ çıkıvermiş/ Keloğlan'ın/ karşısına/ annesi
.....
- çocuklarıyla/ Bahtiyar/ sonsuza/ yaşamışlar/ kadar/ Gülbahar/ ve
.....

4.22. Dünyanın Tadı

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde bir padişah varmış. Bu padişah, yalnız kendini düşünürmüş. Kimseye bir faydası yokmuş. Kendi keyfi için her şeyi yaparmış. Günlerden bir gün kızlarını çağırmış: “Güzel kızlarım, padişah babanızı hepiniz seversiniz. Peki, hanginiz daha çok seviyorsunuz?” diye sormuş. Büyük kız düşünmüş:

“Şu dünyada baldan tatlı ne var baba? Ben sizi bal gibi severim.” demiş. Babası bunu duyunca sevinmiş. Büyük kızını, büyük veziriyle evlendirmiş. Ortanca kız:

“Ben de bal üstüne kaymak sürerim. Kaymak gibi severim.” demiş. Padişahın bu söz de hoşuna gitmiş. Onu da küçük veziriyle evlendirmiş. Sıra küçük kıza gelmiş:

“Ben sizi öyle böyle değil, tuz kadar severim baba, tuz kadar!” demiş. Padişah, tuzu işitince öfkelenmiş. Küçük kızını da tuz ve ekmekle geçinen biriyle evlendirmiş.

Büyük kızları için düğün yapmış. Ama küçük kıza için düğün yapmamış. Tembel Ahmet diye tuz ekmekle geçinen birine vermiş. Tembel Ahmet! Adı üstünde tembelin biriymiş. Hiçbir iş yapmıyormuş. Anası başkalarının yanında çalışıyormuş. Bu sayede tuz ekmek bulabiliyorlarmış. Küçük sultan gelin olup gelmiş. Yaşlı kadın utancından:

“Gelin kızım, sana güzel bir sofraya kurmak isterdim. İnşallah ayağın uğurlu gelir. Kısmetimiz de açılır belki.” demiş. Tuz, ekmek çıkarmış önüne. Küçük Sultan:

“Şu üzüldüğün şeye bak! Tuz, ekmek de bir; baklava, börek de. Allah, ağzımızın tadını bozmasın!” demiş. Tuz, ekmek yemişler. Üstüne de su içmişler. O sabah ak saçlı ana erkenden kalkmış. Çalışmaya gitmiş. Tembel Ahmet de yine oturup duruyormuş. Küçük Sultan ona uzun uzun bakmış:

“Yiğidim! Niçin anneni yoruyorsun? Bunca yıl senin uğruna saçlarını ağarttığı yetmedi mi? Bundan sonra annenin eline bakma. Bir işte çalışmaya başla. Annen de ben de mutlu oluruz.” demiş. Tembel Ahmet’ten bir şey dememiş. O gece de tuz, ekmek yiyip yatmışlar. Sabah erkenden ak saçlı ana, yine çalışmaya gitmiş. Tembel Ahmet yine ayaklarını uzatıp yatmış. Küçük Sultan ona:

“Yiğidim, elin kolun sağlam, gücün kuvvetin yerinde. Böyle duracağına, gidip bir iş bul. Annenin de benim de gönlümü alırsın.” demiş. Tembel Ahmet yine yerinden kalkmamış. Yine tuz, ekmek yiyip yatmışlar. O gece de sabah olmuş. Hatuncuk yine çalışmaya gitmiş. Tembel Ahmet yine yattığı yerde yatıp kalmış. Küçük Sultan da yine dil dökmeye başlamış:

“Yiğidim, annene acımıyorsan kendine de mi acımıyorsun? Maşallah gücün kuvvetin yerinde, istesen her şeyi yaparsın. Neden sürekli yatıp duruyorsun? Git kendine bir iş bul.” demiş. Tembel Ahmet yine de kılımı kıpırdatmamış. Tatlı söz çare olmamış. Küçük sultan, sinirlenmiş. Ocaktan bir odun almış. Tembel Ahmet’in üstüne yürümüş:

“Seni halden anlamaz! Adam dediğine söz bir defa söylenir. Demek sen sözden anlamıyorsun. Şimdi yer misin, yemez misin? Gider misin, gitmez misin!” demiş. Elindeki odunla Tembel Ahmet’e vurmaya başlamış. Tembel Ahmet:

“Vurma sultanım, vurma. Sözüünü iki etmeyeceğim, ne işe istersen gideceğim!” diye karısının eline sarılmış. Sonra giyinmiş. Kapıdan çıkmış. Tembel Ahmet, neredeyse yürümeyi bile unutmuş! Duvarlardan tutunarak çarşıya varmış. Kan ter içinde kalmış. Bir taş üstünde oturmuş. Yüzünü gözünü kurulamış. Sonra bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlamış. Bir süre beklemiş. Sonra işten işe koşmaya başlamış. O gün Tembel Ahmet’in anası eve erken dönmüş. Oğlunu göremeyince şaşırılmış:

“Aman gelinim, hani benim oğulcuğum?” diye sormuş. Küçük Sultan olanları anlatmış. Koca nine kulaklarına inanamamış. Tam bu sırada kapı çalmış.

- Kim o?

- Benim ana, ben!

- Oğlum içeri girsene.

- Küçük Sultan evde mi?

- Evde!

- Odun elinde mi?

- Elinde...

- Tembel Ahmet dilinde mi?

- Dilinde...

- Öyle ise al şu parayı, eksiksiz bir sofraya kur. Akşama gelirim ben, deyip gitmiş. Anası, evin ihtiyacını almış. Küçük Sultan da yemekleri pişirmiş. Akşama güzel bir sofraya kurmuşlar. Tembel Ahmet de yemeklerin lezzetini çok beğenmiş. Artık bağlasalar da durmamış. Her sabah nasibi için evden çıkmış. Sonra evin kapısını çalmış:

- Kim o?

- Benim ana, ben!

- Oğlum içeri girsene.

- Küçük Sultan evde mi?

- Evde!

- Odun elinde mi?

- Elinde...

- Tembel Ahmet dilinde mi?

- Dilinde...

- Öyleyse al şu parayı, kur sofrayı, akşama gelirim ben. Artık Tembel Ahmet tuttuğunu koparır bir adam olmuş. Artık ona iş mi bulunmaz? Tembel Ahmet ile çalışmak isteyen çokmuş. Günlerden bir gün bir tüccarın biri Tembel Ahmet'i çağırmış:

“Oğul!” demiş, “Şu ufak tefek işler, alın terini bile ödemez. Büyük iş tut ki karşılığını alsın! Benim develerim var. Memleketleri dolaşırım. Hafif ama değerli ne bulursam alır getiririm. Seni kervanbaşı yapayım.” demiş. Tembel Ahmet'in bu iş aklına yatmış. O da “Hem kervanın başına geçerim hem de dünyayı görürüm.” demiş. Tüccardan alacağı ilk parayı almış. Evinin yolunu tutmuş. Yine kapıyı çalmış.

- Ne var Koca Ahmet?

- Küçük Sultan evde mi?

- Evde!

- Odun elinde mi?

- Elinde!

- Tembel Ahmet dilinde mi?

- Dilinde...

- Öyleyse alın şu parayı, her akşam kurun sofrayı! Kervanbaşı oldum, gidiyorum ben. Akşamın bir vaktinde kervan yola çıkmış. Uzunca bir süre gitmişler. Sonunda bir çöle varmışlar. Güneşin sıcaklığı kavuruyormuş. Ancak çölde su yokmuş. Ağızları dudakları kurumuş. Susuzluktan develerin dilleri dışarı düşmüş. Bir kuyu başı bulmuşlar. Tüccar, Tembel Ahmet'i çağırmış:

“Kervanbaşım!” demiş, “Ben bu kuyuları iyi bilirim. Bütün kuyular kurusa bu kurumaz. Olsa olsa haramilerin bir oyunudur bu! İnip suyun yolunu açarsan adam başına bir, deve başına iki akçe veririm sana. Yapabilir misin?” diye sormuş. Tembel Ahmet, tembelliği üstünden attıktan sonra hiçbir şeyden sakınmazmış. İpleri beline bağlamışlar. Kuyunun dibine indirmişler. Eliyle ararken parmağına bir halka takılmış. Suyun yolunu kapayan bir kapak sanmış. Bu kapağı çekmiş. Bir demir kapakmış. Açılınca gözlerine inanamamış. Karşısında bir köşk varmış. Köşkün önünde bir Arap varmış. Yanında güzeller güzeli bir kız varmış. Bir de çirkin bir kurbağa varmış. Arap, Tembel Ahmet'i görmüş:

“Hoş geldin, nasıl geldin?” diye sormuş. O da: “Buraya kervanla geldim. Su arıyorum.” demiş. Arap: “Sana bir soru soracağım: Şu kız mı güzel, şu kurbağa mı? Bilirsen dile benden dilediğini.” demiş. Tembel Ahmet gülmüş bu söze:

“Güzelliğin ölçüsü yoktur. Gönül kimi severse güzel odur!” demiş. Arap, duyduğuna sevinmiş: “Hay aklınla yaşayasın, ne versem az senin gibilere!” demiş. Bir anahtar, bir nar, bir de kıl vermiş. Tembel Ahmet, bunlara anlam verememiş. Arap gülmüş:

“Bu anahtar, su hazinesinin anahtarı! Hazineyi bulursan suyu da bulursun. Ötekileri de ne niyetle verdiğimi zaman gösterir.” demiş. Tembel Ahmet de bir kurbağaya bakmış, bir kıza. Yer altı sarayından çıkmış. O gece önce su hazinesini bulmuş, suyu açmış. Sonra da iple kuyudan çıkmış! Kervandakiler suyu görmüş. Tembel Ahmet'i unutmuş. Tüccar, Ahmet'e:

“Sen ne kadar hünerliyimisin. Doğrusu emeğine karşılık bulamam! İstersen malıma ortak edeyim seni?” demiş. Sağ cebini sarı altınla, sol cebini gümüşle doldurmuş. Kervan yine yola düşmüş. Bir süre ilerlemişler. Baharat yüklü bir kervana rastlamışlar. Selamlaştıktan sonra iki tüccar, konuşmaya başlamışlar. Tembel Ahmet de onlardan birini bir kenara çekmiş: “Hemşehrim! Biz giderken siz dönüyorsunuz. İnsan insana muhtaç olur. Şu narı anama verirsen sevindirirsin.” demiş. Arap'ın verdiği narı emanet etmiş ona! Sonra yine yola devam etmiş. Bir yerde konaklamışlar. Tüccar yine Tembel Ahmet'i çağırmış: “Ortağım, bu memleketin padişahı geçmeye izin vermiyor. Hele kervanlara acımıyor. Günün birinde kıızı kaybolmuş. Kervanlardan biliyormuş.” demiş. Tembel Ahmet'in kuyunun dibinde gördükleri gözünün önüne gelmiş. Ağzından bir şey kaçırmamış:

“Siz burada konaklayın. Bana padişaha layık bir hediye verin, sonrasına karışmayın. Üç güne kadar dönebilirsem dönerim, dönemezsem beklemeyin!” demiş. Tüccar başını sallamış:

“Allah yardımcın olsun! Sen yeter ki kervanımızı kurtar. Padişaha verilecek hediye elbet bulunur.” demiş. Birbirinden değerli hediyeleri önüne sermiş. Tembel Ahmet içlerinden birini almış. Saraya varmış. Padişahın hediyesini önüne koymuş. Nereden geldiğini anlatmış. Sonra kuyu hikâyesine geçmiş. Padişah kulaklarına inanamamış. Tembel Ahmet’in ellerine sarılmış:

“Benim kızım bu, sizin padişahın oğluyla evlenecekti. Gecenin birinde kayboldu. Biz de padişahın oğlu da perişan olduk. Bunu o Arap’tan sorarım. Bütün askerlerimi toplayıp üstüne varacağım. Sana da ağırlığınca altın veririm. Bize bu kuyuyu gösterirsen.” demiş. Tüccarın kendisinden umudu kesmesini istemiş. Padişahın üç gün süre istemiş. Padişah istediği kabul etmiş. Üç gün dolmuş, zaman gelmiş. Tembel Ahmet su kuyusunu göstermiş. Fakat kuyuya inenler geri dönmemiş. O zaman padişahın içine bir kurt düşmüş. Bunun Tembel Ahmet’in oyunu olduğunu düşünmüş. Tembel Ahmet, padişahın düşüncesini anlamış. Kendi kuyuya inmeye kalkmış. O sırada Arap’ın verdiği aklına gelmiş. Hemen koynundaki kâğıttan bir kıl çıkarmış. Arap ortaya çıkmış:

“Dile benden dilediğini yiğit!” demiş. Tembel Ahmet de: “Kuyunun dibindeki kızla kuyuya inen yedi askeri istiyorum.” demiş. Arap kuyuya inmiş. Padişah onları karşısında görünce gözlerine inanamamış. Kızı koşmuş. Babasına sarılmış. Bu haber yayılmış. Bütün memleket bayram etmiş. Tembel Ahmet, ağırlığınca altın alıp memleketine dönmeyi düşünüyormuş. Padişah çağırmış: “Yiğitler yiğidi, güvenilir bir adamsın; kızımı sana emanet etmek istiyorum. Sizin padişah oğlu ile düğünlerini yapıp yüzünü güldür. Ben de üzerime düşeni yaparım.” demiş. Tembel Ahmet:

“Padişahım, mademki kızınız bizim padişahın oğlu ile evlenecek. Ben de yapabileceklerimi yaparım. Vakti saati gelince düğün ederiz, bir padişah kızı ile bir padişah oğlu da muradına erer.” demiş. Bunun üstüne padişah develer donatmış, onları uğurlamış. Küçük sultan ile anası, Tembel Ahmet’in yolunu bekliyormuş. Bir gün kapıları çalmış. Adam önce kendini tanıtmış. Sonra oğlunun yolladığı narı vermiş. Anası: “Başka şey bulamadı da bu çekirdek yükünümü gönderdi bize!” diyecek olmuş ama Küçük Sultan: “İlahi koca nine! Yiğidim beni ansın da varsın bir çekirdekle ansın.” demiş. Narı rafa kaldırmış. Aradan üç beş gün geçmiş. Tembel Ahmet’in anasının yüreği yanmış. Küçük Sultan’a dönmüş: “Sultan kızım, içim yanıyor. Bu nar çürüyüp gidecek. Raftan indirsek acaba yürek soğutur mu?” demiş. Küçük sultan narı açmış, gözlerine inanamamış! Nar tanesi değil, her biri bir yakut tanesiymiş! Bakmış, akıl sır erdirememiş. Hemen kendisine tüccar karısı süsü vermiş. Mücevhercinin yolunu tutmuş. Bunlardan biri bakmış, bir daha bakmış. Değerini anlamaya çalışmış. Küçük Sultan’a dönmüş:

“Bunlar gerçek değil! Dere boyu, bu taşlarla dolu. Sizi eli boş döndürmek istemem. İsterseniz her birine bir altın vereyim?” demiş. Küçük Sultan gülmüş. Bunu da dükkân komşusu görmüş: “Ben bir yerine iki altın vereyim bu taşlara!” demiş. Sen misin diyen? Öteki sinirlenmiş: “Neden işimi bozuyorsun?” diye sesini yükseltmiş. Bütün çarşı başlarına toplanmış. Taşı görünce hepsi çok beğenmiş. İkisi de taşların değerini arttırdıkça arttırmış. Küçük Sultan’ın gözleri fal taşı gibi açılmış. Adamlara:

“Ağalar, her birine bin altın isterim. Var mı kabul eden?” demiş. Birbirinin yüzüne bakmışlar. Öyle ya, bunun için çok zengin olmak gerekliymiş. Yedi kuyumcu yedi yük altın vermişler. Ancak birer yakut almışlar. Ötekilerin de içi gitmiş ama güçleri yetmemiş. Küçük Sultan, bu kadar altınla ne yapacağını düşünmüş. Babasının sarayının karşısına yakuttan bir saray yaptırmış. Sarayı hazırlamışlar. Tembel Ahmet’in anasıyla karısı da onun yolunu gözlüyorlarmış. “Oğlum dönse de gidip sarayımıza yerleşsek.” demiş anası. Gözü yolda olanlara günler uzun gelirmiş. Anası iki de bir umutsuzluğa düşüyormuş: “Ben ona, bir git de dön Tembel, dedim. O gitti, dönmüyor!” diye söylenip duruyormuş. Derken günün birinde kapı çalınmış. Tak tak!

- Kim o?

- Benim ana, ben!

- Girsene oğul içeri.

- Küçük Sultan evde mi?

- Evet...

- Odun elinde mi?

- Elinde değil.

- Tembel Ahmet dilinde mi?

- Dilinde değil, demeye kalmamış, Küçük Sultan kapıyı açmış ki ne görsün? Kapıda kırk deve varmış. Develerin birinde ceylan kürklü bir kız varmış. Ötekilerde de altın, mücevher yüklüymüş. Küçük Sultan neye uğradığını bilememiş: “Bu da mı gelecekti başıma?” demiş. Boynunu bükmüş ama Tembel Ahmet: “Sultan’ım, ben gülümün üstüne gül koklar mıyım ben?” demiş. Kızın kim olduğunu söylemiş. Küçük Sultan’ın yüreğine bir su serpilmiş. O zaman Küçük Sultan narı, sarayı anlatmış. Tembel Ahmet, çok mutlu olmuş. Onlar develere binmişler. Eski evi bırakmışlar. Saraya doğru yol almışlar. Derelerden aşarak, tepelerden geçerek gitmişler. Günün

birinde saraya varmışlar. O gün koca bir memleket yerinden oynamış. Herkes birbirine onları anlatmış. Padişah da duymuş bunu. Sormuş soruşturmuş: “Yakut sarayın sahibi bir Hintli!” demişler. Padişah, Hintli birinin buraya gelmesine anlam verememiş. Vezirleri de bu durumu çözememiş: “Padişahım, elbet yanınıza gelir. Bir gün elinizi, eteğinizi öper!” deyip geçmişler. Padişah bir süre beklemiş. Gelen giden olmamış. Kendi gitmeye karar vermiş. Şehzadesini yanına alıp yürümüş. Yakut saraya varmışlar. Tembel Ahmet, padişahı karşılamış. Padişahı konduracak yer bulamamış. “Devletlim, ayağınıza gelmek bize düşerdi. Yol yorgunluğu vardı. Göz açamadık ki...” diye söze başlamış. Söz sözü açmış, sohbet uzadıkça uzamış. Sonra bir sofraya kurmuşlar. Sofrada her şey varmış. Önce bir çorba konmuş sofraya. Padişah bir kaşık almış, bir daha almamış. Oğlunun yüzüne bakmış, o da yüzünü ekşitmiş. Bir yemek daha konmuş, çok güzel kokuyormuş. Padişah bundan da bir kaşık almış, bir daha almamış. Oğlunun yüzüne bakmış, o da dudak bükmüş. Derken bir yemek daha gelmiş. Padişah kararsız kalmış, yine oğlunun yüzüne bakmış. Oğlu da Tembel Ahmet’in gözüne bakmış. Tembel Ahmet de padişaha dönmüş:

“Padişahım, misafir umduğunu yemez, bulduğunu yer; pek sizlere layık değil ama...” demiş. Padişah bunu duyunca dayanamamış: “O nasıl söz? Hepsi de birbirinden güzel. Bizim mi ağzımızın tadı yok yoksa bir şey mi eksik?” deyip de sonunu getirememiş. Tembel Ahmet, cariyeye dönmüş: “Anamla sultanıma söyle. Bu yemeklerin tadına tat katacak bir şey göndersinler.” demiş. Cariye hemen gidip gelmiş. Elinde bir altın tepsi, tepsinin içinde üç tabak varmış. Tabakların birinde bal, birinde kaymak, ötekinde de tuz varmış. Tepsiyi getirip sofranın bir kenarına koymuş. Padişah bal ile kaymağa hiç bakmamış. Bir parça tuz atmış tabağa ve yemekleri yemeye başlamış. Tembel Ahmet: “Padişahım, bal ile kaymaktan almadınız. Tuzdan daha değerli değil mi bunlar?” demiş. Padişah kaşlarını çatmış: “Değil tüccar başı, değil. Ne balda bu tat var ne kaymakta. Ağzımızın tadı da bu, dünyamızın tadı da bu... Tuz olmasa nice olurdu hâlimiz bilmem?” demiş. Tembel Ahmet de bunun üstüne: “Padişahım, kusurum olursa affedin. Sizi bal kaymak gibi seven kızlarınızı vezirlerinizle evlendirdiniz. Sizi tuz kadar seven kızınızı tuz ekmekle geçinen Tembel Ahmet gibi birinin kapısına attınız?” demiş. Padişah duraksamış:

“O günleri hatırlatma. Ben o zamanlar kendi dünyamdaydım. Hayatı bildiğim yoktu. Meğer insan kırk gün bal yese baldan, kaymak yese kaymaktan usanırmış. Bal, kaymak seven kızlarım kırk gün olmadan beni unuttular. Bu günden sonra sözüm olsun. Küçük Sultan’ımı bulup gönlünü alacağım. Tembel Ahmet’i de başımın üstünde tutacağım.” demiş. O zaman yüzü duvaklı cariyeye yüzünü açmış. Padişahın elinden kaşık düşmüş. Padişah çok utanmış. Kızı kollarına atılınca gözyaşlarını tutamamış. Gayrı bir dememiş, iki dememiş: “Ağzının tadını bilen kızım, beni dünyalar kadar seven kızım, senin kadrini bilemedim, kendi elimle yoksulluğun kucağına attım... O gün bugün yüreğime dert oldu bu! Kuş olsam, kanat olsam, arayıp da onu bulsam diyordum. Nerde

ararken nerde buldum seni? Başına hangi talih kuşu kondu, Tembel Ahmet nice oldu, Tembel Ahmet nice oldu?” demiş. Bu söz üstüne, Hintli tüccar gibi görünen Tembel Ahmet yerinden doğrulmuş, padişahın eline eteğine vararak: “Devletlim, benim şansım oldu. Anamdan çok emeği var bende. O olmasaydı ben hala tembellik yapıyordum. Bugünlerimi de yarınlarımı da ona borçluyum.” diye olan biteni anlatmış. Padişahın parmağı ağzında kalmış. O zaman Küçük Sultan padişaha dönmüş:

“Canım baba, kardeşimin hâlinde bir durgunluk var. Yoldan gelmiş, yorgun mu desem; birine darılmış, dargın mı desem, ne desem?” diye sorunca padişah:

“Sorma kızım, sorma, şehzademin hâlini! Yorguna benziyor ama yorgun değil, dargına benziyor ama dargın değil, yüreğinden vurgun o, yüreğinden vurgun. Dünya güzeli bir padişah kızıyla evlenecekti. Küçük düğünü orada yapıldı. Büyük düğünü de burada yapılacaktı. Yola çıkacakları gün kız ortadan kayboldu. Hiçbir yerde bulamamışlar. Umutları tükenince şehzadem geri geldi. O gün bugün de böyle suskun. Ona kavuşmazsa düzelmez diyorlar. Bu söz üstüne Tembel Ahmet: “Dert etmeyin devletlim, şehzademizin dermanı bende!” deyip anlatmaya başlamış. Kulaklarına inanamamışlar. Padişah kızını gelinliğiyle yanlarına getirmiş. Ne yapacaklarını bilememişler. Dünya güzeliyle şehzade kırk yıllık hasretli gibi sarılmışlar birbirine. Çalınmış davullar, kurulmuş meydan... Kırk gün kırk gece düğün etmişler. Dillere destan bir düğün olmuş.

4.22.1. Türkçe Sözlük

baklava : Çok ince yufkadan yapılarak arasına kaymak, fıstık, ceviz, badem vb. konulup pişirilen ve üzerine şeker şerbeti dökülen bir tatlı türü.

börek : Açılmış hamurun veya yufkanın arasına, peynir, kıyma, ıspanak vb. konularak çeşitli biçimlerde pişirilen hamur işi.

dilek : Bir kimsenin dilediği şey, istek, talep, temenni.

gelin : Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın.

kına : Kına ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen, saç ve elleri boyamakta kullanılan toz.

kervanbaşı : Kervanı yöneten kimse.

kısmet : Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.

lezzet : Ağız yoluyla alınan tat.

tembel : İş görmeyi, çalışmayı sevmeyen, çaba göstermekten, sıkıntıdan kaçan kimse, üşengeç.

4.22.2. Metni Anlama Soruları

1. Padişahın kızlarına sorduğu soru nedir?

.....
.....

2. Padişah kızlarının hangi cevaplarını beğenmiş?

.....
.....

3. Padişah, kızlarını kimlerle evlendirmiş?

.....
.....

4. Tembel Ahmet, çalışmaya nasıl başlamış?

.....
.....

5. Tembel Ahmet, kuyuda ne görmüş?

.....
.....

4.22.3. Boşluk Doldurma

Aşağıdaki boşlukları uygun ifadelerle dolduralım.

✓ Tembel Ahmet yaşadıklarını ..... anlattı.

✓ Bugünlerde ondan ..... haber alamıyoruz.

✓ Padişah yemek için ..... girmiş.

✓ O zamandan sonra Ahmet ..... çalışmış.

✓ Kızlar babalarını ..... sevdiklerini anlatmış.

✓ Başından geçenleri ..... anlattı.

✓ Bu mücevher ..... eder?

✓ Develerdeki yükü ..... indirdiler.

çeri

hiç

ne kadar

çok

teker teker

nasıl

ileri

ağlaya ağlaya

4.22.4. Cevaplıyorum

Metnin konusu nedir?

.....

Metnin ana fikri nedir?

.....

Metni özetleyelim.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.23. İlk Bahtım Altın Tahtım

Bir varmış. Bir yokmuş. Memleketin birinde bir padişah yaşarmış. Padişahın iki oğlu bir kızı varmış. Padişah iyice yaşlanmış. Oğullarını yanına çağırılmış:

“Oğullarım, bu dünyada misafiriz. İnsan doğar, büyür ve ölür. Artık ben de yaşlandım. İstedğim her şeyi elde ettim. Bir tek sizlerin evlendiğinizi göremedim. Kader böyleymiş. Hepiniz bir gün evleneceksiniz. Size son vasiyetimi aklınızdan çıkarmayın. Gönlünüz kimi severse onunla evlenin. Kız kardeşinizle de evlenmek isteyenler çıkacaktır. Zenginliğine bakmayın. Gönlünün istediğiyle evlensin!” demiş. Padişah söyleyeceklerini söylemiş. Gözlerini dünyaya kapamış.

Bir gün bir adam gelmiş. Padişahın kızıyla evlenmek istemiş. Büyük kardeş adamın kim olduğunu sormuş. Adamın yüzüne kapıyı kapatacakmış. Küçük kardeşi elini tutmuş:

“Daha babamızın toprağı bile kurumadı. Ne çabuk unuttun vasiyetini? Bir kızın kaderinde kim varsa karşısına o çıkar. Sen izin vermezsen ben izin veriyorum.” demiş. Kardeşiyle evlenmesine izin vermiş. Bacısı da kısmetine razı olmuş: “İlk bahtım, altın tahtım!” demiş. Adamla evlenmiş. İki kardeşin arası bozulmuş. Küçük şehzade sürekli dışarıda dolaşıyormuş. Bir gün bir ok atmış. Bir kartalı kanadından vurmuş. Şehzade çok üzülmüş. Hemen gömleğinden bir parça koparmış. Yaralı kartalın kanadını sarmış. O zaman kartal konuşmaya başlamış:

“Şehzadem, üzülme. Senin suçun yok. Elindeki yayın suçu var. Altındaki tayın suçu var. En çok da şu okun suçu var. Beni vuran bu ok, benim kanadımdan bir parçadır. İnsana ne olursa kendinden oluyor. Şu ağacı kesen baltanın sapı da ağaçtan değil mi? Bana zarar yine kendimden geldi. Dilerim sen kendine zarar vermezsin.” demiş. Kanatlarını açmış uçmaya çalışmış. İlk başta uçamamış. Sonra bir minare boyu kadar yükselmiş. Kara çayın üstüne bir kara taş gibi düşmüş. Sulara gömülüp gitmiş. Bir süre sonra iki kardeşin arası iyice açılmış. Küçük şehzade için saray zindan olmaya başlamış. Bir sabah saraydan ayrılmış. Yola düşmüş. Uzunca bir süre gitmiş. Günün birinde bir suyun başına varmış. Birkaç avuç su içmiş. Çok uykusu gelmiş. Suyun başında gözüne bir peri görünmüş. Bu peri ay kadar güzelmiş. Şehzade âşık olmuş. Sonra o güzeli aramış ama bulamamış. Şehzade “Böyle dolaşıyorsa ya bulurum onu ya ölürüm yolunda!” demiş. Diyar diyar gezmiş. Aradığını bulamamış. Yine de umut etmeye devam etmiş. Çok yorulmuş. Daha fazla ilerleyecek hali yokmuş. Bir pınar başına gidip uzanmış. Suyu giden kızlar yiğidi orada, dünyasından geçmiş halde görmüşler. Hemen saraya dönmüşler. Sultan Hanım’a söylemişler. Bu Sultan Hanım dedikleri şehzadenin bacısıymış. Evlendiği adam meğer kuşlar padişahıymış. O gün onu Allah söyletmiş. İlk bahtı, altın tahtı olmuş. Sultanlar gibi kurulmuş saraylara. Bir delikanlının pınar başında düşüp kaldığını duyunca çok üzülmüş. Gidince kendi kardeşi olduğunu görmüş. Dünyalar onun olmuş. Hemen yüzüne gül suyu serpmiş. Şehzade ayılmış. Saraya gitmişler. İki

kardeş başlarından geçenleri birbirlerine anlatmışlar. Küçük şehzade bacısının ak bahtına, altın tahtına sevinmiş. Bacısı da onun derdiyle dertlenmiş. Sultan Hanım: “Ben bu günlerimi sana borçluyum, ne yapsam hakkını ödeyemem. Derdine dermanım olsa keşke. Bilse bilse o güzelin yerini yurdunu enişten olacak Bülbül Padişah bilir.” demiş. Bülbül Padişah, gündüzleri gül bahçelerinde ağlarmış. Akşamları da sarayına yorgun dönermiş. Karısını görünce yeniden delikanlı olurmuş. Hatuncuk kardeşi için kocasından yardım isteyecekmış. Onun için süslenmiş. Melek gibi olmuş. Bir kanat sesi duyulmuş. Bülbül Padişah gelip konmuş. Karısını şöyle bir süzmüş:

“Sultanım, bugün çok güzelsiniz. Fakat yüzünde göz izi var, sana kim baktı böyle?” diye sormuş. O da: “Padişahım, benim de kardeşim var. Baktıysa onlardan biri bakmıştır.” demiş. Bülbül Padişah: “ Ya! Demek bir gelen var? Bu gelen küçük kardeşin ise başımın üstünde yeri var. Ama büyük kardeşin ise içinden pazarlıklı biridir. Doğrusu rüyamda görsem hayra yormam.” demiş. Şehzade yüzünü açmış. Bülbül Padişah da hemen insan kılığına girmiş:

“Hoş geldin şehzadem.” deyip boynuna sarılmış. Onun neden geldiğini öğrenmiş. Sonra da: “Şehzadem, o peri kızı her yürekte bir sızıdır. Babasının insanlara güvenmiyor. Ben sana tüylerimden bir tüy veririm. Ne zaman yüzüne gözüne sürersen bülbül misali bir kuş olursun.” demiş. Küçük şehzadeyi sarayında ağırlamış.

Günün birinde tüylerinden bir tüy vermiş, onu uğurlamış. Şehzade dağdan dağa gezmiş. Konacağı dala konmuş. Meğer sultan da gül topluyormuş. Şehzade, ötmeye başlamış. Sultan neye uğradığını bilememiş. “Ömrümde duymadım.” demiş. İnim inim inlemiş. İhtiyar ağaç başını eğmiş. Sultan da elini uzatmış onu daldan almış. Sonra öpüp koklamış. Bir kafese koymuş bülbül gibi. Şehzade o gece öyle güzel konuşmuş ki sultan kendinden geçmiş. Bayılıp yatağa düşmüş. Sabah gözünü açmış. Saçı başı dağılmış. Teni kül rengine dönmüş. Düşünmüş taşınmış. Buna bir anlam verememiş. O gece kuşun başında beklemek istemiş. Bu kez de uyku gelmiş, ela gözler süzölmüş. Yine sabah uyanmış ki ne baksın... Kâse kâse şerbetleri içilmiş, pırıl pırıl şamdanları devrilmiş... Büsbütün meraklanmış. Bir türlü akıl sır erdirememiş. Bir olur, iki olur bu! Bir kuruntu gelip çökmüş. Bir türlü uyuyamamış. O gece beklemiş sultan. Şehzade tüylerini dökmüş. Yakışıklı bir delikanlı olmuş. Sultanın da yüreği kuş gibi atmaya başlamış. Çok şaşırılmış:

“Sen rüyama giren yiğitsin. Yine mi rüya görüyorum yoksa!” diye. Şehzade, bunu onun gözlerinde okuyunca: “Korkma rüya değil, gerçek! Allah bizi kavuşturdu.” demiş. Anası babası olmadan kız kendi karar veremezmiş. Kızla evlenmek isteyenlere babası zorluk çıkarıyormuş. Şehzade, bunu duyunca:

“Doğrusu babası haklı. Bir baba kendi kızını bilmediği biriyle evlendirir mi? Elbet iyice düşünecek. Varsın, beni sınasın. Razi olursa mutlu olurum. Yoksa bir tüyünü bile vermesin.” demiş. Bu sırada güneş doğmuş. Şehzade pencereden uçup gitmiş. Sabah erkenden kendi kılığına girmiş. Padişahın elini öpmüş. Padişah:

“Yiğidim, kimse kendi için kötü demez. Ben gözüme inanırım. Yer altı saraylarından birinde bir Akbaba var. Akbaba'nın da sihirli bir aynası var. Bu aynaya kader aynası derler. İnsanın geçmişi de geleceği de bu aynada belli olur. Bu aynayı getirebilirsen ben de bu aynaya seni tutarım. Özün sözün bir ise kızımınla evlenmene izin veririm. Yoksa ben kızımınla evlenmene izin veremem.” demiş. Bu söz üstüne şehzade:

“Padişahım, Allah yazdıysa elbet bir sebep verir. İstedığınız ayna olsun!” demiş. Padişahın yanından ayrılmış. Sonra koynundaki tüyü yüzüne gözüne sürmüştü. Bülbül olup daldan dala uçup gitmiş. Günlerden bir gün bin yıllık bir ağacın başında bir karga bulmuş. Kargaya derdini anlatmış. Karga bayılmış bülbülün sesine. Hani nerdeyse “Şu sesini verirsen bana, ben de sarayın yolunu gösteririm sana!” diyecekmiş. Sonra sarayın yolunu göstermiş bülbüle. Şehzade, yerini öğrenmiş. Sonra yola koyulmuş. Bir delik bulup girmiş içeri. Akbaba içerideymiş. Çok yaşlıymış. Sakalı çok uzunmuş. Sakalının bir teli dünyanın etrafını dolanırmış. Şehzade, derdini anlatmış. Üç gün üç gece için kader aynasını istemiş ondan. Akbaba kaşlarını çatmış:

“Yiğit, aynayı veririm. Ancak bu ayna benim değil. Bu ayna tüm insanlığıdır. Bir taşa çarpar da kırılırsa her şeyin sonu olur! Kırmadan geri getirebilirsen al götür.” demiş. Şehzade, Akbaba'nın elini öpmüş. Sonra aynayı alıp çıkmış. Hiç durmamış. Issız bir yere inip yeniden insan olmuş. Sonra, aynayı götürüp padişaha vermiş. Padişah gözlerine inanmamış. Eğilip kendine bakacak olmuş ama göreceklelerinden korkmuş. Aynayı şehzadeye çevirmiş. Bu yiğidin özü de yüzü gibi ak, içinde bir kötülük yokmuş. Kendi kendine:

“Bir göz yumup açincaya kadar gidip getirdi. Başımı bu yola koydu. Şimdi kızımı buna vermeyip de kime vereceğim?” deyip vermiş kızını. Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

4.23.1. Türkçe Sözlük

baht : Kader, talih, şans.

çay : Dereden büyük, ırmaktan küçük akarsu.

diyar : Ülke, yurt.

gönül : Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.

kıyamet : Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

minare : Camilerde müezzinin ezan okuduğu, sela verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı.

pınar : Çeşme.

servet : Varlık, zenginlik, mal mülk.

sınamak : Bilgisini, yeteneğini, yeterliliğini veya niteliğini yoklamak, imtihan etmek.

taht : Hükümdarların oturduğu büyük, süslü koltuk.

vasiyet : Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey.

zindan : Tutuklu veya hükümlülerin içine konulduğu kapalı yer.

4.23.2. Metni Anlama Soruları

1. Padişahın çocuklarına hangi öğüdü vermiştir?

.....
.....

2. Küçük kardeş, büyük kardeşe neden itiraz etmiş?

.....
.....

3. Kız kardeşlerinin evlendiği adam aslında kimmiş?

.....

4.23.3. Tamamlayalım

Aşağıda eksik bırakılan cümleleri uygun biçimde tamamlayalım.

- Küçük kardeş kız kardeşlerinin evlenmesini istemiş çünkü .....
- Padişah, şehzadeden kader aynasını getirmesini istemiş çünkü .....
- Padişah kendisi aynaya bakmaya korkmuş çünkü .....

4.23.4. Eşleştirelim

Aşağıda verilen atasözlerini ifade ettikleri konuyla eşleştirelim.

Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.

Yuvarlanan taş yosun tutmaz.

Damlaya damlaya göl olur.

Acele işe şeytan karışır.

Birlikten kuvvet doğar.

Huylu huyundan vazgeçmez.

ACELECİLİK

BİRLİK OLMA

İLETİŞİM

ÇALIŞKANLIK

ALİŞKANLIK

BİRİKİM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz dünyasında yabancı dil öğrenme bir zorunluluk hâline gelmiştir. Yabancı dil öğrenmeye olan taleple birlikte bu alandaki çalışmalar da artış göstermiştir. Türkçenin yabancı dil öğretiminin de başarılı bir şekilde ilerletilebilmesi için hazırlanan kitaplara ve materyale ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut kitap ve materyaller Türkçenin yabancı dil öğretimindeki eksikliği giderememektedir. Türkçenin yabancı dil öğretiminde kullanılacak seviyelere göre düzenlenmiş yardımcı okuma kitap eksikliği göze çarpmaktadır. Dünyada yabancı dil öğretimini uzun süredir yapan ülkeler kendi edebiyatlarından yararlanmaktadır. İngiltere, Fransa ve Almanya gibi bu alanda öncü olan ülkelerde edebî eserler farklı dil seviyelerine uygun olarak uyarlanmaktadır. Bu yöntem hem önemli edebî ürünlerin tanıtılmasına olanak sağlamış hem de bu alanda nitelikli okuma metinleri kazandırmıştır. Türkçenin yabancı dil öğretiminde de benzer çalışmalar yapılarak alana katkı sağlanmalıdır.

Tezde Eflatun Cem Güney'in "Masallar" adlı derleme kitabından 23 masal, Yunus Emre Enstitüsüne ait Yedi İklim Türkçe Seti'nde yer alan B1-B2 seviyesindeki dil bilgisi konuları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımlarına göre uyarlanmıştır. Uyarlanmış masalların sonunda Türkçe sözlüğe yer verilmiştir. Metinlerdeki anlamayı kalıcı hâle getirmek için metnin sonuna metni anlama soruları eklenmiştir.

Eflatun Cem Güney'in masalları B1-B2 seviyesine uyarlanırken metinlerde yer alan ve öğrencilerin seviyelerine uygun olmayan yapılar öğrencilere uygun hâle getirilmiştir. Metinlerde yer alan bugün kullanılmayan veya kullanımı azalan kelimeler ve kelime grupları daha sık kullanılan yapılarla değiştirilmiştir. Sanatlı söyleyişler yalın bir hâle getirilmiştir. Masalların olay, zaman, yer ve kahramanlar gibi ana unsurlarında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Bu çalışmayla Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına yeni bir okuma materyali kazandırılmak istenmiştir. Bu materyalin Türk dili ve Türk kültürü açısından faydalı bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmadan hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili aşağıdaki öneriler verilebilir:

- Türk edebiyatına ait önemli eserler farklı seviyedeki öğrencilere göre uyarlanıp yardımcı okuma kitapları olarak hazırlanabilir. Bu ve benzeri çalışmaların yapılması klasik eserlerin yabancılara Türkçe öğretimi alanına kazandırılması açısından büyük önem taşımaktadır.
- Farklı seviyedeki öğrencilere yönelik içinde bulmaca, kelime oyunu, resim eşleştirme vb. uygulamaların bulunduğu etkinlik kitapları hazırlanabilir. Bu etkinlik kitapları öğrencilerin çok sayıda alıştırmaya yapmasına fırsat vereceği için dil becerilerinin gelişmesine katkı sağlayabilir.
- Yabancı dil öğretiminde ikinci bir dil kullanılmasının yerine sadece hedef dilde öğretim yapılması büyük öneme sahiptir. Hedef dile maruz kalma öğrenim sürecini olumlu etkileyecektir. Bu sebeple öğrenciler için Türkçe sözlükler hazırlanarak kelime öğretiminde de bu amaç gerçekleştirilebilir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında görev yapan öğretmen ve okutmanlara Türk kültür ve medeniyeti ile ilgili eğitimler verilebilir. Bu bilgileri öğrencilerin derslerde daha aktif şekilde kullanması sağlanmalıdır.
- Hazırlanacak okuma metinleri dilimizin önemli unsurları olan atasözleri, deyimler, masallar, halk hikâyeleri gibi kültürel öğelerle zenginleştirilebilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için günlük hayatta çok sık kullanılan atasözleri ve deyimler için sözlük hazırlanabilir. Hazırlanan sözlükler görsellerle desteklenerek kalıcı öğrenme sağlanmaya çalışılabilir.

KAYNAKLAR

Ada, S. ve Şahenk, S. S. (2010). Avrupa dil portfolyosu ve Türkiye'de yabancı dil eğitimi. *Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18(1-2), 63-88.

Ahmet, S. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" hikâyesinin B1 seviyesine uyarlama çalışması* (Tez No. 696792) [Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Aksu, H. (2023). *Uluslararası öğrencilere Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için B1 düzeyinde metin uyarlama: 'Ömer Seyfettin-Gizli Mabet' örneği* (Tez No. 781475) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Alpar, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların önemi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(1), 95-106.

Ay, S. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi* (Tez No. 633079) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Ayar, C. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan uyarlanmış metinlerin uyarlanma durumları üzerine bir inceleme* (Tez No. 627093) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Oteli* (Tez No. 304267) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)(1), 19-30.

Barın, E. ve Güzel, A. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. Akçağ Yayınları.

Bilgiç, B. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirim teknikleri çerçevesinde Tarık Buğra'nın "Hayat Böyledir İşte" adlı hikâyesinin A2 düzeyine uyarlanması* (Tez No. 672951) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Boylu, E. (2014). Dil-kültür ilişkisi ve İran’da Türkçe öğretimine etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(4), 19-28.

Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, 2015, 924-935.

Can, Ş. (2003). *Mesnevi hikâyeleri*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Çekin, A. B. ve Çalışkan, H. (2020). Dil ve kültür üzerine. *Language Teaching and Educational Research*, 3(1), 163-175.

Demirel, İ. F. (2020). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde metne müdahale: uygulamalı bir değiştirim örneği olarak ‘Deneme’. *Aydın TÖMER Dil Dergisi* (5(29), 139-169.

Demirel, Ö. (2007). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Durmuş, M. ve Cihangir, S. (2018). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Sadeleştirilmesi: Gazi Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretim Seti Örneği. *International Journal of Language Academy*, no.26, 684-694.

Gedik, G. (2021). *Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının yeri, önemi ve kullanımı/ Küçük Prens romanının B1 düzeyine uyarlanması* (Tez No. 631499) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 729(1), 50-57.

Güney, E. (2016). *Masallar*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Gürler, S. (2017). *Ömer Seyfettin hikâyelerinin yabancılara Türkçe öğretiminde B1-B2 seviyesine uyarlanması* (Tez No. 461340) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Gürler, H. (2017). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Sait Faik Abasıyanık’ın hikâyelerinin B1-B2 seviyesine uyarlanması* (Tez No. 461341) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Güvenç, B. (2007). *Kültürün ABC’si*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

İpek, M. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi* (Tez No. 529942) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

İşcan, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak önemi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 2011(4), 29-36.

Kara, M. (2011). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni doğrultusunda Türkçe öğrenen yabancılara B1-B2 seviyesinde Türkçe öğretim programı örneği. *ZfWT*, 3/3, 157-195.

Kaya, M. (2018). *Dokuzuncu Hariciye Koşu ve Yılkı Atı adlı eserlerin yabancılar için A2 seviyesine uyarlanması* (Tez No. 485982) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyelerinin B1-B2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması* (Tez No. 509926) [Yüksek lisans tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Korkmaz, C. B. (2020). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde metin uyarlama. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi politika, program, yöntem ve öğretim kitabı içinde, 123-145.

Kutlu, A. (2015). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk adlı hikâyelerinin B1-B2 seviyesine uyarlanması* (Tez No. 397475) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu (2020). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme ve Değerlendirme*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.

Özbal, B. (2020). Kendi kendine yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi ders kitapları . *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9 (4) , 1602-1615. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/59561/857031>

Özcan, H. Z. ve Batur, Z. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bir metin uyarlama örneği: Köroğlu Destanı. *Folklor Akademi Dergisi*. 4(2), 227 – 251.

Özdin, A. (2020). *Türk masallarının yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metni olarak uyarlanması* (Tez No. 641939) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Özet, A. (2019). *Nasreddin Hoca fıkralarının yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metni olarak düzenlenmesi* (Tez No. 593545) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirim teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması* (Tez No. 568776) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Süner, R. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin B1 düzeyine uyarlanması: Eskici örneği* (Tez No. 505421) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Tapan, N. (1990). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde kültür bağlamının değerlendirilmesi, *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, S: VII. s: 55-68. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi.

TDK, (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Güncel Türkçe Sözlük, erişim tarihi 01.12.2023 <https://sozluk.gov.tr/>.

Türkiye Maarif Vakfı (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı. İstanbul.

Yaşar, S. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın Pazarlık hikâyesinin A2 seviyesine göre uyarlanması* (Tez No. 606467) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Yayan, H. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi adlı hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlanması* (Tez No. 594881) [Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi .

Yazok, Z. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis adlı eserinin B1 seviyesinde sadeleştirilmesi* (Tez No. 638493) [Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Yeşilyurt, E. T. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımında Nasreddin Hoca fıkralarının B2 seviyesinde değerlendirilmesi* (Tez No. 585165) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi

